

УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

РІЗНІ АВТОРИ

ЖМЕНЬКА РОЗСИПАНИХ ПЕРЛИН

НАРИСИ І ОПОВІДАННЯ

ПЕРЕКЛАЛА І ПРИСТОСУВАЛА
ІРИНА НЕСТЮК/ТЕСНЮК

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

Рим — 1975 — Італія

diasporiana.org.ua

УКРАЇНЬСЬКА ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

ОО. ВАСИЛІЯН

Рим - Нью Йорк - Торонто - Прудентопіль

Апостолес

1. Назарко І., *Великі Люди*. Бібліографічні силуетки історії й сучасности, Рим 1964, ст. 156. \$ 2.00
2. Том I: *Діяння Ватиканського Собору*, Рим 1966, ст. 320. \$ 4.00
3. Том II: *Св. Літургія. Засоби Повідомляння*, Рим 1965, ст. 194. \$ 2.00
4. Том III: *Церква. Східні Церкви. Екуменізм*. Рим 1965, ст. 216. \$ 2.50
5. Том IV: *Божє Об'явлення. Духовенство. Миряни. Виховання*. Рим 1966, ст. 286. \$ 3.00
6. Том V: *Церква в світі. Релігійна Свобода. Місії. Не-Християни*. Рим 1966, ст. 266 \$ 3.00
7. Назарко І., *Ми Божі Діти*, Торонто 1963, ст. 196 \$ 2.00
8. *Вибрані Листи Св. Василя В.*, в гр. пер. о. С. Фединяк, Н. Йорк 1964, ст. 216. \$ 2.50
9. Бурко В., *Історія Біблійна Ст. і Н. Завіту*, Прудентопіль 1965, ст. 240 \$ 2.00
10. *Євангельські й Апостольські Читання на Неділі і Свята*, Прудентопіль 1966, ст. 200. \$ 4.80
11. Семчук С., *Митрополит Рутський*, Торонто 1967, ст. 104. \$ 1.50
12. Соловій М. - Великий А., *Св. Йосафат Куциевич*. Його життя і доба. Торонто 1967, ст. 464. \$ 4.50
13. *Великодні Дзвони*. Збірка Укр. Великодньої Поезії. Зібрав о. Г. Кінах. Рим 1968, ст. 240. \$ 2.00
14. *Різдвяна Містерія*. Укр. Різдвяна Поезія. Зібрав о. Г. Кінах. Рим, 1968, ст. 234. \$ 2.00
15. *Слова Св. Письма* — під розвагу всім і для проповідника. Подав о. Ёнесько М., Торонто 1968, ст. 136. \$ 2.00

BIBLIOTECA SPIRITUALE UCRAINA

UNA MANCIATA DI PERLE SPARPAGLIATE

Racconti e schizzi

Tradotti e preparati da
J. TESNIUK

EDIZIONI DEI PP. BASILIANI

ROMA — 1975 — ITALIA

УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА

РІЗНІ АВТОРИ

**ЖМЕНЬКА РОЗСИПАНИХ
ПЕРЛИН**

НАРИСИ І ОПОВІДАННЯ

ПЕРЕКЛАЛА І ПРИСТОСУВАЛА
ІРИНА НЕСТЮК/ТЕСНЮК

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

Рим — 1975 — Італія

- За дозволом церковної влади -

ВІД ВИДАВНИЦТВА

« Жменька розсипаних перлин », назвали ми новий томик нашої « Української Духовної Бібліотеки », бо вони не пов'язані в одне ціле якимсь мистецьким задумом, щоб створити окрему композиційну вартість, а чи й мистецький окремий твір — намисто, чи [іншу якусь дорогоцінність також і по своїй формі, а не лише своїм внутрішнім змістом і цінністю. Бо кожна перлина, з хвилиною, коли її виявлено на світло денне з нутроців водних жемчужниць, набирає для людей окремої цінності, своєю небуденною красою і досконалістю. Групу таких цінних самих у собі перлин можна помітно збільшити їх мистецькою композицією. За своїм походженням та непов'язаністю ми назвали їх лише « жменькою розсипаних перлин », не віднімаючи їм нічого з їх внутрішньої вартості.

Ця жменька походить з різних підсонь і просторів, із різних і різномовних творів чи авторів, яку — перлину за перлиною — підібрали українські люди і для українців, заінтересованих у таких духовних чи релігійних цінностях, і подавали їх у певних відступах часу як подарок своїм уважним читачам; бо вони появлялися українським перекладом на шпальтах українського католицького тижневика « Шлях » (Філядельфія), для оцінки і користі українських людей, нераз змушених жити в дуже непригожих для духа обставинах, які висувають на перший плян інші, нераз дуже матеріяльні вартості. Ці перлини давали свій блискучий чар і досконалість і укра-

інським людям, у їх буденщині й шуканнях за красою і досконалістю духа. І думавмо, що вони і в цій вибірці матимуть таку ж саму вартість і користь на людські потреби: в час радості і смутку, в свято і в будень, в праці й на дозвіллі. Це ціль і нашої «Української Духовної Бібліотеки», і цього її випуску, який не має інших завдань, лише збудити добру думку та духовну застанову серед метушині сучасного життя.

Уклад цього томика почергований авторами і то поазбучно, без окремих навантажень чи визначень. Це просто думки інших людей, що стають перед нашими очима з інших широт і з інших підсонь, а чи й вод, де вони — ці перлини — набрали своїх форм і своєї досконалості і краси, довкола якоїсь правди, події чи думки. Українській людині подали їх такі українські вдумливі люди, за вибором українського серця і ума. Велика частина цих перлин виловлена з чужих жемчужниць — книг чи журналів — працею п. Я. Теснюк (літературне псевдо) тобто п. Ірини Нестюк, довголітньої співробітниці «Шляху», саме в такого роду тематиці, якого редактори приклали до їх появи свою волю і вміння. І за це слід і нашим читачам мати для неї і для них щире подяку, а й за ласкаву згоду на подання їх у цій «Жменьці», яка дозволить читачам любитись ними у підходящий час і пору. Бо і для авторів, і для перекладачів не було іншої мети, як допомогти людській душі підвестись у сфери духу і здосконалення серця.

А що ці перлини, заблиснувши на короткий час людям-читачам, знову занурилися у потопі газетного друкованого слова сучасності і нелегко їх знову віднайти та появити людським душам, спраглим духовних цінностей, то й виринула думка подати їх охотним у тривалішій та доступнішій формі книжкового перевидання. Тому то видавництво «Українська Духовна Бібліотека», зазнаймовшись з ними, продумавши їх основно, уважало,

що жаль воно і шкода залишати ці перлини в модерній жемчужниці — католицькій пресі — в безкрайому океані сучасної інформації. Тому і появляється цей новий випуск нашої « Духовної Бібліотеки », якій такі справи стоять на першому пляні. Та й нашим читачам, у такій тематиці заінтересованим, вони принесуть багато користі, а більшу славу Богові, Який створив людину жадною правди, краси і добра.

Рим, на Зшестя Св. Духа 1975 р.

Видавництво ОО. Василян

ЖМЕНЬКА РОЗСИПАНИХ ПЕРЛИН
ДОБІРКА РЕЛІГІЙНИХ НАРИСІВ І ОПОВІДАНЬ

СТЕФАН БЕРГГОФ

БОЖЕ ПРОВИДІННЯ

Отець Михаїл Ерльоф поїхав до табору біженців. Він вчинив це дуже нерадо і тільки під послухом. Вже в Духовній Семінарії він мріяв про Африку як терен своєї місійної праці. А тут — Європа і табір біженців.

Отець Протоігумен відчув його невдоволення і промовив до нього лагідно:

— Ми не маємо нікого, хто більше від вас надавався б, щоб його вислати до того табору, Отче Михаїле. Ви ж володієте кількома європейськими мовами, а там вони будуть вам потрібні. Я бачу в тому руку Божого Провидіння; Господь Бог хоче, щоб ви були там, а не в Африці. Може якась блукаюча душа очікує свого душпастиря, а це одне варт тої жертви, яку ви чините.

В таборі о. Михаїл незабаром з'єднав собі серця всіх, без уваги на їх національність чи віровизнання. Навіть і безвірки полюбили його. Для всіх без різниці був він якби добрим батьком.

Рано сповідав і служив Службу Божу, а потім, аж до вечора, ходив від бараку до бараку, потішав, радив та помагав, як міг. А допоміг потребували майже всі.

Всі горнулися до нього, всі шукали за ним, тільки одна жінка з дивним прізвищем уникала його. А коли бачила його здалеку, заверталась із дороги, щоб навіть не зустрінутися з ним. Це спонукало о. Михаїла призадуматись і він кілька разів старався говорити з нею, та вона уникала цього.

Аж одного вечора постукали до нього і сказали, що

та жінка з дивним прізвиськом дістала вибух крові і завжди повторяє « пекло, пекло ».

Отець Михаїл поспішив якнайскоріше. Та коли поглянув на хвору, післав мерщій жінку, що жила разом з нею в тій самій кімнаті, по лікаря, а сам сів біля неї.

— Хто Ви є? — поспитала хвора шепотом. — Я Вас вже колись давно бачила.

— Я — католицький священик — відповів о. Михаїл і нагло урвав мову, бо набрав дивного переконання, що і він ту жінку знає.

— Я умираю проклята — закликала жінка.

— Ні, — відповів лагідно — ви можете врятуватися, як тільки схочете. Чи не хочете висповідатись?

Але хвора потрясла сумно головою:

— Мені ніхто не простить.

— Господь прощає всім і все, — сказав з притиском.

— Господь може, але люди ні — сказала вона. —

Вони є вже в небі і певне мене проклинають.

— В небі душі не проклинають.

— Так ви говорите, бо не знаєте мого життя. Хоч розмова мені шкодить, я говоритиму. Не маю нікого, і нічого. Війна забрала мені всіх. Вони (большевики-комуністи) приневолили моїх родичів посилати мене до їх школи, де навчили мене двох речей — не вірити і ненавидіти. А потім я їм сказала, що мої родичі моляться і святкують неділі і свята і вони їх ув'язнили й розстріляли. Чи Ви це розумієте — розстріляли їх через мене! І я їх, большевиків, не терплю за смерть моїх родичів і за те, що зробили з мене. Чому я не втекла з моїм братом Адасем в час революції до Франції?

Отець Михаїл підніс схилену голову і задривав. Була б це правда?! І він пригадав собі свого о. Протоігумена: « Я бачу в тому Руку Божого Провидіння ».

— « Аннюта » — промовив тихо.

Замкнені очі умираючої відчинилися широко.

— Що Ви, Отче, сказали? — спитала. — Ніхто мене так не назвав від смерти родичів.

А о. Михаїл взяв холодну руку хворої і повторив:

— Аннюто, моя бідна сестро!

— Ваша сестра? — сказала поволі. — Адаць, — священник-монах і я тобі сказала свій злочин.

— Ти висповідалась передо мною, а Господь вибрав мене, щоб я простив тобі гріхи в ім'я Христа. Я маю до того право. Я не хотів їхати сюди, тільки до Африки, а Господь Бог прислав мене до тебе, щоб тебе вирятувати, бо того випросили у Нього наші родичі-мученики.

Умираюча затиснула руку на долоні брата:

— Адасю, ти відчиняєш мені небо; чи це можливе?

— Пригадай собі притчу про блудного сина.

— Я її знаю. Тату, мамо, я согрішила проти Вас і проти Господа, я жалую.

Вона сплела руки в передсмертних судорогах, а над умираючою підняв о. Михаїл руку зі словами розрішення.

(Філядельфія, *Шлях* 1957, ч. 44: переклад з німецької м.)

СТЕФАН БЕРГГОФ

ГОСПОДЬ ДОБРИЙ!

Отець Р. довідався, що його парохіянин Бернард, після того, як випадок позбавив його ноги й ока та спотворив обличчя, став дуже пригноблений так, що навіть можуть йому приходити до голови грішні думки про самогубство, яке позбавило б його спасення і спричинило б його вічну погибель. Тому Отець Р. рішив відвідати Бернарда, розрадити його та не допустити до погубних думок.

Коли о. Р. почав з Бернардом розмову, Бернард сказав:

— Ось гляньте на мене: пострах та посміховище людей. Без ноги, без ока і з тим огидним позшиваним обличчям. Якби ви знали, як мене це мучить, як я страждаю. Але, що вам про те говорити, чи ви мене зрозумієте?

— Сподіваюся, що так, — відповів священник. — Я був у Дахау...

Бернард глянув на здеформований від удару ніс, на шрами і близни на обличчі о. Р.

— Пробачте мені, я забув, — сказав засоромлений Бернард.

— І я переживав щось подібне, як ви, — говорив далі о. Р. — Того я боявся найбільше і воно прийшло: духове заломання! Я не міг молитися, я не міг зрозуміти сенсу терпіння. Чому, Господи, я маю так терпіти, коли інші живуть спокійно?! — повторював я безупину. Я вже більше не можу, не видержу! І надійшов день, в якому я відчув, що ще один удар, ще одне

переслухання, а я буду просити своїх катів помилування. Я дрижав зі страху... І саме тоді відчинилися двері. Я втулився в кут, бо думав, що це по мене. Але ні. Це привели нового в'язня. Нацист копнув його так сильно, що він упав навколішки на підлогу, а той із диким реготом втиснув йому на голову вінок з тернини. Наглий оклик болю й тишина. Я глянув на нього і завмер із переляку. Це був старенький канонік о. М. — «Співай до свого Бога!» — заревів нацист, а він почав співати пісню до Найсвятішого Серця Христового. По його блідім обличчі спливала кров, а очі були звернені на мене. І на диво! В тих очах блищали радість, а на устах грала усмішка. Чи він відчув мій стан, не знаю, та він не спускав очей із мене. І та голова з терниною, і той могутній спів старої людини потряс мною до глибини душі. Я вже не боявся терпіння, я його зрозумів і дякував за нього Господеві. А потім холод, голод і побої я жертвував Богові за тих, що будуть заломлюватись під терпінням, за таких, як ви, пане Бернарде...

Священик замовк і хвилину панувала тишина.

— Дякую Вам, Отче Парох, що Ви мені це оповіли, — промовив Бернард дрижачим голосом. — Я цього ніколи не забуду. Лише ще одне: Моя жінка... Варвара... Бачите, вона ще молода, а я... Чи я маю право вимагати від неї, щоб посвятила ціле своє життя піклуванню людини з таким жахливим обличчям?

А о. Р. пригадав собі недавню розмову з п. Варварою...

— Отче Парох, — говорила вона зі сльозами в очах. — Чи не краще буде, як Бернард піде до пансіона, або як займеться ним хтось із його родини. Я співчуваю з його каліцтвом, бажаю йому допомогти, але він не дозволяє на те. Він став такий нервовий, такий прикрий, що наше співжиття є просто неможливе. Дозвольте мені вступити до монастиря й опікуватися хворими, а ним хай заопікуються лікарі.

— Пані Варваро, — відповів він — заждіть ще з якимнебудь рішенням. А піклуватись хворим маєте найкращу нагоду. Маєте свого чоловіка, який вас потребує. А я певний, що з часом справи наладнаються...

Пригадавши собі ту розмову з п. Варварою, о. Р. відповів Бернардові:

— З вашою жінкою все буде добре. Католицька Церква не признає розводів. Ваше каліцтво не є причиною навіть до сепарації; воно повинно вплинути на ще краще ваше співжиття. Багато залежить від вас самих, а все від Господа. Моліться, моліться!

Навесну проходив о.Р. коло віллі Бернадів. Бернад стояв біля хвіртки і зв'язував рожі.

— Як то добре, що Вас бачу, Отче Парох, — промовив радісно. — Незабаром попросимо на хрестини...

— Господь добрий, — відповів священник — подякуйте Йому!

(Філядельфія, *Шлях* 1958, ч. 41: переклад з німецької м. під змін. заголовком)

ОТЧЕ НАШ...

І знову біля придорожнього хреста клячав той самий мужчина, що його бачив о.А. вже кілька разів сьогодні. Коло нього стояв ровер з малою валізочкою, а він сам молився так гаряче, що навіть не звернув уваги на проходячого мимо священика.

Була рання година гарного весняного дня. Сонце освічувало все довкола вже досить теплими проміннями. Пахла свіжа зелена трава та перші весняні квіти. Люди вже давно були в полі при праці, і на малих польових доріжжках, що ними йшов о.А. з Бодензее до Байтенгавзен, не було нікого, тільки незнайомий, заглиблений в молитві у стіп Розп'ятого Спасителя.

Отець А. увійшов у гайок, як почув за собою чийсь кроки.

— Слава Ісусу Христу! — промовив якийсь голос за ним. — Чи Ви, Отче, ідете також до Байтенгавзен?

Отець А. оглянувся. Це був незнайомий з ровером.

— Так! — відповів. — І ви туди?

— Так. Чи дозволите товаришити Вам? — спитав незнайомий чемно.

— Дуже прошу, — відповів священик, — хоч це буде для вас зайва витрата часу, бо ровером заїхали б ви скоріше.

Незнайомий усміхнувся:

— Я й так виїхав раніше сьогодні.

Це був мужчина в середньому віці, з поважними та

рішучими рисами обличчя. Права рука, якою він ровер, була коротша та скорчена.

Я вас бачив вже сьогодні кілька разів — сказав священник — завжди біля хреста.

— А я й не спостеріг Вас, — відповів незнайомий. — Я молився. Коли тільки минаю придорожній хрест, злізаю з ровера й відмовляю одне Отче наш.

— Дуже гарне призвичасння — похвалив о.А.

— Це не призвичасння, Отче, — сказав незнайомий, — це потреба моєї душі. Я маю семеро дітей і спаралізовану, хвору руку. Я їду до праці, жінка йде до праці, а вони залишаються самі. Старші йдуть до школи, а молодші залишаються вдома без опіки. Та я їх віддаю в опіку Небесному Отцеві. Я відмовляю за них кілька разів денно Отче наш і я спокійний, що їм не станеться нічого злого.

Вони саме доходили до села.

— Чи Ви, Отче, будете служити тут Службу Божу? — спитав він.

— Так! — відповів священник.

— Дозвольте мені, Отче — попросив незнайомий — послужити Вам до Служби Божої. Мій найстарший син мріє про теологію, а я й сам не знаю, звідки візьму на це гроші. Тому всі Служби Божі і всі Святі Причастя жертвую за нього.

Священник радо згодився, проинятий глибокою вірою в Боже Провидіння, яку мав незнайомий. Ще ніколи не мав він такого побожного служачого. При сніданні священник спитав господиню, чи не знає мужчини, який служив до Служби Божої.

— Габермель з Троссінген — сказала вона. — Його знають кругом. Це дуже добра і чесна людина. Він є агентом одної текстильної фірми, а його товари і дешеві, і добрі.

Коли годину пізніше о.А. вертався до Бодензе, побачив здалеку коло придорожного хреста клячучу по-

стать. Він знав, що це Габермель просить Небесного Отця про опіку над його малими дітьми.

Минуло десять років. Отець А. проводив реколекції в Нересгайм. Його сусідом при столі був молодий священник, який представився « Вікарій Габермель ». Отцеві А. виринали вміть перед очима придорожній хрест серед зелених піль і постать, заглиблена у молитві, під хрестом.

— Чи Ви знали, Отче, текстильного агента Габермеля? — спитав отець А.

— Це мій батько — відповів о. Вікарій живо. — Оповідajte мені, прошу, все, що знаєте про нього.

В очах Отця Габермеля заблестіли сльози при кінці оповідання отця А.

— Нас було семеро дітей, Отче, — сказав зворушений о. Габермель — і родичі тяжко працювали, щоб виховати нас. І ми всі одержали відповідну освіту. Коли батько умирав (я кінчив тоді теологічні студії), закликав нас всіх до себе. « Мої дорогі діти, — промовив до нас, — я не залишаю вам ні грошей, ні мастку. Але за те залишаю вам Боже благословення, що його я випросив для вас у Господа тими молитвами « Отче наш », які відмовляв щоденно за вас при кожному придорожньому хресті. І Бог вас благословив і дозволив мені, каліці, виховати вас. І Господь буде благословити вас і на даліше. А коли ви будете переходити коло придорожного хреста, не забудьте змовити « Отче наш » за мою душу.

А ми — чи пам'ятаємо, що маємо в небі Отця, що любить нас, дбає про нас і хоронить нас перед злом. Чи звертаємося до Нього з дитячою любов'ю, відданістю та щирістю? І чи ті солодкі слова « Отче наш » є в наших серцях і на наших устах впродовж цілого дня?

Ч У Д О

Молодий лікар д-р Олекса Каррель поїхав до Люрду. Він хотів наочно переконатись про правдивість чудесних оздоровлень, які там діялися. Його попросили заопікуватися хворою Марією Феррард. Коли він зайшов до неї, вона лежала смертельно бліда та непритомна. Він впорскнув їй речовину, що злагіднює болі, й почав її уважно обслідувати.

Її шлунок був набряклий і виповнений рідиною. По цілому тілі були тверді гузи. З історії недуги він довідався, що її родичі померли на сухоти. Вона захворіла в 17-му році життя на сухоти. Сухо кашляла і плювала кров'ю. В рік пізніше дістала туберколічне запалення очеревної. Стала гарячка, стан безнадійний...

« Вона уперлася, що хоче поїхати до Люрду », — оповіла медсестра, — « а тут лежить непритомна ».

Кілька днів пізніше він зустрів лікаря, який оповідав йому в захопленні про чудесні оздоровлення.

— Спокійно, спокійно, — зрефлектував його д-р Каррель, — такі відпустові місця мають сугестивну силу і те релігійне піднесення діє на нервову систему та спричинює оздоровлення.

— Згода, — відповів той — при нервових недугах, але при інших? Бачу, що ти не віриш у чуда. Адже ж Господь може змінювати природні закони відповідно до своєї впадоби. Він же ж їх Творець. Яке вилікування переконало б тебе про правдивість чуд? — питав знайомий.

— Хоч би такий випадок, як Марії Феррард. Я відвідав її десять разів. Вона в агонії. І я боюсь, що помре

під час кожного впорскування. Вона має каверни в легенях, а від кількох місяців туберкульозне запалення олегочної. Якщо б вона виздоровіла, я повірив би, що це Господь учинив чудо.

По полудні медсестра сказала до нього:

— Я боюся, що це кінець.

Доктор узяв хвору за руку. Живчик бився шалено швидко й нерівномірно. Биття серця ледве відчувалося. Він впорскнув їй кафеїну. Обидві ноги набрякли. Руки й вуха холодні, нігті жовтаві...

— Останні хвилини життя, — сказав він після обслідування.

А медсестра спитала, чи можна в такому стані повезти її до джерела! Доктор Каррель звернувся з запитанням до місцевого лікаря д-ра Й., а той, оглянувши її, сказав:

— Вона вмирає й умре вам при джерелі. Робіть, як уважаєте за відповідне. Це їй ані не пошкодить, ані не допоможе. А медсестра вперлась:

— Бідне дівча! — говорила зі сльозами в очах. — Так мріяла про те. Це було б жорстоко з нашої сторони... не виповнити її передсмертного бажання.

І вони її повезли. Коло 2-ої по полудні д-р Каррель сидів біля хворої. Її обличчя пожовкло, живчик ледве вичувалося. Після купелі нічого не змінилося і її повезли до гроти.

Вона лежала тут у світлі тисяч свічок, а вище була чудова постать Пані, Яка являлася Бернадетті — статуя Божої Матері.

Доктор Каррель похилився над хворою зі слухавкою, олівцем і нотесом у руці. Він приглядався до неї зі здержаним віддыхом. Чи йому тільки видавалося, що зникли гострі, смертні тіні з її обличчя і воно набрало нормального виразу та забарвлення. Живчик бився спокійно. Очі відчинилися і дивились безупину на статую. Раптом лікар зблід, як ще недавно хвора, й тремтячою

рукою занотував: Год. 2,40: зник опух тіла. — Год. 3-тя: серце і живчик нормальний...

— Як чуетесь? — спитав її.

— Цілком добре, — відповіла. — Я ще дуже ослаблена, але чую, що я оздоровлена.

Лікар мовчав. Медсестра подала їй чарку молока і вона випила його. Порушила головою, обернулася: ніяких болів. Сталось те, що д-р Каррель уважав за неможливе — умираюча була уздоровлена. Лікареві здавалося, що йому сниться. Чи це дійсно правда те, що сталось на його очах? Тепер він мусить пройтися, щоб зібрати свої думки, а ввечорі зайде до неї.

Ввечорі Марія Феррард сиділа в ліжку і — усміхаючись — привітала його словами:

— Пане докторе, я здорова, це Господь вилікував мене.

Д-р Каррель обслідував її уважно. Мав перед собою здорову людину без гудзів, набрякнень, без сухіт легенів і сухіт очеревної. Цілковите вилікування. Те саме ствердила чергового дня лікарська комісія: «Ми не можемо природним способом вияснити того вилікування...».

— Можете завтра встати, — додав директор — і подякувати Господеві за чудо.

— Так, це чудо, — промовив тихо д-р Каррель. — Що будете робити з собою? — поспитав хвору.

— Вступлю до Сестер св. Вінкентія й буду опікуватися хворими, — відповіла.

Д-р Каррель вийшов з кімнати без слова. Він не хотів, щоб бачили сльози в його очах, бо він уже не панував над собою.

Те чудо вчинив Господь і д-р Каррель уже знав, що Господь є, і вірив.

ОТЕЦЬ ЙОСИП

— Шумні некрологи, величні похорони і квіти, море квітів — сказав Рей, огірчений — а про тих, що сотнями й тисячами вмирають на засланні, по тюрмах, в таборах праці, навіть і ніхто не згадає.

— Про кого ти говориш? — спитав я здивований.

— Про священників — відповів він коротко і замовк.

— Ти знав о. Йосифа Капаун? — спитав Рей по хвилині.

— Ні — відповів я.

— Він був в таборі полонених в Кореї — почав оповідати Рей — і всі католики, протестанти і жиди кликали його о. Йосип. І він був батьком для нас усіх. Вже сама його присутність додавала нам сил, відваги й надії, а його проповіді, його прямо батьківська любов до нас усіх, пожива, яку він роздобував, і піклування хворими та раненими допомогли вже неодному перебути китайський полон та вернутись додому.

— Отець Йосип — продовжував своє оповідання Рей — був при 8-ому кінному полку, який боровся під Нактонгом. Там він з кишнями, повними яблук і броскв, їздив ровером від одної стійки до другої. Зсідав з ровера, частував зденервованих вояків овочами, жартував, молився з ними і їхав далі.

Здавалося, що він не знав, що є страх. Службу Божу служив щоденно, часто при обстрілі ворога, сповідав, уділяв Святе Причастя так спокійно, якби це було в церкві.

Коло Кумхону попова по тяжко раненого вояка майже під ворожу стійку і виніс його з нараженням свого життя. Його посвята для ранених і умираючих була героїчна і вона довела його до табору полонених і до... смерті.

Одної ночі, коли молився при умираючим у лісі, зловили його Китайці. І аж тут, в таборі, ми мали змогу пізнати властивого о. Йосипа. Назовні він виглядав, як кожний з нас, вояк, а в дійсності він різнився від кожного з нас своїм життям... праведника.

Коли Китайці заборонили йому приходити до лікарні полонених, він повз крізь лісову гущавину і діставався туди тайком, прав засохлі та брудні перев'язки, чистив їх білизну від насікомих, холодив гарячкуючих і молився за них та молився з нами. Багатьом з них додав охоти до життя в час нервового заломання. А скільки з померлих сам похоронив, і все тайком, щоб Китайці не бачили.

Нас здоровив, служив щоденно Службу Божу, сповідав та постійно остерігав перед їх — комуністичною — пропагандою: « Не бійтеся тих, що тіло вбивають, а тих, що душу! » — пригадував слова Христа. А нас водили щоденно на « лекції », де годинами ми вислухували фанатичних комуністичних навчань « товариша » Суна.

Спочатку багато наших відважно протиставлялись Сунові. Вони гинули в льодовій воді по льохах або серед інших тортур. Та згодом, знесилені голодом, ми прислухались йому апатично. І тоді тільки один о. Йосип постійно перебував йому, а Сун, хоч аж пінився, не чіпав його. Вони боялись його. Боялись тої сили, яку відчували в нім на кожному кроці, а яку ніяк не могли зломити.

На Великдень 1951 р., помимо заборони, о. Йосип відслужив Службу Божу. Він мав тільки епітрахиль, чашу, оплаток і вино для освячення та пляшечку з оливою.

Все інше пограбували йому. І тоді ми побачили, що його сили вичерпуються. Адже ж він ділився своїми скупими харчовими приділами з хворими і вночі не спав, тільки обслуговував хворих. А він тижнями зносив болі з голодування. При кінці Служби Божої мало що не впав, умліваючи.

Його права нога була сильно опухла й мала червоно-синьо-жовту краску. До того він дістав сильне запалення легенів. Та він усе видержав і поволі почав почуватися краще.

Та тут вмішались Китайці комуністичного режиму. Вони його боялись, а хотіли позбутись, бо бачили його вплив на нас. Коли він лежав недужий, думали, що помре. Та коли він почав видужувати, рішили самі усунути його.

Одного дня прийшли з ношами, щоб занести його до лазарету, звідки не виходив ніхто. Ми завмерли, а він спокійно підійшов до нош.

— Ральфе, — звернувся о. Йосип до підстаршини Нарделля — ти знавш найбільше молитов: щоденно рано і ввечері прокажуй їх з ними.

— А ти — сказав о. Йосип до мене — не проймайся. Я іду туди..., звідки буду молитись за вас.

Отець Йосип положився на ноші з чашею в руці і, дивлячись з усміхом на нас, додав:

— Скажіть там вдома, що вмираю щасливий.

Я дивився німо за ним і сльози спливали мені по обличчі. Кілька днів пізніше о. Йосип помер.

При тих словах голос Рея задрижав. Таким зворушеним я ще його ніколи не бачив.

ЖАН ЖАК БЕРНАРД

У ХАТИНІ ІЗ ЗЕЛЕНИМИ ВІКОННИЦЯМИ

Це діялося у Франції, на морському побережжю Бретонії. Стежкою із рибальського села помалу йшов місцевий священик. Був у доброму настрою, бо прямував на відвідини до своєї матері. Вона була вдова й жила самотньо в убогій, але привітній хатині, що стояла зовсім осторонь від села на пагорбі, майже над самим берегом моря. Звідти ніяк не хотіла вона випровадитися й перейти мешкати до свого сина в селі. В цій хатині провела щасливі літа з своїм чоловіком, і в оточенні дітей, які вирости й уже розбрилися по світі. З тією хатиною в'язали її найкращі спогади й тому не бажала вона розлучатися з нею. Вела також невелике господарство: одну корову й кілька курей. Її найстарший син, тепер уже парох у родинному селі, врешті погодився з тим, тим більше, що майже щодня, як мав лише трохи вільного часу відвідував маму, а вона вгощала його свіжим молоком і смачним домашнім хлібом, який сама випікала. За розмовою з мамою завжди відчував відпруження. Йому здавалося, що вертається до своїх юних літ.

Тому й тепер із радістю зближався до її хатини. Ввесь світ був для нього милий. Залюбки дивився на морські хвилі, що бурунами розбивалися об скелистий беріг, залишаючи пінистий слід. А далеко на морю білили вітрила рибальських човнів. У свіжому повітрі змішувався запах вересу на прибережних полянах. У просторі залягла понадвечірня тиша, тільки шуміло море й від

нього повівав легкий вітрець. Ніде не було видно людей. Але втім знечев'я вийшов з-поза кущів якийсь молодий чоловік. Виглядав дивно, майже дико. Необголений, у брудному й пом'ятому одязі й у запорошених черевиках, без капелюха. Розкудлане чорне волосся звисало йому на чоло. В його рухах проявлявся неспокій. Він швидко зближався і, йдучи ще, запитався:

— Ви священник у цьому селі?

— Так.

— То висповідайте мене тут.

— Добре, але ходім до церкви. Вона ось там, недалеко, на краю села.

Незнайомий щось потиху сказав до себе й пішов услід за священником, який приспішив хід. Хсч нікого не зустрічали, молодий чоловік немов хотів ховатися за священником. Увійшли до церкви. В сповідальниці почав незнайомий відразу, без вступних слів до сповіди, говорити:

— Не знаю, як це власне сталося. Не минуло ще й півгодини відтоді, а я вже не розумію нічого з того. Однак я мушу вам сказати все, щоб ви не думали, що я такий поганий чоловік, дійсний злочинець. Боже, як маю це оповісти?

Його голос тремтів і він важко віддихав. Був дуже схвильований і збентежений.

— Я працював у Бресті, в пристані, як робітник-вантажник. Навіть добре заробляв. Але недавно по страйку почали звільняти робітників і я опинився без праці. Днями шукав якогось заробітку, а спав у міському притулку-нічліжню. Там хтось украв мені всі мої гроші. Тоді я покинув місто й пустився в мандрівку по селах, сподіваючись знайти працю в котрогось із великих землевласників. Надаремне. Аж опинився тут. Був голодний до нестяму, бо вже два дні нічого не їв. Спостеріг над берегом моря, на пагорбі, малу хатину. Чомусь забув і застукати до дверей і ввійшов до середини. Там була

старша жінка. Вона, мабуть, дуже перелякалася мене, мого вигляду й мові наглої появи, бо крикнула: «Забирайся відсіля!» Не знаю, що зі мною сталося; я попав в якийсь шал. Прискочив до неї, вхопив її руками за горло і почав її дусити. Спостерігши, що вона безсильно клониться униз і не дихає, я поклав її на підлогу. Доглянув ще, що на застеленому квітчастим обрусом столі був горщик із молоком, горнятко, накраяні скибки хліба й на тарілочки грудка масла. Але мені відійшов увесь апетит. Отямився я, що накоїв і я вже не відчував ніякого голоду. Мерщій, майже бігом, вийшов надвір...

— А в тій хатині зелені віконниці?

— Так. Це побачив я, як тільки ввійшов крізь хвіртку на подвір'я. А також білого котика, що сидів у вікні...

— Ах, Боже мій! — шепнув священик і відрухово притиснув долоню лівої руки до чола. Серце билося йому, як навіжене. Та він опанував свої почування, миттю усвідомивши собі, що він тепер тільки сповідник. Дав незнайомому напоумлення і розгрішення. Потім витягнув із кишені п'ятдесят ф'ранків в одному банкноті і втиснув молодому чоловікові в руку, яка була вогка від поту. Той перервав свою молитву й здивовано глянув.

Священик сказав до нього:

— Ходіть! Випроваджу вас через захристію. Уже сумерк і ніхто не спостереже вас. Старайтеся якнайшвидше вийти поза село. — Показуючи пальцем напрям, додав: — Цією доріжкою, а вона найкоротша й безлюдна, зайдете до містечка. За півгодини маєте там поїзд до Бресту. Хай Бог буде вам милостивий і зникайте хутко звідсіля!

Вернувшись до церкви, священик згасив світло, замкнув головні двері й від захристії. Потім вийшов на вулицю. Його уста ворушилися. Він шептав: «Господи, змилосердися!» Скрутив убік на стежку до побережжя.

Це вже не був повільний прохід, як перед зустріччю з незнайомим. Майже підбігав. Із тремтінням на цілому тілі ввійшов до хатини із зеленими віконницями. В кімнаті було темно. Ледве розсвітив лампу, так тряслися йому руки. З грудей вирвався йому розпучливий виклик:
— Мамо!

Припав до лежачої на підлозі. Підняв її і поклав на ліжку. Її тіло було тепле. « Вона живе! » — мигнула в нього думка. Прожогом метнувся і зачерпнув із відра води. Скроплював її чоло й обличчя. Помалу піднеслися її повіки й вона втомлено глянула на нього, але не пізнала його. Лежала далі нерухомо. Цілих тридцять шість годин провів він при ліжку біля неї, аж доки зовсім не прийшла до притомности. Це було перший раз за його душпастирювання, що він не відправив Служби Божої. Зате від його серця линула в тих годинах щира молитва подяки до Господа, що змилосердився над його мамою, над незнайомим молодим чоловіком і над ним самим.

(Філядельфія, *Шлях* 1970: вільний переклад - Л.М.)

П.Е. БРІЧГІ

ГЕРОЙ З ПЕНЯФЛЬОР

В 1936 р. Іспанія застогнала під кнутом комуністичної влади, яка з фанатичною залістю, диявольською жорстокістю і жахливою злочинністю виступала до боротьби з Церквою. Господні храми безчещено та замикано, духовенство й світських, вірних Христові та Його Церкві, в'язнено, тортуровано та вбивано. В краю повстав спротив. Ідейні одиниці зі зброєю чи з пером у руці, загрівали нарід до вірності католицькій Церкві та своїй батьківщині.

В Юарес де ля Фронтера, в однім з найкращих міст Андалузії очолював одну групу спротиву 21-літній Антін Молле. Ніхто не знав, що якраз він був провідником. А якби дізнались були про це ті, що його знали, були б дуже здивовані і, мабуть, сказали б: Як то, той усмінений, приятний і завжди ввічливий Антін?!

Але якщо б вони були бачили його щодня при Господній Трапезі, може зрозуміли б, звідки береться його невинна усмішка й сила духа до проводу повстанців проти ворогів Церкви, що допускалися страшних злочинів.

А кілька днів після того, як комуністи перебрали владу в свої руки, закликав його комісар до себе. Він запропонував йому вступити до комуністичного товариства. Антін чемно, але рішуче відмовився.

— Ми звільнимо вас із праці — сказав подразнений його спокоєм комісар.

— То що ж, трудно. Шукатиму іншої, — відповів Антін.

— Ви не знайдете ніякої. Ми не маємо праці для таких, як ви.

Антін мовчав. А звільнений із праці, навіть іншої не шукав. Він мав її аж забагато. Вночі по пивницях друкував летючки, що закривали нарід до витривалости в спротиві комуністам. Вночі організував служення Служб Божих, помагав духовенству, що діяло в підпіллі. А вдень розносив ті летючки сміло й відважно. Нераз комуністичні агенти попадали вже на його сліди, але він завжди зникав упору і працював далі.

В день перед великим народнім зібранням, що його приготувляла комуністична влада, приїхав Антін із трьома друзями до тієї місцевости і вони вночі на безбожницьких афішах поналіплювали великі написи: Хай живе Христос Цар!

Холоднокровно, з нараженням свого життя, Антін вскочив до поїзду, що ним їхали люди на це зібрання і роздавав свої летючки — від переділу до переділу. А вискакуючи з поїзду, закликав голосно: Хай живе Христос Цар!

Його зловили й засудили на місяць в'язниці. Вони не знали, кого вони в'язять. Вони навіть і не підозрівали, що мають перед собою того відважного Христового воїна, за яким пошукували по цілій Андалузії.

А в тюрмі в'язні заметушилися, як привели Антона. Священики, яких переховував і яким так ревно помагав Антін, його друзі та знайомі, обступили його. Вітали його з радістю, що бачать його живим, але і з жалем, що нема кому вести його групу. Та він клякнув перед єпископом і попросив благословення.

— Я засуджений тільки на місяць, Ексцеленціє, — відповів Антін на його запит. — Але, мабуть, не довго буду на волі. Робиться вже за гаряче кругом мене...

Цей місяць використав для реколекцій і молитви.

8 серпня вирушив із 20-ма друзями до Пеняфльор, щоб боронити церкву перед варварством комуністів. 10-го серпня зароїлося від міліціантів. Його група залишилася коло церкви, а він сам був в сусідньому монастирі, який незабаром оточили міліціанти. Почалася стрілянина. Антін... пригнутий, тайком старався дістатися до своїх друзів... Там зловила його міліція. Розсерджені, що одна людина держала їх так довго під монастирем, погрожуючи, зажадали від нього, щоб він відрікся Христа, а закричав слова на честь комунізму. Та замість того Антін викликнув дзвінко й голосно:

— Хай живе Христос Цар!

За те злочинний безбожник одним помахом ножа відтяв йому ліве вухо. Його повели, не перестаючи вимагати, щоб відрікся Христа. Антін мовчав, а той сам злочинний вояк відтяв йому праве вухо. І коли кров заливала його обличчя і рясно спливала на груди, він заточився з болю і тихо застогнав:

— Мій Господи!

Це був один-одинокий стогін, що вирвався з його уст. На дальші погрози він мав тільки один оклик, що звучав радісно і побідоносно на головній вулиці містечка:

— Хай живе Христос Цар!

Злочинні, жорстокі безбожники відрубали йому ніс і по черзі вибрали очі. З обличчям заллятим кров'ю, осліплений, але з головою піднесеною вгору, сильним і дзвінким голосом викликнув:

— Хай живе Христос Цар!

Не було в нього дрижання ні заламання через нелюдський біль. Цього було їм забагато. Впав злочинний стріл. І Антін повалився на землю...

З обличчям, як одна кривава рана, з неземською усмішкою на устах, з руками, схрещеними на грудях — так знайшли його друзі.

В. Бушман

ЗУСТРІЧ У ПАРКУ

Був осінний день. Погідний, лагідний і теплий. Золотисте проміння сонця продиралось крізь червонаве, бронзове листя дерев. У бічних алеях проходжувалось кілька осіб. На піску гралися діти.

Анна відложила книжку. Діти гралися м'ячем оподалік. І вона гляділа перед себе, а радше, цілком несвідомо приглядалась надходячій парі. Обидвоє були високі, майже рівного росту. Мужчина мав на очах чорні окуляри. Зі способу, як ішов, вона спостерегла, що це сліпець. Жінка держала його під руку, і щось з усміхом до нього говорила.

В обох на обличчі малювалась внутрішня шляхетність і спокій. Вони саме минали її лавку, як м'ячик сінка підскочив і вдарив сліпого в ногу. Анна зірвалась, узяла сінка за ручку й повела до мужчини.

— Петрусю, перепроси пана, хоч ти ненароком зробив це.

— Очевидно, мамусю, — промовив хлопчина. — Дуже перепрошую.

Мужчина лагідно усміхнувся...

— Нічого не сталося, хлопчику.

Вони обмінялися ще кількома словами й Анна вернулася до лавки, а пара пішла далі. По кількох хвилинах вони знову зблизились до її лавки. Анна встала.

— Вибачте, — промовила заклопотана жінка — що вас турбую, але мій чоловік хотів би вас щось запитати.

— Але ж прошу дуже.

— Чи ви були колинебудь у Росії? — спитав мужчина.

— Чому питаєте мене про це? — здивувалась Анна.

— Ваш голос пригадує мені щось, чого я ніколи в житті не забуду.

І нагло вона відчула, що вона знає, хто він є і де вона його бачила.

* * *

Мінськ під час війни... нужда, терпіння, сльози... Сильний мороз, ясні на небі зорі і всюди сніг, кучугури снігу. Анна швидко зближалась до лікарні. Йшла на заступство нічного дижуру у відділі сліпих. Це не було приємне. А вона була така змучена — і психічно, і фізично.

— Господи, скріпи мене! — прошепотіла, — бо я нездібна до нічого.

В середині бараку, біля розпаленої печі, лежали на ліжках хворі, сліпі. Молоді мужчини, які вже ніколи не побачуть денного світла, ні обличчя дорогих їм осіб. Анна обтерла з очей сльози дрижачою рукою. На крайнім ліжку лежав старшина, якого обличчя виглядало як маска. Вона задержалась при ньому.

— Ви прийшли, щоб вдавати милосердя наді мною, — промовив він різко. — Ідіть собі геть!

Та вона не зразилась його гострими словами. Обслужила його спокійно, а вночі кілька разів приходила до нього. Над ранком спитала, чи він бажав, щоб його відвідав священник.

— Ні! — відповів твердо.

— Ви католик, правда?

— Так, але що це обходить вас.

— Дуже багато. Буду молитись за вас.

Її заступство в тій лікарні затягнулось кілька тижнів. Лейтенант Вальтер відносився до неї чемніше, а одної ночі попросив, щоб вона написала листа до його матері.

— До нареченої не пишу нічого, бо вона і так не схоче бачити мене сліпого, — сказав з огірченням.

Однак Анна, в листі до матері, додала від себе та кож листа до його нареченої.

Прийшла відповідь і вона прочитала. Лист від нареченої був зворушаючий. « Слава Господеві, — писала вона, — що живеш. А мої очі будуть для нас обоїх... » — Лейтенант хвилину мовчав.

— Звідки вона довідалась? — спитав опісля.

— Я написала — відповіла Анна спокійно. І знову мовчанка...

— Дякую, сестро. Чи можу просити священика?...

* * *

— Лейтенант Вальтер! — промовила радісно Анна, стискаючи йому руку.

— Той самий, — відповів, усміхаючись. — А це моя дружина. Ми обидвоє молилися за вас щодня.

* * *

Ернест якраз грав на фортепіяні сонату Бетовена, як Анна входила до кімнати.

— Щось сьогодні пізніше вертавсья з проходу — сказав він, перервавши гру, і звернувся обличчям до неї.

— Я стрінула в парку лейтенанта Вальтера з його жінкою — сказала, гладячи ніжно його волосся. — Які щасливі вони обидвоє!

— Неможливо, щоб могли бути щасливіші від нас, — засміявся він щиро.

І він мав на очах темні окуляри. Також він був сліпець, з яким Анна познайомилась була тоді в баряку сліпців, у Мінську.

МАРІЯ ВІНОВСЬКА

ПЕРШЕ СВЯТЕ ПРИЧАСТЯ ХРИСТИНИ

— Йй нічого не бракує, — сказав лікар, здвигаючи плечима. — Чи ви не завважили в останньому часі нічого особливішого в її поведінці? Я б назвав її недугу «ідеєю фікс». Чи вона мала може якісь труднощі в школі?

Пан К. поглянув на свою дружину. Та притулила палець до уст.

— Нічого надзвичайного... — пробурмотів він.

— Мала є в тому віці, — продовжував лікар, — де треба звертати увагу на її нервовий стан. Тут допомгла б радніш мати, чим лікар. Вона мусіла б ужити всю свою ніжну любов, щоб видобути з неї причину голодового страйку. Від трьох днів не прийняла поживи... Так дальше не може бути. Якщо б вона була дійсно хвора, не боронилася б перед їдою. За всяку ціну мусимо знати причину цього. Повідоміть мене, як зайшло б щось нового. Я завтра загляну в тій самій порі. Числю на вас, пані...

Ледве зачинилися двері за лікарем, вони поглянули мовчки на себе.

— Но, і... — промовив п.К.

— Не знаю, — відповіла дружина.

— Дурненька гуска! — крикнув п.К. — Вона це відпокутує. Та, покищо, може пошкодити своєму здо-

ровлю. Та ж вона дійсно три дні нічого не їла. А може їла тайком?

— На жаль, я думаю, що ні. Вона лежить у ліжку. Шафка в кухні є замкнена. А в її кімнаті я не знайшла ні округинки. Впрочім, вона говорить правду і є вперта, як ти...

Пан К. не звернув уваги на останні слова.

— Що тепер зробимо? — поспитав він.

— Не знаю... — відповіла, зітхаючи. — Чейже не можемо їй на це дозволити. Йде про її майбутність.

Пан К. почав ходити поспішно по кімнаті. Пані К. взяла до рук робітку, та назад її відклала.

— Вона може померти, — прошепотіла.

— Ще того бракує, — зітхнув п.К. — Чому ти її краще не доглядала?

— Казимире! Того вже забагато! Хто вибрав для неї школу: я чи ти? Всі вчительки комуністки, священник не має вступу до школи... Кого вона зустрічала, де й коли? Я сама завжди з нею приходила до школи і верталася додому.

— Ти чула, що лікар сказав, — промовив, кепкуючи, п.К.

— Так, але я не знаю, як до цього взятися. Попробуй ти, ти ж батько.

— Що ти сказала? Ти, воююча атеїстка!

— Саме тому. Я вірю, що це не матиме значення для неї. Перш за все треба її рятувати, вона радніш помре, а не уступить.

— Значить, уступити.

— Знаєш кращий вихід?

Пан К. займав у партії високе і відповідальне становище, та з переконання був марксистом. В тому панувала повна гармонія між ним та його дружиною, Анною, яка поборювала релігію на кожному кроці. І нагло,

Христина, їх одинадцятирічна одиначка, звіщає їм, що вона хоче приступити до Першого Святого Причастя. А коли вони противляться тому, лягає до ліжка й починає голодовий страйк.

У тому часі Христині приснилася печена курка зі свіжим горошком. Дівчинка була така голодна, що, здавалося, не видержить. Але вона мусить видержати, вона це обіцяла. Чейже йде про таку важну річ, як Перше Святе Причастя, яке вона має прийняти разом із Янкою, Евою, Люцією, Вандою й іншими подругами, які навчили її катехизму. Христина заглушила голод склянкою води і почала молитись.

— Мати Божа, випроси, прошу, зрозуміння для моїх батьків. Бо інакше я помру з голоду. А я не маю охоти вмирати. Але, як потрібне, то я умру, а не уступлю. Я люблю Тебе, Небесна Нене, і маю довір'я до Тебе!

Двері відчинилися безшелестно і в них появилися дві постаті.

— Як почувався? — поспитав батько.

— Чи ти не голодна? — докінчила мати.

— Так, я голодна! — скрикнула Христина. — Я така голодна, що з'їла б тарілку кукурудзи, з'їла б ті рештки, що їх викидаєте, з'їла б навіть лушпину з бараболі. Я є голодна, але я не буду їсти, краще умру. А ви напишете на нагробнім камені, що я померла з голоду, з вашої вини.

Пан К. переглянувся мовчки з дружиною. Перший раз призналась дитина, що вона голодна. Але ж це клубок нервів! Треба її доконче рятувати.

— Моя дитино, — почав він. — Ми хочемо твого добра. Та ця релігія не дасть тобі нічого, а нас впровадиш у клопіт. Та чейже йде також про твоє майбутнє... І мої товариші не подарують мені, як я тобі на це дозволю. Чи ти це розумієш? Чи ти не любиш нас, чи ми є для тебе байдужі?...

Христина слухала мовчки. Несподівано Христина перервала йому зі сльозами в очах...

— Я вас не люблю! Як можете думати щось подібного? Для того, що я вас люблю, я не уступлю. Це не моя вина, що я вірю в Бога, і віритиму до кінця свого життя. А коли я умру, то буду молитися про ваше навернення.

— Як ти можеш приступити до Святого Причастя, як ти не охрещена? — спитала мати, яка більше визнала на справах віри, чим її чоловік, бо ж колись виховували її монахині.

— Але ж я охрещена! — скрикнула врадована Христина. — Мене охрестили мої подруги.

— Котрі? — поспитали нараз поспішно родичі.

— Коли ти так добре визнався на релігійних справах, то ти повинна знати, що Господь приказує слухати батька і матір, — промовила з досадою пані К.

— Ти мусиш відрізнити, мамо, — відповіла дівчинка — що в добрих справах я мушу вас слухати. Але, коли ви приказуєте мені щось, що Господь забороняє, я маю обов'язок сказати — ні! Коли мені забороняєте піти до Святого Причастя і віддаєте мене від Господа, моїм обов'язком є сказати: ні! І ще раз: ні!

І вона заплакала з голоду, зі зворушення, а також і тому, що знала, що її батько не може рівнодушно глядіти на її сльози.

Пан К. сів на крайчику ліжка і хотів погладити її, по голівці, та вона відсунулася.

— Ні, ні, татку, я не поцілую тебе, аж поки ти не згодишся.

— Це все трішки за гостро, — засміявся він. — Ми працюємо над відбудовою кращого світу, а власна дитина перешкоджає. А коли я скажу так, будеш почуватися краще?

Вона всіхнула крізь сльози.

— Очевидно, татку. По-перше, можтиму щось з'їсти, бо навіть не уявляєш собі, яка я голодна. А найважливіше, що піду до Святого Причастя зі своїми подругами в білій, довгій суконці. І буду молитись за вас. А Христос не відмовляє нічого тим, що причащаються перший раз. І може і ви колись підете до тої церкви, як батько і мати інших дівчат.

— Ще того не доставало! — скрикнув пан К. — Чуєш, що виговорює твоя донька?

— Вона є так само твоя донька, як і моя, — відповіла сухо пані Анна.

— Але, що ж подумают собі родичі дівчат, із кляси, де ходить Христина, коли довідаються, що вона йде до Святого Причастя? — почав, отягаючись, п.К.

— Подумают собі те саме, що татко, — засміялася Христина. Всі діти моєї кляси йдуть до Першого Святого Причастя. Всі! Чи ти це розумієш? І лише я одна мала найбільші труднощі. Як я вас люблю, тату і мамо...

— Но, но, ти зеленодзюбе! — засміявся, зворушений, пан К. — коли ми в згоді, скажи мені, де ти навчилася катехизму? Та ж ти ніколи в церкві не була.

— Але ж, тату, це цілком просте. Дівчата, які там ходили, навчили мене. Гурра! Голодовий страйк скінчений! А тепер прошу дати мені щось їсти, щонебудь, м'ясо, фасольку...

— Перше дістанеш кашку на молоці. Підожди хвилину.

Пані Анна вийшла до кухні, пан К. за нею.

— Но? — промовив.

— А так, — відповіла.

— Я й не сподівався, що щось подібного переживатиму. Я цілковито вичерпаний.

— І я. Але вона має волю, наша мала.

— Так, має її більше, як треба.

— Це вже по мені!

А Христина клякнула на своїм ліжечку і почала молитися:

— Дякую Тобі, Мати Божа! Якби Ти мені не була помогла, мені не вдалося б. А тепер, прошу, зміни серця батька й матері, щоб вони разом зі мною пішли до Святого Причастя. Ти можеш усе й Тобі Господь нічого не відмовить. Я уповаю на Тебе...

(Філядельфія, *Шлях* 1961: переклад з німецької мови за французьким оригіналом)

МАРІЯ ВІНОВСЬКА

ХРЕСТИ

— Це не належить до мене знати, що сталося з хрестами — вияснила Петронеля ображеним тоном. — Вчора вони були — сьогодні стіни порожні. Хтось мусів їх забрати.

Цілий персонал санаторії, включно з директором, глядів на неї зі страхом, змішаним із зачудуванням. З руками, спертими на бедра, з волоссям, спадаючим на блискучі щоки, вона говорила так скоро, що директор Сарнецький ледве міг прийти до слова.

— Товаришко Пхелко, ваші слова дивують мене, але вони не вияснюють мого питання, де поділися хрести.

Петронеля вже відчинила уста, як хтось застукав до дверей і вбігла мед-сестра Ольга.

— Але ж це явний бунт, — закричала, ловлячи віддих — діти не хочуть вставати, ні одягатися.

Петронеля затріюмфувала.

— Бачите, товаришу директоре! Це мабуть вчинок американських імперіялістів! Я це чула на радіо-програмі...

Вона здвигнула ображено раменами, а д-р Сарнецький вийшов з кімнати з панною Ольгою.

Починався бурхливий день. Очікувано інспектора з Варшави — представника комуністичної влади.

Управа санаторії, знаючи, чого вимагає безбожна комуністична влада, прийняла, на жаль, безбожне рішення, позавчора ввечорі — усунули всі символи по попередніх властительках санаторії — монахинях. Усунено

всі релігійні образи. Ще залишилися були в кожній залі хрести на почесному місці. Господар Селе... мав зайнятись ними. А сьогодні рано не було ні одного хреста на стінах! А тепер бунт дітей!

Директор вбіг до першої залі, в якій було вісім ліжок. Діти лежали накриті коцями, і не рухалися.

Що тут діється? — заgrimів д-р Сарнецький. Не було ніякої відповіді. Вісім пар очей гляділо на нього як мечі.

— Що вам недостає? — питав з презирством. — Гляньте — тепла вода; чому не хочете вмиватись?

Діти мовчали. Нагло протупотіли кроки під дверима і Петронеля закричала:

— Пан інспектор!

Цього вже забагато. Його очікувано вполудне. Розсерджений директор зловив восьмилітнього хлопчика, як левеня. Ледве той витяг його з ліжка, як він увільнився. О горе! Дитина вкусила його в руку.

— Що тут діється? — спитав хтось за його плечима. Це був інспектор, який ввійшов, бо почув крик.

— Це... ми хотіли... діти відмовляються вставати і відповісти на мої питання. Це вислід невідповідного виховання! Якщо б родичі...

Інспектор приступив до хлопця, який так дико обороняв свою незалежність, і хотів сісти на крайчику ліжка.

— Не рухайте мене! — закричав хлопець і відвернувся. — Це не примхи, це настанова. Ми, всі хлопці і дівчата, рішили залишитись в ліжках і не порушитись, доки не виконають того, чого ми домагаємося. Ми живемо в демократичному краю і творимо більшість. Отже...

— Чого вони домагаються? — звернувся інспектор до директора. Директор зблід... Він нагло зловив хлопця і підніс його з покривалом та матрацом з ліжка, помагаючи собі ногою. Всі хлопці зверещали, а на підлогу

впав хрест. Д-р Сарнецький відчинив долоню. Інспектор поглянув питаюче на нього. Хлопчина поспішно підняв матрац, положив на нього хрест, положився до ліжка і накритися накривалом. А директор гримів...

— Тепер вже знаю, де поділися хрести. Ви мені за це відповісьте...

Рухом руки дав йому інспектор знак, щоб він замовк, а сам поклав руку на голову дрижачого хлопця.

— Не бійся, малий! Як ти називаєшся?

— Юрко! Я називаюсь Юрко!

— Скажи мені, чому ти сховав хрест під покривало?

Хлопець спустив голову, а з другого кінця залі відізналася якась дитина:

— Говори!

Петронеля ввійшла тайком до залі з мітлюю в руці. Хлопець поглянув на неї безрадно, а вказуючи на хрест сказав:

— Ми не хочемо, щоб він здіймав хрести із стін.

Оплесками потвердили всі хлопці його слова. А заохочений Юрко продовжував...

— Ми всі християни. Ми вчимося катехизму. Ми молимося. Ми є в більшості! Тому ми настоювали, що хрести мають залишитись у залах. Сьогодні мали їх забрати. Ми їх здіймили і заховали в своїх ліжках. А встанемо, коли нам обіцяють, що хрести залишаться на своїх місцях. Коли ні, ми не будемо слухати.

Оплески залунали зі всіх заль санаторії. Інспектор крутив свою борідку, розгублений.

— Добре, Юрку. Вам залишають хрести. Ви ще замалі, щоб зрозуміти...

Якийсь дитячий голос промовив:

— Хрест є хрестом — вчора і сьогодні. Що вам ще треба зрозуміти?

Інспектор піднявся:

— Заспокойтесь діти. Вам віддадуть їх. А тепер скоро з ліжка, одягайтесь. До побачення!

Петронеля затанцювала за плечима обох панів і зачинила за ними тихо двері. Вона сіла біля Юрка і поспитала:

— Чи я вам зле порадила?

Юрко радісно сказав:

— Петронельо, ти скарб!

— Тільки не зрадь мене! — напімнула.

(Філядельфія, *Шлях* 1957: з французької м. в німецькій перекладі)

МАРІЯ ВІНОВСЬКА

КРОВ ЗА КРОВ

Десь там у Китаї... в парафіяльній школі... діти з жовтявою закраскою шкіри й скісними очима молилися побожно. Вони молилися з цілого серця і вимовляли слова виразно й поволі.

— Може молимося востаннє голосно й спільно... Хто це може знати? — подумала мала Лі.

Вона ще ревніше вглибилася в значення слів: « Хліб наш насущний дай нам днесь »... Лі їла хліб дуже рідко. Щодня рано, в полудне і ввечорі вона їла тільки риж.

— Сестро — поспитала вона. — Чому Ісус не сказав: « Дай нам сьогодні наш щоденний риж »?

Сестра Евфрозина вияснила: — Бо Він назвав і хліб Евхаристії. Ти просиш Спасителя про щоденне Святе Причастя, маленька. Твоє тіло потребує рижу, але твоя душа є цінніша від тіла. Вона відчуває голод хліба життя.

В травні Лі приступила до Першого Святого Причастя. Вона просила тоді Ісуса...

— Дай мені щоденно Хліб, щоб моя душа жила і щоб я була сильна.

Від того часу Лі прийняла сорок сім Святих Причастей. І тепер вона молилася, щоб нічого злого не сталося і щоб вона могла даліше щоденно причащатися. Вона сказала Ісусові:

— Що ж я буду робити без Тебе?

Нечайно відчинилися двері. Перелякані діти мовчали. В кімнату ввійшов комісар з чотирма вояками. Він розгорнув папір і скрегітливим голосом почав щось читати,

а опісля зірвав хрест з стіни й кинув його на землю та надавив чоботом.

— Новий Китай не дозволяє на такі вірування! — закричав.

А тоді звернувся до дітей...

— Віддайте мені ваші образки.

Лі знала, що це означає. Всі діти в парафіяльній школі діставали побожні образки. А тепер треба було їх віддати, щоб не стягнути на себе переслідування. Вони глянули на Сестру. А вона стояла мовчки як статуя. Тоді почали діти віддавати образки. Вони їх так любили ті гарні образки! Мала Лі хотіла заховати собі образок Доброго Пастиря. Всі інші віддала, але на тому одному залежало їй дуже. Цей образок дістала вона на пам'ятку Першого Святого Причастя.

Сильний поличник кинув її на землю.

— Ти, мала кертице, будеш обманювати республіку?! — зверщав комісар.

— Привести батька тієї дитини!

В чверть години пізніше Лі та її батька із зв'язаними руками привели до церкви, куди міліція приводила всіх тих мешканців села, які опиралися владі.

Комісар стояв на ступенях вітваря й, вимахуючи дико руками, кричав, що місіонери — це агенти імперіалістичної Америки, які ошукують людей, щоб виманити від них гроші. Він вирвав дверцята Кивоту й розсипав оплатки на землю.

— Побачимо, чи Христос оборонить Себе! — заверещав. — Бачите, як ми з Ним поступили?

Перелякані люди поступили назад, Лі здавила в собі крик. Що сталося з її Хлібом?! Вона не очікувала грому з неба, як інші. Вона не потребувала доказу. Її мале, віруюче серденько кривавилось на вид оплатків на землі...

— Але Пилат те саме зробив, а Ісус не вбив його. Чи Він терпить? Я певна, що так.

І з очей Лі потекли сльози. Як Ісус терпів, так терпіла і вона. Вона зітхнула важко.

— Зрозуміли? — сказав глузливо комісар. — А тепер забирайтесь! І горе тому, хто буде даліше вірити!

По хвилині церква була порожня. Та крім ангелів, які клячали і плакали біля розсипаних оплатків, був ще один свідок, якому завдячуємо це оповідання. Отець Лука, місіонер, що заховався був на хорах. Він не міг зійти вниз і позбирати оплатки. Його життя для нього нічого не значило, але він був потрібний ще своїм парафіянам, що захоронили його тут.

— Господи, прости їм, — молився, прибитий тим усім. — І не дозволяй на святотатство.

Та ось відчинилися беззвучно двері. Мала дівчинка ввійшла до середини, попрямувала до вітваря, клякнула, схилилася до землі й спожила один оплаток. Хвилину молилася і тихо відійшла.

— Це Лі. Я того не сподівався від тієї дитини! — подумав священик. — Ісусе, не дозволяй, щоб вона впала в руки катам...

Переслідування продовжувалося. Літаюча бригада перешукувала околиці села. Перелякані мешканці не виходили зі своїх хат. А кожного ранку місіонер був свідком тої самої сцени. Мала дівчинка входила, клякала, споживала один оплаток, молилася і зникала.

— Щоб їй удалось усі спожити... — молився о. Лука.

І ще залишився один. Як щоденно Лі зближалась до ступнів вітваря і клякнула. Отець Лука здушив крик. Крізь відхилені двері вояк намірився крісом на дитину. Стріл, і дикий регіт. Дитина впала на землю. Священик думав, що вона вже не живе. Та побачив, що дівчинка із трудом схилилась по оплаток і спожила його. А опісля... Коротке дрижання тіла. Вона лежала мертва.

ЗА ГОЛОСОМ СЕРЦЯ

Це була ще глибока ніч, коли будильник своїм гострим звуком вдерся в шпитальну атмосферу. Ганя зірвалася... Вона потребувала часу, щоб віднайти себе в твердій дійсності. Її снились її гори. Блискучий сніг і буйний вітер. Вона бродила по коліна в снігу і готовилась до скоку... Та це не був вихор, це був будильник! Була ще немов оп'яніла сном. Так, це була 3-я година над ранком. Товаришки очікують звільнення з дижуру. Із усього п'ять у шпиталі. Вона зірвалася з ліжка. Через тонкі стіни було чути стогони та зойки... О, як знала вона їх добре! Серед різнорідних голосів вона могла відрізнити оклики про поміч. Із залі ампутованих повторяв хтось ще від учора м'яким голосом: « Мамо!... »

Кожний хворий стає знову дитиною, — подумала Ганя, занурюючи обличчя в холодну воду.

Відчувався брак води, відколи бомбами знищено водопроводи. Та чи забракло лише одної води?... Вчора ввечір директор шпиталю заявив, що шпитальна аптека вже майже порожня.

— Помагайте собі, як можете, — сказав, — щоб хворим лише якнебудь додати відваги. Іноді вистачає « доза » води...

Перелякана, поспитала його Ганя в чотири очі...

— А що буде з моїми хворими на простець? Маю лише кілька ампулок з інєкціями...

Лікар поглянув на неї своїми, зачервонілими від нічної праці, очима...

— Резерви всі зужиті і нема надії дістати ліки від большевиків...

По пересуненні фронту шпиталь заповнився раненими советськими вояками і партизанами. І одними і другими Ганя піклувалася. Однак тепер, брак лікарств викличе в неї конфлікт совісти.

— Докторе, — говорила далі, — я маю почислені ампулки. Як маю їх ужити, в найконечнішому випадку?

— Дитино, — сказав лікар, — я знаю, що ми не приготовані на подібні рішення. Ми живемо в особливих обставинах, які не були передбачені в жоднім підручнику лікарської етики. Я не маю права дати вам якінебудь приписи. Рішайте самі, та здайтеся на Боже Провидіння.

Вона мала двох хворих на простець. Вони лежали в маленькій кімнатці: 17-літній партизан і советський вояк. Ганя почислила ампулки... Вони вистачали для одного, але не для двох. Котрому з них дати? Вона поглянула на годинник і пригноблена сіла. Вона вже вибрала. Іван, юнак з блакитними очима... Його рани не були небезпечні і вважали його за врятованого. Щойно вчора спостерегли в ньому об'яви простця. А він так розпучливо держиться життя! Так борониться перед смертю...

— Ще кілька інскцій — сказав вчора — і будемо танцювати...

Так, а той другий?... Високий мужчина, спокійний і мовчазний. По прибутті до шпиталю Ганя побачила в нього медалик Матері Божої...

— Я знайшов його, — промовив.

Вона глянула здивовано на нього. Стільки наслухалась про атеїзм большевиків, а це советський вояк...

— Знаєте, Хто це є? — поспитала. Хворий притакнув і ніжний усміх майнув на його обличчі...

— Мати Божа, — сказав м'яко. Вона щераз почи-
слила ампулки. Вистачали лише на одного. Дасть обом
по половині, помруть оба. Дасть одному, засудить дру-
гого на жорстоку смерть і буде мати людське життя на
своєму сумлінні. Дрижачи зі страху, клякнула до мо-
литви...

— О, Мати Божа, — закінчила її, — Тобі лишаю
вибір...

На дворі запіяв когут, як вона вийшла з кімнати.
В коридорі пахло хльороформом. Зойки вмираючих,
маячіння гарячкуючих, плач і голосні оклики було чути
звідусіль... В кімнаті хворих на простець куняла Тереса.

— Іди спати! — сказала Ганя, — я залишуся.

— Маєш інкції? — спитала та. — Я вже не маю
ні одної!

— Іди, іди спати! — відповіла Ганя нетерпеливо.

— Іване, звернулася Тереса до юнака, — прийшла
Ганя; все буде добре.

— Що робить той другий? — Спить! відповіла Тереса.

Як лише залишилася Ганя сама, витягнула ампулки
з кишені. Юнак стежив за її рухами.

— Вже час, — промовив. — Лікар приписав що дві
години...

— Лікар, лікар... — сказала Ганя, пробуючи всміх-
нутись, — очевидно треба його слухати.

— Скажіть мені правду, сестро, не маєте вже інк-
цій? — спитав.

Вона не була приготована на такий прямий запит.
Почервоніла і почала щось пильно шукати в своїм за-
писнику.

— Не говори дурниць, — кинула, щоб скрити своє
збентеження, — маю все, що мені потрібно. Та юнак
не дався чимнебудь збути.

— Сестро, благаю, скажіть мені правду. Я хочу при-
готовитись на смерть. Я мушу знати!

Вона похилила голову. Не знаходила слів... Їй не вільно було сказати правди, але вона не могла мовчати. Він мав право знати. Вона глянула, чи тамтой другий спить...

— Правду... — промовила глухим голосим, — маю досить для одного, а не для двох. Юнак впав на подушку, як після удару.

— А ви кого вибрали? — поспитав. Вона закрила обличчя руками і розплакалась...

Втома, недоспані важкі ночі й розгубленість зробили своє... Та вмить схаменулася і почала приготувляти інскцію.

— Успокийся. Дам тобі інскцію. Побачимо, що буде потім...

— А він? — поспитав юнак.

— І він дістане. Успокийся!

Може юнакові вистачить одна і наступить криза, — намагалася заспокоїти себе. Зближалася до другого ліжка. Іван Петрович відкрив очі, поглянув на неї спокійно і сказав...

— Ні! — Що сталося, він був досі спокійний пацієнт. — Ні! — повторив рішуче.

— Що вам сталося? — Нічого, відповів. — Він молодий, має матір. Я не маю нікого, я круглий сирота. Він держиться життя, а я ні. Я не хочу інскції. Ви не маєте досить для нас двох. Вам важко вибрати одного з нас. Тому я вибрав за вас. І він обернувся до стіни.

— Якщо він відмовився, відмовляюся також я — заявив юнак.

— Не будь дураком! — сказав Іван Петрович, — ти мавш матір, яка на тебе чекає, а в мене нема нікого.

Години минали швидко. Одному приносили життя, другому смерть. Ганя давала точно інскції юнакові, а стан Івана Петровича погіршувався. Ввечорі прийшов головний лікар і сказав:

— Він пропащий. Залишіть його в спокою, бо й так уже не зможемо допомогти йому. — Ганя заридала.

Коло 11-ої години юнак заснув. Врятований! А Іван Петрович у той час боровся з штивністю, яка немов панцир охоплювала його. Він усміхався до Гані, але це виглядало радніш на гримас.

Нагло піднявся і широко розплющеними очима почав вдивлятися в куток кімнати.

— О, яка Вона чудова! Вся сіяє! Яка добра! Усміхається до мене... Іду... Іду!... А потім сказав ще голосно:

Мати Божа!... і помер...

(Філядельфія, *Шлях* 1961'1962: вільний переклад з німецької м. за франц. оригіналом)

МАРІЯ ВІНОВСЬКА

КУДИ ПОВІЗ СВЯЩЕНИКА ПОЛІЦІЙНИЙ АГЕНТ?

Отець Михайло перемок, а його одяг був покритий болотом. Він саме вернувся від хворого, з бідної і далекої дільниці. На вичищену підлогу коридору спливала вода, змішана з болотом.

— Бідна Агнета... — зітхнув священик.

— Агнето! — закликав священик свою рідну сестру. — Рятуй свою підлогу, бо я за неї не відповідаю!

Двері відчинились і показалась у них голова його сестри.

— Жахливе! — промовила вона, дивлячись на його мокрі й заболочені черевики. Та вона навіть і не глянула на мокру калюжу на блискучій підлозі.

Отець Михайло здивувався. Він добре знав педантерію своєї сестри і сподівався гострих докорів, а тут нічого! Що сталось?! Він поглянув із німим запитом на неї.

Вона поклатала значуче палець на уста, на знак, що слід мовчати.

— Він є тут, чекає тебе! — сказала шепотом.

Священик здригнувся. Він постійно сподівався того, але коли та хвилинка надійшла, він відчув, що був не-приготований на те. Чи це був страх? Страх перед тюрмою, терпінням, смертю? Ні! Це був страх, щоб не за-ломитись, щоб мужньо видержати. А він старий і його здоров'я постійно недомагає. Чи видержить він? Свя-

щеник схилив голову і гаряче молився... Його сестра з острахом гляділа на нього. Вона інакше пояснила собі його мовчанку.

— Він тебе не бачив, втікай! — зашепотіла.

Та священик з усміхом глянув на неї:

— Ні, ніколи! — відповів і поволі ввійшов до кімнати.

На його вид піднявся з крісла поліційний агент комуністичного режиму, який, з руками в кишенях, з цигаркою в устах, змірив священика холодно очима від голови до стіп і спитав:

— Отець Михайло К.?

— Так! — відповів священик.

— Ходить зі мною!

— Чи можу взяти дещо з речей?

— Ні! — відповів гостро. — Візьміть свячену воду і епітрахиль.

Священик глянув на нього здивований. Що міг знати поліційний агент про епітрахиль? — подумав собі.

— По що? — запитав.

— Не ваша річ питати. Довідастесь на місці.

Той загадочний агент не відзначався чемністю. Може заведе його на місце страчання до засуджених на смерть, а потім можуть і його зліквідувати.

Священик поклав до валізочки бажані речі і закликав сестру.

— Я виходжу з тим паном... — сказав коротко.

— Коли вернешся? — спитала дрижачим голосом.

— Не знаю... — відповів.

— О Святий Антоніє! — скликнула сестра в нещасті і, звертаючись до агента, спитала: — Чи ви без серця, що знущастесь над старим чоловіком?

— І святий Антоній не допоможе... — засміявся агент.

— А я буду молитись до св. Антонія...

— Чи можу поговорити з о. Вікарієм (сотрудником)?
— спитав уже в дверях священник.

— Ще що?! — майже скрикнув агент. — Скоро, скоро, бо я спішуся!

І вони вийшли. Стукіт зачинюваних рвучко дверей, глухе ридання сестри...

Отець Михайло спокійно ввійшов до авта. Може це вже дорога до моєї смерти... — думав він собі. — Господи, будь милостивий мені грішному! — зашепотів і потонув у молитві.

Авто поспішно мчало крізь освітлені вулиці. Прохожі з острахом гляділи за ним. Вони бачили темну силуетку біля шофера й знали, що це означає. Минули тюрму і поліцейний будинок.

« Значить, не тут », — подумав священник, — « певно поза місто на місце... ».

Нагло авто задержалося перед малим домиком. Приватний дім, — здивувався священник. Він переставав уже це все розуміти. Агент висів з авта і відчинив дверцята.

— Прощу висісти, Отче! — промовив перший раз чемно.

« Ввічливість перед смертю... Хоче упримнити мені останні хвилини... » — подумав собі священник.

Агент пропустив його перед собою і вони ввійшли до коридорчика, завішеного плащами. З сусідньої кімнати долітав гамір голосів і сміхи. Щораз більше здивований священник став на порозі. Яскраво освічена кімната була повна людей — мужчин, жінок і дітей. Посередині кімнати була колиска з немовлям.

Збентежений агент підійшов до нього:

— Прощу вибачити мені, Отче! Я не міг інакше... — і агент показав на свій поліцейний уніформ. — Прощу охрестити мого синка...

— І мого, і мого!... — почувлися голоси.

* * *

Коли о. Михэйло — дві години пізніше — входив до дому, залякана сестра припала до нього з окликом радості:

— А я знала, що св. Антоній pomoже! — прошепотіла.

(Філядельфія, *Шлях* 1962, ч. 3: переклад з німецької м. за франц. оригіналом)

МАРІЯ ВІНОВСЬКА

ОСТАННЯ СЛУЖБА БОЖА ОТЦЯ МИХАЙЛА

— Той кандидат на дворі виглядає на особливішого типка — говорив монах — брат Урбан, витираючи руки до синього фартуха — Будьте обережні, Отче Магістре!

Коли брат не дістав ніякої відповіді додав:

— Я в'язатиму помідори під розмовницею і буду близько. Закличте мене, якби це було потрібне....

Отець Бруно підніс зір, поглянув на нього крізь окуляри, замкнув часослов і засміявся.

— Нема страху, брате Урбане! Кандидати до монастирського життя не мусять бути пристойні з лица. Я знаю себе поміж ними...

— Виразна відповідь! — сказав, паленіючи, брат Урбан. — Але я унікав би такого типка. Поперше, його ніс має неприродний вигляд, як бараболя. Він виглядає як боксер, або ще гірше. З такою формою носа він, мабуть, не народився. Ніс, здається, розбито йому пізніше. Крім того...

Отець Магістер новиків ішов до дверей і сказав:

— Добре, брате! Побачимо. Господь судить нас не по вигляді. Церква має різних людей у своєму стаді.

Та заки о. Магістер увійшов до розмовниці, стояв хвилину тихо перед її окляними дверима. Брат Урбан мав рацію. Мужчина, що сидів там у кріслі, виглядав як бандит. Він поздоровив священника незграбно і сказав:

— Богдан Бреля! Добрий день!

— Слава Ісусу Христу! — відповів священник, усміхаючись. — Знаєте поздоровлення християн, правда?

Спочиньте і розкажіть мені, що вас привело до мене.

— Слава на віки! — відповів прибулий. — Місяць уже багато разів зайшов, як я поздоровляв останній раз християнським привітом. Урядовці комуністичного режиму були б били мене.

А змінюючи тон, прибулий сказав:

— Подивляєте мій ніс. Це вислід одної пригоди. Але це інша історія.

— Це не має значення, — відповів лагідно священник. — Ваш ніс не інтересує мене, тільки ваша душа. Скажіть мені, друже, чого бажаєте собі.

Незнайомий обертав нервово твердими руками шапку. Риси його лиця були гострі й різкі.

— Він відійшов, — почав оповідати незнайомий, — та доручив мені одне: піти до монастиря.

— Хто відійшов? — спитав о. Магістер. — Успокоїться, ми маємо час.

— Отець Михайло, ви знаєте... — відповів незнайомий.

— Так я знаю... Я довідався, що о. Михайла засудила комуністична влада на смерть. В місяць пізніше виконано присуд. І не було можности післати до нього священика.

— Я був його сторожем під час трьох тижнів перед виконанням присуду. Я сторожив келії засуджених на смерть.

Отець Бруно прикусив губи. До очей тиснулися сльози. Був зворушений, а його серце було повне подяки. Його друг дав йому вістку про себе. Та людина принесла тестамент померлого.

— Чи він передав вам якесь доручення? — спитав о. Бруно.

— Ні... це значить, і так, і ні. Ввечорі перед смертю він сказав мені, що я маю прийти до вас і розповісти все вам. І тому я прийшов. Але, заки я прийшов, я попалив мости за собою. Я зажадав звільнення зі служби в'язничного сторожа.

Отець Бруно став знову недовірливий. Ця незнайома людина не збуджувала довір'я своїм виглядом. Прийшла йому думка, що незнайомий може бути поліційним агентом.

— Хто запевнить мене, що ви не заманюєте мене в засідку? — спитав просто о. Бруно.

— Він сам, о. Михайло... — відповів незнайомий. — Отець Михайло сказав: Богдане, якщо той священник не вірив би тобі, пригадай йому нашу розмову під сливами, коли ми мали одинадцять років... Нашу розмову й нашу присягу...

Магістер новиків здригнувся. Це був день, в якому вони обидва постановили були стати місіонерами і, якщо буде потрібно, померти як мученики за Христову віру. І хто перший буде вмирати, дасть другому знати, — сказав тоді Михайло. Потім вони присягнули не зрадити цього нікому перед часом. Так, це сталося під сливою!

— Оповідайте! — попросив зворушений о. Бруно.

— Добре, але, Отче, не переривайте мені. Я не є призвичасний говорити про себе. Це почалося, коли я побачив о. Михайла в своїм відділі. Сорочка прилипла була йому до тіла, — так багато було крові. Та помимо цього він не був сумний. Інші бували пригноблені. Чи думаєте, що це приємність бути сторожем засуджених на смерть. Вони ридають, бояться, є неввічливі і в безнадійності. А він ні, хоч службовці комуністичної влади так збили його. Я бачив випадково його плечі й груди. Порізані — кажу вам. Шкіра потріскала і звисала. Він не відносився до мене як до ворога. Він усміхався. Я думав, чому він усміхається? Одного вечора, розділюючи зупу, я зайшов до його келії і так почалося. Я спитав о. Михайла просто:

— Чому ви усміхаєтеся? За десять днів, виконуючи присуд, повісять Вас.

А о. Михайло відповів:

— Це нічого злого для моєї душі. Гірше було б, якщо б я прогнівив Бога.

Я сказав, що Бог не дбає про те, чи о. Михайла повісять, чи ні. А о. Михайло відповів, що Бог дбає про людей, бож Бог відкупив нас і помер на хресті для нашого спасіння. Я, в той час невірний, сказав:

— Не для мене в твій хрест.

— Саме для тебе, — відповів о. Михайло. — Коли Господь помер на хресті і третього дня воскрес, вчинив це і для тебе.

Я думав, що о. Михайло жартує собі з мене, і я закрив з гуркотом двері. Але щось не давало мені спокою.

Другого дня, при зупі, я спитав о. Михайла, чи правда те, що він говорив.

— Про що я говорив? — спитав він, усміхаючись.

— Про Твого Господа і про хрест.

— Отже Господь не в байдужий щодо тебе, — сказав о. Михайло. — Бог любить тебе.

Щоб доказати о. Михайлові, що це не може бути, я оповів йому ціле своє життя — нужденне життя. Я не залишив ані одної дрібнички; я оповів усе, усе.

Отець Михайло слухав спокійно.

— Чи це все, моя дитино?

Моя дитино! Я був мов приголомшений і сказав:

— Чи цього не досить?

— Кров Христа зміє те все, — відповів о. Михайло.

— Чи хочеш, щоб я дав тобі розрешення?

Того я не сподівався. Я розсміявся й одночасно вибухнув плачем. Від багатьох літ я не плакав. Мені здавалося, що мене, такого грішника, ніхто не міг би любити. А о. Михайло любив мене. Я це відчув. Чи ви це розумієте? Відтоді я приходив до нього щовечора. Він учив мене катехизму. Те, що я колись навчився був у школі, я забув. Ввечорі перед своєю смертю він закликав мене і сказав:

— Чи ти можеш вистаратися для мене трохи вина з винограду і трохи незаквашеного хліба. Я хотів би відслужити останній раз Службу Божу.

Я пішов, щоб дістати вино й хліб. По годині я приніс їх йому. Перед Службою Божою поставив він мені кілька питань. А коли я відповів йому, він дав мені розршення і обняв мене.

— Як Ви можете обнімати такого мерзотника, як я?
— сказав я.

— Якщо я не є таким, як ти, то це не є моя заслуга, а Божа ласка, що захоронила мене, — відповів о. Михайло. — І ти, і я, ми є відкуплені безмежним Божим милосердям.

Я ніколи не забуду тої ночі. Потім о. Михайло відслужив Службу Божу і... уділив мені Святе Причастя.

Прихожий закрити своє обличчя руками і заривав. Отець Бруно навіть не поворухнувся: він мав очі спрямовані вниз, а руки сховані в рукавах ряси. Його серце билось мов молотом:

— Тепер я розумію, Господи, чому Ти привів його до мене.

— ...А потім — говорив далі прихожий Богдан — дав мені Вашу адресу, сказав мені розповісти все вам і вчинити те, що Ви мені скажете. Але я соромився прийти до Вас як тюремний сторож. По його смерті я попросив звільнення зі служби. Мене не хотіли звільнити, бо я знав забагато. Та лікар вияснив, що мої нерви не в порядку і так мене звільнено. А тепер скажіть мені, що маю чинити. Я сильний і не боюся тяжкої праці...

Отець Магістер примкнув очі й хвилину думав.

— Моя дитино, — промовив лагідно. — Я приймаю вас, так, як того хотів о. Михайло. Пам'ятайте, що ваше життя відкуплене Кров'ю Христа. Я забороняю вам говорити, хіба в сповідальниці й у стіп хреста. Забороняю вам також думати про ваше минуле життя.

Отець Бруно підійшов до вікна і закликав:

— Брате Урбане!

Брат кинув поспішно мотику і вбіг до кімнати.

Священик засміявся:

Ось маєте нашого нового кандидата. Навчіть його правила, молитов, праці й мовчанки!

(Філядельфія, *Шлях* 1962, ч. 4: з німецької м. за французьким оригіналом)

МАРІЯ ВІНОВСЬКА

КОМУНІСТ, ЩО ПОКАЯВСЯ

Чайник почав шипіти. Отець Павло вилучив струм. Він недавно повернувся, перемоклий і закостенілий з зимна, і впав на фотель, який заскрипів під його тягарем. Вітер завив з новою силою і почав мести снігом. А забезпечені вікна скрипіли — раз, два...

Священик кликнув: — Ввійдіть! Не було ніякої відповіді, лише атака снігові.

— Це звучить, як стогін бідної душі, — подумав собі священик і витягнув свої довгі ноги в зношених черевиках. Було холодно, та він був занадто втомлений, щоб порушитись.

— Я мушу перебороти втому, — подумав собі священик і зітхнув.

Отець Павло був так втомлений, що не мав сили підвестись. До Служби Божої опівночі залишилось йому чотири години; та він мусить прийти вчасніше, бо напевне перед сповідальницею будуть стояти люди в черзі. Думки про це оживили його. Він підвівся, а стара ряса обвивалась кругом його високої худой постаті.

— Після одної філіжанки чаю буду почуватися краще, — прошепотів сам до себе. — Не можна заломитись такої ночі. На мене будуть чекати. А може прийде до сповіді якийсь великий грішник... Ця ніч не є така, як кожна інша.

— З ким ви говорите? — спитав його хтось за плечима. Отець Павло обернувся нагло. Через скрипіння віконниць і завивання вітру він і не чув, як хтось від-

чинив двері та ввійшов, не стукаючи, і тепер глядів на нього пронизливо.

— Хто ще є тут? — спитав незнайомий гостро. Отець Павло опанував себе. Скорше чи пізніше це мусіло статися.

— Мій Ангел Хоронитель, — відповів священник. — А чого ви бажаєте собі від мене?

— Мале вияснення, Отче, яке відбере Вам охоту кпити собі з мене. Я залишаю вам час — запакувати валізку, а я сам розглянуся тут трошки.

Отець Павло знав цього чоловіка і чув про нього; через того злочинного чоловіка терпіли сотні в тюрмах; він був «майстром» у ревізіях і грався з своєю жертвою, як кіт з мишею. Тайна поліція довіряла йому найтемніші справи, маючи переконання, що його серце — лише інструмент для обігу крові. На нього могли числити, бо він був у своїй грішній безбожності безоглядний. Словом — той Антін Трик був вигідним типом для комуністичної поліції в Китаю... І він прийшов заарештувати о. Павла.

Жах першої хвилини минув. Священник усвідомив собі, що не буде могли відслужити Божественної Літургії опівночі, і люди чекатимуть його надаремне.

— О, Мати Божа, поможи мені, — прошепотів священник. Агента відчинив двері і вікна, а потім викинув усі речі з шуфляд на землю: метрики хрещення, куски свічок, огарки цигареток і листи. Особисті листи згорнув і всунув до течки.

— Де Ви спите? — спитав агент комуністичної поліції. Він міг сміло поставити це питання, бо в убогій кімнаті не було ліжка. Священник здвигнув раменами, кажучи:

— В цім фотелі. Не маю часу думати про ліжку. — Коли о. Павло говорив це, у думках благав Бога, щоб дозволив йому ще відслужити одну Службу Божу — в час Святого Вечора.

Трик сів у фотель, який заскрипів знищеними пружинами і піднявся негайно. — Но, Ви не є вибагливі, — пробурмотів.

— Чи нап'єтеся горнятко чаю? — спитав священик. Агента завагався. Він був у службі, а приписи забороняли брати напиться чи поживу від майбутніх засуджених. Але це була дуже холодна ніч.

— Прошу! — буркнув. Отець Павло розсвітив свічку, поставив горнятка і цукор на стіл та витягнув кусок печива.

— Сильніший чи слабший чай? — спитав.

— Дуже сильний! — відповів агент понуро. Він стежив за рухами священика з недовір'ям. Нагло побачив біля своїх ніг просфору. Бездумно підняв її. В його душі завирували спомини... В уяві бачив свою матір, самотню людину, яку він любив... Він був хлопчиком. Свят-Вечір, просфора, що нею діливсь, дзвінки при санках, якими їхали, щоб узяти участь у Службі Божій опівночі. Трик мав гарний голос і співав у хорі. А мати поправляла йому хустку на шиї своїми теплими руками і говорила...

— Вважай, щоб не простудився! — Священик також обсервував його з укоса.

— Поділімося просфорою? — спитав невинно. Трик здригнувся, мов приловлений на крадіжці.

— Ах... з Вашими звичаями, — скрикнув. Але взяв горнятко, яке йому священик подав усміхаючись.

— Ви вважаєте мене за злочинця? — спитав Трик. Священик хвилину призадумався і відповів...

— За нещасливого. Ви знаєте, що ніхто не любить вас. — Агента вибухнув сміхом...

— Ви думаєте, що мені залежить на тому? — Священик сів напроти Трика і поволі мішав цукор у філіжанці...

— Напевно ні, — відповів о. Павло, — але помімо всього Господь любить вас.

— Ви кпите собі з мене — крикнув агент і зірвався з фотелю.

— Обережно, чай, — напімнув його спокійно священник. — Ні. Я говорю поважно — сказав о. Павло. — Ніхто не може змусити вас повірити мені, але це правда. Для мене і для вас в Різдвяні Свята. Бог зійшов до нас не тому, що люди святі, а тому, що люди нечисті і грішні...

А спомини насувалися далі... Антін Трик почувся нагло занепокоєний...

— Ви вважаєте мене за злочинця. Але я сповняю лише свій обов'язок... дію за своїм переконанням. Як довго будуть реакціонери і фашисти, до яких і Ви належите, не зможемо збудувати комуністичної демократії. Я не в злодій...

Отець Павло слухав його і його уста дрижали. Його блакитні очі блиснули...

— Ви не в злодій, ні — сказав піднесеним голосом, — але ви убивник, і це ваш злочин. — Блідий від люті агент схопився на ноги...

— Ви відважились — процідив агент крізь затиснені зуби... Кого я вбив? — спитав різко.

— Христа!

Рука комуністичного агента впала... Я вбив Христа Господа; що це значить? — спитав агент.

— Своїми гріхами, очевидно, — промовив священник, пройнятий тим, що говорив. — Ви католик, ви були охрещені, ваша душа була святинєю Господа. А ви що вчинили з своїм життям? Гріх, і щераз — гріх! Ви прибили Господа знову до хреста, ви вбили Його! — Смертельно блідий, дрижачи від схвилювання стояв перед ним агент, як підсудний перед суддею, а священник говорив далі...

Ви мали матір, ви були колись щасливою дитиною, ви відчували колись спокій душі, мир, невинність...

Трик опустил голову і стояв мовчки...

* * *

В церкві стояли при сповідальниці черги людей, коли поспішно надійшов о. Павло. Дехто нетерпеливий хотів учинити йому докір, та коли поглянув на радісне й розпромінене обличчя священника, замовк, дивно збентежений...

— Щось важне мусіло затримати нашого Отця — шепнув один до одного — щось дуже радісне.

А о. Павло одягнув епітрахиль і дякував Господеві з усієї душі за одного каятника, який покійно стояв у своїй черзі.

(Філядельфія, *Шлях* 1961'1962: вільний переклад з німецької мови, за франц. оригіналом)

КАРЛЬ ГАРРЕР

ХТО СИЛЬНІШИЙ?

У 1951-му році заарештувала советська поліція десять українських монахинь. В холоді, голоді й спразі та серед знущань перебували вони у в'язниці аж до судового вироку, який звучав десять літ каторжної праці за Уралом. Засуджених загнали до поїзду в вагон, призначений для транспорту скоту. Там стрінув їх німецький полонений вояк, який описав цю подію.

— Хто ви? — запитався він.

Одна з них відповіла йому німецькою мовою:

— Ми є українські католицькі монахині.

— Чому вас вивозять?

— Бо ми залишилися вірні нашій вірі й нашим чернечим обітам.

Він подивляв їх. Вони були чисто одягнені і зачесані. О годині 6-ій рано почали день молитвою і розважанням. В часі дня відмовляли спільно вервицю, а ввечорі співали пісні.

По трьох тижнях приїхали до середнього Сибіру, де було п'ять концентраційних таборів з бараками, обгороджених колючими дротами й під пильним наглядом численної, озброєної сторожі. Командат табору, воюючий атеїст, немилосердно дошкулював монахиням при кожній нагоді. Лаяв і ображав їх вульгарними словами. Одного дня він увійшов до їх бараку, зірвав із стіни

маленькі ікони Ісуса Христа і Божої Матері, кинув їх на землю, потоптав ногами й крикнув:

— Кінець з пересудами!

Ціле літо і осінь терпіли бідні монахині вияви не-нависти і озвіріння команданта. На всі переслідування, шикани, кривди й зневаги вони мали одну відповідь: ангельську терпеливість, спокій і внутрішню радість, що можуть терпіти за Христа і Його Церкву. А зате постійно зростала їх повага серед усіх мешканців таборів. Навіть православні й мусулмани називали їх: «ангелами з неба» й казали, що це «святі українські дівиці».

Монахині потайки хрестили дітей і дорослих. Учили катехизму. Раз на місяць відправляв український священник-в'язень Службу Божу, а вони розносили св. Причастя.

Прийшла жахлива сибірська зима, яка тривала сім місяців. Температура спадала по 50-60 степенів Цельзія нижче зера. Віддих замерзав... А вночі десь поблизу вили вовки. Тоді цей командант закликав монахинь і промовив до них:

— Совєтська влада вичерпала вже всі нормальні засоби, щоб вас перевиховати на добрих громадян, але все це надаремно. Я дістав наказ з централі у Москві, як маю повестися з вами тепер. Ви є фанатичні агентки Ватикану і українського націоналізму. Тому згідно з одержаним наказом мушу іншим способом зламати ваш опір. Цілий тиждень будете замкнені в поодиноких камерах. Дістанете раз на день кусник хліба і трохи теплої води. Не допоможе це, тоді на очах цілого табору будете стояти на морозі три години в самих сорочках. Побачимо хто сильніший: ваш Бог чи сибірський мороз і могутність пролетаріату. Якщо підпишете ось цю заяву, то будете звільнені.

Секретар подав їм заяву такого змісту: Ми нижче підписані монахині Чину... признаємо наші ідеологічні

помилки та добровільно й радісно вирікаємося їх і наших чернечих обітів. Також обіцяємо не виконувати серед в'язнів і полонених жадної релігійної діяльності й пропаганди.

Коли монахині прочитали цю заяву, командант сказав грізно:

— Питаюся вас останній раз, підпишете, чи ні?

Монахині відповіли спокійно, але рішучо:

— Ніколи! Наше сумління не дозволяє нам підписати це.

— Доволі! — гукнув він і звернувся до сторожі:

— Відведіть ті папські ідіотки до окремих камер!

Монахинь замкнули поодиноці в неопалених камерах. У неділю рано ходив командант від одної до другої камери й питав знову, чи вони підпишуть.

Вони всі відмовлялися.

— Побачимо... — просичав він. В 10-ій годині перед полуднем зігнали дві тисячі в'язнів і полонених, з чотирьох рогів табору скеровано на них скоростріли. Один сторож тримав на ланцюгу поліційних собак. Командант і його помічники були одягнені в теплих футрах, а на голові мали астраханські шапки. На його наказ приведено монахинь. Вони були змарнілі, босі й лише в сорочках. Сотки голосів пролунало:

— Ви кати! Як ви можете так жорстоко поводитися з бідними жінками? Ганьба вам!

Сторожа негайно скерувала на них дула скорострілів, а командант крикнув:

— Тихо, ви собаки, бо зараз дам наказ стріляти на вас! — А до монахинь звернувся ще раз:

— Це моя остання острогога: або підпишете цей документ або за чверть години перемінітесь у соплі льоду.

— Повторяємо, що ми відмовляємося підписати. Наше сумління християнок не дозволяє нам — відповіли вони.

— Побачимо. Маємо час.

Він закурив папіроску, а монахині приклякнули на

замерзлому снігу й почали відмовляти вервицю. Минуло півгодини. Монахині спокійно молилися. Тоді командант втратив терпеливість.

— Залишаю вам ще п'ять хвилин! — крикнув. — Або підпишете або пустимо собак на вас.

У відповідь на це монахині почали відмовляти Вірую.

Командант дав знак сторожі, яка відчепила ланцюги від нашийників собак і їх нацькувала на монахинь. Люди закричали із переляку. Собаки, злісно гаркаючи, пігнули до монахинь. Ще хвилинка й скочуть до горла, щоб перегризти його. Та кільканадцять кроків перед монахинями, собаки зупинилися і полягали в сніг, скавучачи та приязно вимахуючи хвостами.

— Хай Господь буде благословенний! Чудо! Чудо! Смерть катам! — понеслося з усіх сторін.

В'язні-Українці заспівали «Тебе Бога хвалим». А командант почервонів, а потім побілів на обличчі. Отямившись, наказав відкликати собак, а всім в'язням разом із монахинями відійти до бараків.

Від того часу він залишив монахинь у спокою.

Ам. ГАФНЕР

ТРИ ДРУЗИ

Це могло діятись в кожному закутку широкого світу. Це могло діятись усюди там, де одні люди люблять Господа, а інші неприхильні до Нього.

Описана тут подія звучить як чудова казка для дітей, але це правда. Зрештою, сьогодні правда виглядає як казка для дорослих, а казка, як правда для дітей.

Були собі три друзі. Три нерозлучні друзі. Їх з'єднав найсильніший зв'язок на світі — спільна любов до Господа і спільне бажання посвятити своє життя для Нього. Трьох друзів є дуже багато на світі. Та таких трьох друзів, що їх єднала б любов до Господа, є мало між людьми, на жаль.

Вони віднайшли один одного в досить дивний спосіб. Вони шукали Господа, всі три. І Господь привів їх трьох до Себе, і залишився з ними. Перший із них спершу любив людську славу, почесні, пошану. Аж одного дня дійшов до висновку, що це велика марнота, яка не дає йому ніякого вдоволення. Знуджений життям і собою, почав він переглядати старі книжки свого роду і знайшов знищену пожовклу книжечку без першої окладинки. Почав переглядати її картки, а згодом прочитав її цілу. Це було щось чудове. В тій книжці віднайшов він ціль життя і дорогу до тієї цілі. Затоплений у думках, блукав він по лісі, аж побачив на мості молодого мужчину, що перехилився над його поруччям. А вода була глибока і рвучка. Він поклав йому руку на плече.

— Гей, друже, вважай, можеш втратити рівновагу і...

— ...і смерть... — перервав йому той мужчина, звертаючись до нього.

— Не бійся, я не скочу до ріки. Моя бабуня оповідала мені в дитинстві про Бога і про життя вічне і я цього не забув. Може знаєш, де можна знайти Бога?

— Знаю! — і вони прочитали спільно стару, знищену книжечку.

Другий привів третього, що його гнобила порожнеча життя. І так було їх уже три. Вони знайшли Господа й увірували в Нього. Та вони горіли бажанням більше довідатись про Нього.

— Нам треба віднайти священика і християн. А він нас навчить віри й охрестить, — сказав один із них.

— Ти маєш рацію, але як це вчинити? — сказав другий.

— Я знаю, — промовив третій. — Я чув не раз, що християни збираються вночі таємно. Нам треба вислідити їх.

І вони почали ходити вночі по різних частинах місцевості. Спершу не помічали нічого важного для них. Та вони не тратили надії. Одної ночі побачили кілька тіней, що зникали в глибині лісу. Їх серця забились радісно.

Знайшли! І вони поспішили за ними. Несподівано дві тяжкі руки спочили на їх плечах.

— Куди так, молоді друзі? — поспитали два мужчини.

Вони поспішно оповіли їм, що шукають християн, щоб пізнати їх віру й охреститися.

— Це може бути правдою, — сказав один із них, — а може бути й підступом, щоб видати нас усіх. Ми зав'яжемо вам очі й заведемо до священика. Хай він сам розсудить.

До священика... Таж вони цього хотіли.

Їм зав'язали очі і, дружньо розмовляючи, кудись повели. Приблизно після години почули вони якісь кроки

і притишену розмову. Якась рука скинула опаски з їх очей. Перед ними стояв мужчина середнього віку і лагідним поглядом приглядався до них.

— Не посуджуймо нікого, аж заки не переконаємось про його злу волю — сказав. — Мир вам, мої діти, в Христі Господі.

Це був священик. Після двох місяців їх охрестили і прийняли до громади християн. Радості трьох друзів не було кінця. Були вони всюди там, де грозила небезпека, помагали священикові, захищали перед донощиками. Два з них мали визначні становища — то могли вчинити багато добра для своїх братів.

Одного разу сказали їм, що мати високого державного службовця вмирає і просить священика. Дістатися в ту дільницю священикові — це грозило й смертю. Та вони мали всюди зв'язки. Під їх опікою священик пішов і вернувся безпечно. Але вони залишились. В останній хвилині сказав їм їх друг, що змінили прихильну їм сторожу і — якщо їх зловлять — грозить їм в'язниця, а може й смерть. Та вони були спокійні і щасливі. Вмираюча жінка прийняла Найсвятіші Тайни, священик вийшов безпечний, а вони мали вмерти за Христа.

— Молімся друзі! — сказав один із них.

— Молімся до Божої Матері й постановім, що як Вона вирятув нас, станемо священиками, — промовив другий.

— Чи ж наше життя таке важне, щоб ми турбували Пречисту Діву Марію? — спитав третій.

— Воно в руках Божих, — відповів другий. — Але як така Божа Воля, щоб ми могли вчинити ще дещо в своєму житті для Божої слави і спасіння душ наших земляків, Вона допоможе нам.

І Божа Мати допомгла. Їхні друзі потайки вивели їх із небезпечної дільниці.

Незабаром потім друзі виїхали до сусіднього краю і вступили до Духовної Семінарії, щоб повернутись до

свої країни і працювати для Божої слави та для добра свого народу.

Моя правдива подія закінчена. Вона виглядає, як чудова казка про любов, жертву, посвяту свого життя. Та вона казкою не є. Це правда.

В кожній закутині світу живуть люди, які шукають Господа, а знайшовши, люблять Його і посвячують Йому ціле своє життя. Ця посвята є їх ціллю життя і їх найбільшим щастям. І так є і в вашій країні і в багатьох-багатьох інших країнах.

Це чудова правда Божої благодаті...

Наш Христос переміг світ, а з Ним і ми переможемо!

(Філядельфія, *Шлях* 1964: вільний скорочений переклад «Мандарин» 1963, нім.)

ВІЛЬГЕЛЬМ ГІНЕРМАН

ПІСНЯ НА ЕШАФОТІ

Був день свята Божої Матері в 1790 р., в тому жахливому році французької революції. Кармелітанки французького містечка Компієн співали Вечірню в малій каплиці, як задрижала вхідна брама від сильних ударів. Всі здригнулися зі страху, але, скріплені прикладом старої ігумені Марії Тереси, не переривали співу. Саме почали співати « Величить душа моя Господа », — латинською мовою, як двері вискочили з завіс і до каплиці вдерлося кількох революціонерів в червоних шапках, з розбуреним волоссям і диким виразом обличчя.

— Скінчіть вже раз з тим співом! — закричав один з них, п'яний. — Вже не будете тут довше зачинені. Ми виломили вашу в'язницю і виведемо вас з вашої святої клітки.

Та Сестри немов би не чули і співали далі.

— Чи Ви мене не розумієте? — закричав п'яний.
— Ви є вільні і можете йти, куди хочете.

— Сильних розігнав думкою серця їх, — лунала пісня.

— Та це ж революційна пісня — сказав іронічно один з них, що знав латину.

Сестри закінчили Вечірню і вийшли з каплички. Залишилася одна ігуменя, яка спокійно підійшла до революціонерів.

— Вийдіть і ви з каплички і з монастиря, — сказала вона. — Подумайте над тим, що ви чините святотатство.

— Святотатство? — засміявся безбожний провідник тої групи революціонерів.

— А який злочин Ви чините, замикаючи молоді дівчата на ціле життя в цих мурах. Ми маємо доручення національного конвенту в'яснити їм, що вони можуть покинути цей дім.

— Хочете прогнати нас з монастиря? — спитала ігуменя.

— Прогнати? — Ні! — відповів він. — У нашій країні кожний може робити, що хоче. Коли Ви і старші монахині схочете залишитися тут, ми не заборонимо Вам.

— Добре, — промовила ігуменя по хвилині надуми. — Ходить зі мною до рефектара. — Ні, ні, не всі, тільки ви одні, і самі спитайте Сестер.

Революціонер просто остовпів, коли всі монахині відмовилися вийти з монастиря, та вивів свою банду.

— Я дуже боялася — прошептала Сестра Агнес, наймолодша з них.

— Ми повинні одного Господа боятись, а не людей — відповіла поважно ігуменя. — Від сьогодні будемо співати щоденно пісню до Святого Духа, щоб виблагати в Нього ласку боятися Бога. Це найкращий спосіб проти того, що люди бояться людей, проти боязні, якої не повинні відчувати християни, а головню монахині.

Засоромлена Сестра Ангес схилила голову.

Рік пізніше знову появився в монастирі висланець революційного уряду. Цей мав кращі манери, як попередній. Він чемно в'яснив ігумені, що вона і всі Сестри є обов'язані підписати присягу.

— А коли ми цього не вчинимо? — спитала ігуменя, держачи письмо в руці.

— Я буду приневолений замкнути монастир — відповів він, здвигаючи раменами.

— Я мушу надуматися, — сказала монахиня — чи буде це згідне з моїм сумлінням. Залишіть мені тиждень часу.

— Річ ясна. Прийду після тижня.

Ігуменя, яка провела більшість свого життя в монастирських мурах, не була як слід ознайомлена зі світовими справами і тому звернулася до священника.

— Що ж я можу Вам порадити — зітхнув священник.
— І ми всі подіставали те саме...

— Що каже на це Рим? — спитала вона.

— Ми не можемо ще отримати звітки відповіді.

— Отже, що ви мені радите?

— Підпишіть в ім'я Боже, бо інакше замкнуть монастир — відповів священник.

І всі Сестри підписали.

Одначе 13 вересня 1793 р. юрба вдерлася до монастиря та прогнала монахинь. Вони порозходилися і замешкали у католицьких родин. І аж тоді довідалась ігуменя, що Апостольська Столиця виключає кожного з Церкви, хто зложить присягу революційному урядові. Ігуменя написала письмо до революційного уряду, що не знала, якого роду була та присяга та що вона і Сестри відкликують ту присягу. Ігуменя пішла до Сестер, і кожна з них підписала те письмо.

— А що буде з нами? — спитала Сестра Агнес, коли ігуменя поклала перед нею документ.

— Мабуть поведуть нас на гільотину, — відповіла спокійно ігуменя.

— На гільотину? — застогнала смертельно бліда Сестра і закрила собі руками обличчя. Як часто в останній час вона чула про те кроваве страхіття, як часто вона була приневолена проходити мимо... і тепер дрижала ціла на думку, що і її мали б повести туди.

— Бачу, що ти не хочеш підписати, — промовила ігуменя, відбираючи від неї документ.

— Ні, ні, я підпишу! — прошептала. Її рука так дрижала, що не могла вдержати пера. Ігуменя обняла її сердечно.

— Спокійно Сестричко! — сказала. — Ми всі в ру-

ках Божих. А боятись нам треба тільки одного — щоб не образити Господа. Чи Духа?

— Так! — сказала Сестра зі сльозами в очах.

— То добре, Святий Дух скріпить тебе.

Ігуменя післала те письмо до революційної влади в Компіен.

Незабаром всіх Сестер поведено до в'язниць. Безбожна влада засудила їх на кару смерти.

Був гарячий день, коли везли їх зв'язаних на гільотину. Біля них товпилась юрба. Деякі безбожники обкидували їх камінням і іншими речами. Ігуменя притягнула Сестру Агнес до себе:

— Відважно, Сестричко! — прошепотіла. — Ми є в дорозі до небесного бенкету, а Господь хоче бачити веселі обличчя.

— Так, — вистогнала Сестра, дрижачи з перестрахи, — щоб тільки не було тих жахливих людей коло нас.

— Замкни очі і не дивися на них! — порадила ігуменя.

— Гільотина — застогнала Сестра, дивлячись на неї широко відчиненими очима.

— Брама до вічності! — сказала ігуменя. — Співаймо, Сестрички! Коли монахині скінчили співати ангельський привіт — «Салве Режіна» — Будь повдоровлена Царице — понеслися звуки пісні до Святого Духа. Юрба людей, що дико вигукувала, замовкла і немов би заворожена слухала святих слів дзвінких голосів.

Вдарили в барабани. Одна Сестра за одною клякала перед ігуменею. Отримувала від неї благословення, входила по ступенях риштовання і схиляла свою голову під ніж гільотини. Щораз слабше неслися звуки пісні, а вкінці співали її тільки дві монахині — ігуменя і Сестра Агнес.

— Боїшся ще, Сестричко? — прошептала ігуменя, коли і Сестра Агнес клякнула перед нею.

— Ні, ані трохи! — засміялася Сестра Агнес.

— То іди з Богом в свою останню путь! — і рука

старушки спочила на її голові. А Сестра Агнес піднялася і поволі, з блискучими очима, входила на риштування. А перед очима її душі став день, як то йшла вона до ступня вітваря, щоб з рук єпископа прийняти хрест. І дзвінким голосом заспівала « Величить душа моя Господа ».

А юрба із стриманим віддихом дивилася на молоденьку монахиню, яка, усміхнена, клякнула перед топором.

Остання вступила на риштування старенька ігуменя, співаючи старечим голосом пісню, що її почала Сестра Агнес. І та, що не боялась нічого в житті, тільки одного Господа, закінчила своє життя з героїчною відвагою.

П'яна, дика юрба розбіглася з-під гільотини, а 60-ть Кармелітанок одержало з рук Господа вінець слави.

27 травня 1906 р. Папа Пій X проголосив започаткування беатифікаційного процесу тих героїчних монахинь-мучениць за Христову науку.

(Філядельфія, *Шлях* 1960: вільний переклад з німецької мови)

ВІЛЬГЕЛЬМ ГІНЕРМАН

МУЧЕНИКИ З ДАМАСКУ

Цілий день шалів над містом « хамзин » — пустинний буревій. 9 червня 1860 р. показалося сонце на синьому небі й освітило своїми проміннями « перлу сходу » — Дамаск.

Отець Енгельберт Каллянд, 33-літній Францісканин, саме замкнув молитовник, як закликав його брат до розмовниці.

— Добре, що ви прийшли — промовив о. Руіз. — Емір Абдель Калер прислав післанця, щоб ми негайно залишили монастир і схоронилися в цитаделі. Напад на християн може початись кожної хвилини.

— Залишити монастир, — відповів священик, — я не раджу. Він має такі сильні мури й тяжку залізну браму, що Друзи не здобудуть його ніколи. Не бачу ніякої небезпеки.

— Є лише одне місце — сказав о. парох Волька, — хвіртка в мурі.

— Але вона так є закрита, що мало хто може її знайти — засміявся о. Коллянд. — Зрештою, я думаю, що нам нічого не грозить. Ми вже живемо тут сорок років у цілковитій згоді з магометанами.

— Так, — сказав в задумі о. Ніканор, — однак ми не повинні собі легковажити теперішнього положення. Утікачі з Ливану оповідають жахливі речі. Сотки християн убитих, доми попалені, жінки і дівчата пірвані. Найбільша їх ненависть є проти монастирів.

— Чейже можемо числити на поміч турецького війська, — сказав о. Альберка.

— На них в жодному випадку, — відповів о. Руїз. — Вони нападають разом із Друзами, палять, убивають. Ми можемо звернутись з проханням до Абдель Калера, щоб заступився за християнами перед владою.

— Отже залишасмося в монастирі, — сказав о. Волька. — а дітей відішлемо до цитаделі.

Отець Енгельберт пішов до міста. Було спокійно, як звичайно. На «широкій вулиці», де стояв дім Ананія, в якому колись проживав св. Павло, кишіло життя і рух. Купці перед крамницями захвалювали свої товари: золото, прикраси, зброю, матерії, овочі, сідла. В каварнях сиділи Сирійці, одягнені в білих бурнусах, попивали каву і курили люльки. Вуличками проходили обвантажені верблюди. Мало хто звернув увагу на монаха в брунатній рясі. Тут і там поздоровив його знайомий або жебрак попрохав милостині. Та не все було тепер, як звичайно. Старий торговець пантофлями вдав, що його не бачить; «гамаль» (носій) плюнув йому під ноги, а малий вуличник показав йому язик і викрикнув вслід за ним образливе слово.

Священик скрутив у дільницю християн і ввійшов до дому золотника. Цей промовив:

— Ви повинні залишити місію.

— Всюди панує спокій — відповів священик.

— Позірно, — сказав золотник. — Вечором сотки озброєних Друзів нападуть на місію. Вони чекають на знак. Я вислав старшого сина до Абд-ель-Кадера. Може він нас врятує.

— Мене відіслали Сестри Лазаристки зі школи додому — оповідав семилітній Марко, — а мама хоче заплести мені косу як дівчинці. Я не дівчинка...

— Кажуть, що вони вбивають мужчин і хлопців — промовіла заплакана жінка.

— Чоловік сховається в сусідньому домі Турка. Мати Божа, рятуй нас!

Вбігла перелякана 18-літня дочка і сповістила:

— На нашому домі й на домах усіх інших християн є чорні хрести.

— Найкраще схороніться в монастирі, — сказав священник. — Там будете безпечні.

— Дякуємо, отче. А ви переодягніться. Ваш одяг може коштувати вас життя.

— Ще дотепер ніхто не зробив мені нічого злого, — відповів священник. — Якби прийшлося втікати, знаєш хвіртку в мурі, Марку.

Як тільки вернувся священник до монастиря, залунав постріл. З усіх сторін вдерлися до християнської дільниці озброєні Друзи й військо. Вони нападали на доми, грабили, підпалювали, мужчин і хлопців вбивали, а жінок брали зі собою. Цілу дільницю охопило полум'я шалючої пожежі. Тут вибігав Бедуїн з диким криком з горючого дому, обвантажений килимами й вазами; там Курд тягнув жінку, яка завзято боронилася. Друзи кидали в полум'я зловлених мужчин. Лише горстка християн втекла до монастиря. Як лише залунали дикі оклики, брат Піназа замкнув монастирську браму на залізні засуви. Незабаром напасники з диким вереском наблизились до монастиря. Вони намагалися виважити браму, вдерлись на мури, але надаремно.

З болем серця глядів о. Енгельберт на палаючу дільницю міста. З монастиря задзвонили дзвони. Священники й утікачі наповнили церкву та почали відмовляти благальні молитви. Отець парох розділив між священників освячені оплатки, щоб захоронити Найсвятіші Тайни перед можливістю збезчещення.

Отець Енгельберт входив на сходи, як до нього припав заплаканий Марко.

— Ти сам? — спитав священник, приголублюючи хлопчину.

— Так — з плачем відповів хлопчина. — Батько втік, а маму й сестру пірвали.

Отець Енгельберт не вспів відповісти, як в монастир вдерлася дика юрба напасників. Це монастирський слуга зрадив їм укриту хвіртку. В останній хвилині о. Енгельберт схопив хлопця і тайним виходом заніс його до дому одного Турка в сусідстві, а сам вернувся до монастиря. Якраз напасники докінчували вбивати священників.

Побачивши його, один Друз приложив йому рушницю до грудей.

— Приятелю, що ж я тобі злого зробив — спитав спокійно священник, — що ти хочеш вбити мене?

— Ти нічого, — відповів той, — але ти християнин...

Отець Енгельберт перехрестився, як залунав стріл, що повалив його на землю.

Тої ночі згинуло 600 християн. По кількох днях Марко віднайшов матір і братів.

А по довгих роках він став священником і дожив того щасливого дня, коли то Папа Лев XIII проголосив мучеників з Дамаску блаженними.

(Філядельфія, *Шлях* 1963, ч. 3: вільний переклад з німецької мови)

ВІЛЬГЕЛЬМ ГІНЕРМАН

БРАТ ЗЕНОН

Холодний, зимовий вітер провівав залізничу стацію в Нагасакі. Поспішно товпились люди біля вагонів, тільки при вході до почекальні стояло спокійно кілька-надцять людей і придивлялося.

— Що сталося? — спитав кореспондент вечірнього часопису.

— Погляньте самі! — відповіли йому. Те, що він побачив, задержало йому на хвилину віддих. В куті почекальні товпилось сім занедбаних підростків в лахмітті коло Францісканця, який витягав з мішка білизну, штани і блюзи та подавав їм. Хлопці виривали йому з рук одержу, скидали своє лахміття і вбиралися. Монах помагав їм, застібав гудзики й оглядав їх.

— Ні, хлопче! — промовив до 14-літнього юнака. — Цей одяг замалий для тебе. Спробуй ось цей!

Зацікавлений репортер зблизився до хлопця, щоб від нього довідатися, хто в цей монах з сивою бородою і великим, наче дитячим обличчям.

— Це брат Зенон — відповів запитаний. — Я знаю його два дні. Він витягнув мене з каналу, де я ночував голодний, накормив і казав сьогодні прийти тут по одяг та привести з собою кількох друзів.

— Ти з Токіо? — спитав репортер.

— Ні. Я прийшов сюди, щоб знайти працю, але тепер радо вернувся б до свого села, та не маю грошей.

— Що ж ти тут робив? — допитувався репортер.

— Чи ви з поліції? — перелякався хлопець.

— Ні, я репортер. Можеш сміло говорити.

— Що я робив — нічого; лазив по вулицях, просив милостині і голодував.

До них наблизився усміхнений монах з переодягненими хлопцями.

— Виглядаєте, як самураї! — засміявся. Тільки ваше волосся не в порядку. Гайда до фризівра!

Репортер підступив до монаха: — Пробачте! Я репортер.

— Дуже гарний фак. Ви хотіли щось від мене?

— Я хотів тільки спитати, що спонукує Вас завдавати собі стільки труду з тими обідранцями.

— Чи ж не бачите, в якому вони стані. Вони потребують допомоги.

— Як довго ви в Японії?

— Від 1929 р. Вже 30 літ ходжу і вишукую тих, яким треба допомогти.

— А звідки маєте засоби на те?

— Дозвольте, брате, що я поміщу в часописі розмову з вами.

Монах здригнувся.

— Я знаю, що вам може це бути неприємне — продовжував репортер свою мову — але багато людей не знає про вашу благородну працю і можуть вам допомогти...

— Як це має принести користь бідним... — сказав, отягаючись.

— Дякую вам.

— Репортер глибоко вклонився. Брат Зенон купив хлопцям поворотні білети додому і дав дрібні гроші на харч.

— Пам'ятаєте, хлопці, що ви обіцяли мені? — пригадав брат Зенон на прощання.

— Пам'ятаймо, — закричали, — щоденно молитися і бути добрими Божими дітьми.

Брат Зенон поспішив до дільниці найбідніших. Жінці збирача сміття, що лежав у лікарні, приніс одяг і харчі та обіцяв принести завтра гроші на заплату в школі за навчання двох хлопців, старому сторожеві лишив квиток прийняття до дому старців — і так ходив він від хати до хати до пізнього вечора. Всюди вітали його з усмішкою, з глибокою радістю в запалих, схорованих або виморених голодуванням очах. А монах витягав з бездонного мішка одягу, а з своєї кишені гроші, потішав, наминав зі своєю безжурною усмішкою в голубих, наче дитячих очах, вносив промінчик тепла, серця, людяности і надії тим бідним, призабутим людьми нуждарям. В монастирі о. Маєр подав йому з усмішкою часопис і сказав:

— Наш брат Зенон став відомий. Читайте!

— Ох, Отче, хоч ви не докучайте мені — зітхнув монах, навіть не глянувши на статтю. — Репортер сказав, що багато людей допоможе мені.

І помогли. Незабаром почали присилати до монастиря на руки брата Зенона гори одягу, харчів і грошей. Вритуваний монах кілька разів денно вертався з порожнім мішком і зникав між нуждарями.

В кілька днів пізніше його запросили виступити під час телевізійної програми. Отець Ігумен радив піти і він пішов. Чого ж би він не вчинив — той покірний скромний монах — для своїх бідаків. Спершу під час свого виступу почувався ніяково і ледве міг вистогнати кілька слів. Але коли попросили його оповісти про життя бідаків, він з глибини серця полум'яними словами пірвав за собою слухачів.

Незабаром брат Зенон став багатою людиною і міг збудувати село для бідаків, що зветься «Аоікаі Бу-

раку». В ньому є приміщення для тисячі нуждарів, якими по-батьківськи опікується брат Зенон.

Сьогодні ціла Японія знає сивобородого, з голубими, наче дитячими очима монаха, що з мішком в руці обходить вулички Токіо і найкраще здійснює слова Спасителя — що вчините одному з найменших, Мені вчините.

(Філядельфія, *Шлях* 1962, ч. 32: вільний переклад з німецької мови)

ВІЛЬГЕЛЬМ ГІНЕРМАН

ХРИСТОВИЙ ВОЇН

— Що сталося? — спитав Смит прохожого, вихиляючись з авта. Чому задержали нас?

Перед ним стояв довгий ряд авт.

— Переходять процесії на привітання єпископа — відповідає той.

Смит, що був недовірком, здвигнув раменами і забурмотів невдоволено:

— Також важлива причина, щоб задержувати вуличний рух!

Та прохожий не дочув тих слів, бо вже минув його, а то дісталоя б було Смитові...

— Що це у вас за середньовічні порядки! — говорив Смит кільканадцять хвилин пізніше в гостиниці.

— Як ви це розумієте? — спитав господар.

— Процесії для привітання єпископа — здержано авта — засміявся з іронією недовірок Смит. В гостиниці затихло.

— Ви тут чужинець, і ми шануємо звичаї гостинности — відповів спокійно господар, — але ви не ображайте наших релігійних почувань. Ми любимо нашого єпископа і шануємо його.

Смит невдоволено прикусив уста, вихилив мовчки кілька чарок, проявляючи грішну непоміркованість у питтю, кинув гроші на стіл і вийшов, затріснувши голосно двері за собою.

— Хто він? — спитав один із гостей.

— Не знаю. — відповів господар. — Я побачив його перший раз в житті як він висів з авта.

— То він приїхав автом! — сказав один з гостей.
— Не хотів би я їхати тим автом. Якийсь собі типок!...

* * *

Петро біг щосили. Його мати дістала знову сильну атаку недуги і мучиться бідна. Ще два закрути і аптека. Бідна мама! — Думав собі Петро.

— Так тяжко працює. Коли б він уже міг їй допомогти. Добре, що надходить літо, то продаватиме м'ячі на тенісовім грищі і все щось заробить.

— Що сталося, Петре? — затримав його о. парох.

— Мама дістала атаку недуги, а я спішуся до аптеки — сказав на бігу хлопець.

— Біжи, хлопче, а я зайду до неї.

Священик оглянувся. З протилежної сторони над'їжджало авто якимись дивними зігзаками.

— Петре, вважай! — крикнув наляканий священик, але вже було запізно. Авто з скреготом в'їхало на паркан, за яким схоронився хлопець, та задержалося. Один із перших прибіг священик і схилився над хлопцем, що лежав оподалік.

— Рецепт в кишені — прошепотів хлопець і зімлів...

* * *

— Мати почувається добре — оповідав хлопцеві ввечорі в лікарні о. парох. Сидять коло неї сусідки. Ти не журися мамою.

Петро, з рукою в гіпсі, слабо всміхнувся.

— А мої тенісові м'ячі — прошу Отця — я хотів трохи заробити для неї.

Я скажу про це Адамові і він зорганізує це — потішив його священик.

— І ще одне. Я так тішився, що буду бачити нашого єпископа.

Чергового дня єпископ відвідав ревного вівтарного дружинника. Петро дуже радів.

— Слухай, хлопче! — промовив єпископ. — Я маю прохання до тебе.

— Ексцеленціє, наказуйте! сказав живо Петро.

— Ти не маєш жалю до того чоловіка, що переїхав тебе? — спитав Владика.

— Ні! — відповів без надуми хлопець. — Він не вчинив цього навмисне, а й сам тяжко покалічений.

— Добре, хлопче, — похвалив хлопця єпископ. — З тим чоловіком дуже зле. Треба, щоб він прийняв Найсвятіші Тайни, а він не хоче, щоб до нього прийшов священник. Молися за нього і жертвуй за нього всі свої болі, щоб він перед смертю поєднався з Богом. Вчини це для Христа. Ти Христовий воїн.

— Вчиню все, що буду могли, Ексцеленціє, — обіцяв хлопець.

Минали дні. Постали комплікації, яких побоювалися лікарі. Та хлопець все переносив спокійно і погідно.

— Як почувався, друже? — поспитав його Смит, що лежав на сусідньому ліжку. — Болить?

— Болить здорово, — відповів Петро — але то добре.

— Що добре, те, що болить? — здивувався Смит. — Ти маячиш в гарячці.

— Ні, я не маю гарячки, а біль мені потрібний, щоб жертвувати його за вас?

— Що ти говориш? — майже скрикнув Смит.

— Я і молюся за вас, щоб ви висповідалися і прийняли святе Причастя — відповів спокійно хлопець.

Надійшла медична сестра і розмова перервалася. Коли по хвилині Смит поглянув на хлопця, побачив, що його уста порушуються. Молиться за мене! — подумав Смит і якийсь дивний спокій почав огортати його. Смит знав, що вмирає, але передтим йому було байдуже. Щоб ско-

ріше закінчилися ті болі — думав він собі. Але після розмови з хлопцем почали мимохіть виринати в його уяві картини з минулого. Ось він іде з родичами до Церкви, далі пригадує собі, як він приступив до Першого Святого Причастя, ось вечірні Мавві Богослужби, які він колись так любив. Так, він любив Церкву, любив свою св. віру і був тоді щасливий, а потім — що сталося потім, що він, як блудний син, почав тинятися по світі, шукаючи приємностей, слави! Але чи це дало йому вдоволення, щастя? Ні! ні! і ще раз ні! А цей хлопчина, який через нього лежить ось там зі зломаною рукою і мучиться, терпить, — молитесь за нього! Дивне, дивне. Щоб він так міг помолитися, як за юних днів, тоді, коли ще був щасливий.

* * *

Минули роки.

— Я й не подякував Вам, Отче, — сказав єпископ до о. Петра, по літах, — за Ваші молитви і жертви за чужинця, що помер поєднаний з Богом.

— А я подякував Вашій Ексцеленції, — відповів живо священик — за те доручення, яке я одержав тоді. Воно запалило моє серце бажанням здобувати людські душі для Христа.

(Філядельфія, *Шлях* 1960: вільний переклад з німецької мови)

ВІЛЬГЕЛЬМ ГІНЕРМАН

ПАЛАЮЧА ДРАБИНА

З затисненими зубами свердлив молодець чорну стіну вугілля. Осип Брахтен був 800 метрів під землею серед вугляних зломів. Від часу, коли закінчив середню школу, переходив від одної тяжкої праці до другої. Ця була найтяжча, але зате добре платна, а він потребував грошей на щоденний прожиток для себе і для матері та на дальші студії. Попрацює ще кілька місяців, і зможе бути на денному світлі та вернутися до науки.

І пригадав собі, що його мати стало пригадує йому, щоб він у неділі й свята йшов до церкви. А він під впливами став недовірком і не думав про Божу поміч і про Церковні Заповіді. Надіявся на свої власні сили. Сьогодні треба продиратись крізь життя і собі самому здобувати щастя — думав собі.

І сьогодні, прощаючись із ним, мати сказала: « Хлопче, твоє життя в Божих руках. Як Бог схоче, повернешся додому ».

Що може статись йому в тій модерній копальні? Безпечники, вантажопідойми, вентиляція — все в якнайкращому порядку.

Нагло Осип задержався, мов поражений громом. Там, угорі над ним, діялося щось несамовите. Сильні вибухи, стрясення, ламання вугілля, людські крики і тупіт, а потім усе затихло. Згасло світло, прорвалася вантажопідойма і настала мертвецька тишина. Повітря згусло і тяжко стало віддихати.

Заточуючись, облитий увесь потом, подався Осип до виходу, але вихід засипали брили кам'яного вугілля. Молодець зрозумів... Він ухопив джаган і непритомно почав валити ним у вугільні брили, але після хвилини його сили опустилися і він повалився на землю. В висках лопотіло, серце билосся так міцно, якби мало розірватись, піт спливав усіма порами. Він душився.

Він мав би померти тут?... Померти?!... Хто це сказав? — майнула йому думка. В останньому зусиллі зир-
вався і почав бити затисненими п'ястуками в стіну кам'яного вугілля та кричати несамовито: «Я не хочу вмирати! Не хочу!». Не було чути ніякого звуку; тишина, а в ній смерть простягала вже кігті до нього.

І він повалився на кам'яну долівку. Душився і маячив, бачив матір із зложеними до молитви руками та чув її слова: Бог! Бог!

Осип прочунав, клякнув і — ведений якоюсь Силою — голосно проказав «Отче наш». Скінчив молитву і доглянув невиразне світло при виході; значить, там був отвір, якого він перед тим не спостеріг. Підбіг до нього і з трудом пропхався. І тут усе було засипане та повітря було чистіше. Він хвилину стояв, спертий об вугільну брилу, та глибоко віддихав. А потім почав оглядатись. Ось там стояла залізна драбина. Тисяча щаблів. Угорі сичали полум'яні язики, але це була єдина дорога з засипаної копальні. Він перехрестився, зітхнув із глибини серця і подумав собі: «Мій Отче, я ціле життя не пам'ятав про Тебе. Даруй мені й вирятуй мене».

Приблизно половина дороги пройшла легко, але — що далі, то ставало гірше. Полум'я почало досягати його, руки і ноги обпікалися на розпалених залізних щаблях та він рештками сил пнявся вгору. Вже тратив притомність із болю в попареному тілі, вже слабли його руки. Ще хвилинка — і впаде вниз, в обійми смерті.

Підняв голову і поглянув угору. Здавалося йому,

що серед полум'я стояв Христос, глядів на нього з любов'ю і добротою та сказав: «Твоя мати молилась за тебе. Ходи!». І Осип почув, як чиясь Рука піддержувала і посувала його вгору. Заточуючись, напів притомний, ішов розпаленими щаблями — крок за кроком. Ще десять, ще п'ять — і якісь сильні руки зловили його і витягнули наверх. Він повалився непритомний.

Коли прочуняв, побачив над собою схилене, добряче обличчя своєї матері.

— Мамо! — простогнав, шукаючи забандажованою рукою її руки.

— Все буде добре, мій хлопче! — всміхнулася мати крізь сльози. — Добрий Господь врятував тебе.

— Так! — відповів він поволі. — Господь вирятував мене і крізь полум'яну драбину привів мене до світла й до Себе!

— Ти добре сказав, хлопче! — промовив священник, що сидів по другій стороні ліжка. — Господь завжди дає нам, людям, горючі драбини болів та терпінь, щоб притягнути нас до Себе, коли ми забуваємо про Нього. Подякуй Господеві, що привів тебе до Себе дорогою терпіння.

(Філядельфія, *Шлях* 1960: переклад з німецької мови)

ТИ СКАЗАВ, ЩО ВЕРНЕШСЯ...

— Чи чуєш, мій хлопче, як вие вихор в комині?
— промовила Анна Лярсен. — Так само гудів він 12 років тому, як твого батька принесли мертвого до хати.

— Перестань уже думати про те — відповів її син Петро, високий і кременний вісімнадцятилітній юнак. — Подивись прошу, сюди! Кораблик уже готовий. Чи не гарний він? А тепер приходить ще найважніше, бо треба його вложити до пляшки крізь її вузьку шийку.

— Так, це був такий день, як сьогодні — говорила далі Анна, спускаючи руки із шиттям на коліна. — Якраз перед Великоднем... Твій батько сидів тут коло мене й вкладав кораблик до пляшки. Подібно як ти хочеш зробити це тепер. А втім почали дзвонити на церковній вежі дзвони на сполох. Батько вмить зірвався на ноги. Накинув на себе нагортку й вибіг з хати... На морю горів корабель. Це було недалеко нашого побережжя. Батько поспішав рятувати людей на ньому.

— Мамо, дуже прошу тебе, залиши це, бо тобі дуже болючий той спогад — просив Петро. — Ось, глянь, як кораблик...

— Твій батько був перший на кораблі — снувала вона далі нитку спогадів. Немов, не чула слів свого сина, так далеко була в своїх думках від дійсности. — Кільканадцять людей перевів він на свій човен. Під час рятування інших впала на нього горіюча щогла корабля і вбила його на місці... А вітер вив у комині, як сьогодні...

— Подивіться, мамо, мій кораблик уже в пляшці — знову заговорив Петро, щоб відірвати її від тих сумних споминів.

— І так, похоронила я твого батька, а потім ще двох старших від тебе дітей, твого братчика й твою сестричку. Ти один-однісінький залишився мені на світі... Та я ніколи не нарікала.

— Це правда, мамо. А я пригадую собі, як на похороні батька наш отець парох у своїм прощальнім слові сказав, що нема більшої любови, як та, коли хтось віддає своє життя за ближніх...

— Нерозгадані Божі дороги — продовжала Анна свої думки. — Часто відчуваю, як близько є біля мене твій батько й мої діти. Постійно молюсь за них. Не можу забути, як тоді дзвонили на сполох, а батько...

Втім замовкла, бо до хати пронісся гомін дзвонів і здалека протяжний гудок корабля.

Вона здригнулася. Почала тремтіти на цілім тілі. Чи насправді дзвонять? А від розбурханого моря корабельний гудок? Це не причулося. Далі бо глухо гудять в убогому рибальському селі дзвони, а з вітром від моря доноситься пронизливий гудок корабля.

Анна ще й не отямилася, як нагло з грюком відчинилися двері й до хати ввійшов їх сусід, моряк Микола. Він заговорив схвильованим голосом:

— Недалеко побережжя потопав корабель.

Петро зірвався з місця. Відложив на стіл пляшку з корабликом в ній. Миттю одягнув на себе моряцьку куртку й сказав:

— Я готовий. Уже йду з тобою, Миколо.

Тремтячим голосом відізвалася до нього мама:

— Залишися, Петре!

— Мушу йти — відповів він спокійно, але рішучо.

— Не йди! — благала, — бо як підеш, то вже ніколи не вернешся, Петруско...

Хлопець усміхнувся...

— Мамо, це ж близько при побережжю. За годину буду назад. Будь з Богом!

Притьмом вибіг він з хати.

А дзвони далі дзвонили в селі й не вмовкав гудок потопуючого корабля, що ним кидали розбурхані хвилі моря, як лушиною горіха.

Ще було чути, як переключались місцеві рибалки, які бігли вулицею до своїх човнів і поплили на море рятувати пасажирів корабля.

Потім усе затихло. Тільки вихор завивав в комині, а на стіні рівномірно стукав годинник.

Анна непорушно сиділа й дивилась перед себе. Що сказав Петро? — пригадувала собі подію, яка щойно відбулася, а здавалося, що вже така давня... Вернеться за годину. Майже так само сказав був їй тоді її чоловік. Дванадцять років тому. Господи змилуйся!

Встала. Оглянулась по кімнаті. По хвилині спрямувала свої кроки до Розп'яття, що висіло в розі чоолової стіни. Розсвітила три свічечки в лямпочках. Приклякнула й почала відмовляти вервицю.

Помалу минав час. Надворі без упину шаліла буря. Годинник вибив десяту. Тепер повинен він вернутися.

Перехрестилася. Її уста шептали: «Петре, година вже минула. Чуєш? Ти сказав, що вернешся».

Знадвору почула кроки, а крізь вікно було видно полум'я смолоскипу.

Відчинилися двері. Анна швидко обернулася: «Петре!» Ні, це не був він. Микола ввійшов до кімнати й приніс на руках дитину.

— Прошу, візьміть цього хлопчика — промовив до неї. Його врятував ваш Петро. Хлопчина зовсім перемерзлий і закостенілий від студені. Його треба зараз роздягнути й положити до ліжка та натирати, щоб розігріти.

— А де Петро? — запиталася Анна з переляком в голосі.

— Він ще на морю. Рятує далі там, а це дуже важко, бо буря щораз більше змагається — відповів швидко Микола й вибіг з хати до свого човна, щоб знову виплисти на море.

Анна обережно роздягнула непритомного хлопчика, поклала до ліжка й почала натирати його майже посилене тіло. А як він розплющив очі, то ложечкою давала йому чай. Тепер у неї страх за рідного сина злучився з материнською турботою за цю чужу дитину.

Хлопчик помалу прийшов до себе. Блідість зникла з його обличчя, а щічки легко зарожевілися. Вона прикрила його і він заснув.

Була вже одинадцята година, як знову почулись кроки надворі. До хати ввійшло кілька місцевих мужчин. Її сина не було між ними.

— Де Петро? — глухим голосом розпуки запитала їх.

Вони мовчали ще хвилину. А потім один виступив наперед, глянув на світлину її чоловіка, що висіла на стіні, над ліжком...

— Він пішов до свого батька...

Анна заточилась. Заки рибалки встигли прискочити до неї, вона впала непритомна й лежала на підлозі. Підняли її, положили на лаву й заметушилися, щоб привести до притомности. Один із них, це був Микола, потиху промовив:

— Це був уже найбільший удар для неї, бо втратила останнього.

А як Анна прийшла трохи до себе, то вони стали потішати її простими, але щирими словами. Вона, вдовиця по моряку-рибалці, була загартована недолею. І тепер отямилась з болю. Уже зрівноважено дивилася дійсності ввічі. Слухала слів Миколи. Він був наймодший у хаті серед рибалок і говорив щойно після них. Сказав коротко:

— Бог дав, Бог узяв...

— Хай ім'я Його буде благословенне — закінчила Анна.

Вони попрощались і вийшли. Тоді Анна засвітила ще четверту свічку в лямпочці перед Розп'яттям і навколішках молилась. Чула шум моря і на його розпінених хвилях бачила бліде обличчя Петра...

На ліжку ворухнувся хлопчик. Пробудився, розглянувся...

— Де я? А де моя мама?

Анна приступила до ліжка. Ніжно погладила хлопчину по його русьвому волоссю. А щоб відвернути увагу дитини, спитала його:

— Як називаєшся?

— Петрусь — відповів і дивився на неї з дитячою довірливістю в синіх оченятах, які знову заплющувалися від втоми. Він заснув, віддихаючи рівномірно.

Анні чомусь здавалося, що цей хлопчик — сирота, батько й мати якого згинули в морських хвилях, не міг інакше зватись, тільки так, як її син, що врятував його...

Був у неї Петро, слухняний, побожний і працюючий юнак... А тепер має маленького Петруся, якого мусять ще виховати на чесну людину. Її уста шептали: Бог узяв і Бог дав, а її невтомні материнські руки знову взяли до праці для цієї, уже не чужої для неї дитини.

За вікном світало. Бура на морю втихала помалу...

(Філядельфія, *Шлях* 1965: вільний переклад)

ВІЛЬГЕЛЬМ ГІНЕРМАН

СЕСТРА АННА

— Що будеш мені робити, Сестро? — питав якийсь жіночий голос.

— Розріжу тобі шлунок і витну той наріст, — відповів другий, звучний жіночий альт.

Д-р Штерн перервав розмову і почав надслухувати...

— А потім, що зробиш? — питала далі хвора.

— Потім зашию тобі шлунок, рана загоїться і виздоровієш.

— Той голос! Чи можлива така подібність голосу?! — зашепотів.

Директор лікарні усміхнувся...

— Що з вами, колего?

Та д-р Штерн лише махнув рукою і прислуховувався далі...

— Чи ти вже робила коли таке?

— Дуже часто — відповіла монахиня-лікарка.

— Покажи мені таку жінку, твою пацієнтку, яка виздоровіла по операції.

— Ось, наша огородничка, бачиш, вона там, в городі. Хвора заплескала радісно в долоні...

— Зроби і мені таку операцію.

— Хочеш бути такою здоровою, як огородничка? — засміялась монахиня.

Д-р Штерн зірвався з крісла...

— Хто це говорить? — спитав нетерпеливо.

— Сестра Анна, наша лікарка-хірург, з її пацієнткою.

— А яке її прізвище?

— Доктор... — почав директор, та в тій хвилині відчинились двері й монахиня станула на порозі.

— Вибачте, що дала вам так довго ждати на себе...

Д-р Штерн не дав їй докінчити...

— Ти аж тут сховалась Рета!...

Перлився шампан в кришталах. Циганська оркестра грала чардаша. Лікарі підняли чарки...

— За здоров'я новоіменованого хірурга!

Д-р Рета всміхнулася...

— Дякую, любі друзі. Люблю свій фах і доложу всіх зусиль, щоб бути добрим хірургом.

Оркестра заграла вальса. Д-р Штерн встав, щоб попросити її до танцю. Та його випередив д-р Маріян:

— Вибачте, колего, я зробив це вже вчора...

— Шкода, що я не випередив тебе рік тому — відповів д-р Штерн, сідаючи. Лікарі засміялись. Він глядів хвилину на танцюючу пару...

На срібну сільветку і ясні кучері лікарки, та усміхався до своїх думок. Нагло якась жінка заточилась у танці.

— Лікаря! — залунало з усіх сторін. Він зірвався та його задержали.

— Сідай! Рета є при ній.

І тоді він бачив д-ра Рету останній раз. Ніхто не міг сказати, що з нею сталося...

Лікарка ніжно поклала руку на чоло лежачої...

— Я післала по ліки — промовила милим альтом. — Прощу лежати спокійно, і не боятись, атак мине.

— Але ж я не боюсь — відповіла поволі жінка й притиснула до уст хрестик з Розп'ятим Спасителем. — З Ним я не боюсь нічого...

Д-р Рета дала їй інекцію. Хвилину посиділа при хворій, та на залю вже не вернулася. Слова жінки, щось зворушили в ній, і вона мусіла призадуматись над ними...

Наступного дня вона поїхала до монастиря на одно-

тижневі реколекції... А по їх закінченні вступила до новіціяту і стала монахинєю.

— Від того часу минуло кілька років — докінчив розповідь лікар.

* * *

— Чи це не був у вас тоді лише хвилинний порив? Дійсно почуваетесь задоволеною?

Блакитні очі монахині-хірурга заясніли якимсь внутрішнім прихованим блиском.

— Я щаслива! — рішучо й переконливо відповіла.

В церкві задзвонили на богослужбу. Монахиня встала. Д-р Штерн відчинив перед нею двері в глибокому уклоні...

— Радію вашим щастям, Сестро Анно — промовив поважно. — Помоліться часом також за мене.

(Філядельфія, *Шлях* 1964: вільний переклад)

ВІЛЬГЕЛЬМ ГІНЕРМАН

ІІ ОПІКА І ЛАСКА...

Отець Герман зближався помалу до монастиря. Він співав тихцем свою улюблену пісню в честь Пресвятої Марії, та розглядався по вкритих снігом полях і по лісі.

Вечоріло. По хатах заблимали світла, а на небо, засіяне зірками, вплив мавстатично місяць.

На хвилину задержався о. Герман при вході до монастиря, вдихнув глибоко свіже морозне повітря. Потім спокійно застукав до брами. Втім пригадав собі, що щось шелестіло, коли він проходив лісом. Якісь постаті скривалися там за деревами. Та він заспокоїв себе, що це, мабуть, діти збирали ріща. І без перешкод дійшов до монастиря.

— Ти цілий?... — привітав його о. Еґерт. — Нам дали знати, що банда розбишак того Макса крутиться біля нашого монастиря. Вчора напали на монастир в Анґенроді і ограбили його.

Потім о. Еґерт сказав ще до о. Германа:

— Сьогодні вночі припадає на тебе черга сторожити. Чи може хочеш, щоб я залишився з тобою?

— О, ні, дякую тобі, я не боюся, — відповів о. Герман.

І вони взаємно побажали собі доброї ночі. Прогомоніли ще кроки, заскрипіли засуви й монастир оповила тишина. Як дуже любив ту тишину о. Герман! Він обійшов подвір'я. Перевірював засуви дверей і брами. Опісля вступив до церкви, щоб помолитися. В ній, серед нічної тиші й при миготливому сьйві вічної лямпадки

та свічок перед чудотворною іконою Божої Матері, він відчував близькість Господа. Його серце наповнялося радістю, безмірним щастям. Та сьогодні він чомусь був неспокійний...

Чув якісь шелести, шепоти й кроки поза мурами монастиря. Взяв у руки ліхтарню і почав щераз обходити цілий монастир.

* * *

В тому самому часі, в поблизькому лісі, ватажок Макс крутився нервово поміж деревами.

«Ах, ті очі!» — хвилювала його думка. Очі, що їх бачив сьогодні у того монаха, який переходив лісом, не давали йому спокою.

— «Чи справді це був Герман?»

Із ним, у шкільних часах юности, він колись мріяв вступити до монастиря. Та вибухла злощасна війна з роками поневіряння. А по її закінченні, вже сам не знає, чому став ватажком оцих розбійників. Це були колишні вояки, такі як він. Хотіли легким коштом добитись. Відавичаїлися працювати. Плянували напасти цієї ночі вже на другий із черги монастир.

Макс тривожився: «Якщо Герман є в тому монастирі, чи матиму відвагу глянути йому ввічі?» Герман є тепер священиком. А він, Макс, став розбійником...

І знову крутився між деревами по лісі.

* * *

— Пресвята Маріє, — прошепотів клякаючи перед іконою Божої Матері, — візьми під Свій покров наш монастир!

Втім виривно почув запит:

— Чому ти неспокійний?

— Бо мушу сторожити монастир, а передчуваю щось лихого.

— Молися! Я буду сторожити... — лагідно звучав ніжний голос.

Отець Герман відразу успокоївся і вже без страху молився далі... До нього донісся відгомін кроків і якісь дивні шепоти біля входової брами. Він підійшов до неї навшпиньках. Почув, що хтось намагався виважити її ззовні.

Одним рухом о. Герман відчинив засуви і станув з ліхтарнею в руках перед здивованими розбишаками. Один із них отямився й гукнув:

— Зв'яжіть його і заткайте йому рот, щоб не кричав, а самі тихцем до монастиря!

Та нагло з-поміж них виступив наперед їхній ватажок Макс, заслонив собою священика і наказав рішучо:

— Не важтеся навіть диткнутися його!

Потім, звертаючись до о. Германа, спитав тихо:

— Чи пізнавш мене?

— А чи ти знаєш, за чим ти сюди прийшов? — сказав йому на те о. Герман.

А як Макс, засоромлений, похилив свою голову, о. Герман закінчив:

— Ти шукаєш Господа й Його ласки, а Пречиста Діва привела тебе до Нього...

Макс спершу закрити долонями своє обличчя, слухаючи слів священика, а потім кинув своїй ватазі наказ різким вояцьким голосом:

— Клякайте!

Без найменшого спротиву послухали його. А як він разом з усіма був навколішках, попросив о. Германа благальним тоном:

— Простіть нам отче! Поблагословіть нас на нову дорогу, на покаяння і християнське життя.

Отець Герман зробив над ними знак св. Хреста, а вони підвелись на ноги й мовчки зникли за рогом монастирського муру.

Поки прибігли розбуджені монахи, вже не було нікого, тільки о. Герман замикав браму. Вони почали питатися:

— Що діялося тут? Ми чули кроки й розмову... Хто це був?

— Блудний син був і навернувся — відповів о. Герман із легкою усмішкою на устах. На його обличчю променіло радісне вдоволення. Він попрямував знову до монастирської церкви. В ній словами сердечної молитви дякував Пречистій Діві за Її опіку над монастирем і за ласку навернення для приятеля його молодих літ.

(Філядельфія, *Шлях* 1965: вільний переклад)

АХ, ТІ СПЛЕТНІ!...

— Татку, глянь! — радісно промовив Роберт, вбігаючи до кімнати батька.

— Я вже його збудував. Чудовий. І літає, видаючи такий дивний звук...

Хлопчик поклав батькові на бюрку великий літак. З поспіху й захоплення зачепив за електричну лампу, яка стояла в куті. Інженер у пору зловив її.

— Ах, ти шибенику! — скартав сина. — Вважай трішки!

— Татку, не бий! — зажартував хлопець, складаючи руки. — Подивись і послухай!

І він накрутив літак, що почав поволі кружляти по кімнаті, видаючи голосний звук. Саме тоді сходила згори пані Маєр. Вона почула, як хлопець крикнув: «Татку, не бий!», а потім дивний звук. На її обличчі появилася переляк. Вона миттю збігла вниз і гарячково постукала до пані Ліпке.

— Що сталося? — запитала та, глядячи на бліду й перелякану сусідку.

— Один жах! — промовила, віддихаючи з трудом. — Сходжу від Ліни і чую з мешкання Кравців розпучливий крик хлопця: «Татку, не бий!», а потім страшний стогін. Бідний хлопчина! О, чуєте? Аж до вас чути...

І дійсно, згори долітав дивний звук. Пані Ліпке зловилася за серце і повалилася за крісло.

— Слабо мені, слабо!... — прошепотіла.

Сусідка заметушилася. Принесла холодної води; натерла їй виски.

— Яка це бідна дитина... — промовила дрижачим голосом, — а той, нелюд-батько, так б'є свого сина... Від нього можна всього сподіватись. Стрічаю його недавно на сходах і кажу: « Чи ви чули, що сталося з Ліною як вертала вночі додому? », а той, закриває руками вуха і відповідає: « Прошу пані, не хочу слухати сплетень! » Ви чули? Неначе б я говорила сплетні... — докінчила обурена.

Нагорі так голосно загуділо, аж пані Ліпке зірвалася з крісла.

— Треба конче щось робити; ходім до власника дому!

Директор Ріпс вислухав спокійно обох пань, і заклопотаний почав витирати окуляри.

— Прошу пань, я добре знаю інж. Кравзе. Це дуже чесна людина і зразковий батько. Якщо він вважає за відповідне покарати свого сина, я не можу встрявати до цього...

— Так? — перервала йому пані Ліпке ображеним тоном. — Вас це може не обходити. Але обходить це нас, жінок. Його жінка з дочкою, виїхала до хворої матері, і напевне вона не дозволила б так катувати свого сина. А подруге, я не можу слухати жахливого стогону бідної дитини. Ох, ох! Моє серце!...

Директор налякався не на жарти і почав її успокоювати. Обі пані вийшли дуже вдоволені, бо директор обіцяв поговорити з інженером. Вони далі обмовляли інженера. Втім він якраз з'явився. Ішов сходами вниз.

— Добрий вечір паням! — привітав їх. — Нема господині вдома, то бідний чоловік мусить ходити на закупи... — і він засміявся.

Обі жінки гляділи за ним переляканими очима.

— Побив до неприємности сина, а сам сміється. І бідну, скатовану дитину лишив саму вдома... — прошепотіла пані Маєр і здригнулася.

* * *

Ввечорі директор постукав до дверей свого друга. Оба панове розмовляли хвилину про нововидану книжку їх спільного приятеля, як відчинились двері і вбіг Роберт.

— Добрий вечір! — привітав директора. — Я не буду перешкоджати. Але знаєш, татку, я знову трішки змінив. Покажу тобі пізніше.

Директор поглянув на веселе обличчя хлопця, на якому ніяк не було пізнати недавнього « катування ».

Хлопець вийшов, а він звернувся до інженера:

— Вибач мені за це, що тепер скажу, але мене просто змушено до цього.

І він переповів розмову з обома панями. Інженер слухав спокійно, лише в його очах блищали веселі вогники.

— А тепер я скажу, як воно було в дійсності, — й інженер почав оповідати.

— Ах, ті сплетні, ах, ті сплетні! — сказав директор, вислухавши його.

Потім оба панове сердечно розсміялися.

(Філядельфія, *Шлях* 1963, ч. 2: з англійської мови)

ҐЕРАРД Ф. ҐІБЛІН

НАПРАВИВ СВОЮ ПОМИЛКУ

Сонце стояло ще високо на небі, коли Михайло задержав коня перед верандою. Давно, вже давно він був у робочий день о тій порі вдома.

Видно, сталася важлива подія, коли батько закликав його від робітників. Але яка, хлопець, післанець від батька, не знав.

— Старший пан сказав, щоб ви зараз приїхали, — переказав задиханий післанець доручення.

— Що сталося, чи може батько захворів? — спитав Михайло затривожений.

— О ні, старший пан усміхався! — відповів хлопець.

Усміхався! — подумав собі Михайло..., який не бачив усміху у батька вже рік, від тої розмови..., яка немов була вчора...

Рік тому сказав батько до Михайла:

— Іван іде завтра студіювати в університеті, а ти займися цілим господарством.

— Чи Ви нездужаєте, Тату?

— Ні, я здоров. Тільки покищо не можу.

— Його голос звучав старечо, втомлено. Його висока постать згорбилася, обличчя постарілось. За один день. Видно, була якась суперечка між батьком і Іваном, бо молодець, щире обличчя брата виглядало як закамініле. Іван поїхав, а кілька місяців пізніше батько сказав при обіді:

— Іван залишив медицину, а перейшов на ветеринарію.

Це було все, ні одного слова більше вияснення не сказав батько. Михайло дивився на батька з німим запитом в очах, але той схилив голову. Тепер Михайло почав розуміти причину батькового пригноблення, понурости, суму. Іван, перший ученик в гімназії, благородний, добрий, у час одного року міняв студії. Що сталося з ним?

Михайло тяжко зітхнув, погладив коня по шиї і ступив на сходи. Батько сидів при бюрку, схилений над паперами.

— А, це ти! — промовив, не підносячи голови. — Це добре. Іван приїхав. Іди, привітай його!

Іван приїхав у час шкільного року, а його відривають від праці! Михайло, думаючи, що брат спричинив терпіння батька, сказав:

— Може ще скажете забити теля і справити бенкет, бо вернувся блудний син? — промовив дрижачим голосом.

— Ні! — залунав від бюра твердий, рішучий батьків голос. Батько підніс голову, а Михайло глядів на нього здивований. Його очі блищали енергією на обличчі, на якому не було ні сліду суму чи пригноблення. Це був батько з-перед року.

— Ні! — повторив батько. — Іван не винен. Звинив я. По матурі він прийшов до мене з просьбою дозволити йому вступити до новіціяту Отців Ісусовців. Я сказав — ні! Я мріяв, що він буде лікарем, а думку про новіціят уважав за хлоп'ячу фантазію. Я своєю волею накинув йому студії медицини, але факт, що я вчинив таку кривду тому доброму хлопцеві, мало не зломив мене. А до того, мав я ще докори сумління: А що, як Господь дійсно кличе його до Своєї служби, а я противлюся тому? По кількох місяцях я дістав листа від нього, що це понад його сили, що він не може бути ні-

чим іншим, тільки монахом-священиком. Я накинув йому свою волю ще раз, а саме, щоб він спробував студіювати ветеринарію. Але це вже було понад мої сили. Я зрозумів, що Господь хоче мати його в Свояму Винограднику. І я пішов до нашої каплички, клякнув у стіп Господа і наперед перепросив Бога, а потім подякував Йому за ту ласку, за ту честь, що бере мого сина, щоб син служив Йому. Іван приїхав попроситися з нами перед своїм вступленням до новіціату.

Михайло дивився крізь сльози на батька. О, як він любив його, як подивляв його благородну вдачу!

А батько немов би відчув його думки, встав із-за бюрка, й елястичним кроком спортсвця підійшов до Михайла.

— Так, любий сину, — додав батько ніжно, кладучи йому обидві руки на рамена — трапляється, що люди чинять помилки і гріхи в житті. Але тоді вони повинні впасти до стіп Господа зі словами: «Отче, я згрішив перед Тобою. Даруй мені. Більше не вчиню гріха».

Кілька хвилин пізніше Михайло йшов коридором, шукаючи брата. В кімнаті Івана не було нікого. Всі речі були покладані в якнайкращому порядку, що було таким прикметним для Івана.

Двері від каплиці були відхилені. Крізь двері Михайло побачив брата, який клячав перед престолом. Михайло хвилину глядів на брата з глибокою ніжністю. Глядів на звичайний одяг, який незабаром замінить ряса, глядів на молоду, покійно схилену постать, яка бере на свої плечі добровільно хрест монашого життя.

— Господи, вчини його добрим монахом! — молився Михайло гаряче з глибини серця, клякаючи біля брата. Іван підняв закриту руками голову і поглянув з усміхом на нього. І обидва потонули в молитві, як за хлоп'ячих часів.

ҐЕРАРД Ф. ҐІВЛІН

ДВА ЛІКАРІ

Колишній капітан воєнної фльоти, а тепер начальник одного відділу в підприємстві торговельного мореплавства, встав з крісла і почав нервово ходити по кімнаті. Його обличчя дрижало, а руки тремтіли.

...Ні, ні! Так довше не може бути, бо збожеволіє... він починає тратити панування над собою. Він накидається на людей, тиранізує свою родину і працівників у своїм бюрі. А ті ночі, ті жахливі ночі!

Він бачить їх сімох... Вони йдуть до нього з протягненими руками, зі злобними усмішками на обличчях... Ось, уже, уже досягнуть його шию і задусять його... І він зривається в ліжку, з переразливим криком, облитий потом й потім до ранку вже не може заснути.

І так, ніч за нічю. Спершу думав, що це в нього переходове явище, що його сильний організм переборе все те, але чим далі стає все гірше. Мусить протидіяти і то якнайскоріше, бо збожеволіє.

Він подзвонив до секретарки...

— Прошу сполучити мене з доктором Масром! — кинув різко.

Очі Ліни блиснули з цікавості...

— Наш «старий» дістав щось ось тут... — промовила до касіра, вказуючи на чоло.

— Залишіть того роду жарти, — скартав її касіер. — Нервова людина, ось і все. Що сталося?

— Дзвонить до д-ра Масра.

— Може в якійсь іншій справі.

— Я вже знаю в якій... — почала, але не докінчила говорити. Касієр поглянув на неї з доганою. Всі знали, що вона підслухує телефонічні розмови свого шефа.

* * *

Ввечорі ввійшов капітан до кабінету лікаря-невролога. Ясна, зразково влаштована почекальня. Мистецькі образи на стінах. А передусім тиша, що дуже добре поділлала на нього.

— Вистачить посидіти в вашій почекальні — промовив до лікаря, входячи до його канцелярії, — а вже чоловік почувасться краще...

— Дуже приємно це почути. Я сподіюсь, що буде ще краще після розмови зі мною — відповів, сміючись, лікар.

Він перевірив його стан якнайосновніше і сказав:

— А тепер прошу щиро розповісти мені, що вам долягає?

— Це почалося від часу війни в Кореї... — почав капітан. — Я командував там фльотилею канонірських човнів і мав наказ стріляти в кожне судно або човен, який не задержиться.

Сіріло, як дали були мені знати, що зближається мале рибальське судно, яке, на заклик, не хоче задержатися.

А може рибалки дійсно не розуміють наших сигналів? — майнула в мене думка, але я відкинув її.

— Закликати ще тричі, щоб задержались, а опісля вогонь — дав я наказ. І вже незабаром почув я вистріли.

Втім я дістав звіт, що вся залога судна забита. Було в ньому чотирьох мужчин і трьох хлопців. Не знайдено нічого підозрілого. Могли це бути шпигуни, які мали усні доручення — подумав я.

Потім забув я про цей злощасний випадок. Війна закінчилась, я вернувся додому і по якомусь часі по-

чалося це в мене. Спершу мучила мене думка чому я наказав застрілити невинних людей. Потім мав галюцинації і почалась безсонність. Хоч я боявся самоти, але й обминав людей; став нервовий і прикрий.

Лікар хвилину мовчав...

— Ви католик? — спитав.

Капітан поглянув на нього здивовано...

— Так.

— Це добре, — сказав лікар і втішився. — Ваша недуга — це грижа сумління. Вам потрібно доброго сповідника, який буде для вас найкращим лікарем. Також я є католик і знаю, чим є викиди совісти й добра сповідь. А у своїх пацієнтів спостерігаю, які просто чуда діє віра для їх виздоровлювання.

Того вечора капітан давонив знову до своєї секретарки:

— Прошу сполучити мене з моїм братом, отцем К. Еге ж, ще одне, панно Ліно. Прошу вилучити свій телефон, але так, щоб почув це...

Секретарка аж почервоніла з досади, що не довідається, що то було в лікаря, та про що буде говорити капітан з священником. — Ох, як вона радо бажала б підслухати цю розмову!...

А в той час капітан уже говорив до свого брата, ігумена в одному місцевому монастирі...

— Я був у лікаря-невролога і він порадив мені піти до сповіді, та я не сповідався вже так давно. Знаєш, завжди якось так відкладалось; завжди було щось, ніби важнішого...

— В твоєму поняттю важнішого, — відповів спокійно священник. — Ти перемінив життєві вартості і це причинилося до твого нервового стану, до духовного заколоту. Тобі треба відбути генеральну сповідь.

Капітан, не проволікаючи, пішов негайно до монастирської церкви, що б висповідатися.

* * *

— Мусить бути добрий той лікар, у якого лікувався наш шеф, — сказав по кількох тижнях касієр до бухгалтеря. — Та ж він змінився зовсім. Бачите, який він тепер спокійний, зрівноважений у праці, привітний до людей і має веселий настрій. Направду, це був якийсь надзвичайний лікар.

(Філядельфія, *Шлях* 1964: вільний переклад)

Джон Глоссінґер

ВЛАСТИВИЙ ПІДХІД

Він називався Франк, мав 32 роки і був вже 16 літ урядником в тій фірмі, в якій я став керівником. Шістнадцять років на тому самому становищі, з тою самою платнею. А крім того він був досить дивною людиною. Несміливий, понурий, непривітний, він ніколи не відзивався до нікого перший, хіба, що його про щось спитали. Він ніколи нікого не здоровив і перший виходив з праці без слова прощання. Він ніколи не брав участі в ніяких сходах чи прийняттях. З вічно заляканим поглядом в очах робив враження людини, яка боїться себе самої, світу та людей. Я обсервував його вже довгий час і спостеріг, що він є дуже пильний і сумлінний в виконванні своїх обов'язків. Одного дня я покликав його до себе. Він сів по протилежнім боці мого бюро, сильно зденерований.

— Франку! — сказав я. — Ви маєте здібності бути чимось іншим як тільки урядником в нашій фірмі. Я хочу допомогти вам в тому.

Він розгубився цілковито. Я бачив по його погляді, що він не довіряв мені; він боявся якоїсь засідки; він підозрівав мене, що я хочу звільнити його з праці, або зменшити платню.

— Дякую! — простогнав на силу. — Я не вмію нічого, я не потраплю нічого.

Комплекс меншеартости був його слабою стороною. Він був так прибитий тою розмовою, що я на сьогодні

її закінчив. Згодом я часто вертався в розмові з ним до тої теми. Я довідався від нього з трудом, що це було в нього родинне. Його батько без матеріяльних засобів, без впливів, фаталіст та 100 відсотковий песиміст почував себе все життєвим непотрібом і це перейшло на сина.

Я поволі почав давати йому більш відповідальні обов'язки, які він сповняв напрочуд гарно. Тільки в розмові ми стояли на мертвій точці. Одного дня він був в моїй кімнаті більш зденерований, ніж звичайно.

— Залишім це! — пробурмотів. — З мене ніколи нічого не буде.

Я сам ставав уже безрадий. Був гарячий літній день і він розіпняв комір сорочки. Я побачив у нього на шиї золотий ланцюжок, а на ньому хрестик.

— Франку! — промовив я нагло, мов би заелектризований думкою. — Коли я є в клопоті, або коли не можу розв'язати якоїсь проблеми, я все звертаюся до Вищої Сили про поміч. Я зроблю вам одну пропозицію.

На безвиразному обличчі Франка замаячів ледве помітний блиск зацікавлення.

— Сьогодні ввечорі, — продовжував я — коли підете спати, помоліться до Господа і попросіть Його помочі в розв'язці тієї трудної для нас обох справи, в якій то спосіб можна б вам допомогти. Я молитимусь також. І обіцяйте мені, що будете молитись щоденно.

Лице Франка роз'яснилося повним зрозумінням. Просити Господа про поміч тоді, коли людина ставала безрадною, це йому повністю відповідало, і я був певний, що він це сумлінно виконає.

Минуло кілька тижнів, в яких я його непомітно обсервував. Поволі почали показуватися легкі ознаки поліпшення, малі, незначні речі, які вказували на те, що Франк будився зі свого летаргу. Одного дня він приніс велику касетку помадок, поклав її на стіл поміж урядниками і буркнув невиразно:

— Тут є помадки для тих, що матимуть на них охоту.

Це почула одна урядничка і промовила голосно:

— Чи це дійсно для нас, Франку? Це дуже гарно з твоєї сторони.

Всі голови піднялися від бюрок і поглянули на нього здивовано, а він сів поспішно за своє бюро, червоний на лиці, як буряк і прикрився газетою. Від того дня поліпшення ставало щораз помітніше. Він вже сміливіше й частіше говорив зі мною, він вітався та прощався зі своїми товаришами праці. Його обличчя набрало приязного виразу, а очі живого блиску. Одного дня я здобувся на рішучий крок.

— Франк, — промовив я до нього, — ви поїдете в справі нашої фірми там а там.

Він зніяковів цілковито — все, тільки не те, він ніколи не виконає цього, він до того не надається. Але я тепер був певний виграної, і я знав, що він те завдання сповнить добре.

— Ми вже зробили початок, Франку, — перервав я йому — і відступати назад не будемо. Ми обидва будемо молитись, щоб вам вдалося, а чей же всі успіхи, які ми осягнемо, дає нам Господь; ми самі нездібні до нічого.

І Франк поїхав. Сьогодні він є моєю правою рукою, і нема приязнішої, погіднішої, лагіднішої та більш задоволеної з усього людини в нашій фірмі, як Франк.

(Філядельфія, *Шлях* 1955, ч. 32: вільний переклад з англійського)

Люїза Гмайнер

ДОЗВОЛЬТЕ ДІТЯМ ПРИХОДИТИ ДО МЕНЕ

Сестра Тереса ввійшла до першої класи. Це вже була остання година навчання, і дівчатка були напевно втомлені. Тому задумала тільки оповісти їм щось і дати їм написати завдання вдома. Вона з усміхом подивилася на ряди чорних, білявих і каштановатих дитячих голівок, та витягнула з тежки невеличкий образ.

— Бачите, діти, цей образ? — почала говорити. — Його намалювала для мене ваша старша товаришка, яка може колись буде славною маляркою. Дивіться, ось тут гори, покриті гарним зеленим лісом. Там, далеко, озеро. А під тим оливним деревом сидить Христос і відпочиває. Ось тут стоять Апостоли і стримують дітей, які хочуть дістатися до Спасителя...

Перед заслуханими дітьми в класі виринув кравид Святої Землі. А на тлі зелені лісів і лук, блакиті неба й води — люба постать Спасителя, що з усміхом дивився на Апостолів і дітей, а потім підняв руку й промовив:

— Дозвольте дітям прийти до мене!

Сестра Тереса змалювала перед ними ту картину, як діти прибігли до Ісуса, як пригорнулися до Нього, як почали оповідати Йому свої журби й радощі. А Він їх питав, гладив по головках і потішав.

— Бачите, як Христос любить дітей! — закінчила. — Завтра неділя. Що ви зробите, щоб утішити Ісуса?

— Підемо до церкви на Службу Божу! — відповіли всі разом та почали, одна перед одною, розповідати своїй улюбленій Сестрі, як вони дуже люблять Ісуса, як люб-

лять Службу Божу і як уберуться, щоб якнайкраще виглядати. Тільки одна Ельвіра сиділа тихо, з похиленою головою.

Сестра Тереса прикликала її до себе.

— Що з тобою, дитинко, ти нездужавш? — спитала її.

— Ні, промовила крізь сльози. — Тільки мені так дуже жаль, що всі діти ходять у неділю до церкви, а я ні.

— Ти не ходиш? Чому? — здивувалася Сестра.

— Бо моя мама не має часу піти зі мною, а я ще замала, щоб могли йти сама.

— Попроси маму і татка, щоб пішли з тобою. Добре? А я буду молитися за тебе.

І Сестра поглянула з жалем на дівчинку, яка із смутком в очах верталася до своєї лавки.

Бідна, мала Ельвіра, така чемна і пильна; завжди гарно одягнена — думала про неї Сестра. — Чи її родичі здають собі справу з того, яку кривду роблять своїй одиначці?!

* * *

— Мамцю! — закликала Ельвіра, вітаючись із мамою. — Ходім завтра до церкви. Я тебе дуже-дуже прошу...

— Яка ти розгарячкована? — Пані Вебер діткнулася своєю випеченою рукою щічки своєї донечки.

— Завтра виключено. Я сьогодні йду з татком до театру й на прийняття. Вернемося аж рано. Але зате візьму тебе в неділю по полудні до цирку, а сьогодні підемо до міста і я куплю тобі все, що лише забажавш.

— Я не хочу цирку, і не хочу нічого. Я хочу завтра піти до церкви! — вибухнула плачем дитина і побігла до своєї кімнатки.

Пані Вебер здусила нервово цигаретку. Дотепер, вона вважала, що її доня є найщасливішою з усіх дітей міста. Мала все, чого лише забажала, а вона дбала про неї як могла. Аж, ось, вона плаче за церквою... Пані Вебер

уже й пішла б також до церкви, щоб догодити малій, але якось не складається. Правда, був час і в її житті, що й вона ходила щонеділі до церкви. Це було ще в гімназії і на університеті. А потім, свій дім і товариські обов'язки... Головно відколи її чоловік відчинив свою канцелярію в середмісті. Що суботи й неділі концерт, театр чи інші розривки, звичайно аж до рана. На церкву вже нема часу... Зрештою її чоловік каже, що ходити до церкви матимемо ще час, як постаріємося. А тепер уживаймо життя, поки ми молоді. І вона з тим погоджується.

* * *

Минуло кілька тижнів. Зближалися іменини Ельвіри. Вона, як щороку, пішла до батька, щоб « у секреті » йому сказати, що бажала б дістати в дарунку.

Д-р Вебер із приємністю дивився на свою улюблену донечку і в думках уже годився на всі забаганки.

— Татку, — промовила маленька пестійка, сівши йому на коліна — я не хочу нічого цього року, але прошу тебе, щоб ти пішов зі мною і з мамою в день моїх іменин до церкви на Службу Божу. Це якраз припадає в неділю.

Д-р Вебер остовпів. Він був католик, але тільки двічі до року ходив до церкви. Доньку посилав до католицької школи, але тим уважав, що досить буде з нього зайнятись церквою тоді, коли вже буде нездібний до чогось іншого. А тепер має професійну працю, дім і товариські обов'язки. Для церкви не було місця в його житті.

Ельвіра дивилася на нього поважно й чекала відповіді.

— Іди собі тепер, бо я дуже зайнятий, — промовив до неї зніяковіло, — а про неділю поговорю ще з мамою.

По відході донечки він відсунув акти, над якими працював, і задумався. Відірвані картини з його мнущини завирували перед ним. Ось, він, ще маленький

хлопчина йде з батьками до церкви... Перше Святе Причастя... Потім в гімназії незабутні реколекції, науки отця катехита... Чи він колинебудь почувався в житті краще, як по св. Причастю, як на Службі Божій, коли то зворушили його до глибини душі слова проповідника? А той спокій, та чистота думок, чудова радість! Якої не дало йому вже потім життя. Студії, професійна праця й розривки — це все лише кволе в порівнянні з тим, що давала йому жива віра.

* * *

В понеділок, по своїх іменинах, розрадувана Ельвіра підбігла до Сестри Тереси, та з сіяючими очима, сказала:

— Вчора, в неділю, я вже була з моїм татком і мамцею в церкві. І татко сказав, що завжди будемо ходити разом у неділю і свята на Службу Божу.

(Філядельфія, *Шлях* 1965)

ГАРРІ В. ДОҒЕРТІ

ЯК ЦЕ СТАЛОСЬ ?

Коли наш син мав 5 літ, одного дня моя жінка спостерегла при його купанні сильне зачервоніння і набряклість бедра і ноги. Дитина була неспокійна цілу ніч. Другого дня він вже не міг стати на ту ногу, лише тягнув її за собою. Тої ночі він не спав цілком і скаржився на сильний біль. Чергового дня я покликав нашого лікаря. Він обслідував його докладно і тримав під обсервацією ще три дні. Дитині ставало щораз то гірше. Вкінці третього дня сказав лікар до мене:

— Я не є певний свої діягнози. Це мені виглядає на ревматизм — і я так його лікував. Але бачу, що моє лікування не помагає, стан гіршає, а мені самому не під силу на щось рішитися. Покличте, прошу, ще другого лікаря на консиліум.

— Кого б ви собі бажали? — поспитав я.

— Я радив би д-ра С. — відповів той. — Він є спеціаліст в дитячих недугах. А його остання праця з тої ділянки зробила його просто славним.

Я згодився. Обидва лікарі обслідували довго мого сина, а вкінці покликали й мене.

— Пане ДоҒерті — сказав до мене д-р С. — ваш синок мусить пролежати в ліжку три місяці. Ви мусите заложити до його ліжечка залізне риштовання і прикріпити до нього його ніжку враз з тягарцями. Крім того він дістане гіпс на бедро. Коли встане має вживати мильці і носитиме спеціальний черевик з високим підбиттям та грубою підошвою, бо одна нога буде коротша.

— Це має означати — промовив я дрижачим голо-
сом, — що Джиммі буде калікою?

— Так, — відповів д-р С. — він має сухоти бедра.

Ця відповідь вразила мене.

— Чи ви певні своїй діагнози, докторе — пробував
я ще.

Він поглянув на мене здивовано:

— На 101 відсотків — це типовий випадок і цілком
нормальні прояви. Помилка виключена.

Коли обидва лікарі вийшли, я сів як приголомше-
ний. Моя уява змальовувала мені жахливі картини з
життя мого сина-каліки.

Із сусідньої кімнати я почув розпучливе хлипання
моєї жінки. Я повинен був піти до неї і потішити її. Та
я не міг. Я сидів німо, без думки, і без руху, як спара-
лізований. Вкінці я рішився. Я пішов до нашого лі-
каря та сказав йому, що я покищо не виконаю нічого
з того, що жадав від мене д-р С. Він поглянув на мене
як на божевільного і заявив, що я сам беру на себе всі
консеквенції того нерозважного кроку. Від нього я пі-
шов до о. Ковлеса, пароха церкви св. Франціска Са-
лезького. Я не знав його особисто, та я чув про нього
як про дуже ревного священика. Я потребував людини
глибокої віри. Я оповів йому перебіг недуги мого сінка,
діягносту лікарського консиліум та мою віру в силу мо-
литви. Вкінці я попросив його до мене, щоб помолився
зі мною про виздоровлення мого сінка. Він вислухав
мене спокійно, поглянув на мене поважно і сказав:

— Якщо ваша віра є досить сильна...

Він приходив тричі і молвився враз зі мною... І за
кожним разом щораз більший спокій огортав мене. Третьої
днини о. Ковлес поглянув на хлопчика, який щойно
заснув, і промовив:

— Я думаю, що він видужає.

І він виздоровів. Чергового дня прийшов до нас наш
лікар і побачив мого сінка, який сидів з нами при столі

і обгризав ніжку індика. Він звернув мені доволі гостро увагу, що дитина має бути на легкій дієті і м'ясо йому взагалі не дозволене. Я засміявся і підніс малого в гору.

— Погляньте, докторе, чей же дитина цілком здорова — сказав я.

Здивований лікар забрав Джіммі до свого кабінету та піддав ґрунтовному дослідюві, але не знайшов ні сліду згрубіння, ні зачервоніння.

Він обслідував його ще раз разом з д-ром С. та мій синюк не мав вже жодних ознак сухіт на превелике здивування обох лікарів.

Правдоподібно знайдеться багато невірних Томів, які не схочуть повірити моему оповіданню, невірних Томів, які покличуться на неправильну діагнозу, та які не віритимуть і тоді навіть, коли вложуть свої руки в рани ніг і рук Розп'ятого. Я подав самі факти, за свідків маю обох лікарів і мого сина, сьогодні здорового мужчину та щасливого батька 10-літнього синка.

(Філядельфія, *Шлях* 1955: вільний переклад з англійської м.)

БАТЬКО І СИН

Директор пив каву з філіжанки, а при тому звернувся, з усмішкою на устах, до своєї дружини:

— Ти кажеш, що Петро скінчить філософію, а я тверджу, що ні. Він сам не знав, що хоче студіювати, коли я з ним говорив на початку шкільного року. Побачиш, він ще надумається і перейде на інженерію та керуватиме фабрикою. Я залишу колись своє місце в ній для нього.

* * *

Та склалося так, що Петро захворів і мусів узагалі перервати свої студії. Кілька тижнів лежав у лікарні, а потім ще й удома.

Одного літнього дня сидів директор при сніданні з дружиною і почав знову розмову про сина.

— Кінчається літо, а Петро вже здоровий. Чи може він говорив тобі, куди заміряє піти восени?

— Ні, — відповіла, — але я знайшла на його столі ось це.

І вона подала йому книжечку із закликом до юнаків вступати до Чину Добродійних Братів, які опікуються хворими й старшими немічними особами.

— Що ж дивного, — відповів директор, — лежав в їхній лікарні кілька тижнів і дістав тепер від них таку заохочуючу брошурку.

— А якби це означало щось іншого?

— Що ти хочеш тим сказати, що він хотів би може вступити до того Чину? Це ж нісенітниця.

Директор зірвався з місця так рвучко, що аж перевернув крісло.

— Я не маю нічого проти монастиря, але він не має в собі жодного покликання.

— Звідки знаєш, що...

Вона перервала свій запит, бо в тій хвилині їхній син увійшов до кімнати.

Розмова батька з ним була згодом ще бурхливіша.

* * *

— Вертався на філософію? Чи може будеш студіювати інженерію? — спитав його по кількох днях батько.

— Ні! — відповів юнак спокійно, але рішуче. — Досі я вагався ще й перевірював себе та переконався, що моя дорога веде мене в іншому напрямі. Я постановив вступити до Чину Добродійних Братів.

— Щоб по кількох місяцях сказати, що це не для тебе... — закпив собі батько.

— Я певний, що не скажу цього.

— А я певний, що так, — промовив твердо батько. — Зрештою вже досить того! Будеш студіювати інженерію, щоб здобути собі практичну й добре платну професію.

— А якщо це в мене голос покликання до монашого життя, то я повинен іти за ним і таки вступити до монастиря.

— А чи ти знаєш, що це є покликання до чернечого стану? — спитав уже подразненим тоном батько й вийшов з кімнати.

* * *

Вночі сталася в них дивна подія. Несподівано захворів батько, що досі ніколи не відчував жодних недомогань на здоров'ю. Мати думала спершу, що, можливо, так сильно поденервувався в розмові із сином. Та він нарікав на такі дошкульні болі, від яких аж перевертався в ліжку. Тому вона швидко викликала лікаря, що оглянув хворого і доручив негайно відвезти його до найближчого шпиталю. Це був шпиталь Добродійних Братів.

Там перейшов він важку операцію. Після неї лежав у шпиталі довший час. Добродійні Брати, монахи, що обслуговували хворих, дбайливо, як звичайно, піклувалися також ним. А він мимохіть приглядався до їх праці, яку виконували з правдивою посвятою. До всіх хворих були привітні й уважливі; завжди усміхнені. Помагали хворим і потішали їх, та виявляли наглядно свою радість, як пацієнти виздоровлювали.

* * *

Також директор помалу виздоровів і вернувся додому. Настільки вже прийшов до сил, що міг знову працювати в бюрі фабрики. Іноді довго міркував щось, хоч у ділових справах мав звичку рішати без зайвих вагань. Урешті одного дня, як прийшов до їхнього мешкання і зустрів там на самоті сина, запитався його відразу:

— Чи ти ще хочеш вступити до монастиря?

— Очевидно! І то з кожним днем щораз більше бажаю — щиро признався юнак.

— То й добре, бо за голосом покликання треба йти — відповів, усміхаючись, батько.

П. ОВЕН КАСГРІФ

ЗНИМКА

— Мені дуже прикро, що турбую Отця своїми особистими справами, і то ще такими дразливими — кінчала пані М. — але не маю до кого звернутися, а чейже йде про майбутнє моєї Рені.

Священик мовчав. Він сам не знав, що має їй відповісти. Справа була не тільки дразлива, але й дуже прикра. Одиначка багатого фабриканта М. хотіла вступити до монастиря. І її мама прийшла просити о. Пароха, щоб поговорив про це з її чоловіком. Вона не мала до цього права. Ще перед вінчанням він застеріг собі, щоб не було між ними ніколи будьяких розмов на релігійні теми. Вона практикувала свою релігію, дочку посилала до католицьких шкіл, він до цього не мішався й не хотів про це знати.

Парох, який був постійним сповідником Рені знав про її задушевне бажання, і молився враз з нею про згоду батька. Але йти і говорити про це з фабрикантом, який байдуже відносився до Церкви, було прикро. Та це був його обов'язок і він погодився.

Ще цього ж вечора о. Парох сидів у кабінеті фабриканта. Цей прийняв його дуже ввічливо.

— Отець парох у мене? Що за несподіваний гість! Я вже не раз хотів з вами поговорити.

— Чому не зайшли до мене — запитав приємно здивований священик.

— Не мав відваги, не хотів накидуватись — зам'явся фабрикант — бачите, я ще ніколи не говорив з духовними особами, просто боявся.

— Ми не такі страшні — засміявся священник.

— Абсолютно ні, навпаки — зі сміхом відповів фабрикант — і хоча я не знаю в якій справі ви до мене прийшли, дуже вам вдячний.

Розмова поплила легко і в милій атмосфері...

— Ну, прийшла пора виявити ціль моїх відвідин. Коротко, по-мужеськи. Ваша дочка бажає вступити до монастиря. Це ваша одинока дитина й ви її любите, бажаєте їй щастя, правда?

Фабрикант мовчав, на його обличчі не видно було здивування, сердитости, обурення. На превелике здивування священника, він усміхнувся. а очі заблимали радісно.

— Моя мала Реня — промовив ніжно, — а я про це молвився від хвилини її народження. Пробачте Отче, я вам щось покажу.

Він поспішно вийшов до сусідньої кімнати і приніс звідтам малу знімку та подав її священникові. Це була знімка молодої монахині.

— Ось ця знімка змінила ціле моє життя — почав говорити поважно — ми були в окопах кілька днів. Яке там життя — самі знаєте. Чекали на вирішальний бій, а щоб не думали — розважали себе силуваними до-тепами. Та не до жартів нам було.

— Пождіть друзі! Я покажу вам кілька знімок — скликнув Кнут, коли вже вичерпались всі теми.

— Давай, я скоріше...

Він витягнув їх з внутрішньої кишеньки і знімки пішли з рук до рук. Хлопці затихли, в обличчі смерти пригадали собі свої родини, своїх дорогих. Я дістав цю знімку, що ви її держите. Мене прямо поразив янгольський вираз на її обличчі, задивлені очі, куди?

— Хто це? — поспитав я його.

— Моя сестричка — відповів ніжно. — Вона щаслива в монастирі.

— Дозволь задержати її якийсь час, я тобі її віддам!

І він погодився. Знимка, проте, залишилася у мене, бо він згинув на війні. Я носив її при собі і часто глядів на неї. Це була людина з якогось іншого світу, якого я не знав, а за яким я підсвідомо тужив. Я був лише охрещений, і цей клаптик паперу було все, що мені залишили вчасно померлі батьки. Ага, залишили мені ще великий масток. І як би не ця снимка я б зійшов на манівці. Ця чистота в очах і на обличчі засромлювали мене поповнити щось нечесного. Тоді саме я одружився і забажав цілою душею, щоб моя дочка була така як ця монахиня.

— Чому ви не говорили про це ніколи зі своєю дружиною. Вона ж практикує католичка.

— Це була моя тасмниця, і я хотів зрадити її лише священикові, але не мав сміливості прийти до вас.

Священик мовчав. Він перепрошував Господа за це, що вагався прийти до фабриканта і дякував йому за цю розмову.

На облечинах Марії-Рені було четверо щасливих людей. Отець парох, майбутня монахиня, та її батьки.

Її батько уперше в своєму житті приступив цього дня до св. Причастя.

(Філядельфія, *Шлях* 1965: вільний переклад з німецької мови)

Павло Келлер

ПОВОРОТ

Петро, втомлений ходом, сперся на поруччя моста, під яким, переливаючись, шуміла вода. Була весна. Він в задумі дивився вниз на розбурхану воду. Над берегом ріки показувалися перші квіти.

В повітрі було тихо, жодного подиху вітру, а над усім було голубе небо. Лише ріка котила неспокійні каламутні води і неспокійний був чоловік, що вдивлявся в розбурхані хвилі. Вони ніби тягнули його, запрошуючи в свої обійми; обіцювали йому «спокій»...

Вже довший час стояв він там і надумувався. Нараз його погляд, відриваючись від каламутних хвиль, понісся понад луку, в напрямі недалекого лісу. — «Я мушу подивитись до моїх... Вони може потребують грошей» — сказав сам до себе і рушив в містя. Як лише вступив до лісу, пристанув, спершись на дерево. Хід виснажував його. Від двох років він безперервно сидів; не бачив лісу, не віддихав свіжим повітрям, не бачив жодної квітки. Лише від часу до часу спостерігав птахів, що перелітали понад в'язничним подвір'ям...

А потім — а це було найжахливіше — його охопила була страшна туга. Тоді хотілося кричати, зебрати ласки, щоб лише бути вільним, щоб лише могли туди, куди летіли птахи — до лісу, додому...

Цілі два роки бути замкненим — це не зрозуміє той, хто не мусів сам цього пережити. Бути замкненим — це страшне, це жахлива мука. Найгірші дні переживається тоді, коли прийде Різдво або Великдень. Також

до найприкріших належать два дні: день, в якому приходиться до в'язниці і день, коли виходиться з неї.

Петро вхопився за голову. Той запах лісу! Він п'янів від нього. Давніше був він в лісі щодня — аж доти, коли сильним ударом повалив на землю лісового сторожа (гайового). Той мусів мати дійсно тверду голову, бо інакше був би напевно вже не жив. А він всеж таки витримав; він живе і тепер сидить сам у в'язниці.

Що сказав сьогодні директор в'язниці?

— Петре, ваш колишній сторож лісу був дійсно падлюкою, що обманював свого пана, а ще більше своїх людей. Однак ніхто не сміє підносити руки на ближнього. Життя людини є від Бога! Тепер, Петре, останній рік вашої кари вам подаровано. Покажіться гідними тої ласки! Станьте чесною людиною та уникайте горілки!

Горілка! Він вже забув її смак... Забув і те, як виглядав ліс. Коли б лише не мусів іти тепер додому. Колись тужив за хатою, за своїми, але тепер, коли мав вернутися, боявся. Йому здавалося, що він йде знову перед суд, перед суд своїх. Питаючими очима будуть вони на нього дивитися: «Що ти зробив?»

А всеж таки він мусів іти додому. Власними очима хотів все бачити. Ані разу не мав вістки від своїх за ті останні два роки. Може його хата була продана, а його рідня пішла в світ за очі... І це не було б дивним, якщо б ніхто більше не тужив за пияком.

Та найбільше він сам тужив за дитиною, за маленькою Анночкою. Вона була йому найлюбіша: вона його ніколи не боялася. Тепер вона певно ходить до школи. Вона буде тішитися, що батько прийшов додому. Хлопець ні! Його він мусів часто карати. Івасеві тепер 10 років.

Зайнятий тими думками, Петро дійшов аж до своєї хати в лісі. Був ясний Великодній ранок. Хата стояла самотно й тихо купалась в соняшнім промінні. Тут був його рідний дім! Сльози тиснулися йому до очей. Як

злодій підкрадався все ближче й ближче. Через фіртку в городі підійшов до хати і глянув через вікно. З його грудей видобувся стогін полегші. Його родина ще мешкала тут, а його син Івась, бавився з якоюсь малою дівчинкою. Хвилину Петро стояв мовчки, а потім увійшов до хати.

— Мати вдома?

Хлопець глянув здивований.

— Ні, мати в церкві. Це ж Воскресення! Що ви хочете?

Хлопець не пізнав його. Два роки, довгий час. А крім того Петро мав тоді чорну бороду й довге кучеряве волосся.

— Що ж ви хочете? — повторив хлопець, бо чужа йому людина стояла далі змішана, з блідим обличчям.

— Я... я хотів лише спитатися, як вам живеться? Івась був дуже здивований.

— Як нам живеться? Добре нам живеться!

— Ви не маєте батька?

Хлопець дивився понуро перед себе.

— Ми не потребуємо батька... — відповів різко.

— Чи ти хочеш, щоб він знову прийшов?

Малий потряс головою...

— Нам без нього поводитьися ліпше, тому, що він не проп'є усього, що мати заробить! Нам живеться багато краще, відколи він пішов геть.

Петро тримався сильно шафи, вп'яливши очі в хлопця. Вкінці сказав...

— Але твоя сестричка Анночка, вона буде тішитися батьком! Де вона?

В тім моменті мала дівчинка вибухнула плачем. Івась успокоював її...

— Будь тихо Анночко, будь спокійна! Ти також не тишишся батьком. Ти його зовсім не знаєш.

Петро розплющив очі і подумав: «То ця дівчина є Анночка? Насправді ж вона мусіла б бути багато більша!»

Хлопець пояснив.

— Її нема, бо вона вмерла й саме тоді прийшла на світ ця друга дитина, яку мама дала похрестити Анною.

— Умерла? Анночка вмерла... Мій Боже! Люба Анночка вмерла...

І кремезний мужчина почав гірко плакати. Хлопець дивився на нього перестрашеними очима. В ньому зрджувалася свідомість:

— То ви може є батьком? Я боюся! — закричав. — Мамо, мамо!

— Івасю, будь тихо! Чейже ж я вам нічого не зроблю! Перестань плакати, а я вже йду. Я лише хотів вас ще раз побачити.

Хлопець, плачучи, тулився із своєю маленькою сестричкою до стіни.

— Івасю, а що було причиною смерти Анночки?

— Дифтерія. Саме тоді як ви, ...як батько відійшов був, чотирнадцять днів по відході. А потім, по чотирьох тижнях прийшла на світ друга дитина і вона називається теж Анна.

— Чи ви мали весь той час що їсти?

— О, так, нам поводитьсь ліпше, як колись.

— Чи ти не хочеш, щоб я лишився тут?

Хлопець подивився несміло на нього...

— Я боюся.

— А що говрить мама?

— Не знаю. . вона ніколи про це не згадувала.

— То я вже, йду... А тут маєш гаманець з грішми. Сховай його добре. І дай його мамі, хай вона вам дещо купить і скажи, що я передаю їй поздоровлення.

— Анночко, подай мені ручку!

Боязливо дитина подала малу ручку в правицю батька. А той, зігнувшись, ніжно поцілував її в ясноволосу голівку. Потім, заслонивши рукою очі, вийшов з хати.

Далеко на польовій дорозі пристанув. Серце боліло, бо був прогнаний з рідної хати, засуджений устами власної дитини. І він не смів противитись. Хлопець мав

слухність... « А куди тепер? » О, як би він був тепер у вузькій, закратованій в'язничній келії! Було б краще, як тут у рідній місцевості...

Нараз до його вух долетів далекий церковний спів « Христос Воскрес! »... Сів на землю, край дороги. Там в церкві відбувалась містерія тріумфу життя над смертю, а для нього, видавалося йому, не було спасення. Церковний спів не переставав, а йому, хоч всіма опущеному, знечев'я ставало легше. Його серце наповнялося розрадою, бо перед ним стелилась нова дорога життя. Постановив піти до міста; там працювати, а зароблені гроші посилати своїм, щоб їм нічого не бракувало. Що він мав тут шукати? Його улюблена Анночка не жила, вмерла по чотирнадцятьох днях, як його забрали. Може жаль за ним причинився до її смерті... І він опер голову на обидві руки, потонувши в думках. Почувався такий змучений. « Лише трохи відпочити, а потім в дальшу дорогу... ».

— Петре, Петре! — почув нагло знайомий, милий голос. Перед ним стояла його рідна жінка. Він швидко встав і вдивлявся з острахом в її обличчя.

— Петре, як ти з'явився тут і куди йдеш? Твій час ще не минув! Чи ти... втік?

— Ні, мене уласкавлено.

— Уласкавлений, Петре!

Вона радісно кинулась до нього, щоб його привітати, але він не рушився з місця.

— Я іду знову геть, Анно!

— Ти йдеш геть? Куди хочеш йти?

— Не знаю! Діти бояться мене. Буду працювати. Що заощаджу, пішлю вам. Івась каже, що вам ліпше живеться без мене.

— Ах, що там Івась! Це ж дитина, не розуміє. То ти був вдома?

— Так, я бачу, що краще буде, як я піду геть.

— Ні, Петре, ти не підеш! Ти належиш до нас. То не є правдою, що нам без тебе краще жилося.

— Анно, я вже не п'ю горілки. Вже нікому не зроблю ніякої прикрости. Господь покарав мене, але й навернув на добру дорогу.

Анна почала говорити до нього про майбутнє, про життя для дітей, та як то все може щасливо уложитися. Жадної скарги не було чути з її уст. Яка вона була рада — оповідала, — коли одна сусідка шепнула їй в церкві, що бачила Петра, як ішов додому. Вона не пережила б того, якщо б він був тепер її покинув.

А в долішнім кінці села люди співали воскресну пісню.

(Філядельфія, *Шлях* 1965: з німецької мови переклав - В.Я.)

ГУМБЕРТ КЕСЕЛЬ

ТАК БУЛО ВОНО...

Хоч ця подія ще з давніших часів, коли Італія була дуже вбогою країною, проте й досі радо оповідають там про неї, виявляючи вдовolenня із покараного скупарства й перемоги справедливості.

У церкві невеликої місцевости Рекальмудо, на острові Сицилії, була чудотворна ікона Пречистої Диви Марії. Цій іконі приписували не одно чудо. На шиї Матінки Божої був золотий ланцюжок, виложений сапфірами завбільшки лісових горішків — дар місцевого великого землевласника, маркіза Франческо Монтальдо ді Порто-санто. Він посідав тоді права патронату тамошньої парафії. Це була дуже скупа людина. Тому той його дар уважали люди майже чудом, бо маркіз мав тверде серце, як камінь, але дивним дивом хотів виявити, мабуть, свою вдячність за одну одержану ласку.

Та одного ранку, як паламар наливав свіжу оливу до ляпади із вічним світлом, спостеріг, що на іконі Матері Божої не було дорогоцінного ланцюжка з самоцвітами. В переляку подумав він, що це, очевидно, якась злочинна рука допустилася цієї блюзнірської крадежі.

Усі мешканці Рекальмудо були схвильовані й помагали шукати злочинця. Мали щастя. Ще того самого дня знайшли його в особі Льоренца Чефало, одного з найбідніших серед убогих у тому селі. Крім того він мав хвору жінку й багато дітей.

Судова розправа проти нього відбувалася у Гіргенті. Обжалований розплакався, зізнаючи, як то сталося...

— Ніщо я не крав! Кожний у Рекальмуто знає, що моя жінка вже довший час важко хворіє. Тому я постановив просити Пречисту Діву про виздоровлення моєї жінки. Навколишках я благав і був зовсім заглиблений у молитві. А втім, як я підвів мій погляд угору, побачив, що Мати Божа простягла руки до мене... й сказала: « Чефалу, ти є убогий, голодуєш, а твоя жінка хвора. Візьми цей нашійник! Дарую тобі й усім бідним з Рекальмуто ».

Під час цього зізнання судова зала немов ожила. Міські люди з Гіргенті почали сміятися, натомість селяни з Рекальмуто, які численно прийшли на розправу, розплакалися і голосно заговорили: « Чудо! Нове чудо Пречистої Диви з Рекальмуто! »

Суддя був розгублений під враженням зізнання і голосів публіки на залі. Врешті вирішив він відкласти розправу.

* * *

Увечері, як звичайно, зішлись панове на товариську розмову із суддею і прокуратором. Усі вони були однозгідні в тому, що цю справу може вирішити лише компетентна для неї особа, себто священик. І звернулися до пароха Рекальмуто. А він сказав їм:

— Вірите в чудо, або ні, однак візьмім собі з цього випадку науку, що її дала нам Пречиста Діва. Ось, ми обвішали ікону Божої Матері золотом і дорогоцінними каменями, не думаючи про наших убогих, хоч ми були б вчинили побожніше діло, коли б рівновартість того дали вбогим. Думаю, що жертводавець нашійника буде згідний зі мною, щоб ми пішли назустріч бажанню Пречистої Диви й продали ту дорогоцінну оздобу, а одержані гроші роздали вбогим у Рекальмуто.

По хвилині спрямував священник свій запит до маркіза Франческа Монтальдо ді Портосанто:

— Скільки ви заплатили за цей золотий нашійник із сапфірами?

Маркіз був чомусь нервовий і неохоче відповів:

— Це була дуже дорога річ..., але уже не пам'ятаю тепер, скільки грошей я дав за неї.

Прокуратор знайшов розв'язку...

— Знаю чесного урядовця королівської монетарні. Фахівець у цьому ділі. Він зможе оцінити нашійник, якщо маркіз не всилі пригадати собі, скільки заплатив за нього.

Несподівано пригадав собі маркіз...

— Це було приблизно десять тисяч давніх золотих лір. Однак нашійник має далеко більшу вартість. Можливо навіть подвійну.

— Знаменито! — відізався парох. — Отже можемо жадати подвійну ціну.

Маркіз спротивлявся...

— Нашійник я пожертвував Пречистій Діві. Тому нехай він далі прикрашує Її чудотворну ікону в церкві. Усе ж таки, — надумуючись і вагаючись, — говорив він далі — хочу дати десять тисяч лір для убогих в Рекальмуто.

— Ні! — рішучо заявив парох.

— Адже ж ви сказали, що нашійник має подвійну вартість. А як хочете сповнити бажання Пречистої Диви, мусите стільки ж пожертвувати. Вона запропонувала цілий нашійник, а не половину.

Маркіз аж упрів і, загикуючись, майже кричав:

— Нехай вже буде двадцять тисяч!...

Він швидко вийшов. Виглядало, що не хоче чути слів признання і подяки.

* * *

Суд у Гіргенті постановив припинити розправу проти Льоренца Чефало. Нашийник передали парохіві, який спостеріг, що один самоцвіт-сапфір нещільно тримається в своїй насаді. Він пішов негайно до ювеліра, який довго оглядав ланцюжок, а потім похитав головою:

— Дуже гарне виконання. Солідна робота, тільки шкода, що самоцвіти фальшиві, а ланцюжок лише позолочений.

Парох, почувши це, був так заскочений, що хотів відразу піти до маркіза й гостро вилаяти його. Та швидко успокоївся, усвідомивши собі, що маркіз уже й так покараний за свою скнарість.

У наступну неділю, як парох, під час Служби Божої, вкладав блискучий ланцюжок на чудотворну ікону, глянув на маркіза, який клячав у першому ряді вірних. Парох подумав собі: А все ж таки Пречиста Діва з Рекальмунто вчинила ще одне чудо. Вона спонукала того скупаря пожертвувати двадцять тисяч вартісних золотих лір для убогих нашої парохії.

(Філядельфія, *Шлях* 1967: з німецької мови - Л.М.)

Джон Дж. Кірван

ЙОГО ОПОВІДАННЯ

— Отже Пете помер — сказав він, а я поглянув на нього зі здивуванням.

Це був молодий священик з яким ми тількищо покінчили розмову і взялися до читання своїх часописів. Він відчув мій погляд.

— Пробачте! — промовив він. — Я не маю звичаю розмовляти сам з собою на голос, але та вістка...

— Ваш свояк? — питав я.

— Ні, чужа мені людина, але дуже мені дорога, бо його особа в'яжеться тісно з моїм священичим покликанням. Оповісти вам про нього?

— Будь ласка!

— Я саме закінчив був «гайскул» — почав він — в трошки спізненому через недугу реченці, бо в 19-ому році життя, і не міг рішитися, які студії продовжати. Родичі намовляли мене на медицину, а я сам хотів студіювати природу.

І так одного разу, коли я роздумував за і проти одних чи других фахів, виринула в мені думка: А якби я вписався на теологію. Це було так, мов би хтось в мені запитав мене про те. Я просто остовпів: Як то, я, що так люблю життя, товариство, спорт, кіна і всі ті приємності, які доступні матеріально добре ситуованим людям, я мав би відректися від того всього? Абсурд!

Але коли та сама думка почала виринати частіше, я признав себе за нервово хворого і, не говорячи нічого родичам, пішов до нашого родинного лікаря.

— Слухай, Джімі — сказав той, вислухавши мене уважно.

— Дай мені руку, як мужчина, що сповниш те, що я тобі припишу.

Я знав його від дитинства, мав до нього довір'я та погодився.

— Молися щоденно впродовж місяця на вервиці і проси, щоб Господь просвітив тебе, який ґах маєш вибрати.

Я був трошки розчарований, але слова дотримував.

Кілька днів пізніше мені зробився боляк на грудях і мене вислали до лікарні на обсервацію. В моїй кімнаті був ще молодий банковий урядник Джон і він — Пете. Це була старша, коло 60 років людина, насуплена, непривітна. Він стало нарікав, все критикував, всіх викпивав. Лікарська прислуга просто дрижала перед ним.

Ввечорі першого дня мого побуту там я вклякнув до своєї вечірньої молитви і вервиці. Те саме зробив і Джон. І тоді Пете замовк. Він не відзивався вже до нас ні того дня, ні другого, а коли я чергового дня по молитві мимохіть поглянув на нього, я побачив в його очах сльози.

— Так, хлопче! — промовив він. — Ти бачиш перед собою життєвого банкрота, не через недугу, а через ціле своє змарноване життя. Я ціле своє життя гнався за марницями. Ще більше конто в банку, новіше авто, кращий дім, дорожче вино чи смачніший обід — і що з того? При тому всьому мене мучило питання, чи то є те все, що може дати життя, бо я вже маю того всього досить. Чи нема ще чогось іншого? І за тим іншим я шукав і не знав, що це мало б бути. А тепер вже знаю. Це ваша віра, з якою ви вклякасте обидва до молитви, а я ціле життя не молився.

Ми довго в ніч розмовляли про нього з Джонні і вирішили навести його на католицизм. Другого дня ми почали розповідати йому про Христову віру. Він

слухав радо, дискутував з нами, але охреститись не хотів, не подаючи ніякої причини. Нас огортала розпач і безрадність.

Я саме тоді вийшов з лікарні на кілька днів і обіцяв собі wraz з Джонні молитись за навернення Пете. Про свій фах я не думав. Всі мої думки полонив Пете.

Мій нарів вже дозрівав до операції і я пішов ввечорі до лікарні. Якраз підійшла до мене медсестра з впорскненням, щоб присмирити біль, як постала в мене думка: А що, якби я жертвував свій біль за навернення Пете. І я відмовився від впорскнення. Я почав молитися, але біль ставав щораз сильніший, так що я кілька разів хотів кликати за впорскненням, але здержувався, стискував зуби і німо терпів. По кількох годинах тих змагань в болях, я заснує. Другого дня по операції прийшов до мене усміхнений Джон і повідомив, що сьогодні Пете покинув лікарню зі словами:

— Дякую тобі, хлопче, подякуй від мене і Джімі. Я вірю і охрещуся.

А в мені моє би прояснилося. Я зрозумів, що я хочу бути тільки священиком. Спорт, моє улюблене авто, всі мої дотеперішні приємності стали мені такі маловажні, другорядні. І я дивувався собі, як я міг колинебудь вагатися.

І ось сьогодні, по літах, я прочитав в часописі, що Пете помер, заосмотрений Найсвятішими Тайнами.

Він замовк і дивився крізь вікно потягу. Його уста поволі ворухилися і я додумувався, що він молиться за душу Пете.

(Філядельфія, *Шлях*: переклад з англійської м.)

ГЕРМАН КЛІНГЕР

ГРІБ НА ОКЕАНІ

Ніна Фов — це маленька чорна крапка на великій морській мапі Тихого океану. Така незамітна, що нема її на багатьох мапах. Цей острівчик складається з малого озера, що його оточують вузькі смуги суходолу. Він є цілковито відокремлений від світу, а завдяки стрімкому, скелистому побережжю до нього дуже трудно причалити кораблем. Крім того цілий острів — це один вулкан, який своїми частими вибухами творить з нього руїну. Найбільш загадочним є те, що ті вузькі смуги суходолу, які, після обчислень Європейців, ледве чи могли б вижити трьох людей, замешкує 1.200 тубільців.

— А ось і він! — закричав капітан і вказав рукою на маленьку, темну крапку на обрії. Він дав наказ лоцманові повернути кермо трохи наліво. А пасажирів, що стояли оперті об поруччя, поступились убік перед наглими бризками води, яка просто заливала перед покладау.

— Отже, то є Ніна Фов, — промовив найстарший з тої групи й вп'ялив свої поважні очі в малу чорну крапку, яка ставала щораз більшою. Він вже мав чималий досвід, та багатьом речам не дивувався. Звертаючись до молодого мужчини, який стояв коло нього, додав:

— Отче, оповідайте мені, прошу, щось більше про цей острів.

Священик приступив ближче, бо шум води і гуркіт мотору заглушували його слова. Він уже був на тому

острові, але він був лише відвідувачем. Тих кілька днів перебування там потрясли ним до глибини душі.

— Ваше Преосвященство, — почав оповідати о. місіонер, — на цілому Тихому океані нема такого острова, який можна б порівняти до Ніни Фов. Коли хтось наближається до нього, має враження, що це острів смерти. Лише впродовж двох місяців у році можна пробувати причалити до нього кораблем, а й тоді ця спроба є небезпечна для життя.

Місіонер перервав, бо спомини недавно пережитого оволоділи ним такою силою, що він не міг продовжати своє оповідання.

— Прошу говорити, далі, — сказав Єпископ.

— На північній стороні острова вистає довгий, гострий шпиль, гладкий як льодовик. Треба під'їхати човном під нього, закинути на нього линву і нею підноситися вгору. Сім разів я пробував, поки видістався на гору. Тоді я повис між небом і землею; один необережний крок і я розбився б об скалу. А з поворотом знову линвою, з якої я впав і зламав собі ногу.

Настала мовчанка. Всі гляділи на острівчик, який на їх очах винурювався з води. Єпископ був зворушений: — І ви думаете, що нема іншого способу, щоб до нього дістатись? — запитав.

— Ні, Ваше Преосвященство — відповів о. місіонер.

Вони почули за собою кроки капітана, який проходив коло них, та на хвилину задержався.

— Ніна Фов — додав від себе, — є неначе оборонна твердиня. Кому пощастить дістатися туди, той може похвалитися нечуваним успіхом. Та мало є таких, які хотіли б наражувати своє життя без достаточної причини.

Єпископ мовчав. Він поволі перейшовся кілька разів по покладі й знову приступив до о. місіонера.

— Ви бачили його і говорили з ним? — запитав.

— Так, — сказав той. — І я цього ніколи не забуду.

Це переживання і ця постать стануть мені потіхою в тяжких хвилинах мого життя.

— Оповідajte мені про те, — промовив тихо Єпископ.

— По кількох спробах, як я вже перед тим згадав, я скочив з ливни вгору і впав на вершок скали, потовчений і скривавлений. Може ще годину важких зусиль, і я опинився на острові. Просто неймовірним видається, що сьогодні, в 20-му столітті, в добі поступу і життєвих вигід, знайшлася людина, яка добровільно пожертвувала своє життя, перебуваючи на тому жахливому острові, серед тих жалюгідних обставин.

— Як він там живе? — запитав Єпископ дрижачим голосом.

— В хатині з листя, в якій самотнім люксомом є стіл, себто спорохнявіла дошка, що її викинули на берег морські хвилі в часі припливу. Він їсть переважно корінці. Коли я був у нього знову, все знищив вулкан і він своїми руками випорпував з землі корінці для нас обох. Від вулканічного, жаркого пилу його борода спалена, а шкіра постійно попарена. Я кричав з болю, коли на нас сипався той вулканічний дощ, а він мовчав.

Єпископ сказав на те: — Вже кілька разів я пропоную йому, щоб він вернувся назад до Європи, та він завжди просить мене, щоб я залишив його на тому острові.

Отець місіонер кивнув головою: — Ні, о. Йонг не покине свої стійки. Він на ній загине. Чей же він перебував вже там від 1886 р.

Єпископ вимовив з болем: — А сьогодні маємо 1929 рік.

— Так, — притакнув о. місіонер. — Вже 43 роки перебував о. Йонг на тому жахливому острівчику і впродовж того часу він не залишив його ані на мить.

Настала довга мовчанка. 43 роки! Довгі, нескінченно довгі роки! Ціле життя! Добровільно погребаний за життя серед океану...

— І що він здобув за цей час? — запитав по хви-

лині Єпископ. А коли о. місіонер мовчав, додав: — Зрештою, я знаю, і я не повинен був питатися про це. Я знаю все з його звідомлень. Всього кілька наvernень. Хоч осяги невеликі, о. Йонґ залишився і дає нам приклад. Господи, який чудовий приклад! 43 роки на маленькому острівчику, відтятий від культурного світу, в примітивних життєвих умовах, мучений вибухами вулкану. Апостол на втраченій стійці. Він не осягнув багато, але він осягнув все! Що за велич духа!

Всі замовкли і вп'ялили погляд в острівчик, який виринув з морських глибин просто перед ними.

— Зближаємось до його північної сторони, — почав о. місіонер і нагло крикнув: — Ваше Преосвященство, гляньте, там високо на скалі є він!

Всі поглянули вгору і високо на самому вершку скали побачили людину в монашій рясі, яка підняла вгору руку жестом поздоровлення. Капітан причалив до острова так близько, як тільки міг. Він відмовив проханню Єпископа підвести його човном ближче, і завести о. Йонґові скриньку з найконечнішими речами. Бо в тій порі року це було б не до виконання. Всі мимоволі поступились назад, на переді корабля залишився сам Єпископ, який підняв руку до благословення. По його лиці спливали рясні сльози, а дрижачі уста прошепотіли: — Дорогий брате Йонґ!

Висока постать на скелистому шпилі клякнула. Корабель помалу минав острів і маліла клячуча постать. А коли зникла і скала зперед їх очей, Єпископ зійшов з поклада корабля, похиливши в задумі свою голову. Він закінчив генеральну візитацію Чину Маріаністів відвідинами в о. Йонґа.

ГЕРМАН КЛІНГЕР

ЗАВОЙОВНИКИ БЕЗ ЗЕМЛІ

Місіонер здивовано дивився на їздця. Його кінь парував на холодному повітрі через швидку їзду, а їздець, Китаєць, гарячково говорив.

— Отець Домерс два дні тому вертався з відвідин хворих. Він ледве вдержувався на коні, а перед домом місії впав непритомний з сідла. Він блював кров'ю. Отче, ви знаєте, що то значить. — Післанець на хвилину замовк, а місіонер зрозумів його.

— Всі з Люнгзі повтікали — продовжував післанець. — Люди перебувають в горах. В місті залишилися старці і діти. На вулицях лежать мерці. Люди сидять над рікою і п'ють жадібно воду... Нема ніде сировиці. Собаки волочать мерців і тим розносять заразу по цілому місті. Отець Домерс сказав мені виразно, щоб Ви не приїжджали. Він сказав, що Ви йому вже і так не допоможете, а тут людям Ви є потрібні. Це було б жахливе, якщо б Ви поїхали до Люнгзі і також заразилися.

Енергійним рухом руки місіонер перервав мову Китайця, відвернувся і вбіг до середини хати. — «Отець Домерс, о Господи!» — шепотів, біжучи сходами вгору. І ще післанець не скінчив витирати свого коня, як о. місіонер став знову в дверях, одягнений в стрій до кінної їзди. Ще поки хтось встиг промовити слово побіг до стайні, вибрав найшвидшого коня, скочив у сідло і пігнав.

Присутні поглянули за ним здивовано. Він не міг проїхати 180 км. на тому коні з такою швидкістю. І вони всі відступились від післанця, як почули, що він приїхав з Люнґзі, де вибухла 1931 р. епідемія чуми, а о. Домерс з німецької місії в Стейль впав її жертвою.

А їздець з хрестом на грудях минав групи бандитів, відділи регулярних військ, перелякані села, полошив череди худоби, перепливав ріки, а звільнював тільки на стрімких гірських увбіччях. Надвечір кінь біг уже останками сил і тоді місіонер купив в найближчому селі іншого.

І знову серед ночі задудніли підкови коня на вулицях тихих сіл. Перелякані мешканці зривалися зі сну, бо крім бандитів ніхто не показувався на вулиці.

Чергового ранку досвіта місіонер в'їхав до Люнґзі. Він побачив, що місто було майже безлюдне. В деяких домах виглядали люди тільки з вікон, бо вийти на вулицю, або впустити когось до дому — означало певну смерть. Місіонер переїхав 180 км., простір, який переїжджали в трьох днях — за 24 години безперервної їзди. Він поспішав сам добровільно до місця, охопленого чумою, щоб сповнити свій священничий обов'язок, хоч він був свідомий того, що наражує своє життя. Але він не завагався ні хвилини.

Швидко зіскочив з сідла перед місією. Двері були зачинені. Він кілька разів постукав, та коли ніхто не відзивався, він виважив їх і увійшов до середини. Мертвецька тиша панувала в кімнаті, в якій лежав його приятель. Не тяжко було відтворити собі події останніх годин померлого. Шафа стояла відчинена, а о. Домерс останками сил вдягнув на себе епітрахиль та помазав себе св. оливою на останню свою дорогу. Так помер самотній той хоробрий місіонер — на стійці. Місіонер сам похоронив свого померлого друга, а потім подався до вимерлого Люнґзі — до праці, яку він мусів докінчити за о. Домерса.

З витягненим револьвером блукав вулицями і вуличками та стріляв кожного пса, який лише наближався до тіла померлих, що лежали на вулицях. Від рана до вечора лунали постріли, а коли вже затихло, всі знали, що європейський священник власноручно і без допомоги хоронить мерців. Він силою входив до домів, виносив мерців, а хворим давав першу поміч. Ніюдин католик не помер без духовної опіки. Крім того він переговорював з урядом у Люнґзі, жадаючи від них сировиці. В час тих розмов він мусів стояти від них здалеку, бо вони боялися його, як розсадника чуми...

Але місіонер не зражувався нічим, він одержав обіцяну допомогу повітряною дорогою в Нанкіну. З поблизького містечка поспішив йому на допомогу протестанський лікар, який мав незабаром скласти визнання католицької віри. Та той лікар побув у Люнґзі тільки один день, заразився і помер у раменах місіонера.

Випадково переїжджав через Люнґзі англійський лікар, який мав при собі трохи сировиці й зацепив нею місіонера. І це його врятувало. Він працював без спочинку день і ніч. Винищив усіх псів і щурів, які були розсадниками чуми. Вкінці похоронив усіх мерців. Ніюдин священник не мав ще таких сотень гробів, як він. Його руки були покриті мозолями і міхурами. Він опікувався і хворими, а як надійшла сировиця, він сповняв не тільки обов'язки душпастиря, але й лікаря. Він висох, як кістяк. Були дні коли він живився тільки корінцями.

Вкінці надійшов день, що Люнґзі стало вільне від чуми. Тоді місіонер пішов ще раз на гріб свого друга і там на колінах подякував Господеві за сили, які дозволили йому стати переможцем. І одного морозного грудневого дня, в кристаликами льоду в бороді, з запаленими і підкруженими очима він вертався до своєї місії. В Люнґзі його вже більше не потребували. Ту дорогу,

яку він переїхав попереднього разу в 24-ьох годинах, він відбував тепер у 4-ьох днях.

Втомлений сидів у сідлі, але щасливий і задоволений. Він тихо підспівував собі. І китайська рівнина, земля і хмари почули німецьку пісню дружби, пісню про того друга, що впав на стійці в Люнгзі.

(Філядельфія, *Шлях* 1955, ч. 14: переклад з німецької м.)

ГЕРМАН КЛІНГЕР

РОЗМОВА З МОНАХИНЕЮ

Елегантна американка кивнула головою, дякуючи, та вложила свою журналістичну довідку до торбинки.

— Чи можу переглянути список пасажирів? — поспитала урядника англійсько-європейської летунської лінії.

Він усміхнувся...

— Матеріал до статті, правда? — Прошу дуже. По хвилині продовжував:

— Нічого особливого. Серед пасажирів є тільки спенсіонований консул, кілька старшин, банкір, кілька приватних осіб і монахиня Кандіда Долд, ігуменя в Англії.

Журналістка задумалась: Монахиня! Вона ніколи ще не говорила з монахинею. Навіть не знала, про що мала б питати її... Правдоподібно це буде стара жінка, з вервицею і молитовником у руці, яка й не схоче говорити з нею про світські справи. Та треба спробувати. Це ж одинока людина на літаку, яка могла б дати їй матеріал до статті.

* * *

— Пасажири до Лондону, просимо всідати! — заговорив у гучномовці жіночий голос.

Журналістка відеунула список, взяла свою малу валізочку з лавки й пішла разом з іншими до виходу.

При першому східці стояв капітан і вітав входячих

пасажирів. У відповідь на його привіт журналістка тільки кивнула йому головою.

— Бажаю приємної подорожі! — почула за собою слова капітана.

— Щиро дякую — відповів милий жіночий голос. — А я бажаю вам доброї погоди і жодних клопотів з машиною.

...Як ввічливо — подумала журналістка. — Чей же і я могла йому подякувати. Цікаво, хто це?

Щойно на літаку оглянулася: Це була монахиня! Ігуменя з Англії...

— Як тішуся, що ви тут знову — привітала стюардеса монахиню.

— Також я радію, бо пригадую собі, що я вже мала приємність з вами летіти — відповіла ігуменя ввічливо.

Журналістка й не отямилася, як сіла біля неї. Як це сталося, не знала.

— Вигідно вам? Не забираю забагато місця? — спитала монахиня.

— Але ж ні! Мені дуже приємно, що можу сидіти коло вас, бо сама я бажала цього.

І вона розповіла, як знайшла її прізвище в списку пасажирів, та як хотіла з нею говорити.

— Очевидно, інтерв'ю — засміялася монахиня. Хоч вона була старша віком, але її сміх був молодечий і такий милий як її голос.

— Так, — призналася журналістка, — але я ніколи ще не розмовляла з монахиною. Може ласкаво можете мені...

— Дуже радо. Хто я є, вже знаєте. А тепер їду знову до Англії.

Її дальші слова перервала стюардеса...

— Мати Кандідо! — промовила швидко. — Тут одна пані дістала серцевий атак. А, крім вас, нема на літаку жодного лікаря.

Монахиня перепросила і пішла за стюардесою.

Журналістка цілком розгубилась: Що вона сказала? Лікар. Монахиня лікаркою?... Нечуване!

З нетерпеливістю очікувала її повороту.

— Все в порядку, — сказала монахиня, вернувшись знову на своє місце. — Це була лише нервова атака. Та пані летить перший раз.

— А я дуже зацікавилась, чи ви дійсно лікарка? — запиталась журналістка.

— Так. Наш Чин на це дозволяє.

— Але ж чому ви в монастирі? Що ви можете там робити, як лікарка?

— Дуже багато, бо маємо чимало власних шпиталів.

— Ви бельгійка. Тому, мабуть, погано почуваетесь в Англії.

— Навпаки, відчуваюся там дуже добре. А крім того незабаром виїжджаю за море, до колишніх колоніальних країн.

— Будете там серед тубільців. Ви європейка й згинете під час частих заворушень.

— То, годі, як така Боже воля.

— Вибачте, не розумію...

— Дозвольте, що я вас щось спитаю Чи ви католичка?

— І так, і ні .. Родичі казали, що я охрещена, але мені це байдуже.

— О, вам це навіть дуже потрібне, просто необхідне. Якби ви знали, як чудово жити, коли людина вірить в Бога й любить Його.

— Я і ніколи не подумала, що життя є чудове. Мені здається, що воно є нудне, важке й, іноді, жорстоке й безцільне...

— Так, для тих, що не знають Бога.

Журналістка на мить призадумалась

— Прошу, розкажіть мені про Нього і про ваше життя

Літак мчав понад сніжно-білими хмаринками, осяяний золотими проміннями сонця.

Притишено розмовляли пасажери й обмінювались заввагами. Від часу до часу було чути голос гучномовця. Однак журналістка, слухаючи слів монахині, ані не бачила, ані не чула нічого. Перед нею, немов на прегарному фільмі, виринали щораз то інші барвисті картини з розповіді монахині...

Щасливе дитинство, шкільний вік, університетські студії, одні незабутні реколекції й гаряче бажання залишити світ та посвятити своє життя на службу Господеві. Опісля життя в монастирі; новіціят і закінчення студій медицини, вже як була в чернечім одязі...

Рука журналістки, в якій тримала перо, спустилась униз.

— І ви щасливі? — перервала слова монахині

— Безмежно! Чи може виглядаю на нещасливу? — засміялась монахиня-лікарка. — Але ж ви нічого не пишете...

— Ваші слова записані в моєму серці — з повагою в голосі відповіла молода журналістка.

* * *

По кількох роках вона прочитала вістку про смерть монахині-лікарки М. Кандіди Долд, у часі кривавих заворушень африканських племен.

«То, годі, як така Божя воля» — пригадала собі журналістка слова монахині, ступаючи сходами до церкви, щоб помолитись за душу тієї праведниці, яка на-вернула її на дорогу до Бога й причинилась до того, що її життя стало тепер цікаве, приємне й доцільне.

(Філядельфія, *Шлях* 1965: вільний переклад)

ГЕРМАґ КЛІНґЕР

ПЕРЕМОГА ДОБРОТИ

Ґранати не падали вже більше на вулицю. Вони лише перелітали зі свистом і розривались поза містом. Вояки 7-ої американської дивізії на фронті в Кореї віддихнули. Від самого ранку були вони під обстрілом. Це була, немов, пімста комуністів за здобуття міста у вечірніх годинах. Вранці почала комуністична північно-корейська артилерія засипувати місто ґранатами. Нарешті трохи притихло. Вояки почали оглядатись за сніданком. Були змучені й голодні.

— Зупинись, Йосипе! — гукнув сержант на шофера авта-джіпу, який їхав із порожніми кітлами. — Глянь, ось коло того дерева лежить дівчина.

Тут і там були брудні сніжні насипи, деякі з них забарвлені кров'ю. Під одним лежала вже довший час молода дівчина. Не могла підвестись, бо була ранена в ногу.

Йосип швидко попрямував до неї і схилився над нею. Він знав, що кожної хвилини міг знову початись барабанний вогонь артилерії. Ранена розплющила очі...

— Забирайтеся від мене! — злісно прошепотіла.

Вояк впору відскочив. Куля пролетіла «на волосок» від його голови... Револьвер випав з її безвладної руки.

— Вмирає, а ще, як дика звірина — пробурмотів рядовик Йосип, укладаючи її в авті.

Ґранати почали знову засипувати вулиці, як вони

рушили з місця. Однак ця комуністична фанатичка не чула цього. Вона лежала неповоротно, смертельно бліда. Та, коли сержант схилився над нею, вона плюнула йому в обличчя...

— Ми можемо тебе зараз застрілити, бо ти хотіла вбити американського вояка — сказав уже сердитий сержант, обтираючи своє обличчя.

— То вбийте мене, — відповіла байдужим голосом. — Ви й на те прийшли до Кореї, щоб убивати всіх і нищити все...

* * *

— Як почувася? — спитав лікар свого приятеля, священика, замикаючи за собою дьєрі до операційної салі.

— Було якийсь час гарячо... — відповів о. Данило. — Тепер хвилина передишки. Але вночі будемо, мабуть, мати знову роботу...

Отець Данило був усюди там, де хворі й умираючі потребували духової опіки і медичної допомоги. Вояки подивлялися його відвагу. Лікар подав йому цигарку.

— Маю щось для тебе. Йосип привіз до лазарету комуністку, яка має запалення легенів. Як уже встигли устійнити із знайденої в неї записки на банкноті, яку вдалося розшифрувати, цю дівчину вислала розвідка північно-корейської армії в запілля союзних наших військ. Вона має около 19 років. Як уночі переходила фронтову лінію, пспала під наш обстріл. Після поранення лежала кілька годин на снігу й перестудилася. Я дав їй застрік пеніциліни. Чотири санітети мусіли тримати її, бо кидалась і кусала, як дика кішка...

Священик встав...

— Де вона лежить?

— В цій відокремленій кімнаті ч. 7, коло вартівні. Однак, прошу вважай і будь обережний — відповів лі-

кар. — Вона виявляє свою ненависть до нас тим способом, що плює в обличчя нашим людям.

Отець Данило спокійно сказав:

— Що ж, я є католицький священик і завжди на все приготований.

Він добродушно усміхнувся, махнув рукою на прощання і пішов коридором. Та, опинившись у кімнаті хворої, на хвилину зніяковів, коли його рука, простягнена до привітання, зависла в повітрі. А на його приязне поздоровлення, почув різкі слова:

— Що хочете від мене? Бо я не хочу бачити вас!

При тому о. Данило спостеріг повний ненависти блиск в її очах.

-- Я прийшов, щоб поспитати вас, чи не потребуєте моєї помочі?

— Чи ви католицький священик?

— Так.

— То я тим більше ненавиджу вас і не потребую жодної вашої допомоги.

Говорила уривчасто, з напруженням і виснажена, з краплинами поту на чолі, замовкла. Важко й швидко віддихала. Голову склонила на подушці і збайдужіло дивилася.

— Я знаю, — почав о. Данило говорити м'яким, зрівноваженим голосом, спокійно. — Ви лише ненавидите. Ви потребуєте ненависти, щоб жити... Так вас навчили. Ви не хотіли взяти ліків, а ми хочемо, щоб ви виздоровіли. По війні Корея буде потребувати здорової молоді, яка повинна відбудовувати свою батьківщину.

Вона мовчала, але в її очах почало проблискувати деяке зацікавлення.

— Я зватиму вас Тереса, і проситиму святу Тересу, щоб допомогла вам. Про неї розповім вам іншим разом... закінчив у дверях.

На другий день вона сама простягнула руку на привітання...

Капітан, який переслухував її, оповів священникові, що вона студентка університету, познайомилась із студентом-комуністом і під його впливом вступила до комуністичної партії, а згодом взяли її до військової розвідної служби.

* * *

— До мене всі дуже добре тут відносяться, — сказала священникові.

— А там мені говорили про вас зовсім інакше. Страшили, що ви знущастеся і мордуєте...

Розмовляла вже приязно та із зростаючим зацікавленням прислухувалась до слів о. Данила про Бога, Пречисту Діву Марію і про св. Тересу. Вони підчас гутірки забували про війну, що біля них вибухали ґранати, які могли кожної хвилини погребати їх у румовищах.

— Прийдіть знову, якнайскоріше, — щиро просила вона.

Будинок польового лазарету аж дрижав від вибухів артилерійських стрілен. Північна частина міста стояла в полум'ях пожежі. Сержант Пікер умирав від поранення. Йосип лежав також важко ранений.

Священик спішив до ранених, від одного до другого, в лазареті й на побовищу.

— Мусимо негайно перевезти звідси ранених! — крикнув лікар у бігу.

Все йшло в поспіху. Ноші за ношами. Клади хворих до авт і відвозили в запілля. Також забрали її...

* * *

Отець Данило був тоді ранений. Уламок ґранати розторочив йому ліву руку, яку ампутували. А як він ле-

жав. дістає листа із свого першого лазарету. Вона, колишня комуністка і розвідниця, писала:

« Я в в полоні, але відчуваюся дуже щаслива. Моє хресне ім'я Тереса. Я католичка. Коли Кардинал Spellman на Різдвяні свята відвідав Корею то, між іншими, також мені стиснув руку і побажав багато щастя... ».

В наступному листі повідомляла Тереса о. Данила, що йому завдячує своє щастя, бо він своєю добротою, поучуючи її в правдах християнської віри, спрямував її на нову дорогу життя. А тепер вона постановила піти слідами св. Тереси й вступити до монастиря.

(Філядельфія, *Шлях* 1965: вільний переклад)

ГЕРМАН КЛІНГЕР

ДЕНЬ ЖАХУ

Діялося це в Японії. літом, в останньому році II-ої світової війни.

Як кожного ранку, Сестра Марія проходжувалась у монастирському городі, відмовляючи молитви. Краса природи, зокрема чудові кущі різнобарвних квітів, настроювали її вдячністю до Господа і вдовolenням, що його дав людині молитовна ревність.

Малою рукою парижанки монахиня діткнулась ніжно пелюстків рожі. Одночасно вона відчувала постійне занепокоєння. Ані молитва, ані вид улюблених розцвілих кущів пишних рож не розвіяв її дивного неспокою.

Почалося це вже вчасним ранком. Збудило її глухе, далеке гудіння. Спочатку думала, що це трясення землі. Інші Сестри вже були в школі і вона сама вийшла на терасу даху. З кількох сторін підносились дими і полум'я пожеж.

Налет бомбовиків! .

Зійшла вниз до городу. Занепокоєння зростало в неї, хоч була свідома того, що її життя в Божих руках і не боялася смерті. Отже, звідки ця тривога?

Загуділи сирени на сполох. Сестра Марія пристанула. Почула гуркіт мотору. Підняла голову і дивилася, як із літака спадало щось, ніби парашут...

Нагло відчула гострий біль в обох руках. Молитовник впав їй із рук. Залишилась по нім тільки жменька попелу. На руках в неї виступила кров. Проникаючий блиск поразив її очі й вона відчула, що майже сліпне.

Голова закрутилась, як у запамороченні. Вона не могла зрозуміти, що з нею діється. Все кругом неї було якесь неймовірне. Гарячі хвилі повітря своїм нагальним тиском повалили її на землю.

Щось гуділо, свистало і перевалювалось із нечуваною силою в повітря. Потемніло, як уночі. Понурі хмари густого диму заслонили сонце.

Монахиня з трудом піднялась і поглянула на церкву, з якої залишились звалища мурів. Не було вікон, не було вівтаря, не було майже нічого.

Все зникло, як за порухом якоїсь чародійної палички...

* * *

— Господи, а щс з нашою школою! — скрикнула Сестра Марія, до краю перелякана за долю дітей, і побігла, спотикаючись. Чого діткнулись її закривавлені руки, все розсипалося в попіл. Вона навіть не знала, що немає вже на голові ані свого чернечого накриття, ані волосся... Перескакуючи через нерухомі, людські мертві тіла, Сестра врешті добігла до того місця, де була школа, в якій училсь 500 дітей. Там із жахом спостерегла, що вже не було ні школи, ані дітей. Усе зникло.

— О, Господи! — ледве прошепотіли її уста, як вона оглядалась із виразом розпуки в очах.

Втім відчула нагло палючу спрагу. Тому попрямувала до малого ставку в саді, але також і його вже не було. Лише лежали в заглибленні по ньому неживі риби. Нова хвиля вогню зайнялась довкола монастиря і церковних мурів.

Останками свідомости зрозуміла Сестра Марія, що єдиний для неї рятунок — це ріка. Заточуючись, падаючи й з трудом встаючи, дійшла до ріки.

На берегах було повно людей. Лежали мертві й товпились живі, важко ранені. Із закривавленими обличчями і руками, в обсмалених лахміттях на тілі. Сморід диму, спаленизни й крові, а також сопух від трупів, що швидко вже почали рсзкладатись під впливом надмірної спеки.

Все це виглядало несамовито в тій жахливій катастрофі, якої досі світ не бачив, по вибуху першої атомової бомби над японським місто Гірошімою, 6 серпня 1945 року.

* * *

— Сестро, допоможіть мені! Гину — промовив до неї важко ранений мужчина. — Дайте бодай кілька краплинок води...

Протискаючись останками сил крізь тілє, дісталась до води, що її було ледве на дні ріки. Взяла в пригорщю кілька краплин, щоб занести вмираючому.

Значев'я хтось зловив її за руку. Це був знайомий професор університету:

— Лишіть воду, Сестро! Вона радіоактивна. Хто її вип'є, помре.

Сестра Марія відчинила долоні й дивилася, як спливали з них краплиньи води.

« Що він сказав? » — нуртувала в неї думка. І нагло прочунялася із стану напівсвідомости. Зрозуміла. Відтягнула дитину, яка схилилася над водою. Притримала руку жінки.

— Не пийте! — закричала. — Ця вода затровна.

Знепритомнілі є болю й зі спраги, люди дивилися тупо на неї, їхні руки далі простягались за водою... Та Сестра Марія вже оволоділа собою і не знемагалась рятувати інших. Відтягала людей, ставала між ними й рікою. Просила, переконувала й кричала. І поволі товпа відсувалась від ріки, від води.

Мала й ніжна, слабосильна Сестра Марія врятувала тоді життя соткам людей. Бо інші, що встигли були перед її приходом напитися тієї води, померли.

* * *

— Сестро, — промовив якийсь мужчина. — Моя дитина вмирає. Прошу, охрестить її...

— Сестро, прийдіть швидко до мене жінки й згорніть попіл з її обличчя, бо її руки попечені, а я також не можу піднятися на ноги, щоб прийти до неї.

— Сестро, мій батько вмирає і хоче попроситися з вами.

З усіх боків кликали її. А вона, чужинка в цьому краю, бо родом французанка, помагала всім тут, як рідним. Бігала від одних до других. Не відчувала втоми, ні болю, хоч і в неї були попечені руки й спалене волосся на голові. Хрестила, молилася з умираючими й молилася за померлих; помагала раненим і потішала всіх їх, нещасних.

— Сестро, — спитала нагло якась жінка, — що є з моєю дитиною?

Сестра Марія глянула на обличчя тієї жінки, яке було жахливо попечене, та відповіла їй лагідно:

— Вона є у Господа.

— А друга дитина?

— І вона також. Усі вони й усі наші Сестри...

Материнське серце важко раненої жінки не видержало. Вона померла.

Сестра Марія зробила над нею знак хреста й поспішала до інших ранених, щоб їм нести поміч. А як по кількох годинах з'явилися японські санітарі, вона вже була така виснажена, що зімліла й упала.

Щойно в наметі польового лазарету прийшла до притомности Сестра Марія, але й одночасно, в наслідок

важких попечень, захворіла на затяжну недугу. Під час неї виринали постійно болючі й сумні спогади того страшного дня і чорні думки стискали їй серце. Однак не попадала в розпуку, згадуючи ті переживання, та що втратила всіх своїх посестер, бо ясним променем просвічувало їй почуття сповненого тоді її обов'язку, як рятувала інших, і надія, що по виздоровленні знову буде служити Богу й ближнім.

(Філядельфія, *Шлях* 1965: вільний переклад)

ГЕРБЕРТ КРАНЦ

ТАКОЖ Я НАЗИВАЮСЯ ТЕРЕНЯ...

— Слава Богу, наша Тереня вже цілком здорова — промовила Марія до братової, яка почала випитуватися:

— Хто це ті дві гарні дівчинки, що бавляться з нею? Чому вони так обережно й помалу ходять? Чи знаєш їх? Марія усміхнулася і відповіла:

— Це дві Терені. Вони щойно по операції. Згодом будуть ходити нормально.

— А хто вилікував Тереню? — питала далі братова.

— Три Терені... — відповіла Марія поважно.

* * *

Поїзд пнявся вгору серпентинами. Пасажири вихилені з вікон захоплювалися чудовими гірськими краєвидами. Лише Тереня тупо гляділа перед себе і була без руху, немов мала статую. Її мамі закрутились сльози в очах...

— Глянь, дитино, які чудові квіти, — промовила, гладячи ніжно ясні кучері Терені.

— Лиши її в спокої — сказав тихо мужчина. — Пам'ятаєш, що радив лікар.

Нагло почувся гудок льокомотиви, три рази підряд, а з малого домика, при залізничному шляху, крізь вікна замахали чотири дитячі ручки.

— Вже стація? спитав батько Терені кондуктора, який проходив у вагоні...

— Ні! А чому питаєте?

— Бо лѳокомотива загуділа. Може щось сталося?
Кондуктор всміхнувся...

— Будьте спокійні, все в порядку. Це машиніст ві-
тав наші дві Терені...

Дитина заворушилася, немов пробудилася із півсну.

— Також я називаюся Тереня — промовила поважно.

Її мама звернулася до кондуктора:

— Прошу, розповіджте нам про ті дві Терені.

Марія говорила схвильовано, запримітивши нагле за-
цікавлення у своїй хворій донечки.

— Історія дуже коротка — почав кондуктор. — Від
якогось часу ми спостерегли, що завжди чотири дитячі
ручки з тієї хатини вітали наш поїзд. Ми думали, що
серед пасажирів є хтось знайомий тих дітей. Та це пов-
торялось три рази денно, в часі нашої тури. Зацікавлені
тим, я і машиніст, одного разу, в вільний від праці день,
купили коробку цукорків і прийшли до тієї хатини. За-
стукали до дверей. А як жінка відкрила їх, я сказав
до неї:

— Ми хочемо подякувати дітям, які завжди нас ві-
тають маханням ручок...

— Це наші дві Терені. Вони бідні спаралізовані.
Їх одинокою розрадою є ваш поїзд і можливість пома-
хати до нього ручками.

Вона завела нас до кімнатки на поверсі. При вікнах
сиділи дві дівчинки; вони були в тім віці, як ось ваша.
Одна білявка, друга чорнявка. Одна мала на перше
ім'я Тереня, а друга мала його на друге ім'я... Отже
це були дві Терені. Так їх звали.

На столиках, біля їх ліжечок, стояли чудові образки
св. Терені.

— Це так як у мене — перервала розповідь кондук-
тора хвора дитина. — Очі в неї блищали цікавістю і
вона пильно слухала. Її мама, Марія, обмінялась погля-
дом зі своїм чоловіком. Це було перше зацікавлення
їхньої дитини від часу її недуги.

— Ми заприятинились з Теренями — оповідав далі кондуктор. — Наші діти почали писати листи до них і вони вже не почувались такі самітні. А тепер, кожного разу, коли минаємо їх хатинку, машиніст дає тричі сигнал.

Дитина заплескала ручками й зірвалася...

— Мамцю, я хочу бачити дві Терені. Ходім до них! — попросила.

Вона щось захотіла. Вперше виявила якесь бажання по довгих місяцях повної байдужности, якою була опанована внаслідок її затяжної недуги.

Марія глянула благально на свого чоловіка. Він підвівся, погладив донечку по головці і вдоволено заговорив:

— Чудово! Також я хочу побачити ті дві Терені. Висядемо на найближчій зупинці.

Він розпитав кондуктора про дорогу і на стації висіли всі троє з поїзду.

Таким способом почалася приязнь трьох Терень.

Вони залишилися в тім домику кілька днів, а потім забрали дві Терені з собою.

* * *

Восени всі три дівчинки перебули операцію — кінчила своє оповідання Марія. — І вони разом проводять вакації у нас. Не потребує додавати, що ми в часі шкільного року часто заїжджаємо до домика двох Терень, при залізничному шляху... Всі три дівчинки дуже люблять св. Тереню, їхню опікунку в небі.

(Філядельфія, *Шлях* 1961: вільний переклад з німецької м.)

ГЕРБЕРТ КРАНЦ

ЛИСТ

— Може масте замало? — промовив урядник, усміхаючись під вусом. Він поклав кілька листів на бюро керівника пошти. Той комічним жестом замахав руками:

— Ласки, ласки, маю вже дві повні шуфляди...

Оба панове розсміялись.

— Чий це помисл? — поспитав керівник.

— Не знаю, — відповів урядник.

— Ви ж самі мені про нього сказали.

— Так, але й я небагато більше знаю від вас. Директор школи просив, щоб ми це зорганізували, а я був би відмовив, якби... — і він зам'явся.

— Якби не те, що між ними є листи двох ваших синків, — докінчив за нього урядник.

Керівник засміявся.

* * *

Інж. Круп переглядав свою пошту. Доходила 9-та година вечора, як він щойно вернувся додому. Відклав часописи набік, залишаючи листи. Рекляма, другий лист від доставця, третій... здвигнув раменами і хотів уже вкинути до коша. Дитинний жарт! Але щось вразило його. Письмо! Так, це було письмо його сина. На коверті великими буквами була адреса... до св. Миколая. Що це все означало? Чому лист Ореста прийшов до нього? І нагло пригадав собі, як то керівник пошти

оповідав учора при шахах, що поштарі розноситимуть сьогодні всім мешканцям містечка листи шкільних дітей, писані до св. Миколая. І йому також попав такий лист, Ореста. Правдоподібно завтра є празник св. Миколая... Але цим займається його жінка. Що його це обходить... І знову простягнув руку в сторону коша, щоб викинути листа. І знову здержався. Цікаво бо, що Орест пише. І відчинив листа. Великими буквами був лист написаний і звучав:

« Святий Миколаю! Я маю багато забавок і я не хочу вже більше. Але я дуже прошу тебе, зроби так, щоб мій тато пішов завтра з нами до церкви, так як татки інших дітей.

Орест ».

Інженер ще раз прочитав листа й задумався. По хвилині встав і перейшов коридором до кімнати сінка. Хлопчик клячав перед ліжечком і молився. З кучерявою голівкою і очками, зверненими на образ Матері Божої, виглядав як ангелик. Інженер відвернувся і на пальцях відійшов. Доходила північ, як він встав від бюрка.

Переїжджав саме вантажний поїзд. Останній вагон. Що це було? Той дивний звук, розсунення шин. Але це не його справа. Напевно вже направляють. А як ні?! Незабаром потім має їхати поспішний поїзд. І... він здригнувся. Підійшов до вікна. Надворі шаліла сніговія.

Що він міг зробити в таку погоду й у тій темряві? Вагався та переконував сам себе, що це його не повинно обходити. Підійшов до бюрка. Лист його сінка...

Швидко одягнувся і поїхав автом. Потім, бродячи в глибокому снігу, пнявся по залізничному насипі вгору. При світлі електричної лямпки оглянув ушкодження. З поспіхом збіг із насипу, не зважаючи на те, що сніг насипувався до черевиків. Всів до авта й крізь заме-

тіль пробивався до найближчого залізничного будинку й заалармував про небезпеку. Перемерзлий і мокрий вернувся додому коло 1-шої години вночі. Був незвичайно вдоволений. Він, що досі не зробив у своєму житті нічого доброго іншим.

На другий день рано, вже одягнений, пішов до кімнати сінка. Хлопчик натягав снігівці.

— А на мене не зачекаєте? — промовив весело інженер, помагаючи йому запнути пряжку.

— Підвезеш нас до церкви, татку? — поспитав Орест.

— Не лише підвезу, але й піду з вами, — відповів, і ніжно гладив кучеряву головку Ореста.

— Направду? — скрикнуло хлоп'я, кидаючись йому на шию. — А я вже думав, що святий Миколай забув про мене. А це є найкращий дарунок, який він дав мені досі.

(Філядельфія, *Шлях* 1963, ч. 49: вільний переклад з німецької м.)

ГЕРБЕРТ КРАНЦ

ПРИГОДА ЗРОБИЛА ЇХ ДРУЗЬЯМИ

Мотор легенько гудів, авто колихалось, а очі самі замикались до сну. Петро протер їх п'ястуком і почав глядіти крізь шибу, щоб прогнати сон із повік. Це все він бачив два рази денно і знав майже напам'ять кожний закрут, кожне дерево. Ось, мине ту гущавину і поверне на право, а звідси вже буде видно їх дімок і світло в вікні. Добра, любляча мати чекає на нього з вечерою. Як дуже він бажав для неї відпочинку, великого міста і розривок.

— Ще кілька місяців і я дістану підвишку платні, — сказав її недавно. — А тоді переїдемо до міста. Там буде легше господарити.

Вона глянула на нього ясними, спокійними очима...

— Дякую, синочку, що думаєш про мене. Але я звідси нікуди не поїду. Люблю тут спокій, природу; маю близько гріб твого батька. Складай гроші для себе.

О, так, він думав і про те. Його манило велике місто, розваги, товариство... Ще кілька хвилин і дім. Спати! Хотів спати, завтра неділя, не треба рано зриватись до праці. Ось, ось, закрут. Скрутив нагло вбік, аж заскрипіло. Спинив авто. Слава Богу, що впору. На шляху лежала людина. Хворий чи мерлець? Петро вискочив з авта і підбіг до незнайомого. Молоде обличчя, бліде, краплі крові на чолі. Швидко взяв за живчик. Б'ється! Значить, він живе, лише непритомний. Біля нього задержалось ще одне авто.

— Що сталося? — спитав шофер, вихиляючись із вікна. — Чи впав під авто, а ви його потрутили?

— Ні. Я йому не зробив нічого. Я знайшов його на тому місці.

Шофер висів і поміг йому занести непритомного до його авта.

— А тепер скоро до лікарні! Знаєте де вона є?

— Знаю, це моя околиця.

Похилився над керівницею і рушив автом. При тому подумав: «Пропав нічний відпочинок. Матимч до діла з поліцією. Буду переслухуваний». Та він відігнав ці лиховісні думки й вирішив, що зателефонує до матері й залишиться в лікарні.

Непритомного мужчину завезли до амбулаторії, а йому сказали чекати. Поліція не могла зробити протоколу, бо ждала, аж хворий прийде до притомности і складе зізнання. Могли запідозрювати, що це він наїхав на нього автом і поранив його. Петро сів у фотель і задрімав...

Втім збудив його гомін дзвонів. Це вже був недільний ранок. Дзвонили на Службу Божу. Може б і йому піти до церкви? Вже так довго не був у ній. На упімнення матері завжди знаходив якийсь викрут. Мовляв, змушений працюю; мусить один день виспатись. А хоч вона мовчала, то він відчував, що робить їй тим прикрість...

Тепер постановив собі, що сьогодні буде на Службі Божій. Встав.

— Іду до церкви! — сказав дижурній медсестрі-монахині. Вона тільки кивнула головою на знак згоди.

В церкві почувся як у домі, в якому не був уже дуже, дуже давно. «Як я міг опускати Служби Божі?» — подумав з жалем у серці. Клякнув. Молився за видужання непритомного. Так добре йому було, що міг помолитись.

Це була для нього найкраща неділя вже від довгого часу. А як вернувся до шпиталю, його закликали до кімнати хворого. Там були також поліцаї. Молодий чоловік із забандажованою головою усміхнувся до нього і простягнув йому руку.

— Ви врятували мені життя. Щиро дякую вам. Зайдіть, прошу, ввечері до мене.

Петро підписав протокол, обіцяв зайти і від'їхав.

* * *

— Сідайте, будь ласка, ось тут, — промовив до Петра молодий чоловік увечері. — Повинен я вияснити вам, чому і як я опинився вчора на дорозі. Історія проста і коротка: товариство... Я дістав добру працю і попав у гуляще товариство. Це були мої товариші праці. Батьки напоминали мене, але нічого не помагало. Мені це імпонувало. Навіть син самого шефа, його друзі, люди в т.зв. «доброго товариства» і я між ними... Минали тижні за тижнями, розваги за розвагами; карти й п'ятіка. Згодом я почув пересит-відразу до себе самого. Я почувався душевно брудний... Вчора ми знова їхали на гулянку, і відчув, що маю досить їх товариства та їх розваг. «Залиши їх, втікай!» — говорив мені якийсь голос. «Мерщій, мерщій!» Я попросив їх, щоб зупинили авто, бо хочу висісти. Вони думали, що жартую. Та, коли я настоював вони в бігу авта випхали мене з нього. Я впав і втратив притомність. Сьогодні прийшов до мене священик. По кількох роках я висповідався. Почуваюся дуже добре, а вам завдячую моє життя. Ви врятували мене...

Петро дружньо стиснув йому руку.

А я вам завдячую щось більше. Сьогодні я був на Службі Божій і молився... Цього я не робив уже дуже давно. А ваше оповідання — це для мене добра острога на майбутнє.

Їх погляди стрінулися. В їхніх очах заблестіли іскорки щирої молодечої приязні. Знайшли себе два друзі — на ціле життя.

Н. Крицький

У ШУКАННІ ВІДПОВІДІ

Старенький о. Климентій тримав клямку відкритих дверей, глянув на середнього віку мужчину, що стояв на порозі й запитав:

— Ви до мене?

— Слава Ісусу Христу! — якимось несміливо промовив мужчина.

— Слава на віки! Прошу!

— Пробачте, Отче, що вас турбую, — зам'явся мужчина, — але я проїздив через ваше містечко, відвідав церкву й там довідався, що ви є тут парохом.

— Ми знайомі? — зосереджуючи свій погляд, запитав священник.

— Ні, не думаю, але я про вас знаю, Отче. Чув багато.

— Доброго, чи злого? — підсміхнувся старенький о. Климентій.

Мужчина несміливо глянув священникові у вічі, переступив з ноги на ногу й не давав відповіді.

Отець Климентій показав рукою:

— Заходьте до середини!

Слідом за священником, мужчина зайшов до вітальні і поки сів на фотель, що на нього показав Отець, представився.

— То ви з Нью Йорку? Що вас загнало у наші далекі сторони? — із здивуванням запитав священник.

— Я подорожую автом і так відбуваю свої вакації.

— Ага! Ну, то чим можу вам послужити?

Мужчина не міг видобути слова, видно було, що шукає відповідних слів, а священник спокійно ждав.

— Я, бачите, Отче... так би мовити...

— У вас якісь клопоти?

— І так і ні, але поправді сказавши, живу востаннє дещо збентежений і з неспокоєм у душі! — пояснював мужчина.

— Чимсь прогрішилися? Хочете висповідатися?

— Не так висповідатися, як порадитися!

— У чому справа? Кажіть, вислухаю вас уважно, — захочував старенький і почав гладити свою сиву бороду.

Вагання і непевність з'явилися на чолі мужчины. Він усе ще не міг знайти відповідних слів. Очі його почали блукати по кімнаті, відтак спинилися на образі Пречистої Диви Марії, що висів на стіні і перенеслися на обличчя священника.

— Правду сказавши, я хотів вас попросити, Отче, щоб ви сказали мені чи я живу правильно?

Отець Климентій відкрив широко очі й подумав: бідняга, мабуть, треба буде йому лікаря. Але не дав по собі пізнати, що поставлене питання уважає щонайменше дивним.

— Не дуже вас розумію... Скажіть просто в чому справа? — спитав.

У кімнаті знову запанувала непримна мовчанка. Отець Климентій терпеливо ждав.

— Бачите, я починаю сумніватися, чи поступаю в житті так, як треба. Починаю сумніватися тому, що мої знайомі й друзі, майже однозгідно звать мене диваком, а деякі мені у вічі наслідуються та показують пальцем на чоло.

— Ясніше, прошу! Ясніше! — якимось нетерпляче порушився у фотелі священник.

— Пробачте! Пробачте, Отче! Я просто не мав до кого звернутися, а до священника в моїй парохії не хотів.

З ним я добре знайомий і він напевно не був би в цій справі об'єктивний.

— Ясніше! Ясніше!

— Справа, властиво, зовсім проста. Уже від довшого часу я почав послідовно здійснювати у своєму приватному житті науку Христа. Спершу це були дрібниці: я не сердився, не вживав поганих слів, відтак почав частіше сповідатися і приступати до св. Причастя.

— Це дуже добре! Клопіт, що надто мало наших інтелігентів так поступає!

— У тому й біда! Мої знайомі думають, що це ненормальне, а коли я став членом Церковного Комітету, інколи ходив з тацюю під час Св. Літургії і почав віддавати на парохіяльні цілі щонайменше 10 відсотків моїх заробітків і так став посміховищем громади.

— Ну, й яка з цього шкода? Нехай балакають!

— Справа в тому, що я активний на громадському відтинку. Є якісь збори, я забираю голос, кажу, що треба проблеми розглядати з точки погляду любови, шукати компромісу, а обі сторони — які завели були сварку — вигукують: от, знайшовся миротворець! Святець! Насміхаються, бачите!

— Ну й що?

— А от те, що кожний раз я програю. Навіть у католицьких організаціях до голосу тих, які виразно йдуть проти навчань Церкви, прислухуються уважніше, а мною нехтують і помітують.

— Ви терпите на необосноване почуття меншевартості! — сказав священник. Мужчина здригнувся і вп'ялив очі в священника.

— Саме тому я й прийшов до вас, Отче! Мені треба змінитися і стати таким, як усі інші.

— Не думаю! Може не судить других, то й вас не будуть судити! — спокійно сказав о. Климентій.

— Та я не суджу, Отче! Навпаки, як хтось мене образить, щось скаже поганого, я прощаю й кривди не

пам'ятаю. І це має такі наслідки, що мене називають безхребетним, без чести.

Священик задумався. Глянув на чоловіка, в очах якого з'явилося питання і по хвилині сказав:

— Не бачу, щоб ви робили щось такого, що погане, чи нечесне. Якщо правдою є те, що розказуєте про себе, то можу вам порадити — не мінятися. Очевидно, вашу проблему годі розв'язати на швидку руку. Для цього треба б основного розгляду, відповідного наставлення.

— На мою думку, — продовжував о. Климентій, — ваш клопіт у тому, що ви поступаєте по-християнськи. Люди, які в більшості живуть самолюбним життям і тільки на словах притримуються Божих законів, — тих, що їх здійснюють в житті — не люблять. Тому не турбуйтеся. Я можу вам порадити тільки одне: Отці Василіяни відкривають Реколекційний Дім. Підіть туди, представте цілу справу Отцю Провідникові, він з вами основно проаналізує всі подробиці й я певний, що користь буде велика.

Мужчина встав. У його очах з'явилися іскорки радості. По хвилині сказав:

— Отче, так і зроблю! Дякую, дякую сердечно. Слава Ісусу Христу!

(Філядельфія, *Шлях* 1965)

МЕТА КУРЦ

СВІЧКА БАБУНІ

Молодий мужчина проходжувався по коридорі лікарні і щохвилини дивився нервово на годинник. Що Аня робить там так довго і що властиво можна робити при ліжку хворої в лікарні? Ох, ті жінки! Непотрібно проймаються всім. Бабуня має опіку лікаря і що їй може статися за одну ніч? А завтра може знову приїхати до неї.

Він підійшов рішуче до дверей одної кімнати, коли якраз вони відчинилися, і в них стала молода жінка.

— Анно, ходи скоріше, спізнимося до потягу.

— О, прошу, дозволь мені залишитись біля бабуні цілу ніч, а завтра приїдеш по мене — попросила.

— Не будь дитиною! — промовив невдоволеним тоном. — Що їй може статися в лікарні? А ти знавш, що я не зготую собі сам ні вечері, ні снідання.

— Аня зітхнула тяжко і пішла. Вже в потягу витягнула з пакетика свічку прикрашену образками і малою статуєю Божої Матері, та почала приглядатись їй зі сльозами в очах.

— Що то за чудасія? — спитав він...

— Свічка бабуні. Коли по смерті батьків взяла вона мене до себе, ця свічка, яку вона приладила собі на смерть, стояла постійно на комоді. А тепер вона дала мені її і просила, щоб засвітити в церкві на першій заупокійній Службі Божій. А я маю таке передчуття, що вона умре цієї ночі, сама, без мене.

І Аня схлипувала плачучи, а він, роздратований, здвигнув раменами.

І бабуня вночі померла.

Минули літа. Забулася бабуня і та ніч, а її свічка, завинена в грубий папір, помандрувала на спід скрині на білизну.

Зараз після смерти бабуні Аня обіцяла собі хоч раз у рік дати на Службу Божу в річницю її смерті і молитися за її душу. Але і цього не дотримала, забула. Зрештою, її чоловік ставився з нехиттю до її сентиментів...

І Аня забула, а життя допомогло їй у тому. Воно накинуло їй свої обов'язки, свої радощі і журби. Та дивне одне. По смерті бабуні якось не велося їм. Недуги, прикросці, брак праці. І ось по трьох роках вони залишилися без засобів до життя. Франц втратив давно працю і не міг знайти іншої, а малий Бем захворів. Вони не мали грошей на ліки, ні на потрібні овочі для нього.

Ані закрутилися сльози в очах, коли обтулювала дитину щільно ковдрою, щоб не змерзла в неопаленім мешканні.

— Мамусю, засвіти світло! — попросив хлопчина, а вона мало не вибухнула плачем.

Електрику замкнули, бо не заплачено рахунку, а вона не мала ні сотика на свічку. А свічка Бабуні! — пригадала собі і поспішно почала перекидати білизну. Ось є; ще хвилинка — і вона держить її, запалену в руках і дивиться — зворушена — на неї. Ту свічку бабуня просила засвітити в церкві по її смерті. Чому вона не вчинила того? І ще тоді бабуня сказала... пам'ятай, дитино, коли засвітиш її, здійми фігурку Божої Матері».

І вона делікатно відліпила фігурку, а з неї посипалися золоті монети, багато золотих монет. Аня дивилася на них із здержаним віддихом. Це були теплі кімнати і світло, ліки і помаранчі для хворої дитини.

«О, добра бабуню, ти, що пам'ятала про мене і по смерті — прошепотіла зі сльозами в очах, — тоді, коли я цілком забула про тебе».

А коли втомлений Франц вернувся додому, здивовано

глядів на теплі, ясні кімнати, на обід на столі і ліки біля малого. Тоді Аня оповіла йому все. Він, засоромлений, похилив голову.

— Ми засвіtimo ту свічку в річницю смерти бабуні, Аню, замовимо кілька Служб Божих і будемо молитися за її душу. Вона вимолила для мене зайняття. Завтра іду до праці.

(Філядельфія, *Шлях* 1957, ч. 17: переклад з німецької м.)

Джорджія Лояль

ПОРТРЕТ

Чи знаєте, що маляр В. помер — сказав д-р С., входячи поспішно до кімнати.

— Не може бути, щось подібне, — залунало з усіх сторін, — таж ми вчора бачили його здоровіського.

— Але, що найважливіше, — продовжував д-р С. — маляр В. помер в приявності священика, який його висповідав і вділив Святе Причастя.

— Заложуся, що це робота Отців Ісусовців, які осягли це якось мабуть в останніх хвиликах перед його смертю.

— Можу вас запевнити, пане докторе, — відізвася від вікна о.А... — що маляр В. вернувся до віри своїх батьків на багато раніше перед своєю смертю.

— Пробачте мені Отче, — сказав зніяковілий д-р С. — Я й не доглянув, що й ви тут. Але може вам щось ближче про те відомо. Мені тяжко повірити, що маляр В. вмер католиком.

— Дуже радо розповім про все, що знаю — відповів священик. — Сідайте біля мене, пане докторе, а я починаю. Покійного маляра В. я пізнав кілька місяців тому, хоч образи його я бачив нераз та подивляв їх. При прощанні він запросив мене до себе.

— Зайдіть до мене, Отче, я маю щось для вас.

— Я думав, що він хоче дати образ до церкви чи до монастиря і в кілька днів пізніше пішов до нього. Ми говорили якийсь час про малярство, а опісля він почав опрощувати мене по своєму ательє, вияснюючи

завішені в ньому образи. І так ми дійшли до дверей, які він відчинив переді мною.

— А тут маю деякі образи... — сказав він, впускаючи мене першого.

В малій кімнаті були і невідповідні образи. Ви знаєте його стиль в тій ділянці. Я подався взад, вражений в своїй священничій і монашій гідності і при дверях доглянув малий портрет молодої дівчини, скромно одягненої і скромно зачесаної, а її очі і вираз обличчя мали в собі щось небуденне, щось святе. Я взяв образ в руки.

— О, прошу, все, тільки не той образ, — майже скрикнув він, роблячи при тому наглий рух, якби хотів забрати мені портрет. Я глянув на нього здивовано. Він вмить опанувався.

— Даруйте мені, маю цілком розрушені нерви — виправдався.

— Чий це портрет? — спитав я його. — Дуже характеристичне обличчя.

— Кляра Н., дочка нашого банкіра, — відповів, намагаючись бути байдужим. — Що я дав би за те, щоб довідатись, що з нею — додав тихцем, мов до себе самого.

Ми вийшли з кімнати. Він перепросив мене за нетакт, якого допустився, показуючи мені і невідповідні образи:

— Я хотів зажартувати собі з вас, але тепер бачу, що жарт був не на місці — докінчив.

На цьому розстались. В кілька днів пізніше мені доручили заступити хворого о.М. в монастирі Сестер Кармелітанок. Саме тоді кілька дівчат складало свої монаші обіти. З боку клячала постать, яку я бачив недавно на портреті у маляра В. Ті самі очі, що дивились в постать Розп'ятого, те обличчя, повне захоплення. Щоб упевнитись, я спитав настоятельку, хто є та монахиня.

— Це Кляра Н., тепер вже Сестра Анна, одна з найревніших постулянок, — відповіла вона.

Цього вечора я зустрів маляра В. у наших спільних знайомих.

— Я бачив сьогодні «оригінал» вашого портрету — сказав я йому.

Він зблід так сильно, що я налякався, що він зімлів.

— Де вона, як живе? — майже крикнув він.

— Заспокойтесь, — звернете на себе увагу. Сядьмо ось тут, а я вам все розкажу.

Він провів рукою по чолі.

— Вона живе, — сказав поволі, — а я боявся, чи не померла.

— Для вас так, як умерла, — сказав я і оповів йому події сьогоднішнього ранку.

Він вислухав спокійно, хвилину сидів мовчки, а опісля сказав:

— Я повинен виправдати перед Вами моє дивне поступування, Отче. Ким я був і ким я є, ви знаєте з моїх образів і з опінії, яку маю в людей. Атеїст, цинік, гуляка. Я не вірив в ніщо, не шанував і не любив нікого. Аж одного разу прийшла вона зі своїм батьком.

— Нарисуйте портрет моїй дочки, — попросив він, — вона незабаром залишить мене.

І я почав малювати, та що більш вдивлявся я в ту чистість і невинність обличчя, то більш захоплювався. Коли вона прийшла раз сама, бо батько був перешкоджений, я попросив її, щоб стала моєю дружиною. Та вона відмовила.

— Я вже не належу собі — сказала загадочно.

Відмовив і батько, коли я поновив своє прохання.

— Моя дочка не може належати до нікого з людей; вона вибрала собі інше життя.

Я цього не зрозумів, але зрозумів, що вона втрачена для мене.

— І з чим ви мене залишите? — спитав я її при прощанні.

— Я буду за вас молитись, — відповіла.

Ночами я відмальовував портрет для себе і ви його бачили. А тепер розкажіть мені, хто такі Сестри Кармелітанки, як живуть?

Я не тільки розповів йому, але й дав відповідну лектуру.

По кількох днях він прийшов до мене з проханням вказати йому добрий катехизм.

— Я охрещений — сказав він, — і те все. Ціле своє життя не вірив. Тепер вірю і хочу знати, в що вірю.

Незабаром він відбув генеральну сповідь з цілого свого життя і прийняв Святе Причастя. Такої живої віри, яку випросила для нього скромна Сестра Кармелітанка, я бажаю кожному. Вчора закликали мене до нього. Він в повній свідомості прийняв Св. Тайну Оливопомазання і зі словами «Дякую Тобі, мій Христе, за дар віри» — спокійно помер.

(Філядельфія, *Шлях* 1958, ч. 9: вільний переклад з англійської м.)

Аніс ван Лутт

СВІТЛО СЕРЕД ТЕМРЯВИ

Вони всі любили свого лікаря, ті загартовані рибалки приморської оселі. На його вид здіймали шапки й усміх появлявся на їхніх поораних важким життям обличчях. А він кивав приязно до них рукою. Тут пристанув, щось сказав, поспитав, зажартував і так довідувався про стан здоровля хворих. О, він знав їх усіх добре, від стариків до найменшої дитини. Знав їх щоденні турботи і потреби, і не лише лікував багатьох безплатно, але й лишав їм гроші на ліки і на прожиток. Зате в сусідній купелевій місцевості виставляв пацієнтам високі рахунки. Однак це була його справа. Він потребував грошей для своїх рибалок. Лише одне непокоїло мешканців приморської оселі. Вони не бачили його ніколи в церкві. Може був якраз у хворого, а може їздив до церкви в сусідньому містечку.

Він був такий добрий, той їх лікар, що вони навіть і не могли подумати, щоб він не вірив в Бога. Інакше думав про нього місцевий парох. Він знав, що лікар є не практикуючий, хоча з метрики католик. Розмову з ним відкладав на пізніше, а покищо обсервував його. Чи він втратив віру, чи мав якісь переживання, важко було сказати. Лікар ніколи на ту тему не говорив. І хоча вони стрічалися часто, коло хворих, при шахах і картах, лікар не зробив ніколи найменшого натяку. Він затаював щось. Чи з якоюсь ціллю, парох не знав. Аж одного разу... зісунулась маска вдовоної байдужности.

Умирав старий Іван, великий приятель лікаря. Умирав погідно, усміхнений. Попрощався з присутніми, також з парохом, а на кінець звернувся до лікаря:

— Ще раз дякую за все добре, докторе. До побачення в небі!

Священик глянув на лікаря і побачив дивно змінене його обличчя. Завжди погідне й усміхнене, тепер було воно скорчене страхом. Так, це був страх. Чого він боявся? чи смерти? Значить, щось не впорядку було з ним, але що?

Наступного дня був сильний вихор. Парох вертався від хворого і пішов над берег моря. Він любив приглядатись спіненим морським хвилям і прислухуватись до шуму вихру... Якою маленькою крихіткою була людська істота на тлі розшалілої стихії. Як дуже потребувала людина Божої помочі й опіки!

На лавці вже хтось сидів з обличчям закритим долонями. Як заскрипів пісок під ногами священика, той підніс голову і знову закрити обличчя руками. Це був лікар. Та як він виглядав! Це не був мужчина в силі віку. Це була стара людина з обличчям поораним терпінням і страхом. Тим самим страхом, що його священик вже раз у нього бачив. Вихор загув, засвистів. Лікар здригнувся.

— Виє, виє — промовив якимсь далеким голосом. — Так будуть вити над моєю душею...

Священик сів тихо коло нього і почав молитись за нього.

— Мовчите? — почав знову лікар, — а може вас взагалі тут нема. Може, це тільки в моїй уяві бачу вас. Може це витвір моєї туги за вами. Я так хотів з вами говорити і боявся. Не вас, а ваших слів.

Священик мовчав і молився чим раз гарячіше. Людина була тут безрадна. Міг допомогти тільки Бог. Знову завив вихор, а лікар аж скорчився.

— Сміються, прокляті, чуєте, як радіють? Це вони

мучили мене ціле життя, а тепер прийшли по мою душу...

Він зірвався і зловив священика судорожно за руку.

— Заспокойтеся докторе, — промовив той спокійно, — нікого тут нема, лише я і ви.

— Отже, ви є тут насправду? Це не моя фантазія? Дуже добре — утішився лікар. Сів, закурив папіроску і мовчав.

— Не питаєте мене про ніщо — почав спокійніше, — а лишаєте все мені. Дуже добра метода. Ваші слова зморозили б мене. О, вис, вис... Так вив вихор колись давно, коли я покидав мій світ і пішов у світ мого батька. Я був віруючий і практикуючий...

На горбку перед нашою хатою був монастир. І його світло в вечірньому сумерку було для мене щоденною розрадою. Це був мій світ. Щоденна Служба Божа, мої молитви, розмови з отцями монахами і серед темряви монастирські світла. І був ще світ мого батька, якого я дуже любив. Світ побудований на нітшеанській філософії і гульні таких як він. Ніколи нічого він не говорив про моє життя, але я здогадався, що він хотів мене бачити таким, як він був. Я знав це і я любив свого батька. Тому одної ночі я рішився піти в світ мого батька, щоб тільки зробити йому приємність і повернутись назад. Шаліла буря така, як тепер. Вона шаліла також у моїй душі... Щось дуже доброго мені безупинно говорило: залишись, бо не вернешся, згинеш!... А в вихрі щось гуділо і реготалось... Я цілий облився холодним потом. І тоді для мене згасло світло в монастирі. Мене огорнула темрява. І я пішов...

Спершу незамітно, а потім чимраз сильніше маліла моя віра. Прийшли медичні студії, а згодом лікарська практика. Я перестав навіть думати про релігію. Та одного дня я був коло вмираючого. Він боявся смерті; шалів зі страху, рвав на собі одіж. А потім благав усіх, щоб його рятували. При кінці зірвався і почав кричати,

жадаючи священника... Такого розпучливого крику я ще ніколи не чув. Я думав, що я вже божеволію...

Священик прийшов запізно. І відтоді почалося зі мною. Я боюся смерті. Я знаю, що я зробив, і що мене за це чекає пекло...

Лікар крикнув і закрив обличчя долонями. Священик поклав легко руку на його рамя.

— Одна краплина крові нашого Спасителя — промовив лагідно — вибілить навіть найчорнішу душу грішника. Я вам пригадаю притчу про блудного сина...

Кілька днів пізніше священник дістав листа від лікаря: « Я вже по операції, якій мусів негайно піддатись, — писав той. — Усе пішло добре, але буду мусіти довший час лежати. А я хочу якнайскоріше клякнуту у стіп свого Небесного Батька. Будьте такі добрі й відвідайте блудного сина, щоб висповідати і запричащати мене ».

(Філядельфія, *Шлях* 1963, ч. 17: вільний переклад)

Е. Луц

СПІЗНЕНИЙ ПАСАЖИР

Шофер таксівки поглянув на годинник. Ще тільки десять хвилин і він скінчить свій 8-годинний день праці. Ще може один раз поїхати, але кудись близько, так на кілька хвилин, туди й назад, а потім його місце вже займе Том.

Втім приступив до авта високий ростом мужчина й сказав:

— Я хотів би дістатися до середмістя і то якнайскорше.

Шофер завагався. Їхати до середмістя триває десять хвилин, а можливо буде треба ще далі. Потім назад...

Уже хотів відповісти, що він якраз кінчає свою службу, а на його місце приїде інший шофер з таксіркою. Однак мужчина спостерігши його вагання, почав знову:

— Буду вам дуже вдячний, як поїдете зо мною, бо мені залежить на часі.

Щось було в його голосі, що спонукало шофера відчинити двері авта й він сказав коротко:

— Прошу сідати!

— Дякую — з полегшою в голосі відповів мужчина і швидко сів. В авті він зняв з голови свій капелюх. Видно дуже спішився, зігрівся і впрів. Хустиркою обтер чоло й потилицю.

— Де хочете висісти? — запитався шофер, пустивши в рух мотор авта.

Мужчина усміхнувся заклопотано...

— Властиво ще сам не знаю...

Шофер поглянув в дзеркальце на нього. Подумав: дивний пасажир. Ще буде мати клопіт з ним тепер, або потім через нього.

Це був молодий мужчина, дбайливо одягнений, із течкою під пахвою.

Чи може він підхмелений? — майнула думка в шофера. Тому він досить рішучо сказав:

— Було б добре для нас обох, як би ви рішилися, куди маю завести вас.

При тому шофер увесь час щільно приглядався в дзеркальці до свого дивного пасажира.

Мужчина погладив рукою своє чорне волосся й промовив:

— Бажав би я до католицької церкви й то до такої, в якій ще сповідають у цій порі.

Шофер ніяк не сподівався такої відповіді, але в своїй професії він навчився не дивуватися нікому й нічому, бо мав уже до діла з різними пасажирами. Тому відповів речево й спокійно...

— Я повезу вас до церкви св. Стефана. А як вона буде зачинена, то близько неї є катедральний храм.

— Буду дуже зобов'язаний вам — зрадів мужчина й продовжав говорити: — Моя парохіяльна церква є вечором зачинена. Рано я не мав змоги піти до сповіди, а потім мусів службово виїхати з дому. А мій малий пригадав про це щойно вчора, перед моїм від'їздом сюди.

Шофера почала цікавити розмова.

— Ваш синок? — спитав він.

Мужчина усміхнувся:

— Так, мій найстарший. Завтра він приступить до свого Першого св. Причастя. Вчора при вечері він сказав до мене: «Татку, правда, що ти завтра також підеш зі мною до Святого Причастя? Мамуся обіцяла напевно піти». Тоді я поглянув на нього збентежено, бо я сповідався ще перед Великоднем минулого року. Тому тепер мушу висповідатися, щоб міг завтра прийняти

Святе Причастя. А це я обіцяв йому, бо він так благально, з дитячою щирістю, дивився на мене. Отже, не дивуйтеся, що мені так спішно. Щоб це не повторилося, то вчора я постановив собі сповідатися що-місяця. Рідна дитина пригадала мені, що саме в нашому житті є найважливіше.

— Це таке саме було й у мене — сказав шофер.

— То наші сини мабуть мають однакових батьків — усміхнувся мужчина.

— Можливо... Мій говорив мені про це вже тиждень тому і я відмовив. Що то було плачу...

— Відмовив? — здивувався мужчина. — Пробачте за запит, ви не католик?

— Католик — відповів коротко шофер, — але я сповідався ще перед вінчанням і...

Він не докінчив, бо саме заїхали перед церкву св. Стефана й він зупинив авто.

— Прошу піти й поглянути, чи вона відчинена — сказав, відкриваючи двері авта. — Якщо ні, то поїдемо до катедри.

Мужчина швидко висів і почав розмову з жінкою, яка саме сходила з сходів церкви.

— Замкнена — промовив, всідаючи знову до авта, — але сповідають ще в катедрі. Так пояснила мені та жінка. Тих кілька хвилин вони їхали мовчки. Перед катедрою мужчина щиро подякував і хотів заплатити багато більше, як належалось. Однак шофер не прийняв грошей.

— Я вам завдячую більше, ніж ви мені — сказав, відчиняючи двері авта.

Мужчина глянув на нього здивований, а той рушив із місця.

В церкві при сповідальниці стояло кілька осіб.

— Слава Богу! — вдоволено шепнув, витягаючи з кишені молитовник. І подумав:

— Матиму ще час приготувитися до святої Сповіді.

По якомусь часі, як зближався до сповідальниці,

почув, що хтось діткнувся його рамени і знайомий голос промовив тихо до нього...

— Позичте мені, будь ласка, свого молитовника.

Мужчина підвів голову й оглянувся. Це був той шофер, який привіз його сюди. Радо дав йому молитовник. А шофер із вдячністю подивився на свого спізненого пасажира, завдяки якому він також прийшов до церкви висповідатися.

(Філядельфія, *Шлях* 1966, ч. 7: вільний переклад)

БЕРГОЛЬД ЛЮЦ

СВЯТИЙ ЮРІЙ

Перед тією різьбою стояло найбільше людей. Стояли вони мовчки довгі хвилини і гляділи немов очаровані на св. Юрія-Переможця. Їх полонила в різьбі не тільки чудова постать, але вираз його обличчя.

— Незвичайне! — сказав хтось півголосом. — Як можна в різьбі віддати таку пребагату скалю почувань?! Він є щасливий з перемоги, і заразом покірний, і вдячний за допомогу. Ті очі, піднесені до неба, і та усмішка... чудове!

А творець того архитвору лежав без руху в лікарні й апатично глядів крізь вікно. Вже був третій день після випадку без ніяких поважніших комплікацій, тільки рука, права рука... Вона безвладна до сьогодні. Він бачив по занепокоєних поглядах лікарів, по їх настійливому обслідуванні, що з нею щось не в порядку. А якщо вона залишиться такою і він не буде могти більше різьбити! Він здригнувся, вражений тою думкою аж до болю. Рятунку, допомоги! Від кого? — подумав собі. — Людські сили були безрадіні. Бліде обличчя хворого прояснилось.

— Даруй мені, Господи, — прошепотів — що я шукав допомоги в людей, а не звернувся зараз до Тебе, Боже. Св. Юрій, що його вирізьбив я, помолиться за мене в небі. Де є мініатюрна статуя св. Юрія? Вже три дні не бачив я її.

І він почав гарячково пересувати ліву руку по сто-

лику, шукаючи малої різьби. Ні, нема. Поспішно натиснув дзвінок.

— Чого бажаєте собі, — спитала входячи Сестра.

— Сестро, пошукайте, будь ласка, в кишенях мові блюзи за мініятюрною статуєю св. Юрія.

— І він відітхнув з полегшою, як Сестра поклала статую на долоню його лівої руки.

— Св. Юріє, що Тебе зображує ця статуя, молися за мене.

* * *

Це було немовби вчора. Був гарний осінний ранок, як до його кімнати праці ввійшов він, старий друг.

— Зайнятий ти, як звичайно, — почав він говорити після привітання — а я до тебе з проською.

— Говори, прошу; для своїх друзів маю завжди час.

І він почав оповідати. Його син виїжджає за кордон, щоб доповнити свої студії. Він хоче дати йому маленьку різьбу, мініятюрку, щоб він мав її завжди при собі.

— Це повинна бути така різьба, — кінчав друг свою просьбу — яка постійно пригадувала б йому, що наше життя — це змагання за спасіння нашої душі; і що зло, в якій формі воно не було б, можемо побороти тільки тоді, коли Бог помагає нам.

Він слухав свого друга цілою душею. Це була чудова думка!

— Залиши мені кілька тижнів часу — попросив. — Я зрозумів, чого ти хочеш. Але знавш, як є з помислами: Тоді, коли їх потрібно, то не з'являються.

Минали дні, а він кидав на бік один шкіц за одним. Ніякий з них не надавався. Це мала бути життєва програма молодої людини — і він вповні відчував відповідальність, яку взяв на себе.

Але одного дня він почув спів. Це співав в сусідньому городі хлопець, направляючи паркан. Він співав

про лицаря Юрія, про св. Юрія, що переміг змія. Він слухав хвилину, глибоко задуманий, а потім вхопив олівець і шкiцiвник та почав горячково рисувати. Ось, ось — і група готова. Нашкiцував так, як треба, змія, який вився і який символізував гріх, зло, — і коня, вогняного, в переможному підскоку. Тільки лицар вражав в цій групі, але чим? Він хвилину приглядався до нього уважно. Лицар був самопевний, задоволений з себе, патетичний і грішно гордий зі свої сили й перемоги. Гордому дуже тяжко перемагати зло в собі, бо гордість є сама злом. В цій хвилині, коли він пробиває змія-зло, він повинен бути покiрний і свiдомий того, що силу до перемоги дав йому Господь. І мистець почав змінювати свого лицаря. Так постала та чудова різьба, за яку він отримав першу нагороду на виставці мистців в Парижі, і дві її мініатюрки. Одну з них дістав його приятель, а другу затримав він собі...

* * *

— Святий Юріє! — прошепотів хворий — випроси для мене цілковите виздоровлення, але скажи, Господеві, що не моя, але Його хай буде воля. А якщо я не маю вже більше ніколи різьбити, випроси для мене, щоб я переміг самого себе і вповні піддався Божій волі.

Кілька тижнів пізніше він знову працював у своїй praciвнi, а св. Юрій із різьби глядiв на нього з усміхом і немовби промовляв:

— Борiмся, і не переставаймо боротись за добро, а перемогу залишiм Божій Волі.

(Філядельфія, *Шлях* 1962, ч. 9: вільний переклад з німецької м.)

К.В. ЛЯМБРЕХТ

БОЖА ІСКРА

Він усміхнувся до сестри й до сина.

— За кілька днів кінчаєш гайскул, Осипе, і розпочнеш інше життя. Належитьесь тобі добрий відпочинок перед коледжем. Куди б ти хотів виїхати? — спитав сина.

— Я найрадініше заступив би Вас, Тату, в крамниці, а Ви поїдьте відпочити, — відповів син.

— О, ні, — спротивився тато — не роби з мене старця! — і з усміхом погладив рукою сиваву голову. — А ти перед медициною потребуєш нових сил.

А коли Осип дивно мовчав з похиленою головою, тато взяв його руку в свою і поглянув на неї.

— Чи знаєш, хлопче, як ти ще був у пеленках, я глянув на твої руки і сказав до твоєї мами: Це руки хірурга; він буде лікарем. Як раділа б твоя мати, як би була дожила до тої хвилини.

— Знаю, Тату, — відповів хлопець поважно, — та добре, що ми мали тітку Катерину... — і глянув із вдячністю на тету.

— Ну, пора до праці! — і тато піднявся та попрямував до дверей. Тут оглянувся і побачив, як його сестра Катерина і син щось шепотіли до себе і дивились за ним. Був тим трохи неприємно вражений.

В своїй кімнаті сів він за бюроком. Це був одинокий старий мебель, який він не дозволив рушити. При ньому працював, рахував і відкладав — і сьогодні може собі сказати, що не змарнував часу. Мав свій дім, нове влаш-

тування, свою крамницю і конто в банку на медицину для сина.

Саме ввійшов Осип.

— Сідай, сину, — промовив з усмішкою.

Та син був незвичайно поважний.

— Тату, я хочу поговорити з Вами, — сказав.

— Певне про ферії. Я не уступлю.

— Ні, про щось інше. Я знаю, що Ви хочете бачити мене лікарем... ..Чи він того хотів? Це була мрія цілого життя. Коли його батько помер, а він мусів працювати на цілу родину, ходив вечорами до школи і все ще думав, що матиме змогу записатися на медицину. А потім мати тяжко занедужала і треба було посилати сестер до школи. Він залишив вечірню школу. А коли Осип прийшов на світ, мрію свого життя переніс на сина.

— Я не думаю, що Господь хоче мати мене лікарем, — продовжував син спокійно.

— А чому це мало б супротивитись Божій волі? — спитав уже подражнений батько. — Це ж гарний ф'ах, а ти маєш дані до нього.

— А я думаю, що Господь хоче мене мати де інде, — відповів син. — Я хочу йти до Лосбатос восени.

На мить, спочатку батько остовпів.

— До духовної семінарії? — сказав піднесеним голосом. — Ти сам не знаєш, чого хочеш, ти ще замолодий, а я тобі забороняю. Підеш на медицину.

— А я так молився, щоб ти мене зрозумів! — промовив Осип дрижачим голосом.

Батько глянув на сина і перший раз звернув увагу, що це вже не дитина, що хоч він має тільки 17 літ — це молодець, який уже знає, чого хоче.

— Залиши мене самого! — сказав батько.

Син вийшов, а він закрити собі обличчя руками. Ось так розвіялися його мрії! А він так радів! Уже бачив візитівку на дверях кабінету свого сина: Д-р О.Б. Вже

чув тупіт маленьких дитячих ніжок своїх внучат по просторому домі. А тут... Він зірвався. Адже ж нераз молоді хлопці мріяли про монаший чи священний стан, а потім навіть не згадували. Вже він постарається, щоб Осип забув!...

Він вийшов пошукати сестри. Вона саме молилася на вервиці.

— Ти знала про те? — сказав він, тяжко сідаючи.

Вона притакнула.

— І чому ти не сказала мені нічого про ту дитячу фантазію? — спитав з докором.

— Покликання до священничого стану, це не дитяча фантазія, — відповіла спокійно, — це Божа іскра, яку можна роздмухати в полум'я, або здушити. А чому ти виступавш проти Божої волі?

Він глянув на неї... переляканий. Правда, це була та сама Катерина, що перед роками хотіла вступити до монастиря. А що померла його жінка, він попросив її, щоб зайнялася домом і дитиною; і вона згодилася...

Другого дня він дав синові два квитки на виїзд до Європи.

— То добре, тітці треба відпочинку, — сказав син.

— А тобі? — спитав він.

Осип тільки сумно усміхнувся. Батько діставав від сина і сестри листівки з Риму, Парижу, Відня й Лондону, а коли вони мали вертатись, виїхав по них на левовище новим спортивним автом, про яке Осип мріяв віддавна.

— Це твоє! — сказав до захопленого хлопця.

Про семінарію вже не було мови, а зате були купелі, їзда автом, танці й прогулянки.

Одного вечора вернувся Осип wraz із своїм свояком, Дадом, досить пізно. Він був блідий і якось дивно пірнув у фотель. А Дада почав живо оповідати, як то вони мали малий випадок, але то тамтой був винен, а не Осип.

— Це нічого, вуйку, — заспокоював Дада Осипового батька — йому треба тільки порядно виспатись.

А коли він підійшов до сина, щоб підняти його з фотеля, почув сильний запах вина. Майже цілу ніч батько не спав. Поступок сина потряс ним до глибини душі. Нічого надзвичайного не сталося, — заспокоював його якийсь голос... «Але я того не хочу», — сказав собі рішуче — «щоб він виріс на гуляку й п'яницю». «А що, як це моя вина», — виринула нагло думка — «адже я заборонив йому йти до духовної семінарії і тим звихнув його на ціле життя».

Рано сестра застала його при бюрку.

— Як там Осип? — кинув сестрі.

— Ще спить, — відповіла...

— Хлопцеві належаться батого, — сказав твердо.

— Ні, це тобі належаться, — відповіла Катерина.

— Чому ти гасиш у його душі іскру Божого покликання.

Він здригнувся: «Чи вона тепер скаже, що й її покликанию я перешкодив», — подумав собі.

— Ти знавш, що я хотіла вступити до монастиря, але треба було зайнятися малим Осипом і о.Б. сказав мені вчинити ту жертву. Та я молилася цілий той час, щоб Господь дав Осипові священиче покликання.

— Як чуєшся, хлопче? — спитав сина годину пізніше.

— Вибач мені, Тату, — промовив син тихо.

— За два тижні кінчаються фєрії, — продовжував батько. — Чи ти хочеш стати священиком?

— Тату, ви дозволяєте? — крикнув Осип і зірвався з ліжка.

— Бачиш, сину, я дуже хотів бачити тебе лікарем, але більшою честю для родини є мати в ній священика, як лікаря, і як тільки хочеш...

— Чи я хочу? — перервав йому живо син. — Я стався ціле літо не думати про те. Зайнятись спортом і розвагами, але те все було понад мої сили. І коли я

вчора ввечорі вертався додому, якийсь голос виразно сказав: « Ти є на злій дорозі ».

— Ми обидва були на злій дорозі, — відповів він зворушений.

До крамниці йшов він вдоволений, як уже давно не бувало. Правда, не буде мати сина лікарем, але зате він буде лікарем людських душ, а це є багато більше. Правда, не будуть тупотіти дитячі ніжки його внучат по домі, але зате його син буде духовним отцем тисяч-тисяч, а це багато важніше.

(Філядельфія, *Шлях* 1958, ч. 20: вільний переклад, з малими пропущеннями, з англійської м.)

АЛЬФРЕД ЛЯНґЕ

РЯТУНОК НА ПРИПЯТСЬКИХ БОЛОТАХ

Пані Пфейфер була роздратована...

— І уяви собі — оповідала вона своєму чоловікові — ми вирішили на сходинах прощу до А. до чудотворного образу Божої Матері. Спочатку було все якнайкраще. Зголосилося майже стільки осіб, що були б зайняли цілий автобус. Я вже його замовила і згодила ціну; як це почалося? З чого, я сама не знаю. Та пані хотіла б виїхати в іншій порі, а друга хотіла вертатися в іншому часі. — Одна хотіла, щоб священник відслужив Молебень, а друга, щоб усі відмовили вервицю. І так надоїли мені тим всім, що я сказала: Досить — з прощі не буде нічого! Але залишився ще автобус. Я пішла говорити зі самим властителем, а він — подумай тільки собі — назвав мене істеричною жінкою, яка раз хоче одне, а незабаром друге. Ну і відповіла я йому за ту істеричку, відповіла!

— Ну, і як скінчилося? — питав зацікавлений пан Пфейфер.

— Вкінці ми погодилися — продовжувала своє оповідання пані Пфейфер. — Я згодила автобус за 30 РМ, а він взяв тільки 20 за відкликання.

Тепер поденервувався пан Пфейфер. Він висловив своє невдоволення. Пішов в клуб своїх друзів... Наперед поговорили про новинки з політики, про найновіші осяги в спорті... а тоді щойно пан Пфейфер розповів про розмову з жінкою.

— Ваша жінка непотрібно відкликала прощу — сказав лісничий. — Не треба було перейматися такими дрібницями.

— Добре говориш Курт — вмішався до розмови його свояк д-р М., який приїхав з великого міста до лісничівки відпочити.

— Проща до чудотворної ікони Божої Матері важніша, як невдоволення тої чи іншої пані, — говорив далі. — Я, мої панове, відчуваю велику набожність до Матері Божої. Вона врятувала мені життя і зробила з мене чоловіка.

— Дуже просимо оповісти про те! — залунало зі всіх сторін.

— 1942 року — почав д-р М. — я був з мосю військовою частиною на багнах Прип'яті. Напроти нас лежав курінь сибірських стрільців, відомий з очайдушності та військової вмілости. Ми мали тяжкі втрати. З перестрілки почали доходити до довших боїв.

Обидва режими, що воювали у тій війні, були безбожні і не зважали на Божі Заповіді, допускаючись страшних жорстоких нелюдських злочинів. Одного дня наша сотня знайшла частину наших розвідників вимордованих всіх до одного. Між обома сторонами почався бій на смерть і життя. Обидві сторони на тому відтинку фронту, не зважаючи на Божу Заповідь: — Не убий! і на міжнародні закони — чинили такі страшні злочини, не брали вояків до полону. Були там тоді тільки живі або повбивані.

— При одній атаці з нашої сторони — продовжував своє оповідання д-р М. — я був тяжко ранений в плечі і ногу. Сильно скривавлений я поповз останками сил у густі хащі, щоб там захватись. Нагло біля мене став сибірський стрілець. Він схилився наді мною з рушницею в руці, а я з трудом схопив пістолу, щоб боронитися, якщо він схотів би стріляти до мене. Та він потряс головою, з усміхом відклав рушницю на бік

та взяв в руки медалик Божої Матері, який висунувся мені з-під блюзи, як я повз в лісі. Той медалик я дістав в час свого Першого Святого Причастя і носив його стало... Стрілець залляв мої рани алькоголем і вправно перев'язав, а тоді витягнув з-під блюзи свій медалик Божої Матері і, усміхаючись, промовив ломаною німецькою мовою: «Я також люблю Марію». А потім підняв свою рушницю і зник.

— Незабаром віднайшли мене мої хлопці — кінчав своє оповідання д-р М. — і я опинився в лікарні. Там почав я роздумувати над чудом Пречистої Діви Марії, бо ж це Вона врятувала мені життя, хоч я довгі-довгі роки навіть і не думав про Неї і провадив грішне життя. І я засоромився. Я попросив про католицькі книжки та журнали, а згодом про католицького священника. Після довгих розмов з ним я відбув генеральну сповідь з цілого свого життя. Пречиста Діва Марія вчинила ще друге чудо — Вона випросила для мене віру. Віра, мої панове, це потуга, це могутність, це сила, яку вповні оцінити може тільки той, хто її не мав. Я змінився цілковито. Вона змінила мій світогляд, мою вдачу, вона дала моєму життю ціль і сенс, а це для тих, хто перебув цю війну, найважливіше! »

Пан Пфейфер вернувся ввечорі додому і переповів жінці оповідання д-ра М. Проща до А. відбулася — і то двома автобусами.

(Філядельфія, *Шлях* 1958, ч. 35: вільний переклад з німецької м.)

Альфред Лянґе

НА СИБІРІ

Зима на Уралі була для полонених з Австрії цілком іншою, як в їх батьківщині. Було куди холодніше, гостріше віяли вітри і сліпила білість снігів. У батьківщині зима була повна чару; тут — один жах і страхіття.

Різняця була не тільки у природі, але й у життєвих обставинах, в яких вони находилися. Нагайка старшин, крик вартових і голод могли знівечити навіть найкращі враження з виду природи. Полонені навіть і не добавували її. Холод і голод далися їм уже досить у знаки. Білі пустарі й проникливий мороз пригноблював та пригнітав нещасних людей.

Сьогодні стояли вони вже довший час у черзі. Тупали ногами, розгрівали руки, вдаряючи ними по вихуділім тілі, споглядаючи скоса на вартових, чи ті не накажуть їм стояти спокійно. Та такого наказу не було. Здається, це були хвилини, в яких ворушилось у серцях вартових милосердя, великодушність та любов до ближнього. Та не надовго. З досвіду знали полонені, що в найближчих хвилинах вартові можуть змінитися в жорстоких. Полонені знали змінливість московських людей.

Закостенілі з зимна, вони запитували себе, чому вони не йдуть у ліс до праці, чому тратять час? Вони не сподівалися нічого доброго!

Вкінці відчинилися двері бараку старшин. Залунала команда. Всі стали на струнко. Майор став перед ними і почав говорити:

— Між вами є зlodії. Це зрада, це брак товариськості красти харчі. За одного чи кількох мають усі терпіти... — Його голос звучав гостріше. — Цього я не стерплю. Винувник мусить виступити, щоб його покарати.

Полонені дрижали, але тепер не тільки з зимна. Вони знали, що ніхто не виступить, але чи дійсно хтось із них украв хліб? А може зlodієм був вартовий?

Майор, безбожний комуніст, не чекав довго. Він почав кричати:

— Я й так думав, що ви боягузи. Відчислити!

Поволі обертались голови тих живих кістяків до себе. Лунали німецькі слова.

— Що десятий виступи! — кинув наказ старшина.

Втомлені, повільні, без надії, виступали з рядів. Старшина, який був безбожником і не признавав Десять Божих Заповідей, дивився на них і закричав:

— Ви всі будете розстріляні. Подякуйте злочинцям, що не хотіли зголоситись.

В житті кожної людини є хвилини, коли їй здається, що час стає на одному місці і не посувається вперед. Це тоді, коли людина бере претяжкий хрест на свої плечі, добровільно, без надуми. Таку хвилину переживали тепер полонені.

Несподівано виступив із рядів один полонений і помаршував до майора. Полонені дивилися на нього зі страхом, а старшина ще більше сердився. Він добре знав цю людину, яка спокійно дивилася на нього. Це був о. Венделін, монах Францісканин. Він говорив добре московською мовою, дуже часто заступався за полонених і — здається — почуття страху було йому чуже. Старшина не любив його.

«Що він знову хоче?» — подумав собі.

Отець Венделін промовив:

— Я протестую проти цього розстрілу. По-перше, не є доказано, що провинився хтось із полонених. По-друге, кара несправедлива: за кілька кусків хліба вбивати невинних людей...

Та старшина не дав йому докінчити і верещав до нього...

— Ставай у ряд... папісте! Ми є в таборі полонених червоної армії, а не в Ватикані!

Та сталося щось несподіване. Отець Венделін і не поворухнувся.

— Тоді відкликаюся до вашої великодушности, — сказав священик. — Дозвольте мені померти за моїх друзів!

Їх погляди зустрілися: спокійний і рішучий зір священика та непевний майора. Безбожному майорові кров набігла до обличчя.

— Хочеш як мученик померти за всіх, — сказав іронічно безбожний комуніст, — щоб скоріше дістатися до неба? Ні, можеш померти за одного. Вибери собі сам, але мерщій...

Священик відвернувся від нього. Його погляд пройшов по полонених і зупинився на наймолодшому.

— Вертайся до ряду! — промовив о. Венделін ясным голосом.

Очі монаха блищали на вихуділому обличчі. Дев'янадцятилітній молодець, похитуючись, вступив до ряду.

— Всі назад в ряд! Розстріляти попа! — закричав жорстокий старшина, безбожник і великий грішник — вбивник.

Кілька хвилин пізніше полонені, при праці, почули стріли.

Большевицький жорстокий майор, безбожник, своїм наказом вчинив великий смертельний гріх убійства.

Отець Венделін осягнув вінець мучеництва, рятуючи інших від смерти.

Девятнадцятилітній полонений видержав тяжкі умовини полону. Після року вернувся на батьківщину і вступив до Духовної Семінарії. Сьогодні працює він як ревний священик між своїм народом.

(Філядельфія, *Шлях* 1961: вільний переклад з німецької м.)

АЛЬФРЕД ЛЯНГЕ

БЛАГОСЛОВЕННИЙ ПЕРЕЛЯК

Вони випивали чарки. Їх обличчя ставали щораз червоніші, голоси непевні, розмови щораз голосніші. Вони поводитись не так, як слід християнам.

Кельнерка, подавши замовлене, втікала в кут, а господар нервово гладив лисину та вдивлявся меланхолійно в телефонічний апарат. Він уже бачив себе, як то він дзвонитиме на поліцію, яка допоможе йому позбутись трьох голосних гостей. Вони саме кінчали оповідання про свої воєнні пригоди, в яких були неабиякими героями і довершували незвичайних вчинків, та перейшли на релігійні теми. Посипалася критика на священників, побожних людей і християнських політиків... як відчинились двері і ввійшов новий гість.

Це був приблизно 40-літній мужчина середнього росту, темне волосся на висках виблискувалось сивиною, а сірі очі проявляли доброту й інтелігенцію. Він оглянувся бистро по залі і сів у самому кутку.

Товариство при голосному столику замовкло. Щось хвилину шепотіли поміж собою, а потім один із них встав та — похитуючись — попрямував у сторону нового гостя.

— Чи шановний пан не схотів би присісти до нас? — поспитав.

У залі затихло. Кельнерка втекла за прилавок, а господар поклав руку на телефонічну слухавку.

— Дуже радо, — відповів чужинець і підійшов до їх стола. — Не переривайте собі розмови, панове, — сказав весело, сідаючи.

Але вони мовчали. Вкінці промовив той, що запросив нового гостя до їх столика.

— А бачите, що я таки відважився піти, а ви казали, що я не відважний...

— Ви вжили два рази слово відважний, пане, — промовив чужинець. — А може б так кожний із нас оповів, як то він на правду перелякався.

— Просимо, просимо, починайте! — звернулись до нього інші, і він почав:

« Вліті 1952 р. я виїхав до баварського містечка. Коли я полагодив свої справи скоріше, як планував, я постановив використати хоч кілька годин для своєї приємності. Раннім-ранком я вийшов із гостинниці та помандрував до озера. Серед зелені піль і дерев воно аж манило своєю холодною водою.

« Незабаром я був у воді і не зчувся, як опинився на середині озера. Плавання — це мій улюблений спорт. На жаль, не звернув я уваги, як щораз густіша мряка почала оповивати все довкола. Я завернув до берега та в тій мряці заблудив і почав кружляти по озері. Що більш я намагався віднайти берег, то далі я віддалявся від нього. До того я змерз. Руки й ноги почали костеніти.

« Та я не боявся. За часто я глядів смерті ввічі в час війни, щоб боятися озера. Я положився горілиць і почав терти собі руки й ноги та роздумувати над тим, як врятуватись. Я почав кликати помічі, та хто в такій мряці міг мене побачити чи почути. Я пробував плисти в різних напрямках та все надаремно.

« І тоді стали пригадуватись мені різні хвилини з мого життя, а головню одна. Я відвідав в Берліні мою матір. Вона спала з вервицею в руках, а коли почувла мої кроки, відчинила очі й усміхнулася до мене.

« На, мій хлопче, вервицю », — промовила тихо — « носи її стало при собі і молися на ній. Мати Божа буде опікуватися тобою ».

« В тиждень пізніше я стояв над її гробом.

« Минали літа і вервиця стала мобою невідлучною товаришкою. Я молився на ній щоденно, як того бажала

собі мати, та згодом молитви ставали рідші. У фірмових справах я часто виїздив і завжди якось не ставало часу на вервицю. Але я носив її стало при собі.

« І нагло я пригадав собі вервицю. Вона була в кишені блюзи на березі озера. І мене огорнув несамопитий переляк, що я аж на мить втратив віддих. А що буде, як я потону й зустріню свою матір на другому світі? Як я їй це скажу, що від літ не відмовляв вервиці? Чи не повторяла вона часто: « Хлопче, не забудь серед своїх справ про Господа ». А скільки разів пропустив я в неділю чи свято Службу Божу? А коли сповідався?...

« Я почав кидатись по воді в смертельній тривозі, я кричав про поміч, бив руками і ногами та старався доглянути крізь мряку берег. При тім усім я втрачав сили і боявся, шалено боявся. Я не хотів ще тепер вмирати! А що буде, як я, багатий власник фірми, стану тепер перед Господом, що Його я вирікся через багатство, а добро своїй душі проміняв за капшук золота! Останками сил я почав відмовляти вервицю. Я тонув, захлинявся водою і безсильно порушував ногами й руками.

« Нагло "щось" викинуло мене на берег. Я мав ще силу доторкнутись піску, щоб впевнитись, що я врятований. По довгих, довгих хвилинах відпочинку я подякував Господеві за подвійний рятунок. Я був врятований для життя і для вічності ».

Чужинець піднісся, подав руку своїм співтоваришам, заплатив рахунок кельнерці з зачервонілими очима і подався до дверей. Тут відвернувся і сказав своїм милим голосом:

— А щоб ви знали, я вервицю відмовляю щоденно!

Зараз за ним піднялися « галасливі » гості, спокійно заплатили і без слова вийшли.

ВАЛЬТЕР МАКЕН

СЕРЕД БУРІ

Багато людей твердило, що Гарвен — це найкраща місцевість у світі... А властиво, це був малий острівчик, загублений серед морських просторів. Лише з одної сторони окружали його горбки, а з трьох сторін обливало його море. Жило на ньому всього шість родин. Церква, лікар і крамниці були на суходолі, за мостом.

Мешканці Гарвену вважали себе за щось вийняткового. Це були тверді моряки, що боролись день і ніч із морською стихією. Та вони понад усе любили свій острівець. І все котрийсь із них вертався з широкого світу, щоб доживати тут свого віку. Тепер проживав у свої рідні спенсіонований професор. Жінка померла, діти розбрилися по світі, а він приїхав сюди, щоб тут умерти.

Це було в січні. На морю шаліла буря. Не була це звичайна буря. Морські хвилі підносилися на висоту будинків. Вітер валив із ніг, а дощ заливав усе довкруги. Вило, шуміло, гуділо так, що люди не чули один одного. Здалися лише на Боже милосердя і шептали молитви. Вихор надривав усі солом'яні дахи, а бляху зривав смугами. Всі мешканці Гарвену втекли до одного будинку, який ще залишився цілий, до Бакса. Розташувалися, де хто міг, і шепотіли.

Мала Марійка лежала смертельно хвора. Дитина в'янула на очах. Її недуга прийшла так нагло, як буря. Ще рано була в неї лише гарячка, а тепер вже ледве віддихала. Мати клячала при її ліжечку і з тривогою гляділа на її личко. Батько в безсиллі затискав п'ястуки.

Треба було якнайскоріше лікаря, але як дістати його тепер сюди? Кілька човнів пірвали хвилі, кілька викинули на берег. Навіть годі було подумати, щоб всісти до човна, а не то виплисти на море.

— Іду, — сказав він нагло.

— Куди? — спитала бабуся, перериваючи молитву на вервиці.

— Піду до лікаря; спробую йти мостом...

— Як чується Марійка? — посипались запити з усіх сторін.

Він лише махнув рукою...

— Чим раз гірше. Йду по лікаря.

— Ні, ти залишися з родиною, — промовив Баульдер, встаючи зі стільця. Це був атлетичної будови мужчина, який один міг відважитись на щось подібне. Він вийшов на двір. Вихор задержав йому віддих і вдарив його, немов п'ястук, по плечах, а струми дощу залляли його. Схилений, обтираючи очі, біг у напрямі мосту. Вихор термосив його; майже відривав від землі. Баульдер перехрестився і вступив на міст. Солідний кам'яний міст хитався під його ногами. Та це йому, мабуть, лише так здавалося...

Лікар був вдома; вмить спакував валізочку. Вони всіли до авта, яким вихор почав кидати як м'ячиком. З трудом доїхали до ріки. Баульдер вихилився крізь вікно й переляканий закричав:

— Зупиніть авто!

З мосту не було вже ані сліду. Лише стирчали кам'яні стовпи. Безрадно гляділи оба мужчини.

— Бідна, мала Марійка... — прошепотів Баульдер.

Лікар обернувся мовчки. На даху парафіяльного будинку сидів о. Гендерсон і прикріплював дахівки. Це був його шкільний товариш, якого в гімназії звали «Сольо»... Він був знаменитий футболіст. Йому заповідали блискучу спортову кар'єру, але він по матурі вступив до Духовної Семінарії. Спорт втратив свою

«зірку», а Церква зискала ревного працівника на Христовій ниві.

Отець Гендерсон зліз із даху. Лікар у позпуді оповів йому пригоду з автом.

— Ідемо подивитись на міст, — сказав о. Гендерсон, сідаючи до авта. На березі висіли вони всі три й гляділи на спінені морські хвилі, які велетенськими бурунами вдаряли об берег.

На противній стороні стояв Бакс і заломлював руки. Біля нього його свояк, професор. Цей постійно критикував священників; завжди мав щось докоряти їм. Мовляв, вони поступали не так, як він бажав би собі того.

Одного дня стрінув його о. Гендерсон і запитався його:

— Чому не приходите, пане професоре, на наші сходи? Я так числив на вас...

Професор мовчав...

— А якби їх вела світська людина, ви ходили б, правда? — сказав священник.

— Напевно, — відповів професор.

Священник глянув із сумом на нього...

— Якщо я є злим священником, то за це буду відповідати перед Богом. Але, як ви несправедливо мене осуджуєте, то за це ви будете відповідати.

Від того часу професор уникав його. А тепер із нехиттю глядів на нього.

Стоїть і оглядає ріку... — говорив до Бакса, — а повинен щось допомогти...

— Що — сам не знав.

Втім священник звернувся до лікаря:

— Скажи мені скоро, що маю хворій зробити. Давай ліки, сироватку до інекції і стрикавку.

Лікар остовпів...

— Що хочеш робити? Плисти? Йдеш на певну смерть...

— Не плисти, а перескочити. Давай швидко все!

Священник сховав ліки на грудях, перехрестився, розігнався і скочив... Баульдер крикнув, а лікар долонями

закрив собі очі. Хвилі накрили о. Гендерсона. До першого стовпа ще був кусок дороги.

— Господи, я не хочу спокушувати Тебе, — прошепотів він — але йде про життя дитини. Тому, допоможи мені, Боже!

Хвилі кинули його на стовп. Із трудом видряпався нагору й сів. Серце било як молотом, а перед очима мигали червоні кружалця. Ще треба було перескочити два стовпи. Коли о. Гендерсона опісля спитали, як він це зробив, не міг сказати, бо не знав...

Перший, що подав йому руку, коли він безсилий пнявся на берег, був професор.

— Пробачте мені, отче, мої нетактовні слова. Тепер уже буду ходити на сходи...

Священик захитався, обтер рукою солону воду з обличчя і засміявся...

— Щоб почути ті слова, я був би тисячу разів скочив до розбурханої води.

В домі Бакса всі гляділи на нього, як на якийсь привид.

— Наш отець! — понеслось з усіх боків.

— Що з Марійкою? Живе? — запитався швидко о. Гендерсон, не зважаючи на їх оклики здивовання.

— Так, вона ще живе, — відповів Бакс, ковтаючи сльози.

Священик пішов до кімнати, в якій лежала хвора. Люди ждали нетерпляче, споглядаючи на двері. Минуло несповна півгодини, але це було дуже довго для всіх. Врешті о. Гендерсон появився у дверях і спокійно сказав:

— Марійка, слава Богу, врятована! Вже спить. А тепер будуймо порон, щоб завести її до шпиталю.

(Філядельфія, *Шлях* 1964: вільний переклад з німецької мови)

У СТАРШОМУ ВІЦІ

Один великий письменник похилого віку написав, між іншим, у своєму щоденнику: « Я не думав, що старший вік людини є такий приємний ».

Зовсім іншої думки про старість був я. Не вірив, що ті його слова є щирі. Мені здавалося, що це тільки самопохвала для старости. Однак недавно я почув розповідь, яка змінила мій погляд про старість. Один старший чоловік, з яким я випадково познайомився, розповів мені ось що.

— Впродовж цілого життя я був завжди здоровий. Щойно в останніх роках почав недомагати. Відчував я болі коло серця; руки тряслися мені й огортало мене нестерпне ослаблення цілого тіла. Дійшло до того, що я під час праці почав вагатися, чи не покинути мені її і піти на пенсію. Проте я не хотів ще піддатися недомаганням старости. Тому рішив пробувати якось усунути їх і постійно ходив на лікарські оглядини в шпиталі. Там перевірювали мене, пересвітлювали й старалися сумлінно лікувати. При тому устійнили, що моє здоров'я сильно надщерблене. В мене була склероза й крім того нервова система в жалюгідному стані. Майже цілий рік лікували мене. Все ж таки мені не поліпшало, хоч і не погіршилося. Тоді книговод фабрики черевиків, в якій я працював, порадив мені піти до відомого лікаря, емеритованого професора медичного факультету в місцевому університеті. Він, щоправда, має уже 87 років й його методи лікування старі, але він завжди правильно

й майже відразу устійнює недугу пацієнта та її причини. Це знаменитий діагностик і дав випробувані поради лікування. Книговод попередив ще мене, що цей лікар дорогий; бере п'ятдесят марок за одні оглядини. Не робив це задля грошолобства, тільки так оцінював свою лікарську поміч і ніхто не брав йому за зле висоти його гонорару. Отож я зголосився в нього. Як врешті прийшла черга на мене, ввійшов я до його ординаційної кімнати.

За столом коло вікна сидів невисокий сухорлявий старець. Він глянув на мене немов сердито й не відзивався, тільки спостерігав мій хід і обличчя. Нетерпеливим рухом руки кивнув мені, щоб я швидше йшов і показав на крісло, на яке я мав сісти напроти нього. Його кімната була досить велика, приблизно дванадцять кроків від дверей до стола. Під його суворим поглядом я перейшов її і сів на крісло.

По хвилині лікар потихо промовив до мене...

— Добрий день, мій приятелю! Мешкаєте далеко звідсіля?

Я був приємно заскочений таким приятним запитом і назвав вулицю, при якій живу.

На те запитав мене лікар:

— Чи ви прийшли сюди пішки, чи приїхали автобусом?

Мені здавалося, що він ставив мені такі доброзичливі запити, щоб вести чемностеву розмову. Тому я зі свого боку почав розпитувати його, як йому поводитьсь, чи він у своєму старшому віці ходить ще пішки, чи радніш їздить автом. Лікар тільки неохоче відповів мені і навіть гостро натякнув, що його особа в цій ситуації не є темою розмови. Під час неї я почав помалу роздягатися, щоб не марнувати дорогого для нього часу. Скинувши сурдут, розпинав гудзики сорочки. Як він побачив це, сказав...

— Не потребуєте роздягатися. Я не буду обстукувати вас, бо я і без того зможу сказати вам, що ви маєте робити, щоб вилікуватися із своєї недуги.

Опісля він, на моє здивування, накреслив мені образ моїх недомагань. Це був такий самий, як його устійнили були в мене в шпиталі на основі аналіз і пересвітлень. Я не міг вийти з дива, а він, усміхаючись, говорив...

— Як ви, мій приятелю, будете колись такий старий, як я, то будете тоді бачити речі не тільки крізь сурдут, але й крізь стіну... Упродовж п'ятдесят років виконую мою лікарську практику й за цей довгий час придбав я собі вже деякий досвід.

Несміливо запитався в лікаря, як він властиво застосовує свій досвід. Аджеж він пізнав мене всього п'ять хвилин тому й відразу вже знає стан мого організму.

Лікар з усміхом пояснив мені:

— Барва обличчя людини, її очі й хід та різні інші ознаки відзеркалюють, на які недуги вона хворіє. Очевидно, що в випадку сумнівів перевірюю я її, обстукую і послуговуюся медичними інструментами. Однак в більшості випадків вистачає мені устійнити стан організму пацієнта під час того, як він іде від дверей до мого стола.

Завершенням того, що мені ніхто з лікарів не сказав був досі, було його спостереження...

— Як ви йшли до стола, доглянув я, що в вас є ще одне невелике недомагання. Ви, маєте, мій приятелю, плоскостопість. Неприємна справа, бо це від'ємно діє на нерви та спричинює вам ослаблення й втому. Ось тому й питався я вас, чи ви прийшли до мене пішки, чи приїхали автобусом. Я хотів знати, в якій мірі впливає це недомагання на стан вашого цілого організму. Виявилось, що воно діє сильно і від'ємно і це є перше, з чим мусимо впоратися.

Таке дивне пояснював мені лікар, а при тому щось писав на двох листках паперу й врешті сказав...

— Ось, маєте рецепту, а тут написані для вас вказівки, що взагалі ви повинні робити. Повного виздоровлення від старости, себто від її супровідних недомогань, не можу вам обіцяти, але все ж таки відчуете деяку пільгу. Будьте здорові, мій приятелю, а головне не трайте відваги, як хворієте іноді.

Я був такий зворушений його зичливою і досвідченою порадою, що готов був поцілувати його. Розуміється, не відважився на це. Заки я вийшов з кімнати, поклав йому на стіл п'ятдесят марок гонорару. Лікар також в цьому випадку показав свою виrozumілість...

— Це трохи забагато з уваги на ваше фінансове положення. Правда?

Він віддав мені назад 25 марок. А я вийшов з кімнати сильно підбадьорений на душі. Не з уваги на повернену мені половину суми грошей. І без них мій настрій був би тоді піднесений і життєрадісний. Був я так присмно схвильований, що, йдучи сходами вниз, знечев'я зупинився, рукою стиснув поруччя і передумував. Ще не знав я, які висновки маю зробити собі з того, що лікар говорив мені, але я відчув полегшу в серці. Нагло стало мені ясно, що власне сталося. Цей професор є знаменитий лікар, але я у моїй професії ніяк не стою позаду нього. Сорок років я працюю в ній, викроюю шкуру на різного роду черевики. Кількадесят тонн цінної шкури перейшло через мої руки. І чи придивляюся їй тепер, як колись, у початках моєї професійної праці? Чи мушу нюхати її або дотиком моїх пальців устійнювати її якість? Ні! Кину лише один погляд на неї й бачу докладно її стан, її браки та знаю, що і як маю зробити, щоб належно викроїти, обминаючи дефекти в ній. Щойно тепер я усвідомив собі, як я взагалі міг подумати, щоб при такому досвіді, що її має людина в старшому віці, усунутися від своєї праці й відкинути себе саму до « старого заліза » — на смітник...

Мені стало так легко на серці, як уже давно не було.

В радості я спішив додому, немов юнак. Не думав про мої старечі недомагання на тілі. Забув про мої недуги. І відтоді я зовсім перестав згадувати про мою старість, яка до того часу була моєю постійною турботою. На першому місці був відтепер мій фаховий і життєвий досвід, що його набувається з ходом років у людини.

* * *

Ця розповідь, яку довелося мені почути від старого робітника, основно змінила мій погляд на старість. На правду бо, яку велику силу й вартість дає людині старість! Так, старість завершує досвід, який іде із збагаченням знання, мудрости й зрівноваженням вдачі. В такому вигляді старість не є прикрістю тілесних недомагань, а вдоволенням із духовних надбань.

(Філядельфія, *Шлях* 1968: вільний переклад з німецької м.)

Н. Н-а

В ЛІТАКУ

— Чому не рушаєте? — нетерпеливився директор банку.

— По-перше, маємо ще п'ять хвилин часу до відлету — відповів пілот одномоторового літака, курсуючого приватно на спеціальне замовлення. — А по-друге, місіонар о. Петро ось там поспішає і махає до мене рукою, значить, хоче полетіти разом із нами.

— На священика чекати й припізнити лет — з легкою іронією сказав директор.

— Я вже вам вияснив, що маємо п'ять хвилин часу — відповів пілот чемно, але з притиском, рішучо, а потім додав...

— Як би я мав лише одне місце в літаку, я взяв би о. Петра, а не вас, пане директоре.

— Дякую за щирість — відповів уже трохи збентежений директор. — Чи цей священик « Ві Ай Пі » (Вері Імпортент Персон) така « дуже важна особа? »

— Так, — відповів коротко пілот. — Знаю його ще як був капеляном під час війни. Нераз я бачив його на фронті, коли йшли бої, як він був перший усюди, де треба було допомогти раненим або висповідати вмираючих. А тепер, коли він майже біжить до нас, то не з власної приємності. Мусіло щось важливого статися.

До літака швидко зближався урядовець легунської компанії й о. Петро, який голосно заговорив до пілота:

— Томо, я так спішився, що забув портфель із грошми в келі. Будь ласка, позичте мені на білет.

— Дуже радо зробив би вам, отче, цю прислугу, — відповів піллот, — але, на жаль, маю лише кілька долярів коло себе, бо якраз заплатив рату в банку, а щойно завтра дістану платню.

— То дайте мені, прошу, білет на кредит — звернувся священник до урядника. — Мушу поїхати цим літаком негайно.

— Прошу взяти гроші за білет — відізався директор, подаючи урядникові три десятидолярові банкноти.

— Щиро дякую! — радісно майже крикнув священник. — Ось моя візитка. Прошу дати мені вашу, а завтра вам відішлю.

Директор подав йому свою з адресою і сказав іронічним тоном:

— Це вчинив я з еґоїзму, бо мої комерційні справи не терплять проволоки, а я боявся, що та дискусія через ваш білет припізнить наш відлет.

Священник засміявся...

— З яких то не було б спонук, я ще раз дякую вам. Ви зробили добре діло.

— Що сталося, отче? — спитав піллот.

— Михайло вмирає... — відповів коротко священник.

Загудів мотор, літак рушив і піднісся вгору. Летіли.

Хвилину панувала мовчанка. Директор витягнув книжку й мимохіть глянув на о. Петра, свого сусіда в літаку. Це був середнього віку мужчина, енергійного виразу обличчя. В руках тримав таку саму книжку, яку відкрив собі до читання директор. Це був твір Дейлі Карнегі «Як перестати журитися і почати жити» — про практичну й оптимістичну життєву філософію. Їх погляди зустрілися і вони засміялися.

— Якраз я мав у руці цю книжку — вияснив священник, як зателефонувала до мене жінка Михайла. Все залишив, крім цієї книжки, і мерцій подався до церкви за Насвятішими Тайнами, а звідти просто на летовище.

— Чудова річ цей твір, — почав із запалом говорити директор. Вив'язалася оживлена розмова на тему тієї книжки, головною ціллю якої є підбадьорювати читачів, помагати їм у змагу з журбою, страхом і нервозністю.

— Ви приємно розчарували мене, отче, — промовив по хвилині директор. — Ніколи я не сподівався, що можна говорити зі священником на такі теми.

— Чому? — здивувався о. Петро.

— Я думав, що священники говорять лише про Бога — визнав свій погляд директор.

— Розуміється, що Бог — це, очевидно, набагато цікавіша тема, ніж та, яку ми обговорювали. Але я, хоч не згадував вам про Господа, зате говорив до Нього про вас...

— Якто? — зацікавився директор.

— Бачите, я знаю ваше наставлення до Церкви, й тому в думці усильно просив Бога за ваше навернення.

— Адже ж я... — почав директор, однак пільот перервав йому, звернувшись до священника:

— Отче, потребую вашої помочі. Радіо перестало функціонувати, а я мушу бути в контакті з радарно-контрольною стацією на летовищі, бо мряка щораз густіша над озером, через яке вже перелітаємо тепер. У темряві не зможу сам, без вказівок з летовища, триматися правильного курсу.

— Добре, Томо, я вже беруся шукати дефекту в радіо. Надіюся, що вдасться мені. Подайте шруботяг. Маю трохи досвіду в цьому. Пригадуйте собі, як воно застрайкувало було нам під час нашого лету вдвійку з Вінніпеґу понад Гудсонський залив на північ до Бейфіну. Еге ж, тут розвинувалося. Зараз...

— Отче, не говоріть, але майструйте, — наповідав директор, схвильований.

— Та я мушу прибути точно на засідання надзірної ради нашого банку.

— Ви радніш просіть Бога, пане директоре, щоб не скупалися в озері й не залишилися в ньому назавжди для товариства риbam — з досадою відпалив пільот.

Та в радіо почувся звук.

— Думаю, що вже в порядку — з задоволенням ствердив о. Петро, обтираючи собі хустинкою руки.

— Пробуйте, Томо!

Пільот надслухував, а потім, притакуюче, махнув головою і заговорив, повторюючи кілька разів число свого лету...

— Два-дванадцять, два-дванадцять...

З його обличчя було видно, що вже має сполуку з контрольною стацією. По хвилині сам сказав:

— Ми не збилися з курсу й зближаємося до летовища.

Перелетіли понад озеро, мряка рідшала й помалу зовсім розступилася. Показався суходіл. Здавалося, що й мотор літака гудів веселіше.

— Ви знову розчарували мене — сказав директор до о. Петра, як той сів на своє сидження коло нього.

— А тепер чим?

— Я був певний, що в тій небезпеці будете молитися, а ви зробилися радіомеханіком.

— Значить, ви думали, що буду сидіти із заложеними руками, а Богові залишу привілей зробити чудо для нас. Господь чинить чуда постійно й усюди, але й вимагає нашої співдії. Чи це не чудо, що я фактично ляжк у радіотехніці, при Божій помочі, довів до ладу оцей складний апарат.

— Уже сам вірю, що це не було щось звичайного, що ви, отче, були виконавцем вищої сили, Бога.

— Так, я завжди тільки Його слуга. Та, бачите, вже приземлюємося.

Висівши з літака, директор, прощався з о. Петром, як добрий, давній приятель. Стискав міцно його руку, кажучи...

— Дуже радий, що якраз із вами відбув я цю подорож. Не тільки тому, що ви, отче, відвернули небезпеку, направивши пільотові радіоапарат, але й відкрили мені очі на справи, над якими я не призадумувався досі. А грошей, що я заплатив ними за ваш білет, прошу не присилати мені, бо я особисто навідаюся до вас у вашому монастирі, щоб з вами довести до ладу мою найважливішу справу.

— Дуже мені буде приємно — усміхнувся священник — і при тій нагоді відберете особисто мій довг.

— Ні! Цих грошей не візьму від вас назад... Їх жертвую на місійний фонд вашого монастиря. А рівночасно попрошу вас тоді про поради й вказівки, як мені вернутися до Церкви, від якої я відчужився був, а тепер відчув, що Бог кличе мене до неї.

(Філядельфія, *Шлях* 1970: вільний переклад І. Теснюк)

Фултон Оврслер

АГАТА

Одного вечора при філіжанці кави Гаррі оповів мені таку історію...

Це діялося в малій церкві шікагівської різничної дільниці, яка не мала надто доброї слави.

Одного парного липневого пополудня сидів у сповідальниці молодий сотрудиик. Було поверх 90° Ф. температури, а в малій душній сповідальниці було ще гарячіше. Його обличчя та руки були вже вогкі, а по обох боках сповідальниці стояв ряд мужчин та жінок, що чекали своєї черги. Втомлений священник вийшов на хвилину з церкви, щоб зачерпнути свіжого повітря, та в темнавому притворі дійшла до нього гостра хвиля сильної парфуми. Прикро вражений тим запахом тут, у церкві, обернувся і нагло почув тихий шепіт:

— Я не прийшла тут в релігійних справах, отче, прошу заспокоїтись.

— А для чого ж ви тут прийшли — поспитав священник.

— Просто тому, що не маю що робити з своїм часом.

— Це добрий спосіб — завважив священник.

— А й ще тому — продовжував голос, — що я обіцяла своїй матері, що піду до церкви і помолюся. Вона жде мене в церкві. Чи я можу ввійти до сповідальниці на хвилину, не до сповіді, тільки на те, щоб вона бачила що я там ввійшла.

Молодий священник потер нервово долонею чоло, рясно покрите потом.

— Послухай, дитино — почав.

— Моє ім'я Агата — перервала йому.

— Я не питаю тебе про твоє ім'я, хоч Агата — це ім'я грецьке і означає добро.

Придушений, повний якогось болю хихіт долетів з темряви.

— Добро — це ж жарти. Дозволю собі сказати вам, що я є найгіршою дівчиною в цілому місті.

— Чи ж би дійсно, — спитав — ні, ти нею не є. Найгіршою дівчиною є та, яка уважав себе за найліпшу.

— Хочете знати, чому я є найгіршою? — спитала по хвилині мовчанки. — Я вам скажу, я кілька разів вчинила святотатство.

Призвичайні вже до темноти очі священика побачили перед собою молоду дівчину в елегантному одязі, яка нервово перебирала пальцями звої бранзолети. З майже дитячого блідого обличчя дивились на нього в якомусь дивному напнятті блискучі очі. Священик хвилину завагався з відповіддю, пройнятий сумом і жахом.

— А все таки твоя душа не є ще втрачена — відповів спокійно.

— Як смієте мені таке говорити — майже крикнула.

— Чого ти прийшла до церкви? — продовжував. — Щоб зробити приємність своїй матері, — значить, твоя мати є для тебе ще дорогою. А той, хто вмів любити, не є ще втрачений. Ходи до сповідальниці, — попросив — а все залишиться для тебе тільки прикрим сном.

— Досить того — я відходжу і Ви не можете мені нічого допомогти.

— Залишися і молися — просив священик, а коли вона відвернулася, додав — ти повернешся ще сьогодні.

Він почув удари її високих закаблуків по мармурових сходах та щораз слабший запах парфуми. В притворі залягла тишина. Священик ще хвилину задержався. Він мусів врятувати ту дитину за всяку ціну. Не дивлячись на те, скільки труду це мало б коштувати і як тяж-

кою мала б бути боротьба. Зі словами молитви на устах, блідий та повний віри в перемогу, він вернувся до сповідальниці. Самотньою зброєю в боротьбі за ту нещасну душу була молитва і він просив кожного, хто сповідався, чи не міг би посвятити годинку молитви на ту інтенцію, за яку буде молитись і він. Ніхто не відмовився. Одна особа відложила від'їзд, інша сходина, ще інша пильну зустріч. Багато зголосилося помолитись більше, як годину і за хвилину лавки церкви заповнилися людьми, які заглибилися в молитві. А коли відійшов останній, що висповідався, вийшов священник з сповідальниці та клякнув перед престолом. Никлий промінчик світла відбився від кольорових шибок, поскакав по образах і постатях святих та освітлив бліде, втомлене обличчя священника. З надвору долітав крик продавців, трубки авт та клекіт великого міста, коли він починав свій перший «Отче наш». Минали години. Поволі пустошила церква. З вулиці долітали дзвінки трамваїв та сирени авт, а церкву та клячачу постать зі спущеною головою оповила тишина. Нагло гостро задвезніли удари високих жіночих закаблуків. Серце священника затріпотіло радісно та він не оглянувся. Вона перейшла церкву, клякнула біля нього і він почув розпучливе, придушене хлипання. Сьогодні Агата в дуже доброю дівчиною.

Я хилю голову перед тим священником — докінчив своє оповідання Гаррі, — перед тим правдивим слугою Божим, перед о. Фултоном Дж. Шіном.

(Філядельфія, *Шлях* 1955, ч. 51: переклад з англійської м.)

ФУЛТОН ОВРСЛЕР

СТРАХ

Це все виглядало на звичайний збіг обставин, хоч ним не було.

Властивим спричинником того була Лавра і її оповідання. Вона звірилася мені одного дня зі свого страху.

— Я є боягуз — сказала вона. — Боюся всього, себе самої, людей, життя. Ціле моє життя мною опікувалися і мене провадили і мені було з тим добре. Нагло померли мої батьки і я залишилася самотна. І від того часу я почала боятися. Як знаєте, я є заручена і незабаром маю вийти заміж. Дуже люблю свого судженого, але боюся, що колись смерть розлучить нас. Бо смерті я боялася найбільше. Той страх забив у мені віру в Бога і я найрадніше втекла б від себе самої і від життя. Чи ви могли б мені в якийсь спосіб допомогти?

А я, слухаючи її, пригадав собі одну подію, яку оповів мені мій знайомий, і інше реагування на страх.

Було це в Індії. Одного літнього вечора в домі місцевого полковника зібралося на веранді численне товариство. Розмовляли саме про страх та про те, як різно люди сприймають його. По довшій та жвавій дискусії погодилися всі на те, що жінки більш чутливі та нервово слабші, сильніше на страх реагують та скоріше заломлюються.

Тільки одна пані дому мала цілком інший погляд. Вона сказала, що спосіб реагування на страх та його сприймання залежить від світогляду даної людини та її ставлення до різnorodних життєвих проявів. Тільки

людина живої, глибокої віри має властивий підхід до страху, бо вона керується розумом, не піддається маньякам буйної уяви чи розбурханих нервів, вірить в Боже Провидіння і боїться тільки одного Бога.

В час тої розмови вона спокійно звернулася до індійця — слуги та попросила його, щоб він приніс мицинку з молоком і поставив біля стола. Хлопець зблід зі страху. Вмить вернувся з мищиною, а сам став з боку з дротяною нагайкою в руці. А коли присутні поглянули на нього, здивовані побачили, як з-під стола виповз питон та почав хлєптати молоко з мищини. Тоді хлопець кинувся на нього та вдусив його канчуком.

Серед окликів та метушні, яка постала на веранді, один з гостей звернувся до пані дому та поспитав, звідки вона знала, що під столом знаходився питон.

— Він саме обвився довкола моєї ноги — відповіла спокійно.

Але ця жінка вірила, що без Божої волі не спаде їй волосок з голови і в небезпеці смерти вмiла зберегти незрушний спокій.

А тут Лавра ждала моєї помочі. Що міг я зробити для неї? Кілька днів пізніше мала бути одногодина радіопрограма нашого спільного знайомого і я знав, що вона все її слухала. Я розповів йому мою розмову з нею та попрохав, щоб він щось сказав для неї на своїй програмі, щось, що вилікувало б її та переконало. І він обіцяв.

Надійшла година його передачі і я слухав її з биттям серця. Минали хвилини і не було нічого відповідного для Лаври. Я починав хвилюватися. Чи ж це можливо, що він міг забути? Нагло почув я голос Джена Туннея. Він говорив про страх.

— Я все усміхаюся, — казав він — коли мені ґратують моєї неустрашної відваги. Як би вони знали, як часто я боюся, коли маю сильнішого противника від себе. Але тоді я молюся і цілковитий спокій опа-

новує мене. Я міцнішаю своєю вірою і відчуваю, що не боюсь нікого, ані нічого, лише самого Бога, щоб Його не образити і не втратити Його ласки.

Це чула Лавра, і чула також, як Джен Тунней, той непереможний боксер, не вагався визнати свої віри на хвилях етеру.

Сьогодні її подружнє життя пливе щасливо. Вона відзискала віру своїх молодечих літ.

(Філядельфія, *Шлях* 1956, ч. 32: переклад з англійської м.)

ІХ ТІТКА

Рута жила зі своїм чоловіком і двома дітьми в малому містечку. Це була щаслива родина аж до того дня, коли її чоловік сказав при обіді:

— Я попросив мою тітку Евеліну, щоб замешкала у нас. Знаю, дорога, що це означає для тебе більше праці, але я не міг інакше поступити. Це 78-літня жінка і вона не має нікого близького, крім мене, у кого могла б провести останні дні свого життя. Сподіваюсь, що ти будеш доброю для неї.

І Рута старалася бути доброю, але без внутрішнього переконання. Вона змушувала себе просто до ввічливості супроти людини, до якої вона від першого погляду почула дивну нехоть. Перші три місяці тітка перележала в ліжку. Рута доглядала її, масувала хворі ноги, давала інєкції та читала голосно часописи, бо старушка не дочувала. Але все те робила з внутрішнім опором, насилу, з прикрого обов'язку.

По трьох місяцях тітка почала поволі вставати та встрявати в домашні справи на свій шоретко-глушливий спосіб. Вона радила дітям не слухати наказів матері, критикувала спосіб ведення хазяйства Рутою перед її чоловіком та всюди запроваджувала нові порядки. Рута втрачала терпеливість, але мовчала. Згодом почали діятися дивні речі. Хтось вимішував нитки при машині, поперекидував білизну в шафах та посуд у спіжарці. Рута дослідила, що все те робила тітка, щоб їй дошкулити.

Згодом змінилася і домашня атмосфера. Всі стали

денервуватися і сперечатися, а діти стали нечемні і вперті. Тоді Рута розказала все чоловікові:

— Візьми тітку від нас — просила, — бо інакше я опинюся в лікарні для нервово хворих.

Але чоловік відмовив: він не міг цього зробити. Його обов'язком було додержати стару своячку біля себе.

— Змінився ти супроти неї, а все буде добре.

Але Рута не змінилася. Вона не сідала до спільного стола і почувалася щораз більше нещасливою. Одної ночі, безсонної як багато попередніх, вона почула, що їй не під силу буде вже більше стерпіти, і почала гірко плакати. В житті кожного з нас приходиться така хвилина, де ані ми собі ані жадна людська істота не може нам допомогти. Щоб ми все зверталися до тої Сили, куди звернулася Рута.

— Господи, навчи мене, як я маю поводитись — прошепотіла вона.

І як вона пізніше оповіла мені, в її душі промовив виразно Голос: « а Я говорю вам: любіть ворогів, чиніть добро тим, що вас ненавидять ».

Цілу ніч Рута роздумувала над тими словами і перевірювала свою поведінку, а рано, усміхнена, ввійшла до ідальні, де була зібрана ціла родина:

— Добрий день, дорога тіточко — привітала старушку.

І тоді сталось те дивне — тітка Евеліна розплакалася. Вона перепрошувала Руту за всі прикрощі, які їй робила та просила, щоб вони стали приятельками. Вона ціле своє життя виросла в атмосфері родинного тепла і того тепла вона потребувала тепер, а не тільки даху над головою і ложки теплої страви.

І знову їх родина є одною з найщасливіших родин, а старушка найбільш любленою тіткою на світі.

Фултон Оврслер

ЧИ ЦЕ ТІЛЬКИ ПРИПАДКИ?

В радіовисильні задзвонив нагло телефон. Це дзвонила жінка одного з працівників...

— Мій любий, — сказала вона до нього, — чи не міг би ти приїхати сьогодні ввечері скоріше додому. Саме мене повідомили про сходини мого товариства, а я не маю з ким лишити дитини. Мені дуже прикро, але...

— Ледве, чи дасться це зробити, — перервав він невдоволено. — Ми мусіли б змінити цілу радіопрограму, в якій я маю говорити ввечері.

— Але я обіцяла, — попросила знову вона. — Це ж справа дуже важна для нашої парафії і я мушу там бути.

— Ох, як ти мусиш, — відповів він вже подразненим тоном — то, хоч я також тут мушу бути, приїду в 7-ій, добре?

І він лихий на жінку та на себе, що дав їй відчутти своє невдоволення, повісив слухавку.

— Ох, ті релігійні люди! Ще замало їм ходити щонеділі і свята до церкви, вони ще повидумували свої релігійні товариства, — сердився він, вертаючись до своєї праці. Він сам відносився байдуже до справ віри, яку заморозив в ньому цілком ще в молодечих літах його невірющий батько. Та він любив свою глибоко релігійну жінку і гордився її активністю в парафіяльному житті. Тільки, щоб це не було якраз сьогодні.

17 лютого 1950 р. він вернувся скоріше до дому, а три години пізніше, якраз в тому часі, коли він зви-

чайно вертався додому, трапилася залізнична катастрофа, в якій було коло 30-ть осіб убитих, а вагон для курців, що в ньому він звичайно їхав, був розторощений. І коли він про це читав своїй жінці другого дня рано, жінка промовила зворушеним голосом:

— Дякую Тобі, Господи, це все, що я можу на те сказати...

— Ти у всьому добачуєш Господа, — відповів він зденеровано. — Це ж був найзвичайнісінький збіг обставин і я виясню тобі його математично. Та помимо того він з того часу вертався додому скоріше.

Минуло кілька місяців і знову задзвонив дзвінок у радіовисильні, а секретарка покликала його до телефону. Це говорила його жінка та просила його, щоб він знову вернувся скоріше додому.

— Церква знову? — спитав.

— Так, відповіла, — дуже важні сходи, на яких я хотіла б бути.

— Добре, добре, — засміявся — не виправдуйся більше. Я вернусь додому раніше.

І він повісив слухавку, задоволений, що не дав їй відчутти свого подразнення. А цього вечора поїзд, яким він вертався від тижнів додому наїхав на другий поїзд: 77 осіб убитих, кільканадцять ранених, а вагон для курців змасакрований.

Коли чергового ранку він читав голосно про це, його жінка мовчала, а за те він промовив зворушений:

— А тепер я скажу — дякую Тобі, Господи.

Від тої хвилини він заходив щонеділі враз з жінкою до церкви і запевнює своїх приятелів, що ніколи ще не був такий щасливий, як з того часу.

Фултон Оврслер

ХАЙ ГОСПОДЬ БЛАГОСЛОВИТЬ ТЕБЕ, МІЙ СУПЕРНИКУ!

Д-р Еммет Фокс, автор « Молитви на горі » і інших творів, одного разу оповів мені про людину, яка стала перед проблемою — наглою й неочікуваною небезпечкою, що загрожувала його щоденному хлібові. Цією людиною був Сіляс, власник харчевої крамниці в малому містечку.

Цю крамницю відчинив його дід ще в час війни стейтів. По його смерті одідичив її його батько, а тепер мав її Сіляс. Всі мешканці містечка знали, що харчі в Сіляса найкращі, ціни невисокі і вага добра. Його молодший син вже підростав і з часом мав перебрати крамницю від нього. Та все змінили відвідини усміхненого чужинця з далекого міста. Чужинець забажав відкупити крамницю Сіляса, але він і чути про те не хотів. Навіть якби чужинець давав подвійну ціну, він ніколи її не продав би. Вона була не тільки його крамницею; це була його спадщина, його ф'ах, вияв публічного довір'я. Чужинець здвигнув раменами і сказав:

— Шкода! Я винайму порожній будинок на протилежнім боці, відмалюю, улаштую, звезу найкращий товар, знижу ціни і ти збанкрутуєш.

Серце Сіляса наповнялося гіркістю, як він читав реклями, як дивився на столярів, малярів і декораторів, що відновлювали крамницю по противному боці вулиці. Діткнений в своїй душі він завісив на вікні своєї крамниці напис: « Фірма існує 75 років ». Та його суперник чергового дня повісив на своєму вікні вивіску зі словами: « Фірма існуватиме від чергового тижня; це не в склад із старовиною ».

А мешканці містечка сміялися, читаючи це. В на-вечір'я святочного відкриття Сіляс сидів пригноблений в темній ідальні. Він відчував велику нехить до свого суперника і йому приходили різні злі думки до голови, як перешкодити своєму суперникові у відкритті нової крамниці.

Та він мав жінку Бетті, яка заговорила до нього своїм старечим, дрижачим голосом:

— Сілясе! Ти не повинен навіть думати про щось зле... Ні, ти повинен молитися.

Сіляс відповів іронічно. Але Бетті продовжувала свою мову:

— Я сподіваюся, що ти є добрий християнин. Ти тепер є в великій журбі, а найкращий спосіб на це — помолитися за добре поведження для тої людини.

— Щось такого! — відповів нервово Сіляс.

Але Бетті мала свій спосіб поступовання. Коли чергового ранку мешканці містечка зібралися перед новою крамницею, на якій висів напис золотими буквами: « Нова крамниця », старий Сіляс вийшов зі своєї крамниці, підніс руки вгору і заговорив голосно:

— Всемогутній Господи, благослови цю нову крамницю. Хай він добре і чесно обслуговує своїх покупців і хай має їх якнайбільше. І хай стане для нас обох до-сить заробітку.

Всі ті, що стояли перед новою крамницею, оточили збентеженого Сіляса. Вони обіймали його і підбадьорювали. Сіляс перший ввійшов до крамниці свого суперника крізь широко відчинені двері. Не було вже більше обнижки цін і не було ворожнечі між обидвома купцями. Містечко вирросло і вистачило покупців для них обох.

Такий то був старий Сіляс.

(Філядельфія, *Шлях* 1955, ч. 12: переклад з англійської м.)

ФУЛТОН ОВРСЛЕР

ЗАЧИНЕНІ ДВЕРІ

Ми втрачаємо від часу до часу терпеливість... Та я знаю одне: ми ніколи не повинні нікого ображати і завжди відноситись із любов'ю до своїх ближніх. Нема більшого і глибшого задоволення, як панувати над своїми імпульсами та лихими інстинктами. Перемога над собою самим дає почуття внутрішнього спокою. Та дехто втрачає вряди-годи не тільки панування над собою, але зачинає двері свої душі перед надхніннями та Божою Рукою.

Щоб ніхто ніколи з нас не заплатив такої великої ціни за свою неввічливість, яку була б заплатила ця жінка, що про неї вам розповім.

Перед роками захворіла поважно одиначка шікагівського мільонера. Спосіб вилікувати ту нову недугу знав тільки один віденський лікар. Він був не тільки славною, але й доброю людиною. Він приїхав на прохання батьків до Америки та вилікував їх доню. Д-р Льюренц (назв'ям так його) залишився в Америці ще якийсь час, щоб показати тамошнім хірургам нову техніку лікування. Вістка про його щасливі операції рознеслася кругом. Де він тільки показався, його просто облягали родини хворих, благаючи помочі. А він нікому не відмовляв, хоч дуже часто падав з утоми.

Одного літнього вечора він вийшов пройтися по малому містечку. В час того проходу зловила його нагла буря з сильним дощем. Він був приневолений шукати хвилевого пристановища. Тоді сталась дивна річ — опо-

відав він мені про те опісля. Він не побіг до найближчого дому, хоч хотів це зробити, тільки — ведений якоюсь вищою силою — подзвонив до малого дімка, що був кільканадцять кроків далі від того місця, де його захопила злива. Він поспитав господиню дому, яка йому відчинила двері, чи він не міг би у неї перечекаати бурю. Та жінка була чимсь дуже пройнята і крикнула:

— Ідіть, деінде, тут і так досить журби й без вас!
— та затріснула двері з лоскотом перед ним.

Наступного дня негостинна жінка поглянула на світлину в часописі і пізнала в ній того чужинця, перед яким вона минулого дня зачинила двері. Це був славний німецький хірург, а її одиначка догоряла на ту недугу, яку він один умів вилікувати. Вона мерщій пішла до гостинниці, де перебував д-р Льоренц, перепросила його за свою невічливість, а він врятував її доньку від смерти, хоч вона зачинила перед ним двері, коли Господня Рука привела його до неї.

Кожного дня ми маємо нагоду зробити добро своїм ближнім. На кожному порозі чекає хтось, хто потребує нашої помочі. Не забуваймо ніколи на слова Христа: «Щонебудь зробіте одному з отих найменших, Мені робите» — та не зачиняймо ніколи дверей нашої душі перед Господом.

(Філядельфія, *Шлях* 1955, ч. 11: переклад з англійської м.)

ФУЛТОН ОВРСЛЕР

ЧИ ЦЕ БУЛО ЧУДО?

Чи це був випадок, закон природи, чи це було чудо? Може учений або поет міг би більше про те сказати. Я маю свій власний погляд на цю подію. Сподіваюсь, що ви будете мати його також. Жінка, яка це пережила, запевнила мене, що те все було правдою.

Це трапилося багато літ тому на малій відлюдній фермі, далеко на заході. Там жили Джон, його жінка Бессі та їх діти. Вони любили своє відлюддя, непроглядні лісові гущавини та тяжке піонерське життя. Вони вживали всіх заходів, щоб улаштувати собі життя по змозі якнайкраще.

Раз у тижні Джон запрягав свого самотнього бурого коня і виїздив до найближчої оселі на закупи. Ця подорож тривала 2-3 дні і тоді Бессі залишалася сама з 4-літньою донечкою та 10-місячним синком. Та в її жилах плила піонерська кров її батьків і вона не боялася, хоч уночі довкола їх хатини вили куйоти та кричали дикі коти.

Одного соняшного ранку Джон, як звичайно, попрощався зі своєю родиною та виїхав на закупи. Того дня Бессі мала багато праці. Вона мусіла піти в ліс рубати дров та спекти хліб. Вона залишила дітей в хаті, а сама, зі сокирою в руках, пустилася в лісову гущавину.

Несподівано з шелестом та тріскотом виповзла з-під кущів велика гадюка та обкрутилася довкола її ноги. Бессі схилилася та одним замахом сокири відтяла її голову. Але було вже запізно. Тарахкавець вкусив її

перед смертю кілька разів у ногу, а ця отрута, що знаходилася тепер в її організмі, могла забити кількох мужчин.

Що вона могла вчинити, щоб себе рятувати? Нічого. Вона була сама з малим Джонні, що не вмів ще ходити, та 4-літньою Кітті. А навколо ліси і в промірі кількох десятків миль ні живої душі. Вона не мала часу думати про себе. Вона мусіла подбати про дітей перед своєю смертю.

— Я мушу спекти для них хліб — сказала собі. Матимуть хліб і молоко, то виживуть, поки повернеться Джон.

Вона місила тісто — що раз слабша. Вона працювала і молилася без перерви. Хитаючись на ногах, з більмом смерти на очах, вона останками сил боролася і навчала свою малу донечку, як має дбати про себе і братчика, поки повернеться батько.

— Мама буде спати, довго спати, а ти маєш накоормити Джонні. Уважати на нього і на себе.

А опісля сіла, до краю вичерпана, та очікувала смерти. Але вона не померла. Вона довгий час тяжко хворіла, одначе видужала.

Ви певне скажете, що отрута, яка забила б 3-ох мужчин, не вистачала, щоб забити одну жінку.

А може урятували її струмки поту, що просто заливали її очі під час печення хліба? Чи міг би який-небудь лікар твердити, що піт є єдиним ліком проти кількарязового вкушення їдовитої гадюки?

Може рятувала її молитва? Чи це було чудо?

Відповідь на те є в динамічній силі л ю б о в и, яка помагає тим, що потребують помочі і що просять Господа про неї. І хай ніхто із нас ніколи про це не забуде.

Г. ПАСКАЛІ

ОДНЕ ПЕРЕЖИВАННЯ

Властиво важко було б сказати, хто почав перший. Здається, всі нараз заговорили про пекло. Цитували з книжок і журналів та згадували слова проповідників. І всі були так зайняті тою темою, що навіть не звернули уваги на д-ра Ральфа, який аж вертівся з подразнення на кріслі, а вкінці таки не витерпів:

— Моє панство, — промовив — чи нема вже цікавішої теми? Це було добре десь у X-му столітті страшити людей пеклом. Але сьогодні, в добі таких великих наукових і технічних досягів?! Це анахронізм. Тепер це тема хіба для дітей, старих баб і гістєричних типів...

Всі звернулись до нього, а пані Мартін піднесла руку вгору. Всміхаючись, сказала:

— Зголошуюсь до слова. Пане докторе, вважаєте мене за гістєричку? Бо старою бабою я ще, мабуть, не є...

— Але ж, пані профєсор, — обрушився лікар — як можете щось подібного говорити. Ви є мовою пацієнткою і заявляю, що ви цілком здорова людина.

— Дякую. Про це мені йшлося. Оповім вам одне переживання із моїх студентських часів. Я студіювала в Парижі. Вже від кількох днів ми очікували нового профєсора літератури, світоча в тій ділянці. Вкінці він приїхав. Викладова зала була переповнена. Говорив чудово, зокрема про літературну творчість Данте. А закінчив менш-більш так:

— Щодо пекла, то можу вас запевнити, що його взагалі нема. Це видумка тих, яким на тім залежить, щоб застрашувати наївних людей.

* * *

Я вернулася додому розчарована. Так спішилася я на його виклади, а тепер рішила, що вже більше на них не піду. Вночі не могла я довший час заснути. Втім почувала я тяжкі кроки на сходах... У моїй кімнаті з'явився нагло наш професор літератури.

— Я відкликаю те все, що я сказав був у моїм викладі про пекло, — промовив. — Пекло існує і я є в ньому.

Я зірвалась, а він зник.

— Та ж це був сон! — перервав їй живо лікар.

— Не знаю, що це було — відповіла спокійно. — Можливо, що це був сон, а може це була дійсність. Наступного дня вранці я довідалась, що наш професор літератури нагло помер, приблизно в тому часі, в якому я бачила його у себе в кімнаті.

Вислухавши це оповідання, лікар попрощався. Він був такий задуманий, що на тротуарі потрутив якогось прохожого, а також малощо не перевернув візочок із дитиною. Кілька разів наткнувся на стовпи ліхтарень. Прохожі із співчуттям гляділи на нього. Але він цього не бачив.

Це був тип науковця; чесний із собою. Він шанував і подивляв релігійні переконання віруючих людей, хоч сам був недовірком. Релігією не займався. Для неї не було місця в його житті. Однак тепер ця розмова потрясла ним. «А що як пекло дійсно є — подумав, — то що тоді буде з ним?»

Вже вкладав ключ до замку дверей своєї кімнати, як відчинились двері напроти...

— Докторе, прошу, зайдіть до мене, — попросив його сусід, емеритований суддя. — Не почувуюсь добре.

Він був немов у гарячці. Його очі блистіли і мав палаюче обличчя. Лікар дав йому застрик і казав покластись до ліжка.

— Посидьте ще трохи коло мене — попросив суддя.

— Зближається ніч, і надходить моя мука. О, яке це жахливе, щоб ви знали.

Він на хвилину замовк і замкнув очі. Нагло сів і зловив лікаря за руку...

— Починається, вже починається! Пекло, пекло...

Лікар здригнувся. Мимохіть у нього мигнула думка: «Також цей уже починає те саме... Сьогодні завзялося все проти мене...».

— І так щоначі — продовжував суддя схвильованим голосом.

— А я так боюся пекла! Щоначі мені пригадується все, що я коли небудь чув або читав про пекло. О, той жах!

Він скрикнув, і стиснув судорожно лікаря за руку.

— Чому не підете до сповіді? — спитав лікар. — У цьому випадку тільки священник може допомогти вам.

— Воно над раном минає, я засинаю і буджуся в нормальному стані. Кплю собі з тих нічних привидів. А до церкви я ніколи не ходив, хіба ще як учився у школі. Як я піду тепер?

І він закрив обличчя руками. Лікар вийшов до другої кімнати і подзвонив до свого приятеля, який був ігуменом у монастирі.

— Прийди, прошу, якнайскоріше до хворого.

— Докторе! — закричав розпучливо суддя.

— Я тут, заспокійтесь, — відповів той.

Незабаром ввійшов до кімнати священник. Лікар коротко оповів про стан судді.

— А з тобою що? — спитав о. ігумен, дивлячись на бліде обличчя лікаря. — Не здужавш? Ти сам потребуєш лікаря...

— Ні, я потребую священника, — відповів той поважно. — Як скінчиш із ним, зайди потім до мене. Також я хотів би висповідатися.

о. Патрик Рейлі

СВЯТЕ ПРИЧАСТЯ

Було це на весні 1953 року. Я лежав у комуністичному шпиталі, в одному місті, в Китаю. Моїм сторожем був молодий поручник т.зв. «народної» армії, який був виздоровленцем у тім же шпиталі. Його ліжко було в протилежному куті кімнати. Під подушкою він мав револьвер. Кілька разів на день він виймав його, бавився ним, гладив і цілував, або прицілявся до мене, не кажучи до мене ніколи ані слова. Йому було заборонено розмовляти зі мною. Подібну заборону мали шпитальні сестри, прибиральниці й решта обслуги. Лише лікареві було дозволено говорити зі мною і то лише стосовно моєї недуги. Щоранку приходили до нашої кімнати дві малі доглядачки, що відбували свій вишкіл. Вони приготувляли наші ліжка й наводили порядок у кімнаті. Після цього їм не вільно було до нас заходити. Комуністичний урядовець завжди був присутній, коли медичні сестри давали мені застрики, або таблетки...

Одного пополудня, в березні, мій сторож вийшов з кімнати. Лежачи на ліжку, я відмовляв вервицю. Не знаю чому, але я чувся дуже задоволений і почав співати по-латині Марійський гімн: «Величає душа моя Господа»...

Я доспівав до кінця першу строфку й перестав, здивований. В глибині коридору відгукнулися два голоси: чоловічий і жіночий, які, також по-латині, співали другий стих того величання. Я не хотів вірити своїм вухам.

Щоб переконатися, чи це не уява, я проспівав третій стих і зачекав. З глибини коридору долинув спів четвертого стиха. Я прийшов до заключення, що чоловічий голос напевно належить священикові. А в таких умовах, як мої, священик міг уділити св. Тайну Покаяння на віддаль і без детальної сповіді. До того ж я вже давно мав нагоду сповідатися. Правда, при Божій помочі, я був вільний від тяжких гріхів, але тут трапилася нагода одержати новий струмок ласки, і я відважився її здобути...

Я відмовив скоренько акт жалю за всі гріхи, а тоді, замість співати п'ятий стих «Величання», я заспівав по-латині:

— Якщо ти священик, чи можеш мені дати розгрішення моїх гріхів?

Чоловічий голос відповів також співом і по-латині:

— Я священик. Прощаю і роґрішаю тебе від усіх твоїх гріхів, в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь.

Поручник ще не вернувся. Несподівано, потихеньки, навшпиньках, увійшла до моєї кімнати жінка, років приблизно 35. Вона підійшла до мого ліжка і шепотом запитала.

— Чи ви католицький священик?

Я поглянув на неї здивовано. Вона не була одягнена в урядову ані шпитальну уніформу, а по-цивільному, як звичайна жінка.

— Хто вам це сказав? А хто ви є? — запитав я її у свою чергу. Нервово, напошепки вона продовжала:

— Ви є католик, хіба ні?

— Так я католик — потвердив я.

— Не бійтесь, — запевнила вона. Я знаю, що ви католицький священик. Я монахиня, отче. Хочу вам допомогти. Чи чогось особливого потребуєте: одежі, грошей, овочів, шоколяди?

— Лише одного бажаю, — сказав я, — а це — са-

мого Господа нашого Ісуса Христа. Цього ж ви мені не можете дати.

— Чому ні, отче? Можу. Тільки не зараз... — Вона усміхнулася, її лице прояснилось. — Двоє дівчат, які щоранку перестелюють ваші ліжка — католички. Це вони мені сказали, що ви тут.

Вони бачили, що ви хрестилися і молилися. Вони були активними членкинями Марійської Легії перед тим заки комуністи її зліквідували. Ви можете їм довіряти. Завтра рано я дістану для вас Святе Причастя від нашого священника. Я передам вам його через одну з дівчат, а вона вам Його доручить.

— Хай вас Бог благословить, Сестро, — сказав я.

Вона приклякнула під благословення і навшпиньках хутко вийшла.

Наступного ранку я пробудився вчасно і в піднесеному настрої. Коло 6-ої години дві малі дівчині прийшли до кімнати. Вони упорядкували наші ліжка. Я обсервував їх уважно. Однак вони вийшли з кімнати, не давши мені ніякого знаку.

Дві години пізніше я завважав, що одна з тих малих доглядачок крутиться коло наших дверей. Я знав, що вона хоче ввійти але побоюється поручника, що лежав на ліжку й того дня ніде не виходив. По хвилині надуми, вона ввійшла відважно досередини, вдаючи, що незадоволена непорядком у кімнаті, подитинному звернулася до поручника:

— Ой, лихо, дивіться як виглядає ваше ліжко? А ми ж його так гарно упорядкували щойно перед годиною. Хіба думаєте, що ми не маємо ніякого іншого діла як лиш поправляти ваші ліжка?

І вона поправила довкола нього покривала. Виходячи, ніби нероком поглянула на мене:

— Та й ви не ліпший, — сказала вона. А тоді, поправляючи мої покривала, всунула туди маленький вуз-

лик, даючи мені знак, про це. Пізніше я знайшов там Святе Причастя. Моїй радості не було меж. І я дякував Богові за таку велику ласку.

Цей акт героїзму молодій китайській дівчині, показав мені, що віра, яку ми, місіонарі, занесли були до Китаю зберігається таки, та що ця віра незмінна, як скала.

(Філадельфія, *Шлях* 1967: Спомин з китайської тюрми, з англійської м. - о. І.Ш.)

ГУСТАВ РЕНКЕР

ОСВІТЛЕНЕ ВІКНО

Про цю дивну, невидуману, а справжню подію я довідався від доктора Брацци, вченого з Трієсту в Італії. Він є знаний не тільки як визначний геолог, але також як добрий альпініст. Не належить він до тих молодих пробовників альпіністики, які одчайдушно вилазять на стрімкі гірські кряжі й скелисті вершки гір. Це є людина зрілого віку, альпініст клясичного типу, якому його матеріальні умовини дозволяють брати собі досвідченого супровідника на кожную туру.

Від довгих років робив прогульки д-р Брацца в Клявтанських Альпах, себто в південній частині Доломітів. Його супровідником був завжди Уго Кардучі, з яким в'язала його приятель, випробувана в багатьох годинах небезпек. Кардучі був йому завжди вірний і відданий.

Перед двома роками написав д-р Брацца листа до свого супровідника Кардучі, повідомляючи його, що 30 червня приїде й вони зроблять туру на гірський вершок Торре Постегне, що має вигляд вежі. Вони мали дві можливості нічлігу перед виходом на їхню прогульку: або в Альп Мальга ді Меццо, на узбіччю, в туристичній хаті, або вище вгорі, годину ходу далі в Мальга ді Сопра, де була вбога гірська колиба. А що через погане залізничне й автобусове сполучення міг д-р Брацца приїхати щойно пізно ввечері, то листовно умовився, щоб Кардучі ждав на нього там, де буде ще вільне для них місце на нічліг: в туристичній гірській хатині на узбіччю або в колибі пастухів. Там, де він ждатиме,

нехай поставить розсвічену свічку в вікні. Туди прийде д-р Брацца.

Кардучі ніколи не пропустив умовленої зустрічі, тому д-р Брацца був певний, що нагорі, в колибі, вже чекає на нього Кардучі, бо вже здалека побачив звідти крізь темряву ночі невелике світло. Він був трохи невдоволений, що не будуть ночувати в вигідному туристичному захисті, ось тут поблизу на узбіччю, а мусить іти ще добру годину в темноті аж до колиби, де було все аж занадто примітивне на нічліг. В додатку, знечев'я, зірвалася буря, що надійшла з долини Челіна. Це ще більше зіпсувало йому настрої. Він мусів ручною електричною лампою освічувати собі гірську стежку, яка в'ється вгору понад скелистим берегом. Гриміло й блискало. Рвучкий вітер щораз більше дужчав, перемінюючись у вихор. Серед нічної темноти блимаюче світло у вікні колиби, немов запрошувало до затишного захисту. Це підбадьорювало д-ра Браццу, додавало йому сили в його досить утяжливій мандрівці. Він знав, що там очікує його вірний Уго Кардучі, який напевно вже зварив чай й приготував постіль, розстеливши коци на запашному сні. Також пояснював собі, що Кардучі не ждав на нього внизу, в хаті для туристів, мабуть тому, щоб завтра вранці вони вже на годину були до верхка Торре Постегне — мети їхньої тури.

В половині дороги до колиби буря розшалілася несамовито. Довелось просто змагатися з вихром, щоб помалу, крок за кроком, спинатися стежкою угору. Від громів рокотисто розходився відгомін по горах. У сяві блискавок гірські скелі прибирали фантастичні вигляди небосаяжних веж.

Як д-р Брацца врешті дійшов серед зливного дощу до колиби, спостеріг, що в ній, у вікні, не було жадного світла... Він відчинив двері й переконався, що всереліні взагалі нікого нема. Розсвітив лампу й заглянув в кожний кут. Ненарушене павутиння, від повали аж до

дверей, вказувало, що тут уже довго ніхто з людей не був. А проте вікно було весь час освітлене, як д-р Брацця ішов серед нічної темноти. Він при своїй мандрівці сюди орієнтувався тільки на це освітлене вікно. Мимохіть глянув тепер на підвіконня. Там не було й сліду від свічки. Здивовано здвигнув раменами. Роздумуючи над цим, розсвітив свою туристичну, карбідову лампу. На спиритусовому варильнику закипіла вода на чай. Приготовив собі постіль на сніні й ждав. Сподівався, що Кардучі прийде ще, бо ніколи досі не завів його. Завжди був акуратний у своїх обов'язках.

Усе ж таки ніяк не міг пояснити собі, звідкілья взялося було те світло в вікні колиби, як він ішов до неї. Ні мисливців ні пастухів не було в ній. Не було також чабанів, бо взагалі в останній час ніхто не міг тут бути, як про це свідчило ненарушене павутиння.

Довго чекав Д-р Брацця, але надаремне. Був дуже втомлений. Положився спати. Відразу заснув. Та швидко й нагло пробудився від такого страшного грюкоту, що аж ціла колиба стряслася. Здавалося, що це землетрус. Подивився на годинник. Було по півночі. Вихор надворі не вгавав. З такою силою ударяв в колибу, що її стіни аж скрипіли, підлога дрижала, а вікна дзенькотіли. Здавалося, що ціла колиба хитається у своїх основах. Втім, від узбіччя гори, рознісся такий громовий грюкіт, що мабуть там — як пояснював собі д-р Брацця — обірвалася звисаюча скеля і покотилася вниз у глибоку видолину, кудюю протікав бистрий потік.

Майже півтора години шаліла ще буря. Потім вихор помалу втихав, лише зливний дощ шумів далі. Під його шум задрімав знову д-р Брацця й спав спокійно аж до ранку. Як пробудився, надворі був погідний день. На блакиті небосхилу світило сонце, щедро розсіваючи золотисті проміння на вершках гір, полонинах і лісах. Однак д-р Брацця чомусь цим разом не міг захоплюватися чудовою красою природи, єдиним у своєму роді

краєвидом Доломитів. Йому годі було зрозуміти, чому не ждав на нього вчора й навіть не прийшов ще сьогодні його замовлений супровідник Кардучі, який завжди додержував слова, був точний і дуже дбайливий в опіці під час їхніх високогірських мандрівок.

Отож довелося самому йти й з цієї причини змінити напрям тури, вибираючи не тільки коротшу ціль, але й легшу, де можна б обійтися без опіки й помочі супровідника. Д-р Брацца ішов помалу й небагато розглядався, хоч звичайно любувався горами, з приємністю вдихаючи чисте й запашне гірське повітря. Був увесь час задуманий. А як над вечір вертався із своєї мандрівки, попрямував до родинного села Кардучі й зайшов до його дому. Там довідався, що Кардучі вчора прибирав гонти на даху своєї невеликої хатини, яку побудував, завдяки своїй ощадності, із своїх скромних заробітків, що їх мав, як супровідник туристів-альпіністів. Він, що був такий зручний, як видряпувався по стрімких прямовісних стінах гірських скель, якимось поковзнувся на дасі, втратив рівновагу й впав на кам'янисту землю. Мав потовчену голову й зломані ребра. Був важко поранений. Та як відзискав притомність — оповідала його жінка, — то дорікав собі, що через свою неувагу не зможе додержати слова, бо не має сили піти на умовлену зустріч з д-ром Браццою. А над вечір він помер.

Д-р Брацца засумований вернувся до Трієсту. Два дні пізніше довідався, що в цю незабутню для нього бурхливу ніч обрив скелі з розгоном ударив в хату-захист для туристів, що стояла на узбіччі гори, завалив її і покотив її румовище вниз до пропасті. У цій хаті-захисті був би тоді заночував д-р Брацца, якщоб на горі в колибі не було освітлене вікно, що немов маяк вказувало йому дорогу й врятувало йому життя.

ЯК МИ ЇХАЛИ НАД ОЗЕРО...

Був гарний весняний день наприкінці тижня. Уже розцвілися квіти в парку й в городчиках коло домів на передмістю. Автом я вибрався з моєю дружиною Катрусєю і нашими двома донечками до дачі, яку маємо в підгірській околиці над озером. Ми хотіли, як звичайно, в цю пору року, провести суботу й неділю. Вліті перебуваємо там кілька тижнів підряд, як я маю відпустку. Довкола озера є більше хат. Одна з них належить пані Стефі, приятельці Катрусі ще із шкільних часів. Пані Стефа постійно живе там із своїм чоловіком, бо обидвоє учителюють в школі поблизької місцевості. Якраз в ту неділю були її іменини. Катруся хотіла їй привезти, крім дарунку, також китицю квітів. А їх було багато в наших знайомих. Ми робили їм різні прислуги, щоправда я менше, але Катруся, що самотужки навчилася кравецтва, часто шила суконки також для їхніх дітей. Тому вони завжди пригадували нам, щоб ми, як тільки забажаємо, можемо брати собі квіти з їхнього досить великого городу, де були овочеві дерева, кущі порічок і пишні квітники. Город був обведений огорожею з дротяної сітки й густим живоплотом.

Оподалік, на другому боці вулиці, я зупинив авто, а Катруся висіла з нього й швидко пішла до знайомих. Наші доні — 7-літня Христя і 10-літня Ліда так були зайняті розмовою про те, як проведуть тим разом час над озером, що й не звертали на ніщо інше свою увагу. А я розгорнув часопис і, покурюючи цигарку, читав новинки.

Минуло чверть години. Попри нас проїздили авта.

Мимохіть глянув я на фіртку. Ні, не видно ще Катрусі. Вже півгодини чекаємо. Шкода часу. Нам треба було ще до крамниці в місті. З нетерпеливості натиснув я трубку в авті. Знову нічого. Вдруге затрубів. Клопіт з жінками... Напевно Катруся веде зайву розмову із знайоною в хаті й забула, що чекаємо на неї. Перед нами ще дві години їзди.

Врешті дружина показалася з-поміж кущів і навіть не поспішала. Трохи сердито пробурмотів я, пускаючи в рух мотор авта...

— Чи це мусіло так довго тривати? Адже ти знала, що ждемо тебе й мусимо ще купити деякі харчі на два дні.

Катруся спокійно відповіла:

— Наших знайомих не було вдома, тільки їхня служниця.

— Тим більше не було причини задержуватися там.

На це я не дістав відповіді. Як ми вже їхали, мені було ніяково, що я так шорстко говорив. Скоса глянув на Катрусю і спостеріг, що вона була чомусь дуже бліда. Мені стало жаль її...

— Чи може не почувася добре?

— Ні, ні — заперечила швидко й усміхнулася так ніжно, як це було в неї у звичці. Своєю вдачею і тим усміхом колись причарувала мене. Подумав я, що вона ніяк не змінилася за цих п'ятнадцять літ нашого подружнього життя. Завжди зрівноважена, повна посвяти для родини, зокрема виrozumіла для мене, для «вибухів» моїх нервів, і доброзичлива до всіх. Аж засоромився я за мою нечемність. Керуючись логікою чоловіків, хотів відразу показати себе в іншому світлі, щоб якось затерти сліди моєї невічливої поведінки. Якраз переїздили ми попри крамницю із жіночими одягами. Я зупинив авто й відчинив двері від сторони Катрусі.

— Що ти хочеш? — заговорила вона майже з перестрахом.

— Купити тобі суконку.

— Але ж ні!

— Вибач мені й прошу, ходи.

Катруся висіла, однак так обережно, як ніколи, й пішла дуже помалу.

— Візьми собі ту суконку, яка так подобалась тобі.

Це було мабуть місяць тому й Катруся з жіночим захопленням оглядала її на манекені за вітриною. А я вже побоювався, що доведеться мені зробити новий, на мою думку, зайвий видаток. Тому вдавав, що нам треба поспішати, щоб не спізнитися на відвідини, хоч часу було ще доволі. А Катруся, як звичайно, немов відгадала мої думки...

— Мене цікавить тільки крій суконки, особливо той оригінальний ковнір і майстерно зроблені згортки спідниці. Готову я не купувала б її, бо це задорога для мене... Хочу лише ліпше приглянутися, бо колись можливо вшию собі сама подібну суконку. А тепер ходім!

Чи не показав я себе тоді найбільшим у світі скнарою? Нехай хоч сьогодні покажуся великодушним.

— Не будеш шити, Катрусю. Купимо ту, що тоді подобалася тобі — сказав я самопевно, як ми входили до крамниці.

Виявилось, що тієї суконки вже не було. Однак була подібна матерія, з якої вона була вшита. Як її міряли, дружина подала тільки довжину й увесь час була мовчазна. При тому завжди тримала свою велику торбинку так, немов закривала свою спідницю. Стільки я спостеріг, хоч ми мужчини не дуже спостережливі. Та не встиг я запитатися, чому це так робить, бо в тому моменті ввійшла її приятелька Стефа, на іменинах якої ми мали бути завтра, в неділю. Темпераментна дама, що говорила завжди дуже категорично. Також тепер почала нам докоряти.

— Що це ви тут так забарилися? Ваші діти вже не знають, що робити з нудьги! Не чуєте, як трублять на вас? Добре, що я запримітила ваше авто. Очевидно,

твій чоловік щось гарного купує тобі. Нехай він іде з ними, а мій там зачекає ще. Не зашкодить йому ще далі вчитися терпеливості. З ним поїдемо, Катрусю.

Що ж, я витягнув гроші, за які вистачило б купити матерії на три суконки. Врешті показав себе великодушним. Дав їх Катрусі. Вона щиро подякувала, але її усміх, хоч знову ніжний, але був ледве помітний. Здавалося б, що вимушений. Я попрацював і вийшов на вулицю. Пояснив ще чоловікові Стефи, що має чекати на них і поїхав з нашими дітьми над озеро.

Під вечір стрінулися ми всі разом в нашій дачі, а наступного дня забавлялися на іменинах в приятельки Катрусі. Вона була в доброму настрою і нічого не згадувала взагалі, що тоді ще було сталося з нею. Щойно за кілька тижнів довідався я про це й то тільки принагідно, як пригадав про ту матерію на суконку. А такі речі я рідко пригадую собі. Я запитався:

— Чи ти вже вшила собі суконку?

— Ні!

— З дива зробив я либонь дуже дивну міну. — Чому?

Катруся витягнула з шухляди ті гроші, що їх я дав був їй тоді й поклала на стіл.

Цього вже ніяк не міг я зрозуміти, але старався не зрадити свої цікавості, бо вона — на мій погляд — є привілеєм жінок. Проте вираз мого обличчя не вказував на мою удавану байдужність, а тим більше мій нетерпеливий запит:

— Чому? З якої причини?

Катруся лагідно подивилася на мене й спокійно відповіла...

— Тепер уже можу тобі пояснити. Як я пішла тоді до городу наших знайомих за квітами, в них був новий пес, вівчур, який не знав мене. Значев'я вискочив він з-поза кущів; навіть не гавкнувши, кинувся на мене й вкусив мене. На щастя, зараз вибігла з кухні служниця і відігнала його. В мене була роздерта спідниця і

рана на нозі повище коліна. Служниця вимила мені рану антисептичною рідиною і принесла іглу та нитку, а я нашвидкоруч зашила спідницю. Тому я спізналася.

— Щось такого! — спромігся я тільки викликнути, а Катруся далі розповідала...

— В крамниці було гірше, бо як лише ти відійшов, рана від укушення так запекла мене, що я зімліла й впала. Як прийшла до притомности, то мене повезли до нашого лікаря. Він дав мені інекцію і зашив рану. Я дістала ще пілюлі на успокоєння болю. Тому вже могла сміливо поїхати із Стефою над озеро. Не гнівайся, але вже не було часу вертатися до крамниці й купувати матерію. Згодом я обчислила наші видатки й вирішила, що ті гроші будеш потребувати на першу рату за п'яніно. Його потребує Христя і Ліда більше, ніж я нової суконки...

— А чому ти затаїла це все передо мною?

— Просто не хотіла спричинити тобі ще одну турботу. І так мавш їх досить. А тепер рана загоїлася і вже все добре.

І знову її чудовий усміх очарував мене так, як тоді, коли я вперше познайомився з нею. Відтоді, признаюся, я в полоні не лише цього усміху, але й чару всіх шляхетних прикмет золотого серця Катрусі.

А як одного разу я вернувся з праці, нехотячи почув з дитячої кімнати щебетливий голос нашої молодшої доні Ліди. Вона говорила до Христі й з повним переконанням твердила:

— Знаєш, наша мама, як буде вже дуже-дуже старенька, може за сто років або й більше, то зуміє колись навіть так умерти, що тато й не запримітить, щоб не зажурити його. Бо це було б найболючіше для неї, коли б бачила, що тато такий засмучений і нещасливий, а мама не могла б уже потішити його.

Рональд Росс

ДЯКУЮ ТОБІ, МАРІЄ!

Капітан Тек Магон почувся через радіо з лево-вищем і сказав:

— Не можу приземлитися. Дефект у лівому колесі.

— Летіти, як довго можете, і приземлюватися! — отримав він відповідь.

Капітан передав керму літака летунові і сів коло дочки. Аня відвернулася від вікна і поглянула з усмішкою на батька.

— Маєте якусь прикрість, Тату? — спитала.

— Бачиш, маленька... — почав говорити капітан і зам'явся, думаючи про те, як він зможе сказати молодій дочці про небезпеку. — Наше ліве крило пошкоджене, — продовжував свою розмову капітан, похиливши голову.

Він уявляв собі, що вона перелякається та що стануть їй сльози в очах, як довідається про небезпеку.

— Ми покищо летимо далі, — говорив капітан, — але незабаром звернемо і будемо приземлюватись. Може бути дуже а дуже зле. Може постати вогонь, люди можуть бути поранені або й загинути.

— Божа Воля, — відповіла спокійно Аня. Капітан підняв голову і поглянув на неї. Не бачив ні тіні страху на молоденькому, гарному обличчі. Капітан відітхнув з полегшею.

— Так, дитино, Божа Воля. Ми маємо бути пригтовані на смерть кожної хвилини. Але моїм обов'язком є рятувати тих людей і ти допоможи мені.

— Скажіть мені, Татку, що маю чинити, — промовила живо. Він представив її свій плян і вони обидвоє встали.

— Хай Господь має тебе в Своїй опіці, — сказав зворушений капітан, і вчинив знак святого хреста над її похиленою головою.

Аня зачинила двері за собою.

Великий літак мав коло сорок подорожуючих людей, які читали, розмовляли, чи то дрімали. Аня сіла на своє місце і почала молитися. Вона ще сьогодні рано, під час Служби Божої віддала цілий літак під опіку Божої Матері, а тепер просила Її помочі і заступництва перед Богом, під час приземлювання.

— Ти знаєш, моя Небесна Мати, — молилася Аня до Пречистої Диви Марії, — що я маю недопустити до паніки і припильнувати, щоб усі сиділи по правому боці літака, бо лівий бік небезпечний, але я не знаю, як це вчинити. Порадь мені. Аня так привикла звертатися часто з просьбою до Матері Божої, що й тепер сиділа спокійно і чекала.

Нагло погляд Ані спочив на гітарі, що була коло неї. Вона взяла її до рук, вдарила кілька акордів і заспівала марш гарним альтом. Присутні нагородили її рясними оплесками. Дівчина засміялась.

— Прошу панства, — промовила Аня голосно, — на прощання улаштуємо малий концерт. Всі панство пересядьте на правий бік літака, а я залишуся на лівому, як на естраді. А може потім ще хтось із панства заступить мене в грі.

Пасажири почали пересідати на правий бік літака. На лівому боці залишилась сама Аня.

— В останній хвилині доскочу до них, — подумала вона собі.

Тим часом появилoся червоне світло і гучномовець промовив...

— Приземлюємось, опоясатися!

Та пасажери були так заслухані в гру і спів дівчини, що навіть не звернули уваги, що літак, коли знизив свій лет, дивно захитався і знову піднявся вгору. І знову почав приземлюватись аж... сильно похилився на лівий бік. Відпало крило і пропелер, літак затрявся, люди почали кричати, а літак задержався.

При кермі лежав зімлілий, сильно поранений капітан, а на лівому боці Аня, яка не встигла перескочити на правий бік літака, впала на поторощені крісла, кличучи — Маріє!

Люди на летовищі заметушилились — пожежна сторожа, Червоний Хрест, прислуга, репортери.

Гучномовець вияснив, що всі пасажери врятовані. Кілька нервових атаків і легких покалічень. На ношах винесли капітана, а на других ношах — Аню. Обличчя дівчини було дуже бліде. Коло неї йшов лікар.

— Докторе, докторе, — спитав його один із пасажирів, — чи буде вона жити?

— Тільки чудо може врятувати її, — відповів лікар.

І це чудо для Ані випросила Пречиста Діва Марія.

Коли кілька днів пізніше капітан, з рукою, на яку заложено шини, підійшов до ліжка дочки, що саме щасливо перейшла кризу, в його очах заблисли сльози. Він поклав ніжно руку на її голову і прошепотів:

— Дякую Тобі, Маріє, — а в тих трьох словах була ціла його душа, яку він склав у подяці у стіп Небесної Матері.

(Філядельфія, *Шлях* 1962, ч. 21: вільний переклад з німецької м.)

Рональд Росс

ПРЕЧИСТА ДІВА МАРІЯ ВРЯТУВАЛА ЇХ

Ляньо глядів, збентежений, то на череду худоби, то на собак. Що сталося з ними? Вони поводитися незвичайно і дивно. Собаки крутились, зривалися з землі, мов із острахом і довго-довго вили. А потім тулились до його ніг, немов би шукали допомоги, але перед чим? А худоба не хотіла ніяк пастись на пасовиську і верталася до загороди. Такого явища він ще не бачив.

— Що сталося? — спитала його жінка, стоячи з дитиною на руках у дверях.

— Коли б я знав! — відповів Ляньо. — Собаки і худоба... — почав він говорити.

— ...і птиці... — перервала йому мову жінка. — Послухай!

Літнього ранку звичайно аж лящіло від різноманітного співу, а сьогодні панувала кругом тишина.

— Якось небезпека висить у повітрі... — докінчила жінка.

Нагло собаки заскавуліли і почали проймаюче вити. Худоба закрутилась неспокійно на місці. Поріг, на якому стояла жінка, захитався так сильно, що вона ледве вспіла зловитись за двері, щоб не впасти.

Ляньо, похитуючись, вбіг до хати і взяв поспішно на руки чотиролітнього хлопчика.

— Іди далеко на подвір'я і сідай на землю! — крикнув до жінки.

Біля них сиділи собаки і товпилася худоба. Щераз захиталася земля. Якось будівля завалилася, інша затрі-

щала — і все затихло. Успокоїлися звірята, а чоловік і жінка вернулися до своєї щоденної праці.

Чергового дня їм треба було йти до міста, до банку, а до дітей, щоб опікуватися ними, мала прийти їх своячка Мануеля. Жінка вбиралася нерадо. Та Ляньо успокоював її.

— Що злого може статись? — говорив. Трясення землі минуло. Собаки не відступлять від хати. А незабаром прийде Мануеля.

Мануеля збудилася дуже рано. Вона мала йти в гори до свояків, а почувалася так дивно... Вона помолилась і вийшла на подвір'я, готова відійти. Коло фіртки стояв дідусь і пильно дивився на гору. З вершка гори уносились чорні клуби диму.

— Йдеш? — звернувся дідусь до внучки. — Візьми дітей і приведи їх сюди. Глянь!...

З-поміж чорних клубів диму почали висуватись червоні язички полум'я.

— Біжи! — промовив поспішно. — Я пішлю одного хлопця за батьком, другого за жінцями в полі, щоб бігли тобі на допомогу. Може лява ще не дійшла до дому Ляня. А що мавш із собою?

Дівчина глянула здивовано на нього. Нагло зрозуміла.

— Медалик Божої Матері, — відповіла вона. — Ви про це думали?

— Так, — сказав дідусь. — Дуже добре. Мати Божа заопікується тобою. І слухай, дитино: може бути різно... Проси про допомогу Пречисту Діву Марію, що охоронить двох малих дітей. Хай Божа Мати опікується тобою.

Мануеля тільки майнула вуличками оселі і зникла з очей здивованим людям. Ішло про життя дітей це значить про те, чи Мануеля буде скоріше в домі Ляня, чи лява.

Мануеля вибрала найкоротшу, але небезпечну, дорогу — стрімкою скалою вгору. Відмовляючи « Богородице Діво », спиналась Мануеля поспішно вгору. Піт заливав їй очі, серце билосся, мов молотом. Та Мануеля

молилася, — перескакувала з каменя на камінь — по галузках корчів. Думка про дітей додавала їй сил. Ще одне зусилля — і вона була на горі. Обтерла рукою піт і здригнулася. Майже ціла долина вже була залята лявою — клуби чорного диму, вогонь...

На яких сто метрів від неї була хата Ляня. З одної сторони плила лява. Друга сторона була ще безпечна, але як довго. Щосили побігла вперед. Минула череду худоби, що спішила до потоку. Вкінці, задихана, допала до дверей. Уже близько шуміло й сичало — плила лява, та вона випередила її. Шарпнула двері і вбігла до середини. Хлопчина збудився і плакав. Немовля ще спало. Вона вхопила хлопчика на руки, а немовля вложила до хустки, яку зав'язала собі за плечі над грудьми. А тепер мерщій до дверей. Відчинила двері й — перелякана — затріснула. Ціле подвіря було вже заляте горіючою лявою. Побігла до дверей із другого боку хати. Та в тій хвилині задрижала земля, затріщали бальки хати... З псом при ногах відчинила задні двері хати. Слава Богу, лява плила ще далеко. Мануеля побігла вузькою стежиною поміж двома течіями ляви. Дорога до скали була відтята. Але йшла скоро-скоро вперед. Уже не мала сили молитись, тільки від часу до часу промовляла: — Пречиста Діво Маріє!...

Мануеля вже не бігла, а йшла з трудом, похитуючись. Горяч і гази з вулькану, які вдихала, чинили своє. В очах темніло, в ушах шуміло, язик присох до піднебіння. Ще один крок і впаде, вже...

Нагло гострий біль отверезив її. Це хлопчина на її руках притиснув сильно медалик Божої Матері.

— Пречиста Діво Маріє, мені дуже тяжко йти далі... — прошепотіла Мануеля. — Віддаю дітей під Твою опіку, Божа Мати. Рятуй їх...

І знову, похитуючись, ішла далі вперед. Приємний холод почула в болючих ногах. Зникли чорні плями з-перед очей, затих шум в ушах, верталися їй сили.

Мануеля оглянулась. Далеко перед нею йшла худоба. Біля неї занурився в воді собака... Зідхнула з полекшою. Врятовані! — подумала собі. — Та ще ні. Це був тільки хвилиний відпочинок. Холодна вода ставала тепла, гаряча. Збоку вливалася лява. Хлопчик почав плакати. Здавалося, що тепер вже не буде рятунку для них.

— Пречиста Діво Маріє! — промовила благально. Вода заливала її, але нагло почула своє ім'я. Дужі руки витягли їх з ріки. Хтось забрав дитину, хтось інший розв'язав хустку з немовлям.

— Мануельо! — кричав батько. — Ти врятувала їх.

— Пречиста Діва Марія врятувала нас! — відповіла Мануеля й зімліла.

Та після короткого часу зімління уступило і Мануеля прийшла до повної свідомости.

(Філядельфія, *Шлях* 1962, ч. 25: вільний переклад з німецької м.)

Рональд Росс

НАЙСВЯТІШЕ СЕРЦЕ ІСУСА ПОМИЛУЙ НАС!

— Це якесь непорозуміння — промовив д-р Смит, дивлячись на монахиню, що стояла перед ним. — Я просив, щоб мені прислали медичну сестру.

— Я є медична сестра — відповіла монахиня.

Лікар поглянув на її дрібну постать, ніжне личко, малі, мов дитячі руки і сказав:

— Тут праця тяжка, клімат прикрий; не знаю, чи дасьте собі раду.

— Чи маю вернутися — спитала монахиня спокійно.

— Залишіться якийсь час на пробу. Але думаю, що Ви станете пацієнткою, а не помічницею.

Чергового дня рано д-р Смит почав оглядати хворих, як звичайно. Він був навантажений працею, а ще й до того часу мусів сповняти обов'язки санітета.

— А ті панове присилають мені монахиню, яка виглядає слабосильна — подумав собі лікар.

Яке ж було його здивування, як перший хворий був обмитий, з чистою перев'язкою, і хвалив монахиню. І так обслужені всі хворі.

— Певне монахиня не спала цілу ніч, — подумав собі доктор, — а тепер може плаче, або нервово вичерпана.

З хатки останнього хворого, вічно незадоволеного і прикрого дідугана, долітали веселі сміхи. Сестра Марія, з закоченими рукавами, обслуговувала його.

— Добрий день, Сестро! — привітав її лікар. — Ви, мабуть, не спали цілу ніч — засміявся.

Вона усміхнулася і сказала:

— Спала дуже добре. Дякую. Маєте дуже милих хворих...

— Ви довершили неможливого — жартував доктор. — Я ніколи не чув сміху в нашого інспектора.

— Було спровадити нам скоріше таку медичну сестру — відповів інспектор, усміхаючись.

Незабаром д-р Смит почав цінити монахиню. Тиха, спокійна, дуже добра працівниця і в лікарні, і в лябораторії. Домики хворих набрали чепурного вигляду. Хворі стали спокійніші, приязніші і тільки вдячними очима водили за милою постаттю монахині.

— Сестро Маріє! — відізвався після кількох днів лікар. — Я хотів би поговорити з Вами.

— Чи маю вернутися — спитала, як першого разу.

— Вибачте мені цю першу розмову, але я налякався, як Вас побачив.

— Чому? — спитала монахиня.

— ...Сам не знаю — сказав лікар і замовк; розгублений, потер рукою чоло і сказав:

— Я католик, але тільки охрещений. А так хотів би я бути добрим католиком. Але пробачте, я відбіг від теми. Я хотів спитати Вас... чи Ви мали якесь розчарування в житті і вступили до монастиря?

— Ні! відповіла монахиня рішуче.

— Чи жили Ви в невідрадних життєвих обставинах, думаю матеріальних? — знову запитав лікар.

— І це ні. Мій батько, лісничий мав свій власний маєток. А нас було двоє дітей. Брат пішов студіювати в політехніці, а я до монастиря.

— То що ж Вас — молоду, багату, гарну — спонукало замикатися в монастирських мурах?

— Вступити до монастиря спонукала мене любов до Господа.

Лікар похилив голову вниз і мовчав.

— Ще одне, Сестро — додав він, коли монахиня вже виходила. — Будьте обережні. Людожерний тигр

крутиться біля нашої оселі. За ним шукають. Віконниці на ніч замикають, хворим дати дзвінки, ну й самі не виходять по заході сонця.

Чергового дня рано Сестра Марія закінчила свої ранішні молитви і збиралась обслуговувати хворих. Світало. Монахиня раділа сьогодні, бо мала більше праці, як звичайно. Вона підійшла до віконниці, щоб випустити свіже повітря, після парної ночі. Як тільки відсунула засуви, віконниця відскочила, а в отвір всунулася космата лаба. Сестра Марія відсунулася і цілою силою тримала друге крило віконниці, на яку напирив тигр. Ситуація була поважна. Дзвінок і револьвер лежали задалеко і сягнути рукою по них не могла. Відійти від віконниці не могла, бо тигр вдерся б до середини. Кричачи про допомогу було б безуспішно. Її домок стояв осторонь і так ніхто не почув би. А тигр просував свою лабу щораз далі — і друге крило віконниці почало відхилятися під натиском звіря.

Сестра Марія глянула на образ Найсвятішого Серця Ісуса, що був над її ліжком. Як завжди, так і тепер звернулася з проською:

— Ісусе, рятуй мене! — прошепотіла.

Її погляд впав на хірургічний ніж, що лежав на столику. Вона вхопила його і почала з цілої сили колоти пухку, пухнасту лабу тигра. Звірюка заревіла з болю і з люттю почала налягати на віконницю. Ще хвилина — і тигр всунеться до середини хати. Затупотіли кроки, залунав вистріл, один, другий. Лаба зникла, устав натиск і монахиня зачинила віконницю. Обтерла холодний піт з чола і з вдячністю глянула на образ. Вона клякнула перед ним, щоб подякувати своєму Спасителеві.

— Сестро, що з Вами? — почувла голос лікаря. — Чи Ви ранені, чи Вам недобре?

Вона піднялася з колін.

— Чуюся цілком добре, — відповіла. — Що з тигром?

— Забитий — відповів лікар. — Оповідajte, як це сталося?

Монахиня якраз кінчала оповідання, як перші проміння сонця продіталися крізь щілину у віконниці й освітили пробите Серце Ісуса. Доктор не зводив очей з образу.

— Завтра неділя. Я поїду з Вами до церкви — сказав несподівано лікар.

— Дякую Вам, Сестро, Ви переконали мене.

— Не я, не я — відповіла монахиня. — Я молилась за Ваше навернення до Найсвятішого Серця Христового. Йому подякуйте!

(Філядельфія, *Шлях* 1962, ч. 23: вільний переклад з німецької м.)

А БУЛО ВОНО ТАК...

— Що сталося? — спитав місіонер о. Іван пільота, який, схилений, шукав чогось під одномоторовим літаком. — Мабуть дефект у моторі? А тут вже пора нам відлетіти.

— Ні. Все в порядку, — відповів пільот, випростовуючись, — тільки я думаю, що ми не полетимо, бо я загубив мій амулет...

— Що ви загубили? — здивувався священник. — Кажете, якийсь амулет. А що це має спільного з нашим летом?

— Дуже багато! Бачите, отче, я купив собі його в Японії. Це був спеціальний амулет для пільотів, що хоронить нас від нещастя. Відколи я мав його при собі, не сталося мені нічого злого й не був я ані в одній катастрофі...

Священник глянув на нього з усмішкою...

— Ви буддист?

— Ні, я католик, — відповів трохи вже зніяковілий пільот.

— Дивно, що католик і вірите в забобони. А чи ви також постукали три рази по дереві перед летом?...

— Жартуйте, отче, але мій амулет не забобонна видумка...

— Тільки видумка забобонних людей — сказав священник, а потім додав: — Поговоримо про це іншим разом, бо тепер пора нам у дорогу. А замість вашого амулета, дам вам щось багато кращого й ціннішого.

І він подав йому образець Божої Матері. Пільот глянув і віддав йому назад, кажучи:

— Я не баба, щоб носити при собі образки...

— Ось, як воно, ви не баба, щоб мати при собі святий образець, але не соромитесь вірити в амулети, хоч ви християнин. Та про це згодом. А тепер пускайте в рух мотор і летім!

— Роблю це на вашу відповідальність, отче, — промовив пільот, нерado сідаючи за керівницю. Хвилину панувала мовчанка.

Літак піднісся вгору й летів у напрямі моря.

Мимохіть глянув пільот на священника й спостеріг, що той ворухить устами. З легким відтинком іронії в голосі запитався місіонера:

— Молитесь за наш щасливий лет?

— Так, молюся до Божої Матері, але передусім, щоб випросила для вас справжню віру.

* * *

Летіли над морем...

Летун хотів знову поглузувати, але нагло літак задрижав. Він схилився над керівницею і зблід.

— Нещастя! — промовив тремтячим голосом. — Чи не говорив я, що без амулета...

— Залишіть уже ті дурниці! Що властиво сталося?

— Щось у моторі. Перебої. Чуєте, як нерівномірно йде.

— А чи ви перевірювали все в часі перерви?

— Ні, але я... — зам'явся пільот.

— Знаю, ви були зайняті шуканням амулета, — докінчив священник.

— Що ж робимо?

— Приземлюємося.

— Де? На морю?

— Нема іншої ради. Може ще якось врятуємося.

Літак надто швидко злітав вниз і перехилився на бік, бо пілот намагався так маневрувати ним, щоб осів на крилах і вдержався на поверхні води. Однак зудар був настільки сильний, що пілот ударився головою до арматурної дошки й зімлів. Священик оглянувся і побачив, що ситуація дуже небезпечна. Літаком кидали морські хвилі. Не було часу довго роздумувати, а треба було негайно і рішуче діяти. Тому він відчинив пряжку пояса, яким був прикріплений до сидження і витягнув із kabіни непритомного пілота на дах літака. Опісля почав розглядатися. Довкола перевалювались спінені морські хвилі і не було видно ані корабля, ані іншого літака.

— Така Божа воля, — подумав священик і почав молитвою спокійно приготувлятися на смерть.

Літак помалу, але щораз більше поринав у воду.

— Гей! Держіться там! почув нагло голос за плечима. — Уважайте! Кидаю вам линву!

Священик оглянувся. Це було мале рибальське човно, яке несподівано виплило позаду них.

* * *

Наступного дня священик відвідав пілота в лікарні. Цей привітав його радісно, приязно усміхаючись. На столику біля нього лежала книжка «Лелія Ізраїля або життя Божої Матері».

Пілот спостеріг здивування священика...

— Я просив, щоб дали мені якусь книжку про Божу Матір. І медсестра-монахиня принесла мені її. Чудова річ!

— Сподіюся, що подобається вам, але я приніс також ваш чудовий амулет, який знайшли в кишені ваших штанів, замотаний у хустинці — сказав, сміючись, священик і подав йому якусь незугарну малу фігурку, що нагадувала собою мавпу...

— Прощу, викиньте це, — відповів пілот. — Відтепер буде супроводити мене цей срібний хрестик із

Розп'яттям, що його дала мені монахиня. А ви, отче, врятували мені життя, за що я вам ще навіть не подякував.

— Передусім подякуйте Господеві, а опісля Пречистій Діві Марії. Вона не лише врятувала нам життя, але й спрямувала вас на дорогу правдивої віри. Тепер, думаю, приймете також від мене цей малий образець Матінки Божої, вашої Опікунки в повітряних просторах.

(Філядельфія, *Шлях* 1965: вільний переклад)

МАТТ ТЕЙЛОР

ХРЕСТ

— Кажете, що цей хрест не є на продаж? — промовив поволі о. Маєр. — Шкода, чудово виглядав би на нашому новому віттарі. Тільки чому ви, пане Максе, поставили його між речами на продаж?

Отець Маєр подав власникові крамниці чудовий хрест із слонової кости. Макс узяв обережно хрест і поклав його на шовковій подушечці.

— Я держу його тут, щоб мати його постійно перед очима. Він для мене дуже дорогий. Він нагадує мені найкращі хвилини мого життя. Та щоб ви не мали до мене жалю за відмову продажу, я оповім вам історію того хреста.

Макс залишив у крамниці свого співпрацівника, а сам перейшов зі священником до сусідньої кімнати. Вони посідали у фотелях і Макс почав своє оповідання.

— Я мав жінку і сина, якого я дуже любив. Нам велося дуже добре під матеріальним поглядом — і ми творили щасливу родину. Син кінчав гімназію і я мріяв про те, щоб він студював у найкращому університеті. Одного дня я виїхав до міста К. у справах моєї фірми. Це був воєнний час і місто було переповнене біженцями, які старалися перейти границю і втекти перед в'язницею, чи навіть перед смертю, від злочинного державного режиму. Я заїхав до свого свояка. Другого дня він прийшов до мене — зніяковілий.

— Слухай, Карле. Я маю велике прохання до тебе. У мене є високий достойник, із дружиною і сином. Що

Йому грозить, не треба говорити. Старшиною відділу прикордонної сторожі є брат твоєї жінки. Піди до нього, поговори з ним і переведи їх уночі за кордон. Вчини це для мене.

Я спершу вимовлявся, та він так благав, що я погодився на те. За попередньою умовою з своїм свояком, я спокійно перевів родину п.М. за кордон. Вони всі троє дякували мені зі сльозами в очах, а п.М. вручив мені той хрест, кажучи:

— Це наша родинна спадщина. Візьміть його, прошу, бо нічого ціннішого не можу вам дати за ваш благородний вчинок. Ми всі щоденно будемо молитися за свого добродія.

Я, хоч був охрещений, одначе під різними злими впливами в житті став, на жаль, байдужий до релігії. Такою байдужою була й моя жінка. Ми охрестили сина, але, на жаль, не дбали зокрема про його релігійне виховання. Отриманий хрест я поставив на полицю для книжок і забув про цю подію.

Одного дня жінка, зніяковіла, сказала мені, що син виїжджає на цілий тиждень. Це був час вакацій. Я був вдоволений, що він відпочине після навчання.

— Куди він їде? — спитав я.

— До монастиря Отців Ісусовців.

— До монастиря, за чим? — здивувався я.

— Щоб взяти участь у реколекціях.

— Що це є реколекції? — сказав я поденеровано.

Манастир, Ісусовці, реколекції... були незрозумілі мені ще в той час. Жінка почала пояснювати мені, але я махнув рукою і пішов до кімнати сина. Будучи тоді ще грішно байдужим до релігії, я сказав гостро до нього:

— Слухай, Карле, що виробляєш?

Він поглянув на мене здивовано.

— Я. Нічого.

— Нащо тобі потрібні монастир і реколекції?

— Я дуже бажаю взяти участь у реколекціях. Адже ж я католик.

— Ну так, але ти дотепер не цікавився тими справами.

— Чиїсь молитви випросили мені ласку віри.

Чиїсь молитви?... Де я чув цей вислів? « Ми будемо молитися за вас » — пригадав я собі ці слова і в моїй уяві майнула постать п.М. І я злякався. Я задріжав із страху. Молитви, Отці Ісусовці, монастир — це все може відібрати від мене мого самотнього сина — подумав я собі і почав просити, благати його, щоб він не їхав. Та він поглянув на мене сумно і сказав:

— Татко бажає мені добра, правда?

Я замовк, а він поїхав...

Карло вернувся, а я обсервував його з острахом, чи не змінили його Отці Ісусовці. Ні, він був такий самий — добрий, ввічливий, слухняний, тільки було щось у нього, чого я не міг окреслити. І я того боявся, як боявся молитов родини М. — Карло ходив щоденно до церкви. Поволі привик я до цього. Я також привик до релігійних книжок, які він читав. Незабаром я побачив на стіні над його ліжком хрест, що його дістав я від п.М.

Він склав із відзначенням іспит зрілості. На бенкеті, під час ґратуляцій, директор школи сказав до нього:

— Карле, за кілька літ — доктор чи інженер?

— Священик, монах, пане директоре — відповів, усміхаючись.

— Якщо так, то подвійно ґратуюю. Боже, поможи!

А я завмер. У дорозі до дому я докоряв йому та він мовчав. Коли я замовк, він притиснув мою руку до уст.

— Татку, ви не хочите ломити мені життя, правда?

— І я згодився. Що ж я мав вчинити? Я ж дуже любив його.

Після складення монаших обітів, він, щасливий і усміхнений промовив:

— Я щодня молюся за татка.

Це були останні слова, які я чув від нього. Кілька тижнів пізніше він помер. Після його похорону ми — з жінкою — клякнули в сповідальниці. Незабаром померла жінка. Я залишився сам. Та це тільки хвилива розлука. Я вірю, що зустрінуся з своїми найдорожчими в небі.

Тупотіли чийсь кроки по сходах, дзвонили телефони, гомоніли людські голоси, гуділи сирени авт, а в кімнатці, де сиділи вони обидва, царювала мовчанка.

— Я знаю Карла з новіціяту — промовив тихо священник. — Він був дуже ревний і побожний монах.

— Дякую вам, Отче, — сказав Макс.

— А на хресті, що його ви маєте, є підпис мого батька.

— Вашого батька?...

— Так, це ви врятували тоді моїх родичів і мене.

— А Ваші молитви врятували душі нас трьох.

Макс обтер сльози з очей...

— Прошу, Отче, — промовив він, подаючи священникові хрест. — Візьміть його і покладіть його на Вашому новому вітварі.

(Філядельфія, *Шлях* 1964: вільний переклад з англ. мови)

Дж. ТЕПЕРМАН

БАНКОВЕ КОНТО

Він поглянув на неї з презирством і продовжав із легкими кпинами:

— Думаю, що ви мовчите з жіночої тактики. Не бачу жодної причини до надуми. Правда?

Мавд зніяковіло глянула на нього. Вона почувалась ніяково, від перших слів гостя, а властиво від учора. Вчора, по вечері, сказав Боб, її муж:

— Завтра будемо мати гостя і то до тебе.

— Чи конче завтра? — спитала. Я обіцяла дітям піти до парку.

— Добре було б завтра. Бачиш то мій шеф. Він звідкись довідався, що ти пишеш оповідання. Хоче прийти до тебе з пропозицією, щоб ти дописувала також до нашого часопису.

— Але ж, Боб, я не маю часу — відповіла вона з деяким схвилюванням.

— Я знаю, але краще буде, як ти сама скажеш це.

І ось той гість сидів тепер напроти неї і пропонував їй 50 доларів, а навіть більше, за одне оповідання. Це було багато і їм придалися б ці гроші, але чейже вона не може залишити співпраці в своїм епархіяльним часописі, а годі їй сказати, чому. Чи він зрозумів би її?

Це почалось три роки тому. В такий літній вечір, як сьогодні. Вона сказала тоді до Боба:

— Я знайшла дуже добру працю в бюро, на пів дня, що думаєш?

— Я не раджу, — відповів він поважно. — Маємо трое малих дітей; вони потребують мами.

— Я вже якось дам собі раду — сказала. — Подумай, сорок долярів тижнево будемо мати більше. Наші видатки, як знаєш, зростають, отже пригодиться нам мій додатковий заробіток.

— Незабаром я дістану підвишку — сказав він, а по хвилині додав із деяким докором:

— А чи нам чогось бракує?

— Ні! — відповіла щиро, бо відчула, що йому прикра ця розмова.

— Але можна б складати для дітей, щадити в банку.

— Я прошу, не йти до праці. Пригадай собі ті чудові євангельські слова: «Гляньте на лілеї... як вони ростуть... Бог так одягав їх... Тим більше дбає про нас людей. Отець Небесний знає, чого нам треба». Боб вийшов, а вона сиділа хвилину задумана. А потім швидко встала і почала писати оповідання. Як Боб прийшов, воно було готове й вона дала йому прочитати.

— Дуже добре! Вишли до нашого єпархіяльного часопису.

— Жартувш... Висміють мене.

— То дай мені! — сказав рішуче.

І він вислав. Вкортці прийшов лист від редакції з подякою та проханням щоб прислала частіше такі короткі оповідання. І вона писала. Про любов Бога до людей, про Його доброту й милосердя. Писала не для заробітку, бо нічого не діставала за свою працю. Писала, бо такою була Божа воля і вона сповняла її.

Про її працю в бюро не було вже й мови. Зрештою Боб дістав гарну підвишку платні і не було потрібно. Але того всього вона не могла сказати шефові свого чоловіка. Тому мовчала.

— Залишаю число свого телефону — промовив він, встаючи з крісла.

— Сподіюсь що ще сьогодні зателефонуєте до мене.

Боб вийшов разом із ним, а вона почала нервово ходити по кімнаті. Сприятлива пропозиція, бо можна буде щадити, зложити щось у банку... Але що буде з оповіданням для нашого часопису? — виринула думка. Очевидно, мусіла б перестати писати їх. Це ж була ласка Божа, а тепер мала б вона спроневірितись і писати тільки ради свого зиску. Божу ласку вживати не для Божої слави, а для матеріяльних користей? — Вона здригнулась.

— Боб! — майже крикнула до чоловіка, що саме ввійшов. — Знавш, я мусіла б залишити писати оповідання до єпархіяльного часопису. А я того не можу зробити...

— Очевидно, що не можеш, — відповів він поважно. — Тому зателефонуй до мого шефа, що дотеперішні обов'язки не дозволяють тобі прийняти його пропозиції.

— Але, подумай, — перервала йому, — якби могло зрости наше конто в банку, коли б я згодилася співпрацювати в світському часописі.

— Можливо, але прочитай собі в Євангелії від Луки, де я зазначив тобі — відповів він і знову вийшов.

А вона сягнула по Святе Письмо, відчинила на згаданій сторінці й прочитала:

« Не збирайте собі скарбів на землі... ».

Як Боб вернувся з дітьми з прогулянки, застав її похилену над бюрком.

— Пишеш? — спитав, кладучи ніжно руку на її ясні кучері. Вона глянула на нього з усміхом і відповіла:

— Це тільки переповідаю нашу розмову, яка дала мені нову заохоту до праці.

ЕЛЛЕН ШЕЛЕР

СВЯТ-ВЕЧІР НА ПУСТИНІ

Анегрет дивилася захоплено крізь вікно літака. Білі хмаринки плили по чудовому блакитному небі, осяяному промінням сонця. Це була її перша подорож літаком. Вона ніколи не уявляла собі, що лет такий чудовий. Вона не мала нічого проти того, щоб ізда тривала якнайдовше. Щоб тільки летіти під блакитним небом!

— На Святий Вечір будете вже з родичами, — промовила, проходячи мимо, Анна, яка часто розмовляла з нею, як тільки дозволяли їй службові обов'язки на літаку.

Анегрет всміхнулася і сказала:

— Я везу святочний дарунок від тітки і сама не знаю, який...

Анегрет вложила дарунок до валізи і замкнула її.

— Я вже два роки святкую Різдво в літаку, — сказала сумно Анна — але на другий рік обов'язково поїду до родичів.

— Але тут є чудово, — захоплювалася Анегрет. — Я почуваюсь так, немов би летіла на зорі. По матурі піду до летунської компанії шукати праці. Що треба знати?

— Якнайбільше чужих мов і дещо з першої помочі. Вибачте! Ця пані перед вами зблідла. Принесу їй пігулки.

Одноманітне гудіння літака усьпляло. Як крізь сон пригадала собі один Святий Вечір, ще в народній школі...

— Мале пошкодження в моторі, — промовила Анна біля неї і поклала їй успокоююче руку на рам'я. — Прошу панства, бути спокійними. Ми мусимо приземлитися. Прошу зав'язати ремінці.

— Що сталося? — спитала Анегрет, напівсонна. — Літак так сильно коливається? Чому?

Пані перед нею, що перед хвилиною була зблідла, почала плакати. Якийсь мужчина успокоював її.

— Нема ніякої причини до страху, — сказала Анна. — Я напевно боялася б, але сьогодні Свят-Вечір і нам не станеться нічого злого.

Літак спадав щораз нижче. Анегрет гляділа крізь вікно, але не бачила ані домів, ані моря, тільки біляво-жовту площину.

— Що це є? — спитала здивована.

— Пісок, відповіла поважно Анна. — Осідаємо в пустині...

Анегрет сама подумала, що не є добре. Коли не дасться направити пошкодження мотору, може минути багато часу, заки віднайдуть їх. На всякий випадок, треба бути обережною з запасами води.

Літак осів. Якась жінка почала кричати. Мужчини розмовляли голосно, зднервовані. Один пан, із течкою в руках, розгублено оповідав, що він мусить, конечно мусить, ще сьогодні зловити поспішний потяг в Дамаску.

— Чи я можу висісти? — спитала Анегрет. — Може побачу лева. Зараз вернуся.

— Сидіть спокійно і нікуди не виходіть, — відповіла Анна.

Якраз увійшов летун.

— Прошу панства, — почав говорити — пошкодження мотора є таке, що я не можу летіти до Дамаску. Я вже просив помочі. Нам не залишається нічого іншого, як спокійно чекати на другий літак.

— А як тимчасом надлетить піскова буря, то що тоді? — відізався один пасажир, який летів не перший раз. — Тоді наш літак стане нам гробом.

В літаку запанувала сумна тишина, а потім — крики, плачі й зднервовані розмови.

— Прошу панства, прошу панства! — старався успо-

коїти їх летун. — Поводіться, як дорослі люди, а не як діти.

— Але ж я певна, що нам нічого не станеться, — промовила Анеґрет до Анни — бо сьогодні Свят-Вечір! Кілька пасажирів усміхнулося.

* * *

На летовищі в Дамаску панство Томас очікувало приїзду дочки, коли в голоснику заповіджено спізнення літака. Перелякані люди стовпилися коло проходячого урядника.

— Два літаки полетіли шукати їх, — заспокоював людей урядник — а вони мають вистачальний запас води.

Але він не сказав, що повідомлення про стан погоди є дуже погане. Грозить піскова буря, а тоді може бути з ними дуже зле.

— Що це є? — спитала Анеґрет. — Немов би падав дощ! Що б'є так об шиби?

— Пісок! — відповіла коротко Анна.

— Родичі будуть неспокійні...

— О, ні, їх повідомили про все. Анна думала про розмову з летуном. — « Ми мусимо безрадно чекати », говорив притишеним голосом летун, « і віддатись у Божі Руки... ».

Вони обидвоє знали, як грізною для них була б піскова буря. Правда, рефлектори висилали щохвилини снопи світла, але чи доглянуть їх літаки... через хмари піску?

— Вечір надходить, — говорила сумно Анеґрет. — Свят-Вечір! А я так хотіла відсвяткувати його з родичами! І Служба Божа буде опівночі...

Анеґрет відхнула тяжко і попросила:

— Анно! Святочний презент мені тітки... Подивімся, що це є. О, прошу, дайте мені мою валізу!

— Буде тяжко видістати її... — відповіла Анна, але пішла шукати. По хвилині вернулася з валізою.

Задоволена дівчина витягнула до неї обі руки.

— Відчиняймо!

Вічко відскочило і вона витягнула великий білий пакет.

— Пахне, пахне! — промовила зворушена. І дійсно запахла маленька ялинка, прибрана різноколіровими свічечками.

— Ялинка! — скрикнув хтось.

— Свят-Вечір! — додав хтось інший.

— Може наш останній!... зідхнула якась жінка.

— Анно, прошу, засвітіть свічечки... — прошепотіла зворушена Анегрет.

Затихли хлипання жінок і гарячкові оклики невдоволення мужчин. Усі, як заворожені, гляділи на освічену ялинку. І нагло залунали слова:

— Тиха ніч, свята ніч...

Це співала Анегрет із зложеними руками, як у церкві, з очима, повними сліз. До неї долучилися інші, спершу тихо, несміливо, а потім щораз голосніше. І пан із течкою, що спішився до Дамаску, і пані, що плакала, і та, що кричала, всі забули про піскову бурю, що готувала їм гріб, усі були пройняті тазмницею Святої Ночі, немов у церкві. А хоч і смерть, то що... Колись, якраз у той час народився їх Спаситель, а з Його рук і смерть не страшна...

А на летунській площі в Дамаску перелякана рідня очікувала вістки про літак.

— Тепер ми засвітили б ялинку... — сказала сумно мати Анегрет.

Та в тій хвилині промовив гучномовець, що рятунок-вий літак віднайшов пошкоджених і всі пасажери летять уже в напрямі Дамаску.

ЕЛЛЕН ШЕЛЕР

РЯТУНОК У ГОРАХ

Професор глядів за дідусем збентежено. Кому мав вірити, чи йому, досвіченому верховинцеві, чи метеорологічній станції? Він розглядався на всі сторони. На синьому небі не було ні одної хмаринки. Що робити? Він був безрадний.

— Що сталося? — поспитала господиня, проходячи мимо.

Він розповів їй розмову з дідусем.

— Я не знаю, що вам відповісти. Дідусь знає найкраще. Але він уже старий, може і він помиляється. От, щоб так мій чоловік. А так, я не знаю...

І вона почала оглядати небо з усіх сторін. З хати вийшло кілька хлопців.

— Ідемо, пане професоре?

— Я сам не знаю... — почав нерішений. — Дідусь казав, що впаде мряка...

Хлопці розміялись:

— Звідки? З ясного неба?...

— Отже, йдемо! — рішився професор. — А як впаде мряка, — звернувся до господині, — то пришліть нам поміч.

І пішли. Двадцять гімназистів і професор. Із співом, сміхом та жартами. Серед розкішної гірської природи забув професор на слова дідуса: « Буде мряка сьогодні. А мряка у нас прикра. Тяжка, густа, аж чорна. Іноді кілька хвилин, а часом кілька годин і навіть довше. Не йдіть у гори, не йдіть! »

Але вони не на довго, на один день. На той перший вершок, вечором із поворотом. Усі хлопці з 7-ої кляси, вже не діти, не боягузи; дадуть собі раду. Вони пнялись вузькою скалистою стежкою, як нагло потемніло; прямо кромішня тьма огорнула їх.

Професор задержався. Подумав, це щось хвилинного, мине...

— Ті, що несуть наплечники й шатро, нехай усе скинуть на землю! — крикнув поза себе, — Опертись об стіну і держатись шнура! Ні кроку вбік!

Минали хвилини, темнота не проходила, обіймала їх холодною вогкістю. Отже, мряка! Слова дідуса справдились.

Професор швидко передумав цілу ситуацію. Не можуть вернутися, не можуть піти вперед і не можуть сісти... Мусять стояти, сперті об скали. Як довго зможуть видержати в такій позиції, серед проймаючого холоду? Він здригнувся. Він поносить відвічальність за життя тих 20-ти юнаків, яких родичі йому довірили. Був безрадний. А що, як мряка триватиме кільканадцять годин, чи видержать?

І він важко відхнув.

— Що сталося, пане професоре? — запитався хтось із ваду переляканим голосом.

Він мусить їх підбадьорити, потішити, хоч він сам потребував і ради і потіхи...

— Відпочиваємо, хлопці! — крикнув бадьоро. — Знаєте ту пісню: « Вечір надходить, мряка оповила світ? » Та ми не маємо чого боятись, бо з нами Господь. Ану, всі разом!

Залунала пісня і трохи покращав настрої. Та на як довго?...

* * *

Господиня щохвилини дивилась крізь вікно. Розходиться мряка? Ні!...

Дідусь пробурмотів, що буде може цілу добу і пішов до своєї праці. Чоловік із синами поїхав до свояків. Вона залишилася сама в хаті. А ті, там у горах, десь стоять біля скали і чекають на поміч... Що ж вона їм може допомогти? Вона не могла нічого зробити, постійно думала про них. По кількох годинах очікування побігла до пароха. В канцелярії сидів із священником Артур. Вона лише скінчила оповідати про прогульку, як він піднявся.

— Ідеш, хлопче? — поспитав священник.

— Це мій обов'язок, отче, — відповів тихо.

Священик завагався. Хлопець, хоч досвідчений провідник у горах, ішов на каліцтво або смерть. Але знову, якщо залишити їх там, то може дійти до трагедії.

— Йди, хлопче, — промовив поважно, — а ми будемо молитись за вас.

І хлопець пішов. Ще хвилину маячила його сильветка в темноті, ще блимало світло лямпки, ще чути було його кроки. А потім зникло все в мряці. Вона схопила його в свої чорні, вогкі обійми; замкнула в смертоноснім крузі, придавила, поглотила...

Він здригнувся. А серед непроглядної темноти залунали звуки дзвонів. Паламар скликавав людей до церкви на молитву за нього. Він усміхнувся і випрямився. Вже не боявся. Господь був із ним. Що могло йому статись злого? А навіть і смерть у горах, то й це Божа воля...

З хлопцями на скалі вже було погано. Кількагодинне стояння на одному місці, у вогкій мряці, заломлювало і найсильніших. Замовкли співи, замовкли дотепи й розмови. Тут і там було чути стогін і нарікання; боліли й мліли ноги, та дошкулював ще й проймаючий холод. Сісти, хоч на хвилинку! А пробувати сісти — це означало скотитись у пропасть, це каліцтво або й смерть... Професор підбальорував, просив, картав, а потім і він замовк. Уже не міг. Чув, що костеніє цілий... Маячив. Очі ліпились, в ухах шуміло. Затихли всі. А з чорної

вогкої мряки костиста смерть витягала свої костяки до них, щораз ближче...

Професор нагло здригнувся, бо якась рука діткнулась його обличчя... Смерть!? Ні, він ще живий.

— Хто це? — скрикнув.

— То ви член прогульки, що вийшла рано вгори? — Слава Богу, що я віднайшов вас.

— Хлопці, поміч! — закликав професор.

Вони немов опритомніли. Життя верталось до замерзаючих тіл.

Артур пояснив їм свій плян. Недалеко тут коло них була печера в скалі, повна сіна. Він помалу повів їх туди. Тепло й гарячий чай привернули їм сили і добрий настрій. Почали навіть жартувати самі з себе.

Незабаром увійшов поспішно Артур і кликнув:

— Вставайте! Йдемо. Мряка трохи уступила. Але може впасти знову. Я поведу вас коротшою дорогою.

Пішли. А як уже були перед селом, знову насунулась мряка. Але вони були вже безпечні.

В церкві світилося. Люди молились за них. З провідником на переді всі ввійшли до церкви. Вони знали, кому завдячують свій рятунок. Пішли подякувати Богу.

(Філядельфія, *Шлях* 1963, ч. 27: вільний переклад з німецької м.)

ЕЛЛЕН ШЕЛЕР

СЕРЕЖКИ

Аля замкнула книжку й поглянула на годинник. Пора встати з лавки і йти домів. Сьогодні не буде останньої години і вона в парку приготувляла собі лекцію на завтра.

Чудовий літній день пригадував близькі вакації. Вона вложила книжку до течки й мимоволі глянула на свіжий, зелений травник. Щось блистіло серед зелені. Напевно якесь скло... — подумала. Але ні, блиск був сильніший. Схилилась і обережно стягнула рукою. Це була золота сережка. Прегарна. Такої сережки не бачила ще ніколи. Головка і крильцята ангела золото і перла. Це була дорога сережка. Вона швидко оглянулась, чи не видно якоїсь жінки, що могла це згубити. Але ні. Кількох старших мужчин та кількох хлопців, схилених над книжкою.

Що зробити? Піти на поліцію. А, правда, тут на розі в бюро знайдених і згублених речей. Обережно вложила клейнод до торбинки. Бюро було вже зачинене. Але за вікном висіла картка, що згублено нашійник, сережки і т.д. та була подана адреса.

Хвилину стояла Аля на вулиці, нерішена, що зробити. Заждати до завтра? Ні! Піде на подану адресу і сама вручить сережку її власниці. Це ж буде радість!

Незабаром вона вже дзвонила до гарної віллі.

— Пані К. — промовив дверник — виїхала до дочки. Вернеться завтра.

Не було ради. Треба було ждати до завтра. Вдома замішання. Мати дістала знову атак і лежала бліда на

лежаку. Вона поспішно докінчила варити обід. Понесла хворій; накормила молодших дітей. Батько відсунув тарілку, і зажурений глядів перед себе.

— Татусю, — промовила крізь сльози, — за два тижні кінець року: візьму якусь працю, щоб мамуся могла виїхати.

Інженер погладив ніжно русяву голівку:

— Ні, дитинко, ти маєш відпочити. На другий рік перед тобою матура. Позичу десь гроші і виїдете всі в гори. Господь допоможе звернути довг. Візьму додаткову працю...

Аля важко зітхнула. Вже й так перемучений батько, а ще матиме вечірню працю. А сережка? — майнула думка. Піди, продай і будуть гроші. Це для хворої матері! Вона аж здригнулась на таку думку. Продати чужу річ? Ніколи! Щоб навіть із голоду гинули, ніколи цього не зробила б! А то втішиться завтра п.К.

На другий день після науки в школі, Аля сиділа в гарному кабінеті перед сивавою жінкою.

— А ось ваша сережка, прошу, закінчила своє оповідання і подала його п.К.

Та з милою усмішкою здіймила другу і поклала коло першої.

— Щиро вам дякую, — промовила. — Це для мене велика пам'ятка. Моя мати подарувала мені їх, коли я закінчила 18-тий рік життя, зі словами: «Моя дитино, слухай завжди слів свого ангелика, що буде тобі шептати до вухка. І ніколи не образи доброго Господа». Ви католичка? — запитала нагло.

— Так, — відповіла Аля, зворушена оповіданням.

— А це, прошу, ваше знахідне, — сказала п.К., подаючи їй банкнот.

— О, ні, ні! — відмовилась дівчина. — Моїм знахідним є вдоволення, що я зробила вам приємність.

Пані К. пильно глянула на відверте обличчя й щирі очі дівчини, та почала так ненароком випитувати її про

науку, домашні відносини. І Аля не отямилася, як оповіла їй, що в наступному році має складати матуру й хотіла б опісля студіювати медицину, але батько не може дати їй грошей на студії. Аля оповіла далі, що батько є воєнний інвалід, не заробляє багато, що мама хвора на легені, потребує гірського повітря, але нема грошей, щоб могли вислати її в гори.

Пані К. слухала мовчки й незаметно записала собі її адресу. Дівчина піднялась з фотеля.

— Чи можу ще раз поглянути на сережки? — попросила. — Вони такі чудові!

Пані К. простягнула їх на долоні, мило усміхаючись.

— Чудові, бо золоті й з перлюю? — поспитала, пильно глядячи на дівчину.

— О, ні, — відповіла поспішно Аля. — Чудові тому, що це ангелики, які вам шептали постійно до вушка... І ви їх слухали, правда?

— Так, я їх слухала. І це було моїм найбільшим щастям у житті. А не вигоди й не багатство...

Два дні пізніше інженер вернувся до дому дивно зворушений.

— Це для тебе... — подав дочці малесеньку коробку. На блакитному оксамиті заблестіли дві золоті сережки з ангеликами.

— Татку, звідки це маєш? — крикнула здивована Аля. Він усміхнувся:

— Я буду тепер управителем гірських дібр пані К., — а звертаючись до своєї хворої жінки, сказав: — Матимеш відтепер постійно гірське повітря. Аля має запевнені студії медицини. Господь нам поміг. Однак не це мене так врадувало, а чесний учинок Алі, нашої доньки.

Він пригорнув до грудей її русяву головку...

— Дитино, будь завжди вірною Господеві в усіх хвилинах свого життя. Бо це найважливіше для кожної людини.

ЧЕРНЕЧА РЯСА

Педро Мессія, урядник на дворі еспанського віцекороля в Лімі (столиці Перу, Полуднева Америка), жив у часах, коли то ціла Еспанія захоплювалася сміливими морськими подорожами Христофора Колумба та мріяла про багатства в нововідкритій країні. Молодих людей манили нечувані пригоди, героїчні подвиги та приємне життя, цікавили екзотичні для них племена, серед непрохідних пуц і безмежних вод. І Педро дався пірвати тій широкій течії. Він виїхав до Ліми та став урядником на віцекоролівському дворі. Та це його не вдоволяло. Як же ж інакше уявляв він собі те все в Еспанії. Праліси з прегарними квітами і дивними звірами, водні простори, кольорово прибрані мешканці, а серед того всього він — як герой різних пригод. А тут — замість того — монотонна праця і нудні для нього розваги на королівському дворі. Він не любив пити й забавлятися в гурті своїх ровесників, не вмів розмовляти з дамами й танцювати та був предметом жартів на дворі.

В той час приїхали до Перу Отці Ісусовці. Вони мали проповідувати Христову науку серед мешканців полуднево-американських пралісів і пригадувати еспанським авантюрикам їх християнські обов'язки.

По кількох днях рознеслася вістка про чудові проповіді їх ігумена о. Єроніма фон Портіліо. Церква була переповнена, а люди виходили з неї, потрясені до глибини душі. Серед них був і Педро, на якого проповіді о. Єроніма робили величезне враження. Вони вказали

йому на інший світ, за яким Педро тужив ціле своє життя. Вони показали йому і геройства і незвичайні подвиги, а те все, за чим він приїхав сюди з Іспанії, видавалося йому таким маловажним. Слова Христа в притчі про багатого молодця просто переслідували його. А що — якби Христос сказав ті слова до нього, чи він пішов би? Він чув, що так. Але Христос не сказав йому: Іди за Мною. І бідний Педро почав вагатися. А може це тільки хвилиний настрої у нього під впливом чудових проповідей? Адже ж і він може дійти до маєтку на королівському дворі, або піти в праліси пошукувати пригод.

І боротьба поміж сумнівами і надією, поміж бажанням стати монахом і прив'язанням до світу — почала мучити його. Одного весняного ранку він сів на осла і поїхав перед себе. Він хотів втекти з міста, щоб на самоті роздумати, що зробити з собою, і здався цілком на інстинкт звіряти.

По якомусь часі осел став, а Педро підняв схилену голову. Він стояв перед брамою будинку, в якому задержалися Отці Ісусовці. Чи це був випадок, чи рука Божого Провидіння, Яке хоче, щоб він став монахом Ісусовцем?

Педро зійшов з осла, подзвонив і попросив дати йому келію на кілька днів, в якій він міг би відбути замкнені реколекції. Та Педро не знайшов у келії спокою. Сумніви та понурі думки напали на нього із ще більшою силою. Він почав сумніватися чи дійсно хоче стати монахом. Адже ж Христос не сказав йому — Іди за Мною! До того всього ночі були дуже холодні і він майже замерзав на твердій лежанці під легким покривалом. Він попросив якогось теплового одягу і дістав стару чернечу рясу.

Чергового дня зайшов до Отців його зверхник Куента. Розмова зійшла на Педра, який відбував тут реколекції, і Куента хотів з ним поговорити в якійсь важній урядовій справі. При дверях келії Куента подався взад, коли побачив свого урядника в чернечій рясі. Але скоро опа-

нувався і побажав йому всього найкращого на новій дорозі життя. Він сам повідомить віцекороля, що Педро вступив до монастиря Отців Ісусовців.

Педро залишився на середині келії, мов приголомшений. Куента не дав йому навіть промовити ні слова і вияснити цей збіг обставин. А тепер, що він має робити? Вернутися до праці і виявити правду? — не повірять, і висміють його, що він навіть кілька днів не видержав в монастирі, до якого вступив добровільно. Педро зайшов до о. Ігумена, оповів йому про все, попросив про дискрецію, а він за кілька днів виїде тайком із міста.

І тоді Господь змилювався над ним. Христос схилився ніжно над бідним Педром і промовив лагідно: « Іди за Мною ». А його душу огорнув спокій, якого не міг знайти на світі. Коли Куента відвідав його ще раз, усміхнений Педро оповів йому про непорозуміння з чернеchoю рясотою, яку любив понад усе, бо вона привела його до Господа.

Отець Мессія помер 1581 р. як ректор колегії Отців Ісусовців у Лімі.

(Філядельфія, *Шлях* 1957, ч. 25: вільний переклад)

Одо Штавдінґер

Я ВІРЮ!

— Що сталося з Іваном? — спитав інж. Р. — Я вже не бачив його кілька днів.

— І не побачите його більше! — відповіла п.М. — Помер вчора ввечорі.

— Помер?! — здивувався інженер. — Так нагло, а був кремезний, здоровий мужчина. Але що буде з похороном, Отче Професоре? — звернувся інженер до місцевого пароха. — Він був завзятий комуніст.

— Буде похоронений на нашому цвинтарі, бо вмер як католик — відповів о.Н.

— Він — католик? Ви жартуєте, Отче! — відізвалося кілька осіб.

— Так, мої панове — сказав священник. — Милосердя Боже не має границь. Всі знаємо, ким був п. Іван і які прикrostі витерпіли ми, священники, через нього. І коли я зустрів його в понеділок коло церкви, був заздалегідь приготований на нову прикрість. « Чи нема вже ніякого Отця в сповідальниці? » — спитав він мене. « Ні », — відповів я — але я можу вернутися ». « Дуже прошу »! — сказав живо. — « Я хотів би висповідатись ». Але я не рушився з місця, очікуючи наруг та прикрих слів, як це вже не раз бувало. Та замість того, він витягнув медалик Божої Матері і простягнув його до мене. « Я бачу, ви мені не вірите і маєте причину до цього, Отче » — сказав поважно. « Ось цей медалик привів мене сюди. Його дала мені жінка на смертній постелі, прохаючи, щоб я його стало носив. Та я по-

ставив його на бюрку, навіть не дивлячись на нього. Та від якогось часу огорнув мене неспокій. Я почав гарячково шукати медалика і не успокоївся, аж поки його не знайшов. Поволі, поволі почало ворухитись щось у моїй душі, і нагло я зрозумів свої провини ».

— Я повернувся з ним до церкви — продовжував своє оповідання о.Н. — і професор Іван висповідався, а в два дні опісля помер, поєднавшись з Богом.

— Чи Ви вірите в це, Огче Професоре? — спитав священика дир. Т., вертаючись із ним разом додому.

— В що? — спитав здивований священик.

— В те, що Божа Мати навернула проф. Івана.

— Вірю! — відповів священик.

— А чи і для мене могла б Пречиста Діва Марія випросити віру? — промовив той живо і навіть не зчужся, як оповів йому ціле своє життя, про своє Перше Святе Причастя, яке прийняв, бо приймали інші, про виховання вільнодумних батьків і тугу за вірою та про пошукування її.

Священик спокійно витягнув з кишені медалик і подав директорові.

— Віра — це велика Божа ласка, — сказав священик. — Просіть Божу Матір, щоб випросила її для вас. Просіть щиро, своїми словами, як вмієте, і носіть постійно цей медалик Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці з собою.

Кілька днів пізніше директор Т. вертався з банку додому. Перед ним ішов старенький мужчина, підпираючись паличкою. Нагло з бічної вулички над'їхало авто. Що властиво сталось, директор не тямив. Він чув скрегіт гальм і побачив мужчину на землі в калюжі крові. Збіглися люди, звідкись надійшов поспішно лікар і схилився над ним. Та по хвилині піднісся і поглянув на зібраних. « Нема рятунку! » — промовив тихо. « Він вмирає ». Тоді з гурту вийшла мала дівчина і приступила до нього. « Я вам поможу », — сказала. — « Ви

католик?» — Умираючий притакнув. — «Говоріть за мною: Отче наш» — промовила, клякаючи. В гурті затихло. Мужчини поздіймали капелюхи й почали собі клякати і навіть підросток, що стояв з боку підвистуючи, витягнув руки з кишені і скинув кашкет. «І остави нам долги наша» — говорила поволі дівчина. Умираючий ворухив устами, а його обличчя прояснювалося. Директор клякнув враз з іншими і глибоко схилив голову. Він не молився, але кожне слово западало йому в душу і ворухило її до глибини. Отче наш — отже і його. Він вірив і любив свого Небесного Отця. Директор вірив — він, заблукана овечка!

(Філядельфія, *Шлях*: вільний переклад з німецької м.)

ВІЛЬМА ШТУРМ

ІХ ОБІЦЯНКИ

На дворі загавкали собаки і Ліяна вийшла з дому подивитися, що сталося. Тільки зачинила за собою входні двері, як до її руки доторкнувся вогкий ніс пса Кіма, який поведився спокійно. Значить, коло них усе в порядку. Вона попестила собаку і хвилину задержалася на сходах.

Блідє сяйво місяця оповило все срібним серпанком, пахнув ясин, десь далеко заливався піснею соловій, а в близькому ставку рохкотіли жаби. Чар червневої ночі вплинув і на Ліяну. Не хотілось вертатись додому, тимбільш... І вона з рукою на морді Кіма подалася до найближчої лавки в саді й там потонула в споминах...

— Чому дивитесь на мене з таким здивуванням, коли я спитав вас про « Наслідування Христа » Томи Кемпійського? — спитав її молодий старшина.

— Бо ви перший військовик, від коли тут працюю, питаєте про ту книжку, — відповіла, подаючи йому бажаний твір.

— Ця книжка й ось це — сказав поважно, витягаючи з кишені маленьку коробочку з вервицею — будуть моїми самотніми друзями там, де їду. Але і я в неменш здивований від вас, — додав, усміхаючись.

— Чому? — спитала, загортаючи книжку.

— Бо я зустрів обличчя правдивої людини, перше від багатьох-багатьох днів.

— Ви поет, — засміялась вона.

— Ні, тільки репортер, але я говорю правду. Ті довгі коси, ненамальовані лиця, щирість і невинність в очах, тоді коли довкола вас маски. Маски робленої краси, вдовolenня з самого себе, удаваної веселости, чи то нуда й пересит. О, прошу, збережіть те ваше обличчя на ціле своє життя.

— А ви задержіть при собі вервицю і «Наслідкування Христа» — відповіла поважно.

А коли він приїхав на відпустку, вони побралися — взяли шлюб. Свої обіцянки додержали обидвоє. Ліяна мала довгі ясні коси і невинний усміх доброї дитини. Він показав їй знищену уживанням книжечку, а вервицю відмовляли обидвоє щовечора.

А потім щераз приїхав на кілька днів просто з фронту, але вже не той сам. Не бачила більше вервиці в його руках, а замість книжки Томи Кемпійського він читав брукові журнали. Грав газардно, пив і мовчав із понуро зморщеними бровами і якимсь дивним блиском в очах.

Правда, пішов із нею до церкви, але вона мала враження, що тільки тому, щоб зробити їй примісність.

А сьогодні рано вернувся по роках з полону. Тихий, спокійний, мов би пригашений. Дуже щиро привітаєся з нею, довго-довго стискав свого небаченого синка і тепер положився відпочити.

Ліяна зітхнула... Як уложиться їх життя? Чи він вернувся таким, яким його пізнала, чи таким, як за останньої відпустки? Вона здригнулася і поволі встала. Боялася вертатись до хати, боялася глянути дійсності в вічі. А син! Хто матиме на нього вплив, вона чи він, і як в атмосфері взаємного незрозуміння виховається дитина?

Ще раз поглянула на ясний від місячного слява садок і зачинила за собою двері.

В мешканні було тихо. Вона зайшла навшпінках до дитячої кімнати. Франц спав смачно з обома ручень-

ками під голівкою. А в спальні світилося. Значить, Генріх пробудився. Ліяна заглянула й туди. Її чоловік клячав перед ліжком і молився на вервиці. Сльози радості заблиски в очах Ліяни. Вона ввійшла до спальні й клякнула біля нього. А він перервав на хвилину молитву і поглянув з усміхом на неї. Ліяна вже не боялася про виховання сінка, ані про те, як уложиться їх життя. Бо хоч би й нераз виникли між ними непорозуміння, то — коли ввечорі попросять спільно Господа «і остави нам долги наша, якоже і ми оставляем должником нашим», — все буде знову добре.

(Філядельфія, *Шлях* 1957, ч. 3: вільний переклад з німецької м.)

З М І С Т

<i>Від Видавництва</i>	5
------------------------------	---

ЖМЕНЬКА РОЗСИПАНИХ ПЕРЛИН

Берггоф Стефан	: — Боже Провидіння	11
	— Господь Добрий!	14
	— Отче наш	17
	— Чудо	20
	— Отець Йосип	23
Бернард Жан Жак	: — У хатині з зеленими віконницями	26
Брічгі П.Е.	: — Герой з Пеняфльор	30
Бушман В.	: — Зустріч у парку	33
Віновська Марія	: — Перше святе Причастя Христини	36
	— Хрести	42
	— Кров за кров	46
	— За голосом серця	49
	— Куди повіз священика поліційний агент?	54
	— Остання Служба Божа Отця Михайла	58
	— Комуніст, що покався ..	64
Гаррер Карль	: — Хто сильніший?	69
Гафнер Ам.	: — Три друзі	73

Гінерман Вільгельм:	— Пісня на ешафоті	77
	— Мученики з Дамаску	82
	— Брат Зенон	86
	— Христовий воїн	90
	— Палаюча драбина	94
	— Ти сказав, що вернешся	97
	— Сестра Анна	102
	— Її опіка і ласка	105
	— Ах, ті сплетні!	109
Гіблін Герард Ф.	: — Направив свою помилку	112
	— Два лікарі	115
Глоссінгер Джон	: — Властивий підхід	119
Гмайнер Люїза	: — Дозвольте дітям приходи- ти до мене	122
Догерті Гаррі В.	: — Як це сталося?	126
Камп Йосиф	: — Батько і син	129
Касґріф П. Овен	: — Знімка	132
Келлер Павло	: — Поворот	135
Кесель Гумберт	: — Так було воно	141
Кірван Джон Дж.	: — Його оповідання	145
Клінгер Герман	: — Гріб на океані	148
	— Завойовники без землі ..	152
	— Розмова з монахиною	156
	— Перемога доброти	160
	— День жаху	165
Кранц Герберт	: — Також я називаюся Тереня	170
	— Лист	173
	— Пригода зробила їх дру- зями	176
Крицький Н.	: — У шуканні відповіді	179
Курц Мета	: — Свічка бабуні	183

Лояль Джорджія	: — Портрет	186
Луїт ван Аніс	: — Світло серед темряви	190
Луц Е.	: — Спізнений пасажир	194
Люц Бертольд	: — Святий Юрій	198
Лямбрехт К.В.	: — Божа іскра	201
Лянґе Альфред	: — Рятунок на припятських болотах	206
	— На Сибірі	209
	— Благословенний переляк	213
Макен Вальтер	: — Серед бурі	216
М.З.	: — У старшому віці	220
Н.Н-а	: — В літаку	225
Оврслер Фултон	: — Аґата	230
	— Страх	233
	— Їх тітка	236
	— Чи це тільки припадки?	238
	— Хай Господь благословить тебе, мій супернику!	240
	— Зачинені двері	242
	— Чи це було чудо?	244
Паскалі Г.	: — Одне переживання	246
Рейлі Патрик о.	: — Святе Причастя	249
Ренкер Густав	: — Освітлене вікно	253
Рислер Й.Г.	: — Як ми їхали над озеро	257
Росс Рональд	: — Дякую Тобі, Маріє!	262
	— Пречиста Діва Марія вря- тувала їх	265
	— Найсвятіше Серце Ісуса, помилуй нас!	269
Сулліван М.	: — А було воно так	273
Тейлор Матт	: — Хрест	277

Тепперман Дж.	: — Банкове конто	281
Шеллер Еллен	: — Свят-Вечір на пустині	284
	— Рятунок у горах	288
	— Сережки	292
Шпекер І.	: — Чернеча ряса	295
Штавдінгер Одо	: — Я вірю!	298
Штурм Вільма	: — Їх обіцянки	301
<i>Зміст</i>		305

16. Аллярд П., *Св. Василій Великий*. Пер. о. Теодорович П., Рим 1968, ст. 200. \$ 2.00
17. ПЕНАР А., *Досконалий Християнин*. Чернечий Ідеал Св. Василя В., Н. Йорк 1968, ст. 224. \$ 2.50
- 18-24. Великий А., *З Літопису Християнської України*, т. 1 (IX-XI ст.), стор. 273; т. 2 (XII-XIV ст.), стор. 273; т. 3 (XV-XVI ст.), стор. 278; т. 4 (XVI-XVII ст.), стор. 280; т. 5 (XVII ст.), стор. 290; т. 6 (XVIII ст.), стор. 286; т. 7 (XVIII-XIX ст.), стор. 284, Рим 1968-1975; по 3 дол. том, разом \$ 21
- 25-26. Великий А., *З літопису Християнської України*, т. 8 (XIX ст.), стор. 280; т. 9 (XX ст.), стор. 280, Рим 1975-1976 (в друку) по 5 дол. за том, разом \$ 10
27. ТРУХ А., *Світила Сходу*. Життєписи визначніших Святих Східної Церкви, стор. 296, Прудентопіль 1968. \$ 2.50
28. НАЗАРКО І., *Царське Священство*. Проблеми Життя і Праці Священника, Рим 1969, стор. 204. \$ 2.00
29. Великий А., *Світла і Тіні Української Історії*. Причинки до історії української церковної думки. Стор. 220, Рим 1969. \$ 2.50
30. Великий А., *Українське Християнство*. Причинки до історії української церковної думки. Стор. 224, Рим 1969. \$ 2.50
31. ІВАНІВ М., *Свята Місія*. Всі місійні Проповіді з історичним введенням. Стор. 372, Прудентопіль 1969. \$ 4.50
32. МУДРИЙ С., *Недільна Благовість*. Недільні Радіо-проповіді з Ватикану. Стор. 300, Рим 1970. \$ 4.00
33. «Достойно єсть...». Антологія новішої Марійської поезії, Рим 1971. \$ 2.50
34. ТЕСНЮК Я., *На Божих стежках*. Оповідання і нариси, стор. 304, Рим 1971. \$ 4.00
35. ДИРДА М., *Ясна Гора в Гошеві*, стор. 144, Нью Йорк 1972. \$ 3.00
36. Священники, «Символ віри». Катехитичні Радіо-проповіді з Ватикану, стор. 252, Рим 1972. \$ 2.50

37. *Печерський патерик*. Давнє джерело староукраїнської духовності. Пер. А. Г. Великий, Рим 1973, стор. 280. \$ 3.00
38. Шимчій Д., *Блискавки на олив'яному обрії*, Апостолес 1973, стор. 192. \$ 2.00
39. Куаст Мішель, *Шлях до успіху*, Пер. о. Л. Гайдуківський, стор. 242, Рим 1974. \$ 3.50
40. Дирда М., *Бог, Церква і олодь*, стор. 232, Нью Йорк 1974. \$ 4.00
41. Теснюк Я., *Жменька розсипаних перлин*. Оповідання і нариси, стор. 303, Рим 1975 \$ 5.00

Можна замовляти в нашому Видавництві:

ANALECTA OSBM

Via S. Giosafat, 8 - 00153 Roma (Aventino) - Italia